

הישיבה השלוש-מאות-ושמונים-וארבע של הכנסת השתים-עשרה

יום רביעי, ח' באדר א' התשנ"ב (12 בפברואר 1992)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:07

א. שאלות בעל-פה

קיבלתי תשובות פורמליות מן המשרד. הופתעתי רק הבוקר לראות, שאכן יש שאלות המופנות אלי. אבל, בכל זאת, משום כבודו של השואל וכבוד הבית אומר את אשר אני יודע על הדבר הזה.

ראשית, תפיסת הבית נעשתה כדין. לא ידועים לי מקורות המימן.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. חבר הכנסת אברהם פורז, שאלה נוספת, בבקשה. לאחר מכן — חבר הכנסת דוד צוקר, ואחריו — חברת הכנסת גאולה כהן.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
אדוני היושב-ראש, זו לא שאלה נוספת. אני פשוט חושב שסגן השר לא השיב על השאלתא. מה זה "לא ידוע לי"? אני הפניתי במקור את השאלתא לשר המשפטים. גם שאלתי שאלה נוספת. אני חושב שחבל להמשיך בדיון. אני מבקש שהמשך הדיון בשאלתא הזאת ייקבע למועד אחר — כאשר הממשלה תכין שיעורי בית ותיתן תשובה ראויה.

חיים רמון (העבודה):
צודק.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
זה פשוט לא יעלה על הדעת, שאני שואל שאלה, הוא אומר: לא יודע, ואני אשאל שאלה נוספת. על מה?

אליקים העצני (התחיה):
הוא אומר שהוא לא יודע.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
גם על השאלה הנוספת הוא יגיד: לא יודע. אני מבקש לדרות את המשך הדיון עד שאקבל תשובה מלאה.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. בינתיים, יכול להיות שבהתאם לתשובה החלקית של סגן השר יש לחברי הכנסת שאלה נוספת לשאול.

אני מצטער, חבר הכנסת צירלי ביטון, אבל אצלי רשום חבר הכנסת צוקר קודם. אני מצטער.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):
הוא מאותה סיעה של חבר הכנסת פורז.

היו"ר ד' שילנסקי:
חבר הכנסת צוקר לא מאותה סיעה של חבר הכנסת פורז, בינתיים.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):
הוא מאותה סיעה. הם הלכו לגוש. זהו אומנם גוש "בטטה", אבל זהו גוש.

היו"ר ד' שילנסקי:

הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

סעיף ראשון בסדר-היום — שאלות בעל-פה. סגן שר העבודה והרווחה ישיב על שאלות. אבל אני לא רואה אותו. אודה למזכירות אם תבדוק. תודה.

משה שחל (העבודה):

עם כל הכבוד, אני לא חושב שזה רק עניין של בדיקה. יושב-ראש הכנסת חייב לומר את דעתו על הממשלה שאיננה מכבדת את הכנסת. היו תקדימים כאלה. כשממשלה איננה מכבדת את הכנסת עליי זה שנציגיה יגיעו בזמן — ראוי שהדברים יאמרו עליי הכנסת.

מיכאל כריזר (העבודה):

אולי נלך לבחירות חדשות?

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
דובר על נושא השאלתא — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, לא אחת הבעתי את מחאתי. ביקשתי לבדוק ולברר. יכול להיות שלאדם קורית בדרך תקלה או משהו.

גאולה כהן (התחיה):

קודם כול מאשימים.

היו"ר ד' שילנסקי:

בינתיים ניגש לשאלתא אחרת. במשך הזמן נראה ונבדוק.

אני עובר לסעיף הבא. סגן שר הבינוי והשיכון ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 594. מאת חבר הכנסת אברהם פורז, בנושא: תפיסת בית נוסף בעיר העתיקה על-ידי עמותת "עטרת כוהנים". חבר הכנסת פורז, בבקשה.

594. תפיסת בית נוסף בעיר העתיקה על-ידי עמותת "עטרת כוהנים"

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי עמותת "עטרת כוהנים" נכנסו ביום ראשון, 9 בפברואר 1992, לבית בעיר העתיקה, בווידי-דולורוזה.

אבקש לשאול:

האם תפיסת הבית נעשתה כדין?

האם נכון שהמימון לרכישת הזכויות בבית שנחפס נעשה בעקיפין מכספי המדינה? תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' רביץ:
אדוני היושב-ראש, ברשותך, אני מוכרח לציין כי לא

היו"ר ד' שילנסקי:

למיטב ידיעתי, אין הודעה פורמלית על אותה סיעה.

צירלי ביטון (הפתורים השחורים):

אבל אנחנו יודעים מה קורה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת צירלי ביטון, אתה יודע שאיני רוצה לקפח איש. יש לי יחס של כבוד אליך, נוסף על הידידות האישית. אבל אני חייב ללכת כהתאם לסדר הטוב. קראתי בעיתון שזה יכול להיות ויהיה כעתיד. אבל היום חבר הכנסת צוקר משתייך לסיעה נפרדת. חבר הכנסת צוקר, בבקשה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, מאחר שאמרת שאיני יודע פרטים, אסייע לך. פשוט לשם כך ביקשתי את רשות הייבוש. אפנה אותך לדברים שנאמרו בבניין הזה. אינני יכול לצטט, אבל אזכיר לך את עיקרי הדברים. כאשר האפוטרופוס על נכסי נפקדים הגדיר מקרים דומים לאלה — ואני מדגיש, מקרים דומים לאלה שבהם מדברת השאלה — הוא הגדיר כמקרים שבהם אנשים פעילים בממשלה, עובדי ציבור, דרגים בכירים, עלפי הגדרתו — וכך הגדיר זאת האפוטרופוס — היו מעורבים בכיפוף החוק, בפעולה בניגוד לחוק, בשימוש בתצהירים כוזבים על-ידי מצהירים מקצועיים שנהנו מכספים.

אליקים העצני (התחיה):

זה לא נכון, זה שקר, הוא לא אמר זאת. אני חבר הוועדה. הוא לא אמר תצהירים כוזבים. זה מה שאתה מלשין לאמריקנים? הוא לא אמר זאת כלל.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש מבין את תפקידו, שבשאלתא בעל-פה אין קריאות ביניים, ויאפשר לי לדבר?

היו"ר ד' שילנסקי:

הורדתי את הומן.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

זה לא עניין הומן. זה עניין ההקפדה על כללי השאלות בעל-פה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר. חבר הכנסת צוקר, אבקש שלא להתרגש. אנחנו רגילים שגם בשאלות בעל-פה אנשים קוראים קריאות ביניים. אני מניח שגם אתה קראת קריאת ביניים לא פעם אחת. בבקשה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ותמיד מגיבים שזה לא בסדר. זה חלק מכללי המשחק. אתחיל מההתחלה, שכן אני רוצה שהדברים יהיו ברורים ונהירים.

היו"ר ד' שילנסקי:

כן, בבקשה. אני גם מתחיל את זמנך מההתחלה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כדי להאיר את עיניו של סגן השר, שהפרטים לא היו ידועים לו, אני אומר, בלי לצטט במדויק, שמאחת הבדיקות שנעשו פה בבית עלתה תמונה מחרידה, ועל-פיה, במקרים דומים למקרה הזה — שהוא איננו זהה, אבל במקרים דומים — היה שימוש בתצהירים כוזבים, במצהירים מקצועיים; עובדי ציבור, עובדי ממשלה בכירים היו מעורבים במה שמגודר, לא על-ידי אלא על-ידי עובד מדינה בכיר, כפעולות

שנועדו לכופף את החוק, כפעולות שלא הלמו את רוח החוק ואת תוכנו של החוק, שבהם היתה מעורבת העמותה הזאת שבה מדובר, העמותה הזאת "עטרת כוהנים". היא הביאה את המצהיר, שהיה מכריז על הרכוש כעל רכוש נטוש — המצהיר הזה עכשיו נחקר במשטרה — הם ידעו שמדובר במצהיר מקצועי, שקיבל כסף עבור תצהיריו. אגב, חייבים לו עוד הרבה מאוד כסף, כדאי גם להסדיר את העניין הזה.

שאלתי אליך: האם תהיו מוכנים במקרה הקונקרטי הזה — משום שמדובר בכך שמינהל מקרקעי ישראל היה מעורב בנושא — לבדוק במקרה הזה, לפני כל הליך שהוא, האם גם במקרה הזה מדובר בשימוש בכל אותם אמצעים פסולים שעליהם העיד האפוטרופוס הכללי פה בכנסת?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת צוקר, שכל כך התרגז על קוצו של יו"ד של התקנות, על כך שלא התערבתי כשהיתה קריאת ביניים — גם לא הקפדתי על קוצו של יו"ד בתקנות כשאתה עכרת בהרכב את הדקה.

בבקשה, חברת הכנסת גאולה כהן.

אני מבקש מכולם, רבותי: בואו נחזור, גם בערב בחירות, ובעיקר בבחירות הפנימיות, לעבודה מסודרת; לא כל כך להתרגז ולקפוץ. הנה, חבר הכנסת שחל, שכל כך התרגז על חבר הכנסת פרוש שאיננו, גמר את ההתרגזות ויצא מן האולם, ולא ישמע שחבר הכנסת פרוש שמע וטלפן, והסביר שהיתה איזו אייבה והוא חשב שהתשובה שלו על השאלתא בעל-פה צמודה לשאלות הרגילות. חבר הכנסת לוי, אתה בוודאי תקבל ברוח טובה את ההצטדקות שלו, היות שאתה השואל, ונתאם מתי הוא מגיע להשיב על השאלתא בעל-פה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אני מבין שזה יעלה עוד היום.

היו"ר ד' שילנסקי:

בוודאי, זה יהיה היום, ונתאם. אדם מטלפן ואומר: היתה אייבה, לא התכוונתי לשעה זו. חבר הכנסת פרוש הוא אדם שמכבד תמיד את הכנסת ומופיע בזמן. לא צריך סחם לקפוץ על כולם. להתקין וכו'. בבקשה, חברת הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (התחיה):

קודם אולי הערה — יושב-ראש שבאמת איננו מפלה בין חבר כנסת לחבר כנסת, אני מקווה שגם לא תפלה בנושא הומן, שיגיע לי כבר לחבר הכנסת שדובר באותו עניין לפני.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא נקפח אותך. בבקשה.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, כשזה נוגע לסניגוריה על הערכים, השמאל הקיצוני, התחלה בשנאה עצמית ואולי גם בשנאת ישראל, שכל ריח של מתיישב יהודי או התיישבות יהודית מפריע לו, שוכח את כל מה שהוא מטיף לו כל יום ויום, את כיבוד החוק שהוא מדבר עליו יום-יום בצביעות. הצביעות היום מתבררת לא רק נוכח העובדה שהבית הזה אושר כחוק על-ידי בית-המשפט לכניסה לגלית של יהודים לתוכו — אבל לא שמענו אף פעם אחת לא את פורז ולא את השמאל מצייצים אפילו ציוץ אחד כנגד 1,500 הבתים הבלתי-לגליים, הבלתי-חוקיים, שנבנים — 400 רק בשנה הזאת — בירושלים, בעיר העתיקה ובסביבותיה. לא שמענו אותם אף פעם אחת קמים, פונים בשאלתא, או מגישים ערעור על העניין.

סגן שר הבינוי והשיכון א' רביץ:

לשאלתו של חבר הכנסת צוקר: אני חושב שעוול נעשה לאזרחים בישראל, גם אם זה נכון שאי-פעם הם חטאו ועברו על החוק, שנאמר מראש, אפרזירי, שכל מעשה שהם אכן עושים הוא עבירה על החוק, רק משום שאי-פעם הם עשו כך. לכן, להניח הנחה שעמותת "עטרת כוהנים" עברה על החוק — אני לא חושב שזה נכון.

אבל, אדוני היושב-ראש, ברשותך, אני חוזר ומזכיר: לא צוידתי בנתונים מספיקים מטעם המשרד לא לשאילתא הזאת וגם לא לשאילתא הבאה של חבר הכנסת העצני, ואני מצטרף ומסכים לבקשתו של חבר הכנסת פורז — ברשותך, אם יש הליך כזה — לענות על השאלות, ובמיוחד על השאלתא של העצני, ששם אני צריך לענות בדיוק על מספר הכבישים במדינת ישראל — — —

אליקים העצני (התחיה):
נכון, נכון.

סגן שר הבינוי והשיכון א' רביץ:

לא אוכל לנחש ולשלף תשובה מן המותן, ואני בהחלט — — —

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורון, אפשרתי לך לתת הסבר ארוך. אבל תאפשר גם לשמוע.

אלי דיין (העבודה):
היה לו זמן.

חיים רמון (העבודה):

אדוני סגן השר, אני מוכן לעזור לך. פה כל החומר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רמון, אני מבקש לאפשר לסגן השר לסיים.

סגן שר הבינוי והשיכון א' רביץ:

אדוני היושב-ראש, אני בהחלט אעיר את תשומת לבם של הממונים במשרד, לרבות השר, על כך שהופתעתי ונקראתי מאחת הוועדות למטה לאמור, שיש שתי שאלות על סדר-היום. לא ידעתי על כך עד אתמול בערב.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' רביץ:

אני בהחלט מבקש לאפשר לתת תשובות, בהזדמנות קרובה אחרת, על השאלות החשובות שנשאלו כאן.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן השר, אני מעריך מאוד את נכונותך להשלים את החסר. אחפש דרך, בהתאם לתקנון, לבצע זאת.

גאולה כהן (התחיה):

אבל מה עם התשובות על השאלות?

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, הרי סגן השר, בהגנות, הסביר שאין לו התשובות הנכונות בגלל איזו תקלה או אי-הבנה, והוא ביקש לאפשר לו להשלים את התשובות. אני הודעתי שאני אחפש דרך, בהתאם לתקנון, לאפשר את הדבר הזה, לרבות

אני רוצה לפנות אל כבוד סגן השר בשאלה: מדוע זו צריכה להיות יוזמה של עמותות פרטיות לרכוש בתים וקרקעות בירושלים? עיריית ירושלים לא מפקחת, גם כן מסיבה פוליטית, על הבנייה הערבית, נניח, אבל מדוע אתם אינכם שמים יד על הבנייה הערבית?

ואני רוצה לשאול: מדוע רק עמותות פרטיות צריכות לרכוש בתים בירושלים? איפה כאן היוזמה הממשלתית? איפה כאן יוזמה של העמותה שנקראת ממשלת ישראל? מדוע אתם לא קונים בתים? מדוע אתם לא רוכשים קרקעות? מדוע אתם משאירים את ירושלים, את העיר העתיקה, מחוץ לתחום, כמעט תחום-מושב, שאסור ליהודים לשבת בו?

זה אך ורק בגלל אימפוטנטיות וחלמאיות של מדיניות, שלא רוצה לעורר כאילו אישקט ונותנת לחוק ולמשפט להיות למרמס יום יום, עם כל בית בלתי חוקי חדש שנבנה בירושלים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היא דיברה יותר מאשר בהצעה לסדר-היום.

היו"ר ד' שילנסקי:

היא לא דיברה יותר זמן מאשר חבר הכנסת דדי צוקר בשאלתא.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה זה שייך? גם הוא לא בסדר. אנחנו רוצים צדק.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו רוצים לאזן: אם חבר הכנסת דדי צוקר עבר, אני צריך לתת גם לחברת הכנסת גאולה כהן אותה זכות. חברי הכנסת, בואו נתרכז — — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני מבין שהיום כולם ידברו.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' רביץ:

אדוני היושב-ראש, אני אתחיל מן השאלה האחרונה. עד כמה שעיינתי בספר של תקציב מדינת ישראל, לא מצאתי שם סעיף המאפשר לאיזה משרד ממשלתי, לרבות משרד הבינוי והשיכון, לרכוש בתים.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני יכול לעזור לך, אדוני סגן השר: 17 מיליון שקל בתקציב משרד השיכון, בתקנה שאת מספרה אינני יודע — כשמתוכם 7 מיליון שקל לשיפוצים, 7 מיליון שקל לרכישות, ו-5 מיליון שקל לשמירה. יש כנראה משטרה של משרד השיכון.

סגן שר הבינוי והשיכון א' רביץ:

שמירה — זה דבר חשוב.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אי-אפשר לקיים דיון כללי. אפשרתי לחבר הכנסת אורון לעזור לסגן השר.

שבח וייס (העבודה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אבקש לאפשר לסגן השר להשיב.

חבר הכנסת צ'רלי ביטון, אני מצטער, הרמת את היד מאוחר, אף שתמיד אתה זריז.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):
לא, אדוני היושב-ראש, יש לי הצעה אחרת.

היו"ר ד' שילנסקי:
בשאלות לא קיימת פרוצדורה של הצעות אחרות.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):
לא, לא, אני מתכוון להצעה אחרת — — —

היו"ר ד' שילנסקי:
חבר הכנסת שפט, אתה מסתיר את חבר הכנסת העצני, דווקא אתה מסתיר אותו? אני רוצה גם לראות אותו, ולא רק לשמוע אותו.

חבר הכנסת העצני, לאור התשובה כפי שניתנה עליידי סגן השר, האם אתה רוצה עכשיו בכל זאת להשמיע שאלה נוספת או להגיד משהו?

אליקים העצני (התחיה):
לא, אין לי מה להשמיע. אני אחכה עד שאקבל את התשובה, ולאחר מכן אולי יהיה לי מה לומר.

היו"ר ד' שילנסקי:
ובכן, רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס, ואחריו — לחבר הכנסת ראובן ריבלין.

עמנואל זיסמן (העבודה):
מה זה, משחק? איזה מין משחק זה? זה ממש משחק מכוער.

היו"ר ד' שילנסקי:
חבר הכנסת זיסמן.

חגי מירום (העבודה):
הוא צודק, זה פשוט מגוחך.

עמנואל זיסמן (העבודה):
משחק מלאכותי — — —

היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת, אותו משחק היה קודם לגבי חבר הכנסת פורז, ולא שמעתי שאתם מתרגזים.

עמנואל זיסמן (העבודה):
אומר לך סגן השר, שאין לו מה להגיד, שאין לו הנתונים. השר עצמו היה עסוק במרכז הליכוד, ולכן לא יכול היה — — —

היו"ר ד' שילנסקי:
אינני יודע היכן היה השר עסוק, ואני מצטער מאוד — — —

עמנואל זיסמן (העבודה):
ואתה משתף פעולה אתו.

היו"ר ד' שילנסקי:
אני מצטער מאוד, לא שמעתי אותך מתרגז קודם, כשניהלתי אותה פרוצדורה לגבי חבר הכנסת פורז.

עמנואל זיסמן (העבודה):
אני לא הייתי פה. אילו הייתי פה, הייתי מתרגז במידה שווה.

מתן אפשרות לחבר הכנסת פורז לשאול שאלה נוספת על סמך נתונים שיקבל.

גאולה כהן (התחיה):
אבל מה עם תשובות על השאלות?

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
— — —

היו"ר ד' שילנסקי:
אנחנו עוד נחזור לנושא הזה. סגן שר הבינוי והשיכון ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 598 של חבר הכנסת אליקים העצני.

עמנואל זיסמן (העבודה):
על מה הוא ישיב? הרי הוא אמר שאין לו חומר.

חיים רמון (העבודה):
אפשר לעזור לו, לי יש חומר.

אליקים העצני (התחיה):
לך יש חומר אמריקני, חבר הכנסת רמון.

חיים רמון (העבודה):
לא, יש לי חומר של הממשלה שלך, זה לא חומר אמריקני.

היו"ר ד' שילנסקי:
אני מבקש מכולם להירגע. יש פה תזמורת. חברי הכנסת, אני מבקש מכם. אנחנו ננהג כפי שנהגנו לגבי השאלתא של חבר הכנסת אברהם פורז, גם לגבי השאלתא של חבר הכנסת אליקים העצני. זכותו של חבר הכנסת אליקים העצני איננה נופלת מזכותו של חבר הכנסת אברהם פורז.

אני מכריז עכשיו שוב, שסגן שר הבינוי והשיכון ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 598, מאת חבר הכנסת אליקים העצני, בנושא: סלילת כבישים משני צדי "הקו הירוק" בשנת 1992. חבר הכנסת העצני, בבקשה.

598. סלילת כבישים משני צדי "הקו הירוק" בשנת 1992

אליקים העצני (התחיה):
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתקשורת נשמעה טענה, כי הכבישים האמורים להיסלל השנה ביש"ע ייסללו על חשבון כבישים שהיו מתוכננים להיסלל בתחום "הקו הירוק", ביניהם "כביש דמים".

ברצוני לשאול:

1. מה הם הכבישים שהיו אמורים להיסלל בתחומי "הקו הירוק" לפני שאישרה הכנסת את תקציב הכבישים של יש"ע?
2. מה הם, אם בכלל, הכבישים שסלילתם תבטל או תואט בגלל התקציב לסלילת הכבישים ביש"ע?
3. האם יש כוונה להאט או לבטל כבישים ביש"ע בשל הלחץ האמריקני בקשר לערבויות לקליטת העלייה?

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' רביץ:
אדוני היושב-ראש, אני אבקש לאפשר להשיב על השאלתא הנוכחית בהזמנות אחרת, עם מציאת פתרון פרוצדורלי. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. אני אנהג בהתאם לאותה פרוצדורה שהיתה לגבי חבר הכנסת פורז בנושא הקודם.

מדיניות חד-שנתית, דר-שנתית, רב-שנתית בהתאם לקריטריונים שקבעתם? תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, בשאלתא הזאת יש שתי התגרויות. ההתגרות הראשונה מושמעת באמת בצדק עליידי חבר הכנסת העצני, ואני מציע, בהתייחסותך לשאלות, כאשר אתה שוקל להביא את העובדות בפני הכנסת, להזכיר גם שקווי היסוד של ממשלת ישראל כוללים את הפיתוח של כל אזורי ארץ-ישראל, יהודה ושומרון וחבל-עזה, והם לא באים בשום פנים ואופן על חשבון איזה כביש שהוא כחלק אחר של ארץ-ישראל שהוא בתחום "הקו הירוק". אני רוצה שתבינו זאת היטב.

חיים רמון (העבודה):

זה לא נכון, בתקציב המדינה כתוב אחרת.

ראובן ריבלין (הליכוד):

כאשר ראש עיריית אשקלון לשעבר בא ואומר, שיש כביש שלא נסלל היום ולא משובץ היום אך ורק בגלל העובדה שמשפצים כבישים ביהודה ובשומרון, אין חרפה גדולה מזו.

חיים רמון (העבודה):

נכון, אבל זו אמת.

אלי דיין (העבודה):

זו האמת.

חיים רמון (העבודה):

זו חרפה, אבל זו אמת.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אתם יודעים היטב, שצריך לדאוג לכל הכבישים כולם ביהודה ובשומרון. ארץ-ישראל כולה, בצד זה של "הקו הירוק" ובצד האחר של אותו קו, זיכרונו לא לברכה — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת ריבלין, אבל מה השאלה?

ראובן ריבלין (הליכוד):

אני מבקש לשקול היטב, אדוני סגן השר, אם אתה יכול לכלול את הדברים האלה בתשובתך.

חיים רמון (העבודה):

הוא לא יוכל, כי הוא יגיד אמת.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת ריבלין, מה השאלה? חברי הכנסת, תאפשרו לו להציג את השאלה.

ראובן ריבלין (הליכוד):

שאלתי היא, האם אין זה נכון שכל הדברים האלה באים בספרי התקציב, כאשר כל דבר מיועד למטרה מסוימת וכל דבר דבור על אופניו? השאלה השנייה — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא.

ראובן ריבלין (הליכוד):

פחות מחצי דקה, רק שאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת ריבלין, רק רגע. רק לפני כמה דקות אני הערתי לסגני, לעמיתי חבר הכנסת שבח וייס, והפניתי את

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה חושב שאני צריך לנהוג איפה ואיפה? אני לא אעדיף את חבר הכנסת העצני על חבר הכנסת פורז, אבל אני גם לא אקפח את חבר הכנסת העצני ואת הנושא לעומת חבר הכנסת פורז.

חבר הכנסת שבח וייס, שאלה נוספת, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על האפשרות שנתת לי להציג שאלה.

אדוני סגן השר, מכיוון שאתה אכן תשיב לנו בשלב מן השלבים, אולי בשבוע הבא, אני חושב שאפשר להערים על שולחנך עוד שתיים-שלוש שאלות, כדי שהתשובה תהיה מקפת.

זו שאלתי: א. מה היא המדיניות הכוללת של המשרד בכל הנושא של בניו כבישים? האם השיקול המרכזי הוא בטיחות, צפיפות תחבורה, או שיקול אחר, נניח פוליטי? אני פשוט מבקש אינפורמציה.

אליקים העצני (התחיה):

גם שיקול ביטחוני.

שבח וייס (העבודה):

כן, גם ביטחוני. אני שואל מהו סדר העדיפויות: ביטחוני, פוליטי, בטיחותי, צפיפות תעבורה? ב. מה היא דרך — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שבח וייס, סלח לי.

שבח וייס (העבודה):

אני כבר מסיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

דווקא לך אני רוצה להעיר.

שבח וייס (העבודה):

אני שומע.

היו"ר ד' שילנסקי:

יש שאלה נוספת, ואתה פרלמנטר ותיק, לפחות אל תנסה את השאלה הנוספת שלך בצורה כזאת, שאני אינני יכול לאשר אותה. אינך יכול להגיד "א", ואחר-כך "ב". לפחות תעשה את זה ברצף.

שבח וייס (העבודה):

הפעם הזאת אתה צודק, אף שהבוקר הערת לי ברדיו איזו הערה ולא צדקת, הפעם הזאת אתה צודק.

היו"ר ד' שילנסקי:

אי-אפשר להיות צודק תמיד. לפעמים גם לא צודקים.

שבח וייס (העבודה):

אני כבר גומר, לא אחזור על אותו סיפור שהיה לפני. אני אשים פסיקים.

היו"ר ד' שילנסקי:

כן, פסיק במקום נקודה.

שבח וייס (העבודה):

ובכן, אחרי השאלה הראשונה תבוא נקודה-פסיק, ועכשיו אני שואל, האם יש לכם צוות כרמה של שר, או כרמה גבוהה אחרת, שבאמת יושב ובמסגרת התקציב האדיר הזה קובע

תשומת לבו לאופן שבו צריך לנסח שאלה נוספת. כנראה אתה לא האזנת. לפי התקנון, אפשר לשאול שאלה נוספת —

ראובן ריבלין (הליכוד):

רק שאלה אחת ברצוני לשאול, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה עורך-דין במקצועך ובוודאי יודע לנסח. אני פונה אל כולם שלא להגיד: שאלה אחת, ולאחר מכן: שאלה שנייה. תשים פסיק במקום נקודה.

ראובן ריבלין (הליכוד):

ובכן, בהמשך לאותה שאלה, ברצוני לומר שאין אנו מתכוונים להתגרות בכל ממשל שמסייע לנו. אדוני סגן השר, תאמר לי אם זה נכון: גם אם אנחנו חלוקים עם ממשל מסוים לגבי זכותנו על הארץ הזאת, אומנם אין בכוונתנו לעשות כל דבר ודבר לפי החלטתו, אבל ננהג בתבונה משום שאין אנו יושבים לבדנו כאן, וכאשר הם ייתנו לנו כספים, אנחנו נצטרך להתחשב בדעתם — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת ריבלין, אני אצטרך להפסיק אותך. נא לסיים.

אלי דיין (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, אתה אומר זאת בשם מחנה לוי?

ב. הצעה לסדר-היום

הפסקה בהתנחלויות

טרופי עיניים המשתוללים ביהודה ובשומרון, חברות הרצות עם "עווי" ביד.

גאולה כהן (התחיה):

למי אתה קורא "טרופי עיניים"?

אליקים העצני (התחיה):

מי שעלה כלילה לחניטה — — —

גאולה כהן (התחיה):

— — —

מיכאל בריזהר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אתה תוריד לי זמן פציעות, כי אני לא אשיב על השטריות האלה. אני אגמור את נאומי, ואני לא אשיב אף לא על אחת מהשטריות שהימין המטורף שולח אלי.

גאולה כהן (התחיה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בריזהר, אני, למשל, לא מתייחס לכך, גם כאשר מישו חולק על דעתי, במלה "שטריות", אבל הביטוי השני בוודאי אינו מקובל.

גאולה כהן (התחיה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

האם אתה תסכים להוריד את שני הביטויים, או אחד מהם, מסדר-היום?

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא — הצעות לסדר-היום והצעות חוק. אני מזמין את חבר הכנסת מיכאל בריזהר להביא את הצעתו לסדר-היום מס' 6621, בנושא: הפסקה בהתנחלויות.

מיכאל בריזהר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש הרבה דברים שאני לא אסלח לממשלה הזאת ולתומכיה מימין. דבר אחד נוסף עליהם: נטלתם מאתנו שתי מלים אהובות, שהן חלק ממרקם החיים הציוני, שהן חלק מתולדות הציונות. מלה אחת היא המלה "התנחלות". דורות שלמים גדלו על המלה "התנחלות", לחזור לארץ-ישראל ולהתנחל באדמתה. הנח"ל הוקם על המלה "התנחלות", שמשמעותה להקים יישובים בספר, להחזיר את היהודים לעבודת האדמה, לעמוד מול אויב, לבנות דור שלם של צעירים שחיים על עמל כפיים ומגשימים את הציונות במלואה.

גאולה כהן (התחיה):

אתם בגדתם בזה.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

איזו סתירה יש בדברים שלך.

גאולה כהן (התחיה):

אתם עיוותתם לנו את המושג "שלום", ולעולם לא נסלח לכם על כך.

מיכאל בריזהר (העבודה):

למה הפכתם את המלה "התנחלות"? לחבורות של אנשים

מיכאל בריזהר (העבודה):
לא, אני לא אסכים.

אליקים העצני (התחיה):

גאולה כהן (התחיה):

גאולה כהן (התחיה):

אליקים העצני (התחיה):

— — — היפים, שם כל המכוערים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני ביקשתי להוריד את הביטויים מסדר-היום. זכותו של חבר הכנסת בריזהר לסרב להוריד אותם. בבקשה, חבר הכנסת בריזהר, נא להמשיך.

גאולה כהן (התחיה):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, חברת הכנסת גאולה כהן, נא להוריד את היריד. חבר הכנסת בריזהר, נא להמשיך. בבקשה.

מיכאל בריזהר (העבודה):

חבורות של אנשים טרופי עיניים, לופתי נשק, שמשותלות ביהודה ובשומרון — —

גאולה כהן (התחיה):

אתה מדבר מתוך קנאה, מפני שאתם לא עושים התיישבות

מיכאל בריזהר (העבודה):

— — פוגעות בצב"ל, מפריעות לשר הביטחון, הופכות את חיינו לגיהנום.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני מבקש לאפשר לו להמשיך.

מיכאל בריזהר (העבודה):

הן מרתקות כוחות צבא לצמתי דרכים, לקרוונים, לאוהלים שלא עושים בהם דבר.

גאולה כהן (התחיה):

מיכאל בריזהר (העבודה):

המלה השנייה שגזלתם מאתנו היא המלה "ארץ-ישראל".

גאולה כהן (התחיה):

אנחנו גולנו את המלה "ארץ-ישראל"?

מיכאל בריזהר (העבודה):

הפכתם את ארץ-ישראל — — —

אליקים העצני (התחיה):

אתם גוזלים את ארץ-ישראל, אתה גוזל את ארץ-ישראל, ועוד יש לך חתופה?

מיכאל בריזהר (העבודה):

אתה מודד לי את הזמן, כן, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ד' שילנסקי:

עצרת את השעון.

גאולה כהן (התחיה):

כמפלגה שלך מחקתם את ארץ-ישראל — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני מבקש ממך לאפשר לחבר הכנסת בריזהר להמשיך בדבריו.

חבר הכנסת אליקים העצני, אצלי כתוב שאתה נרשמת לבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת בריזהר מסדר-היום. אני מודיע לך, שאם תתמיד בקריאות הביניים, איאלץ שלא לאפשר לך להעלות אתה כן את ההצעה. נגדך יש לי עכשיו קלף ביד. בבקשה, נא להמשיך.

מיכאל בריזהר (העבודה):

אתם הפכתם את המלה "ארץ-ישראל" לסמל של חלק מן העם, שמסית ומדיח נגד החלק השני של העם.

גאולה כהן (התחיה):

מיכאל בריזהר (העבודה):

הפכתם את המלה "ארץ-ישראל" לדגל מזויף, שממנו אתם רוצים להסיר אותנו.

גאולה כהן (התחיה):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני קורא אותך לסדר. אני מצטער, אבל אי-אפשר כך.

מיכאל בריזהר (העבודה):

על שתי המלים הללו, "התנחלות" ו"ארץ-ישראל", לא נסלח לכם.

גם לא נסלח לכם על מה שאתם עושים בכיסורין של המלים האלה, כי כאשר דיברנו על התנחלות והתיישבות, ודיברנו על התיישבות בספר, על עבודת אדמה ועל יצירה — באיזו מההתנחלויות שלכם עובדים? באיזו מההתנחלויות שלכם יוצרים? מחכים רק לאוטובוס שייקח אותם לנתניה לעבוד.

גאולה כהן (התחיה):

באיזו התנחלות לא עובדים? בכל ההתנחלויות עובדים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, נא לאפשר לנו להמשיך.

מיכאל בריזהר (העבודה):

הקו המנחה שלנו היה תמיד להתיישב בשטחים הריקים מערבים, כדי שלא לבוא על חשבון עם אחר. זה היה הבסיס לציונות, עם ישראל יקום, ותקומתו בארצו לא תהיה על חשבון עם אחר. מה עשיתם עם זה? הפכתם את זה להשתלטות ולריכוז עם אחר.

אנחנו במשא-ומתן לשלום, ואני הצעתי כמפלגתי — ואני שמח מאוד שהיא קיבלה את זה פה-אחר — שאנחנו נתבע את הפסקת כל ההתנחלויות למשך שנה אחת, כדי לאפשר את ניהול המשא-ומתן לשלום באווירה שקטה ועניינית. ואני רוצה לומר לכם: גייסם בייקר לא מעניין אותי, התניית הערביות האמריקניות בהפסקת ההתנחלויות איננה מעניינת אותי. לא לשם כך נלחמנו ולא בגלל זה אנחנו נלחמים. כל הניסיונות הנלווים, האומללים והעלובים האלה להפוך את כל מי שתובע הפסקת ההתנחלויות למלשין, לבוגד, לעבר האמריקנים — זו שנאת חינוס, לא כל דבר אחר.

מיכאל בריזהר (העבודה):
140,000 מובטלים, והשר העומד על ארבע ומתדפק על דלתות הליכוד, מתחנף אליכם ואומר: שיהיו 16% מובטלים, מה זה חשוב? העיקר להתנחל.

אתם בגדתם בעם, אתם בגדתם במפלגה שלכם. בתוך המפלגה שלכם, בליכוד, כבר מדברים אחרת. אתם מנוחקים מהם. הם רוצים דברים אחרים.

הזנה לילדים הרעבים בשכונות, האם לא יכולנו להסדיר אותה עם כספי ההתנחלויות שלכם? 40,000 שקל ביקשנו לבניית שתי כיתות, אמרו לי: אין כסף. 400,000 שקל לבניית בית-ספר נעלמו אִי־שם במשרד השיכון. אני יכול להביא לכם דוגמאות לרוב על כל הכספים שאתם לא נותנים. אין, כי הכול זורם לגנות האדומים שם בשטחים, לאריאל ולעמנואל ולשלומיאל.

משכנתאות — אני צריך להגיד לכם?

ראובן ריבלין (הליכוד):

חבר הכנסת בריזהר —

מיכאל בריזהר (העבודה):

בנתיבות צריך 250 שקל בשביל להסיע עשרה ילדים למעון. אין 250 שקל לילד, מפני שהכול הולך להתנחלויות. מחסור בבתי-חולים — — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

אדוני יושב-ראש ועדת החינוך — — —

מיכאל בריזהר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אולי תסתום לו את הפה, באמת. אני רוצה לדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש — — —

מיכאל בריזהר (העבודה):

אִי־אפשר כך, אני לא יכול לדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בריזהר, יש גבול, אני מבקש ממך — — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

מדוע לסתום לי את הפה? אני מצביע ומבקש לשאול שאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת ריבלין, אני מבקש ממך. חבר הכנסת בריזהר, אולי תקח בחזרה את הפגיעות האישיות, את הביטויים האלה, כמו "לסתום את הפה".

מיכאל בריזהר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כשאני מדבר אתה צריך להגן עלי.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מגן עליך. אבל כשאתה מדבר אל חבר בצורה כזו, משתמש בביטויים כאלה — — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

אתה לא תסתום לאיש את הפה. מפא"י סתמה לכולם את הפיות. פה לא יסתמו פיות. פה לא שלטון מפא"י. פה אין סתימת פיות.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

— — — פתאום השכונות מעניינות אותו, את חבר הכנסת בריזהר. למה דווקא עכשיו, ולא — — —

אנחנו רוצים להפסיק את ההתנחלויות, כי אנחנו רוצים קודם כול, להגיע לשלום ורוצים ליצור את האווירה לכך, אבל אנחנו רוצים להפסיק את ההתנחלויות מסיבה נוספת — מפני שהמדינה הזאת והעם הזה זועקים. תראו מה עשיתם מהם, מה מחירן של ההתנחלויות. 140,000 מובטלים יש לנו היום, ובמחיר ההתנחלויות היינו יכולים לספק עבודה לכולם.

גאולה כהן (התחיה):

גם במחיר הכספים לקיבוצים היו יכולים — — —

שרה דורון (הליכוד):

גם לקופת-חולים.

אלי דיין (העבודה):

— — —

מיכאל בריזהר (העבודה):

ועוד שר האוצר, המתדפק עכשיו על דלתות הליכוד — — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

אל תזרוק אבן, כמי שגר בבית של זכוכית. מי שאומר שכל הכסף הולך להתנחלויות מסית — — —

אלי דיין (העבודה):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת ריבלין, כבר היתה לך היום שאלה נוספת.

אלי דיין (העבודה):

זה כואב לכם.

ראובן ריבלין (הליכוד):

לא, צריך לדאוג לעולים, וזה בא על חשבון משהו.

אלי דיין (העבודה):

אתם בגדתם בעולים.

גאולה כהן (התחיה):

אתם לא חלמתם על העולים ולא לחמתם עליהם.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, את יודעת שאני לא מרבה לקרוא לסדר, וכבר קראתי אותך היום פעם אחת. אצלי זה הרבה.

ראובן ריבלין (הליכוד):

— — —

אלי דיין (העבודה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

למיטב ידיעתי, רשות הדיבור לחבר הכנסת בריזהר. בבקשה.

גאולה כהן (התחיה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני מזכיר את שמך היום כל כך הרבה פעמים.

היו"ר ד' שילנסקי:

— — — אתה אדם אינטליגנטי, חבר הכנסת בריזהר, אני מציע לך לחזור בך מהביטוי "לסתום את הפה". קריאות ביניים כולם עושים, וכולם שומעים, אבל לא נהוג להתבטא כך.

מיכאל בריזהר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להשיב לך. אני חושב שהכנסת איננה שוק. זכותי להשמיע את דברי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בריזהר, אתה קראת כל כך הרבה קריאות ביניים במשך כל הזמן — — —

מיכאל בריזהר (העבודה):

מה, אתה עושה אתי עכשיו חשבון, אדוני?

היו"ר ד' שילנסקי:

לא עושה חשבון — — —

מיכאל בריזהר (העבודה):

אז אל תעשה לי חשבון. תן לי לשאת את דברי בשקט.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני נותן לך. אל תהיה — — —

מיכאל בריזהר (העבודה):

אם מישוה מפריע, הפסק אותו בבקשה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מציע לך: בא נפסיק את הוויכוח. למען כבודך שלך ולמען כבודה של הכנסת, קח חזרה את הביטוי "לסתום את הפה".

מיכאל בריזהר (העבודה):

למען כבוד הכנסת, תדאג שהוא לא יפריע לי לנאום.

היו"ר ד' שילנסקי:

זכותך להשאיר את הביטוי הזה. בבקשה.

שושנה ארבל-אלמזלנו (העבודה):

חבר הכנסת בריזהר, אני מצטרפת לבקשתו של היושב-ראש למחוק את המלים האלה מהפרוטוקול.

חיים רמון (העבודה):

הוא רק ביקש שחבר הכנסת ריבלין לא יפריע לו.

קריאה:

למעשה הוא רצה לשאול שאלה.

מיכאל בריזהר (העבודה):

שמעתי את הבקשה. אני לא רוצה שישאל שאלה. אולי תגיד לו שהוא לא רצה לשאול שאלה. בסדר?

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר. תמשיך, בבקשה.

מיכאל בריזהר (העבודה):

תודה רבה לך. ואני מקווה שלהבא אוכל לשאת את דברי כשהיושב-ראש יגן על זכותי לשאת את דברי, ולא ייתן כל הזמן שיעורים בהתנהגות.

היו"ר ד' שילנסקי:

היושב-ראש מגן על זכותך. אל תראה את עצמך מקופח, ואל תהיה בהרגשה של מקופח. בבקשה.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

— — — בטיסות טרנס-אטלנטיות הוא לא מקופח ככלל, הלוואי שכל המקופחים והרעבים בשכונות, שפתאום הוא מדבר בשמם, היו — — — ממה שהוא עולה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת צ'רלי ביטון, אל נפתח מעגל חדש. בבקשה, חבר הכנסת בריזהר.

מיכאל בריזהר (העבודה):

כאשר אנחנו מדברים על המחסור בבת-החולים, ועל המחסור בצידוד, ועל סיוע לחולים ולקופותיהם, והכול היום נמחק כדי לעבור להתנחלויות — — —

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

— — —

מיכאל בריזהר (העבודה):

אתה רוצה שאשתוק שוב, כדי שיגמרו את קריאות הביניים?

כאשר מדברים על חיילים משוחררים שמקוים את דמם למען המדינה, שנלחמים בגבולות, שמפקדים על יחידות, קצינים בצה"ל, קצינים בצנחנים, קצינים בסייירות — — —

גאולה כהן (התחיה):

ואלה שבהתנחלויות אינם חיילי צה"ל? בין המתנחלים אין חיילים?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גאולה כהן, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

גאולה כהן (התחיה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גאולה כהן, קראתי אותך לסדר בפעם השנייה.

מיכאל בריזהר (העבודה):

— — — ואותם חיילים חוזרים הביתה, ואין להם עבודה, והם יושבים בבית מתוסכלים ואומרים: לשם מי אנחנו מקריבים את עצמנו, כדי שיבנו עוד גגות אדומים בשטחים? והמדינה לא חייבת לתת לי עבודה, לא חייבת לתת לי קיום מכובד?

ואותם קשישים, שכל פעם מגלחים עוד כמה שקלים מהקצבאות שלהם, מהגמלאות שלהם, האם הם אינם ראויים לחיים תקינים, לחיים הוגנים? גם את זה מוחקים להם, כי צריך לתת כסף להתנחלויות.

והחינוך — אנחנו יודעים מה המצב בחינוך, כאשר אנחנו מגיעים למצב שכל ילד רביעי לא יודע לקרוא, שכל ילד רביעי לא יודע לעשות חשבון, וכל ילד שמיני לא יודע את שניהם; כאשר במגזר הערבי אין כיתות, והם לומדים בכוכים, וחוסרים להם אלפי מורים, ואין להם מלגות. והדרושים נאנקים במצב קשה — — —

גאולה כהן (התחיה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני מבקש.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אתה מדבר על דרחים וערכים — — —

ברכתי — לעולים. תודה לאל שהעולים האלה הם אנשים נכונים, ורק פחות מ-1% מהם מוכן להתיישב בשטחים ולקבל את כל ההצעות המפתות.

גאולה כהן (התחיה):

וכך מדבר הנץ שבמערך. אז איך אתם בכלל נראים?

הי"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני מודיע לך — — —

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

— — —

מיכאל בריזהר (העבודה):

וראש הממשלה מודיע, שלמען ארץ-ישראל מותר לשקר, ואכן כן, ואתם משקרים למען ארץ-ישראל המעוותת, לא האמתית. וכל מה שאתם מודיעים על כספי ההשקעה בהתנחלויות הוא כאין וכאפס לעומת מה שאתם באמת עושים.

ממשלה שלא — —

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בריזהר, אם אתה לא תסיים, אני אסגור את המיקרופון. בבקשה.

מיכאל בריזהר (העבודה):

ממשלה שלא דואגת לשלום תושביה היא ממשלת שקר; ממשלה שלא דואגת לקיום תושביה, היא ממשלת זדון.

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בריזהר.

מיכאל בריזהר (העבודה):

וממשלה שמשקרת, וראש ממשלה שמשקר אינם ראויים לאמון העם, והם לא יזכו באמון העם, גם לא באמון תומכיהם.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אתם ראויים לאמון — — —

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני סגן השר בנימין נתניהו, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אדוני סגן השר, אני מציע שלא תאמר שנתנו היום למעלה מ-200 מיליון שקל ל"כור", ושבגלל זה אין כסף. אני מבקש ממך: אל תרד לרמה הזאת. אל תגיד שנתנו קרוב לרבע מיליארד שקל לקופת-חולים ול"כור", אל תאמר את הדברים האלה.

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת ריבלין, תן קרדיט לסגן השר בנימין נתניהו, שהוא יודע מה להגיד.

קריאות:

— — —

הי"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אם אינני טועה, רשות הדיבור ניתנה לסגן השר נתניהו, העומד כאן.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

הי"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, חבר הכנסת בן-מנחם, ממילא לא ישמעו אתכם כי אני דופק בפטיש ליד המיקרופון, והוא חזק יותר מכל

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת צירלי ביטון. בבקשה.

מיכאל בריזהר (העבודה):

כאשר יום חינוך ארוך, שחוקקנו לארבע שנים, והיה צריך להגיע לסיומו בשנה הבאה, מושכים אותו עוד לארבע שנים, ולפי הקצב שלכם ייקח עוד 24 שנים; כאשר חוק חינוך חנים לבני שלוש-ארבע שנים מוקפא מדי שנה, מפני שאתם צריכים את הכסף לדברים אחרים; כאשר ילדים קופאים מקור בכיתות

— — —

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אתה יושב-ראש ועדת החינוך. למה לא זעקתם כל הזמן על החלשים והמסכנים? פתאום עכשיו נזכרת.

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת ביטון.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

פתאום עכשיו הוא מדבר על זה.

מיכאל בריזהר (העבודה):

כאשר ילדים קופאים מקור בכיתות, ואנחנו מקיימים דיונים, פונים למשרד החינוך, ומשרד החינוך אומר לי היום: הרי היום יהיה על זה דיון במליאה, תרונה, תחליטו, תעבירו הצעות, מפני שאין כסף. לאן הולך הכסף?

וכאשר החקלאות מתמוטטת עכשיו, ולאחר אסונות הטבע שקורים — יש כסף לתת להם? אין כסף. אנחנו צריכים את הכול כשביל ההתנחלויות.

חיות מתגוללות ומתות בקור, ואנחנו רואים בטלוויזיה את התמונות של פגרי עופות ופרות; את מצוקתה של החקלאות המסכנה הזאת. יש לה בכלל קיום לחקלאות שלנו? יש לה זכות קיום?

עולים נזכרים בפחי הזבל — —

גרשון שפט (התחיה):

הכול בגלל ההתנחלויות.

מיכאל בריזהר (העבודה):

— — — אתם נותנים להם קיום מכובד?

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לאפשר לי לסיים את דברי.

הי"ר ד' שילנסקי:

אתה עומד על הבמה למעלה מ-20 דקות. ניכיתי מעל ומעבר.

מיכאל בריזהר (העבודה):

אני לא חושב שניכית לי מעל ומעבר.

ראובן ריבלין (הליכוד):

היו הפרעות.

הי"ר ד' שילנסקי:

היו הפרעות, ניכיתי את כל ההפרעות. מעל ומעבר ניכיתי.

מיכאל בריזהר (העבודה):

עולים נזכרים בפחי הזבל, והעלייה מרוסיה יבשה, כי אין פה כסף לקלוט אותם, לבנות להם בית, לתת להם מזון, לתת להם מקצוע.

מפעלים ביטחוניים כבר נסגרים. צה"ל לא מתאמן, כי כולו מסתובב בשטחים לפי הוראה של שר הביטחון, שפורסמה בכל העיתונות. זה לא אכפת לכם?

הכספים הנוספים שיופנו לערבויות, כלומר לקליטת העלייה
מברית-המועצות, האם הכספים הללו יופנו לבנייה, להנחלות
ביהודה, בשומרון ובעזה? זו שאלה אחרת לחלוטין.

חגי מירום (העבודה):
למה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
משום שאם יש הסכמה, חבר הכנסת חגי מירום, לגבי
שאלת הקליטה מצד אחד, ויש הסתייגות אמריקנית לגבי
הפניית הכספים הללו — — —

חיים רמון (העבודה):
לא הללו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
הם אומרים.

חיים רמון (העבודה):
אני אומר לך, הפניית כספים כלשהם, אתה מטעה את
הציבור, אדוני סגן השר. כל כסף שילך לשטחים, על זה
מתווכחים עם האמריקנים. אמרו את האמת.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
חבר הכנסת צוקר דווקא נגע בנקודה, אני מוכרח להגיד.
מה שעומד על הפרק זה כסף נוסף. הם אומרים, בלי שאכנס
לפרטי השיחות, הכסף הנוסף הזה, איננו רוצים שיופנה
לפעולה הזאת ביהודה, בשומרון ובעזה. כיוון שיש הסכמה
מצד אחד לגבי הצורך בקליטה, כיוון שיש הסתייגות לגבי
הפניית הכסף הזה לפעולות ביהודה, בשומרון ובעזה, אני
אומר לכם, בלי להיכנס לפרטים, שיש דרך אובייקטיבית, דרך
אפשרית ליישב את שני הצדדים הללו של הדיון.

אני אינני רוצה להיכנס לפירוט, אבל אני אומר דבר אחד:
אם יש רצון פוליטי להגיע להסדר סביב שתי הנקודות הללו,
אנחנו נוכל להגיע להסדר וגם לקבל את הערבויות.

אריה אליאב (העבודה):
הסנטור לייהי אמר אתמול: forget it; הוא אמר, לא אני.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
חבר הכנסת אליאב, אני מדבר על הדיונים שלנו עם ממשל
ארצות-הברית.

אריה אליאב (העבודה):
הוא אמר: תשכחו מזה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
גם מה שאמר לי, אגב, אתה לא מצטט אותו במדויק.

חיים רמון (העבודה):
בייקר בפומבי לא מקבל את גרסתך, אדוני סגן השר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
אני אינני אומר מה נאמר בדיונים. אני אומר דבר אחד:
הדיון כפי שהוא מתקיים התעורר בגלל השאלה של הפניית
כסף עודף או הכסף המיוחד הזה.

חיים רמון (העבודה):
כסף כלשהו להתנחלויות, על זה הוויכוח. 2 מיליארדי
דולר תמורת הפסקת ההתנחלויות. תגיד: אני לא מפסיק את
ההתנחלויות. זה לגיטימי.

קריאות הביניים שלכם. אפשרו בבקשה לסגן השר בנימין
נתניהו להשיב בשם הממשלה.

חבר הכנסת אלי בן-מנחם, ממילא לא שומעים אותך.
חברי הכנסת, איזה רעש יש כאולם?

דן תיכון (הליכוד):

— — — 30 מיליון נוספים רק לפני שבוע — — —
הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דן תיכון, האם אתה רוצה לשכנע בקריאות
ביניים את חבר הכנסת אלי בן-מנחם, וחבר הכנסת אלי
בן-מנחם רוצה לשכנע אותך? ניתן לסגן השר בנימין נתניהו
לשכנע את כלנו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, הייתי מציע הצעה קונסטרוקטיבית
— לכבות את המצלמות. בעצם יכולות להיות המצלמות, אבל
אני אבטיח לחברי משני עברי המתרס, שהחברים בפריימריס
והחברים בשכיעות עסוקים עכשיו בדברים אחרים. הם אינם
מקשיבים ברגע זה לדיון.

חיים רמון (העבודה):
תתייחס ביחס של כבוד לגמלאים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:

בהחלט, יחס של כבוד לכולם. ברגע זה אני מציע שנקשיב
איש לרעהו. אני הקשבתי קשב רב לדבריו של חבר הכנסת
בר-זהר. אני רוצה להגיב לפחות על חלק מהם בזמן העומד
לרשותי.

הנושא של הערבויות, שנגעת בו, הוא נושא שנמצא
עכשיו במשאומתן שקט בינינו לבין ארצות-הברית. זה
משאומתן דיסקרטי ביסודו, גם יסודי וגם רציני.

גאולה כהן (התחיה):

אני חשבת שההתנחלויות עומדות מעל הכול.

הי"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני, במשך כל הקדנציה, פרט
למקרה מסוים חריג, לא הרצאתי איש מהאולם.

גאולה כהן (התחיה):
שאלתי שאלה.

הי"ר ד' שילנסקי:

עכשיו, כאשר הכנסת מתקרבת לסיומה, אני מבקש ממך
אישית: כבר קיבלת שתי התראות, אל תכריחי אותי, שאת תהיי
הראשונה והיחידה שדווקא אני אציג מהאולם. תתגברי ואל
תקראי עוד קריאות ביניים. אני מבקש ממך אישית.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, הנושא של הערבויות נמצא בדיון
בינינו לבין ארצות-הברית. אני מנוע ואין טעם שאכנס כאן
לפרטים. כל עוד אנחנו במשאומתן.

אני רוצה לחדר שני דברים עקרוניים בדיון הזה. הדבר
הראשון הוא, שקיימת הסכמה בינינו לבין ארצות-הברית על
הצורך ההומניטרי להביא את יהודי ברית-המועצות, מה שהיה
ברית-המועצות, לארץ וליישובם כאן. על זה אין ויכוח.

נכון, בנושא שני, בנושא יהודה, שומרון ועזה, נוכחותנו
שם, שאיפתנו שם, יש ויכוח. אבל לא על זה נסוב כרגע הדיון
בינינו לבין ארצות-הברית. הוויכוח איננו על חילוקי הדעות
העקרוניים שמלווים אותנו 25 שנים. הוויכוח היום הוא: האם

ראובן ריבלין (הליכוד):
ל-6,000 הסכימו?

חיים רמון (העבודה):
ל-6,000 הסכימו.

ראובן ריבלין (הליכוד):
על זה אפשר להתפשר?

חיים רמון (העבודה):
אני חושב שזה אסון. אני לא מוכן להתפשר על שום דבר.

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת רובי ריבלין, חבר הכנסת חיים רמון, החגיגה נגמרה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
אני מכין את הצורך בפריימריס. אני לא מבטל את זה, זה חשוב, אבל הייתי רוצה שתקשיבו.

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת לובה אליאב, חבר הכנסת מיקי בר-זהר, חבר הכנסת אלי דיין, סגן השר מזורח, עמיתי חבר הכנסת גרעון גדות, מדבר סגן השר ואני מבקש לאפשר לו. בבקשה, אדוני.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
אכן, בהצגת הדברים כפי שאתם מציגים, אתם אומרים שהברירה היא פשוטה: או ערכויות או התנחלויות. חבר הכנסת בר-זהר, מה פירוש המלים "הפסקת התנחלויות"? אם, נניח, ממשלת ישראל, כפי שאתם מציגים, בונה התיישבות מטר אחד ממזרח ל"קו הירוק", מה תהיה התגובה הבין-לאומית, או מה תהיה התגובה של מפלגת העבודה? אני חושב שהתגובה ידועה — משום שלאחרונה בנינו יישוב מטר אחד ממערב ל"קו הירוק" וקמה צעקה נוראה.

משום שהוויכוח איננו על התנחלויות במקומות כאלה או אחרים, הוויכוח הוא על גבולות. ופירוש המלים הפסקת ההתנחלויות הוא פירוש המלים קביעת גבולותיה של מדינת ישראל. כאשר אומרים לנו: תפסיקו למעשה להתנחל, אומרים לנו: תצאו למעשה מהשטח הזה, או תותירו על תביעות הירבונות שלכם מהשטח הזה.

מובן שאיש אינו דורש מהערכים להפסיק להתיישב. איש אינו שם סייג לכסף סעודי או לכסף של אש"ף שייכנס לשטח הזה, ואיש איננו מציב שישאל תפסיק את המעבר על הגשרים של ערבים שנכנסים לשטח, שמספרם שווה, מאז 1967, למספר היהודים שהגיעו לחוף השטח: בערך אותו מספר, 90,000 לעומת קצת יותר מ-100,000.

ממשלת ישראל אפשרה לערביי יהודה, שומרון ועזה להיכנס לתוך השטח — ל-90,000. מספר המתיישבים שנכנסו בקטע הזמן הזה של 25 שנים קרוב למספר זה. הווי אומר, מצד אחד, אנחנו, שהותקפנו מתוך השטח הזה, מאתנו מבקשים להפסיק כל תביעה ריבונית, כל פעולה של התיישבות; ומצד שני, הערבים, שתקפו אותנו מתוך השטח הזה, להם אין הגבלה לא להכניס כסף, לא להתנחל, לא להתפשט. וכל אחד יכול לקחת את צילומי הלוחין שמדברים עליהם מ-1967 ועד 1992 ולראות את ההתפשטות האדירה של הכפרים הערביים, של ההתיישבות הערבית.

ובכן, כשאומרים הפסקת התנחלויות, בעצם אומרים: נקבע לכם את הגבול. מובן שאני לא מאמין — אני מרשה לעצמי עדיין להאמין במפלגת העבודה היום, לרבות בחלק

מהנוכחים כאן — אני לא מאמין שאם מישו יבוא ויאמר: אנחנו נקבע לכם, שבכל מטר מעבר ל"קו הירוק", "הקו הירוק" לפי השקפתם, לרבות חלקים מהעיר הזאת, מירושלים, אנחנו לא ניתן לכם את הערכויות, אלא אם כן תתקבלו מכל התיישבות, מכל מה שאנחנו קוראים התנחלות, אני רוצה להאמין שעדיין יש במפלגת העבודה מי שיתנגדו לצעד הזה. אבל, כאמור, לא זאת השאלה.

אריה אליאב (העבודה):
אתם הבאתם את זה על עצמכם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):
אתה מדבר על ערכויות והוא מדבר על עוני. מה עם אותם מצביעים שהצביעו עבורכם והעלו אתכם לשלטון? היום הם גרים בכוכים, אין להם עבודה, אין להם בית. על אלה מדברים.

מיכאל בר-זהר (העבודה):
הכנת תשובה לא נכונה — — —

אלי דיין (העבודה):
— — —

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת אלי דיין.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
הדין בינינו לבין ארצות-הברית מתנהל בדלתיים סגורות, ואני חושב שהרכה מהחברים כאן יופתעו בסופו של דבר מההתוצאות שלו.

לגבי מה שאמרת, חבר הכנסת אלי בן-מנחם, וגם אתה, חבר הכנסת בר-זהר, הזכרת זאת.

מיכאל בר-זהר (העבודה):
אני דיברתי רק על זה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
אתה הזכרת, וגם אתה הזכרת את הנושא הכלכלי.

אליהו בן-מנחם (העבודה):
החברתי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
החברתי, אדרבה. כשמדינה הקולטת 400,000 איש בתוך פחות משנתיים, כשהיא קולטת אותם בצורה שאתם כמובן לא אוהבים להזכיר — כשהסתובבתי כאן בארץ במהלך הסופות הנוראות, כי כמובן גם אני מסתובב היום בארץ, לא ראיתי איש מכל אותם עולים שגר תחת כיפת השמים, לכולם היתה קורת גג מעל הראש; ולעומת מה שקורה היום במערב-אירופה או ברחובות ניו-יורק, כל אותם homeless, אלפים אלפים רבים, במדינות העשירות ביותר בעולם, שאין להם קורת גג — אני חושב על ההישג האדיר של הקליטה הזאת: את זה בוודאי תרצו לטשטש, להזיז, לדחוק.

מיכאל בר-זהר (העבודה):
אמרת את זה לעולים? הם קיבלו את זה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
אבל יותר מזה. אתם מדברים על עלייה. אתם מדברים על הישג שלנו בעלייה.

אריה אליאב (העבודה):
בקליטה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
אתם תצטקו כמה שאתם רוצים, אבל מה לעשות, הדברים
הוקלטו, הם אפילו שודרו, יש קלטות ורואים את ראשי המערך
המסבירים לנו שלא תהיה עלייה, שזה חלום באסמיה של
הימין, של הליכוד הרבציוניסטי, הבית"ר. ולכן השאלה
שאנחנו צריכים לשאול היום היא פשוטה מאוד.

אריה אליאב (העבודה):
מה אתה מקשקש — — —

היו"ר נ' מסאלחה:
אדוני סגן השר, זמנך תם. אני מאפשר לך לסיים, בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):
אני רואה שגם אתה סוטה — — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):
— — —

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת אלי בן-מנחם, אני קורא אותך לסדר בפעם
השנייה.

ראובן ריבלין (הליכוד):
אדוני, רק אל תסתום להם את הפיות.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
לא, לא, שידברו, אדרבה.

עמנואל זיסמן (העבודה):
— — —

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת זיסמן.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
לפני שלוש שנים וחצי היה ויכוח שאחם העליתם אותו על
המוקד. הוויכוח היה בנושא הדמוגרפי. אתם הבהרתם לנו,
שהולך להיות פה מיעוט בארץ-ישראל, אתם ביטלתם את
האפשרות של העלייה ההמונית. השאלה שאני מעלה היום,
לכל אלה שמדברים על כישלון העלייה — מי לא ראה? מי לא
חזה? לעומת מי שראה, מי שחזה, מי שעשה, מי שכנה, מי
שקלט.

רבותי, את ההחלטה הזאת אנחנו נשאר לא לשביעות
ולא לפריימריס, אלא לבחירתו של הציבור, לרבות ציבור
העולים.

אריה אליאב (העבודה):
נכון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את הדיון הזה
לוועדת החוץ והביטחון. אני בטוח שהוא יימשך באותה
עיונות ובאותו מרחץ כפי שהוא נמשך פה בין כותלי הבית.

היו"ר נ' מסאלחה:
תודה רבה, אדוני.

עמנואל זיסמן (העבודה):
דיון במליאה.

מיכאל בריזהר (העבודה):
יש לי הצעה אחרת.

היו"ר נ' מסאלחה:
הצעה אחרת לחבר הכנסת העצני, בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
הקליטה הכבירה הזאת, הדיור העצום הזה, כמובן, זה דבר
שאינכם רוצים להתייחס אליו.

אריה אליאב (העבודה):
אתם מדברים על דיור. מה עם מוכטלים ורעכים?

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת אליאב, אי-אפשר לא לתת לו לדבר. מה קרה
לכם?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
אתם מדברים על החזון הציוני. אנחנו עכשיו במערכת
בחירות. אני זוכר את מערכת הבחירות הקודמת. אני זוכר את
ראשי המערך, שהסבירו לנו שהציונות צריכה להיות שפויה,
שהיא צריכה להבין שלא תהיה עוד עלייה, שהיא צריכה להבין
שאנחנו צריכים לעמוד כאן, מדינה קטנה, דמוגרפית
וגיאוגרפית, שתלך ותצטמק עוד יותר גיאוגרפית ודמוגרפית.
כי לא תהיה עלייה. כשבאתי אני, יחד עם חברי בליכוד,
והסברתי שאין בעיה דמוגרפית, לא רק משום שאתם מפרזים
ומעוותים את המספרים לגבי הערכים, ההגירה, הילודה, אלא
בראש ובראשונה משום שעומדת להיות עלייה המונית
מברית-המועצות, אמרם: פנטזיה. אמרתם: חלום.

אריה אליאב (העבודה):
אנחנו אמרנו "פנטזיה"? איך אתה מעז לדבר? אני אמרת
"פנטזיה" על עלייה מברית-המועצות?

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת אריה אליאב.

אלי דיין (העבודה):
— — —

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת אלי דיין, אני קורא אותך לסדר בפעם
הראשונה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
חבר הכנסת אליאב, יש למערך בעיה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):
לליכוד יש בעיה. אתה תראה את זה בבחירות.

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת אלי בן-מנחם, אני קורא אותך לסדר בפעם
הראשונה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ב' נתניהו:
אתם צועקים, כי יש לכם בעיה; אולי לא לך.

אליהו בן-מנחם (העבודה):
יש עולים רעכים, יש קשישים רעכים.

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת אלי בן-מנחם, אני קורא אותך לסדר בפעם
השנייה.

אריה אליאב (העבודה):
אתה מעז לדבר על פנטזיה?

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת אריה אליאב, אני קורא אותך לסדר בפעם
הראשונה.

ראובן ריבלין (הליכוד):

סגן השר מסכים שהדיון יהיה במליאה. לא צריך הצעה אחרת.

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, יש הצעה אחרת להסיר מסדר-היום. חבר הכנסת העצני, בבקשה.

אליקים העצני (התחיה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מציע להסיר מסדר-היום את דברי ההסתה, את דברי הבלע השפלים ששמענו כאן.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

מותר לו להגיד את המלים האלה?

אליקים העצני (התחיה):

אני יליד גרמניה. 13 שנותי הראשונות כיליתי בבתי-ספר נאציים. מה ששמעתי עכשיו מפיו, זה מה שאמרו הנאצים האנטישמים על היהודים.

היו"ר נ' מסאלחה:

אני מבקש להפסיק לו את המיקרופון. חבר הכנסת העצני, לא חהיה כאן השוואה עם הנאצים. אני מציע לך, אם אתה רוצה להמשיך, לא להשוות את זה עם הנאצים. אני לא אומר לך מה להגיד, אבל לא — נאצים. לא מקובל עלי להשוות את דברי חברי הכנסת עם הנאצים. אני מבקש ממך שתחזור כך, אם לא — אני לא מאפשר לך.

אליקים העצני (התחיה):

אינני מוכן לחזור בי, ואני מבקש לא לסתום לי את הפה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אני מציע להפסיק לו את המיקרופון. חבר הכנסת העצני, אני מבקש שתשב. לא יעזור לאיש, בכנסת ישראל לא יהיה מי שישווה דובר כאן עם הנאצים ואני אתן לו להמשיך לדבר, עם כל הכבוד. אני מבקש שתשב.

אליקים העצני (התחיה):

אני מבקש לתת לי לנמק מדוע אמרתי את זה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אני מבקש שתשב.

אליקים העצני (התחיה):

— — —

שרה דורון (הליכוד):

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חברת הכנסת דורון, אני מציע לך לשבת במקומך. כאן את לא המדריכה והמורה. אני מבקש שתשכי.

שרה דורון (הליכוד):

סליחה, אני מוחה נגד — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

אני קורא אותך לסדר, חברת הכנסת שרה דורון. אני מבקש שתשכי.

שרה דורון (הליכוד):

אל תצעק עלי.

היו"ר נ' מסאלחה:

את לא יושבת כאן בתור יושבת-ראש סיעה. אני מבקש שתשכי. חוצפה. כל אחד איבד כל פרופורציה.

שרה דורון (הליכוד):

אתה לא תצעק עלי.

היו"ר נ' מסאלחה:

את חושבת שהתפארת שלך תהיה על המלה שלו? תני לי לנהל את הישיבה. לא יהיה.

שרה דורון (הליכוד):

זה לא מכובד.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

לא מכובד מה שהוא עושה.

אליקים העצני (התחיה):

אני מבקש לשאול, בפני מי אני יכול לערער על ההחלטה הזאת שלך? הרי לא ייתכן שתהיה שרירות-לב גמורה.

היו"ר נ' מסאלחה:

בפני ועדת הכנסת.

אליקים העצני (התחיה):

בבקשה, אני אעזר. יש גבול לכל דבר.

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה תעזר, אין בעיה. תודה רבה לך.

חבר הכנסת מיכאל בריזר, אתה מסכים להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון?

מיכאל בריזר (העבודה):

לא, אני מבקש להעביר למליאה.

היו"ר נ' מסאלחה:

בסדר. חברי הכנסת, מי בעד אישור הצעתו של חבר הכנסת מיכאל בריזר לדיון במליאה? זו הצבעה מס' 1.

ה צ ב ע

בעד ההצעה לכלול את

הנושא בסדר-היום — 18

נגד — 3

נמנעים — אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של

הכנסת נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

18 בעד, שלושה נגד, אין נמנעים. אני קובע שההצעה לסדר-היום מועברת לדיון במליאה.

ג. הצעת חוק ביטוח בריאות, התשמ"ט — 1989*

(הצעת חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו)

חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו, את יכולה להמשיך.

חבר הכנסת העצני, אם טעיתי, אני מייעץ לך לפנות לוועדת הכנסת.

אליקים העצני (התחיה):

אני לא כיניתי אותו. אמרתי שאת הדברים האלה שמעתי.

גד יעקבי (העבודה):

השימוש במלה הזאת הוא שימוש מיותר.

אליקים העצני (התחיה):

מותר לעשות את המעשה, רק אסור לתת לו את השם.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו, בבקשה.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבדת להגיש לכנסת לקריאה טרומית הצעת חוק ביטוח בריאות. אני מקווה שחוק זה, עם קבלתו, יהווה נדבך נוסף, חשוב ויסודי במסכת החקיקה החברתית-הסוציאלית ויבטיח את רווחתם של תושבי המדינה בתחום הבריאות, בדומה להבטחת שירותי חינוך וביטחון סוציאלי אישי, שהם ביסוד החובות המוטלות על המדינה.

חוק ביטוח בריאות חובה הוא כורח המציאות, ויש להצטרף על כך שחקיקתו נדחתה עד היום.

בהיותי שרת הבריאות הנחתי את הצעת החוק על שולחן הממשלה, אך, לדאבוני, הממשלה לא הספיקה לדון בחוק, והיה גם מי שדאג לעכב את ההליכים.

במושבו הראשון של הכנסת השתים-עשרה הנחתי, בתאריך 10 בינואר 1989, על שולחן הכנסת את הצעת החוק, שאני מתכבדת להביאה היום לכנסת.

בהגיתי את הצעת החוק לא התעלמתי מהעובדה, שגם ללא חוק ביטוח בריאות חובה התברכה מדינת ישראל בשני הישגים מרשימים בתחום מערכת הבריאות: האחד — שיעור המבוטחים על בסיס וולונטרי בקופות-החולים הקיימות הגיע ל-96%, דבר שאין לו אח ורע בשום מדינה שאין בה ביטוח חובה; והשני — הרפואה בישראל הגיעה לרמה גבוהה, שיכולה להתחרות עם המדינות המתקדמות והעשירות ביותר בעולם, הן בתחום הרמה המקצועית של הרופאים, האחיות וצוות העובדים הפרא-רפואיים, והן מבחינת המבנים של בתי-החולים, הציוד והמתקנים העומדים לרשותם.

את ההישג המרשים הזה יש לזקוף לזכותן של קופות-החולים, ובראש ובראשונה של קופת-החולים הכללית, שהיתה חלוצה של מערכת הבריאות עוד לפני קום המדינה, ואפילו לפני ייסוד ההסתדרות.

חקיקת חוק ביטוח בריאות חובה תשלים את המעגל, יכלול ה-4% החסרים, שעדיין אינם מבוטחים בקופות-החולים — חלקם עשירים המעדיפים את הרפואה הפרטית, וחלקם קשישים מקבלי קצבאות מהביטוח הלאומי, שלא יכלו להצטרף לקופות-החולים.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק קנ"ט, הצעת חוק ביטוח בריאות, התשמ"ט — 1989, מאת חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו. בבקשה.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול אני מבקשת שיקראו לשר הבריאות, אני יודעת שהוא בכניין.

היו"ר נ' מסאלחה:

יש תיקון. סגן שר הבריאות משיב.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

סגן שר הבריאות משיב?

היו"ר נ' מסאלחה:

כן.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבדת להגיש לכנסת בקריאה טרומית הצעת חוק ביטוח בריאות. אני מקווה שחוק זה, עם קבלתו, יהווה נדבך נוסף, חשוב ויסודי במסכת החקיקה החברתית-הסוציאלית ויבטיח את רווחתם של תושבי המדינה בתחום הבריאות, בדומה להבטחת שירותי חינוך וביטחון סוציאלי אישי, שהם ביסוד החובות המוטלות על המדינה.

חוק ביטוח בריאות קובע — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חברת הכנסת שרה דורון, בדרך כלל, ואני אומר זאת בכנות, את יושבת שקטה, ואני מקנא בך. אני לא אומר זאת סתם. אני מבקש ממך לאפשר לי לנהל את הישיבה בצורה מסודרת.

אליקים העצני (התחיה):

אולי יש לה סיבה טובה להתרעם.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת אליקים העצני, אינני דיקטטור, אני בסך הכול ממלא-מקום יושב-ראש הכנסת. כשאני יושב כאן, אני מקבל החלטות. אילו היו אומרים עליך, חלילה, מה שאתה אמרת, בוודאי היית מתקומם. אתה אישית צריך להיות רגיש יותר ממני למלה הזאת, אתה כיהודי.

אליקים העצני (התחיה):

מפני שאני רגיש אני מתקומם.

היו"ר נ' מסאלחה:

זכותם של חברי הכנסת לומר מה שהם רוצים. כשאני יושב-ראש הישיבה, אני לא ארשה שחבר כנסת יכנה חבר כנסת אחר כנאצי. אני לא ארשה זאת.

אליקים העצני (התחיה):

לא כיניתי אותו, חלילה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה אמרת, שמעתי את זה — מהנאצים. יש פרוטוקול, יש סטנוגרמה ויש טלוויזיה, והיום יש גם קלטת.

תאגיד הפועל ונותן שירותי בריאות שלא למטרות רווח; יש לה היכולת מבחינה כספית, מינהלית, רפואית ומקצועית, להנחת דעתו של הבריאות, לתת את השירותים לפי חוק זה למבוטחים בה בכל אזורי הארץ. מבוטח יהיה רשאי לעזוב קופה מבטחת, אבל זה יהיה רק לאחר שהיה מבוטח בה שנה אחת לפחות.

לקופה יהיה תקנון, והוא יקבע את דרכי פעולתה וניהולה, את היחסים בינה לבין חבריה, את זכויות המבוטחים וחובותיהם, את מוסדותיה ודרכי פעולתה, כל שניו בתקנון. חברי הכנסת, יובא לידיעתו של הבריאות, כדי שהוא יהיה בתמונה.

קופה מבטחת תהיה גוף מבוקר לפי סעיף 6 לחוק מבקר המדינה, ולשר הבריאות תהיה נציגות במועצה הציבורית של הקופה המבטחת.

קופה מבטחת תבטח כל אדם שביצע את רצונו להיות מבוטח בה בביטוח בריאות חובה ויצהיר שהוא מוכן לקבל על עצמו את כל הכללים, החובות וההוראות שקבעה הקופה בתקנונה. לא תסרב קופה מבטחת לקבל מבוטח המבקש להצטרף אליה. עליידי כך ייפסק המצב, שקופות-חולים מסוימות הנהיגו סלקציה בקבלת חברים ונמנעות מלקבל משפחות מרובות-ילדים, בעלי הכנסה נמוכה, מבוגרים מעבר לגיל מסוים וחולים עם הגבלה רפואית. הדבר הזה ייפסק עם קבלת החוק.

אני מציעה, שגביית תשלום מס החבר תהיה בידי הקופה המבטחת, או בידי ארגון עובדים ארצי, שהיא מינתה לעניין, והכול כתנאים שיקבע שר הבריאות, לאחר התייעצות עם שר האוצר. ההצעה בסעיף זה מנוגדת לגישתו של שר הבריאות, המציע להעביר את גביית מס החבר לביטוח הלאומי, בהנמקה שהדבר יזיל את הגבייה, אך, רבותי, הכוונה האמיתית מאחורי העברת הגבייה לביטוח הלאומי היא הרצון לפגוע בהסתדרות ולהחליש את קופת-החולים.

בנאומי האחרון, למען תפארת המליצה טען שר הבריאות, ש-40% מהמס האחד מיועדים להסתדרות. אני רוצה להעמידו על טעותו ולומר לו, שבמס האחד יש שני מרכיבים נפרדים: האחד — מס לקופת-חולים, המהווה 72% מהמס האחד; השני — מס ארגון, בשיעור של 28%, שנועד לאיגוד המקצועי ולכל יתר השלוחות של ההסתדרות.

שר הבריאות מפרץ שוב בטענותיו באומר, שעלות גביית המס האחד מסתכמת ב-5%. לידיעתך, אדוני השר — הוא איננו כאן, אבל אני אומרת זאת לסגן שר הבריאות, ואנא העבר את הדברים לשר הבריאות והעמד אותו על הטעות הזו — בשנת 1991 היתה עלות גביית המס האחד הכולל 3.26%, אך עלות הגבייה של המס לקופת-חולים היא 1.25%, ואינני בטוחה שעלות הגבייה של הביטוח הלאומי תהיה נמוכה יותר ותקיף את כולם.

אשר למימון ביטוח בריאות, אני מציעה, בהצעת החוק שאני מגישה לכנסת, שהתקציב של קופה מבטחת לצורך ביטוח בריאות ימומן מהמקורות הבאים: 1. השתתפות המבוטחים בתשלום מסי חבר; 2. כפי המס המקביל; 3. הכנסות ותקבולים מאושרים אחרים; 4. השתתפות המדינה בתקציבי הקופות המבטחות. השתתפות המדינה תיעשה באמצעות תקציב משרד הבריאות כאחד הסעיפים המפורטים. המדינה תישא בסכום שיחסר לאיוון התקציב המאושר של קופה מבטחת.

החוק המוצע יש בכוחו לתרום תרומה נכבדה לפתרון המשבר שבו נתונה מערכת הבריאות בשנים האחרונות — משבר כספי, משבר ביחסי העבודה, אי-ניצול המתקנים, וכתוצאה מכך הצטברות תורים והמתנה לניתוחים ולטיפולים מיוחדים, דבר שגרם לפריחת הרפואה השחורה.

אדוני היושב-ראש, ביסוד החוק מונחים העקרונות הבאים: 1. חובת ביטוח של כל תושבי המדינה; 2. מתן שירותי בריאות אחידים על בסיס שוויוני לכלל המבוטחים; 3. קביעת של שירותים מחייב, ובכך ידע המבוטח את זכאותו לקבלת שירותים; 4. הספקת השירותים הרפואיים על בסיס אזורי ותוך תיאום עם מוסדות האשפוז הקיימים; 5. התאמת תקנון הקופה המבטחת לעקרונות החוק ולהוראות התקנות שהותקנו עלי-יו; 6. הנהגת פיקוח משרד הבריאות על פעולותיהן של הקופות המוסמכות; 7. העמדת הקופות המבטחות לביקורת מבקר המדינה; 8. הטלת חובה על הקופות המבטחות לקיים ביקורת פנימית; 9. שיתופם של גורמים ומוסדות הרפואה במדינה, וכן גורמים ממלכתיים ומוניציפליים, בהפעלת מערכת השירותים הרפואיים למבוטחים במדינה; 10. השתתפות הממשלה — וזה סעיף חשוב — בכיסוי הוצאות שירותי הבריאות הניתנים עליידי הקופות במסגרת תקציבים שנתיים מאושרים, ובהתחשב בהכנסות מהמקורות המוגדרים בחוק.

אדוני היושב-ראש, אפרט אחרים מהעקרונות הללו בהרחבה.

כל תושב ישראל מגיל 18 ומעלה חייב לבטח את עצמו ואת ילדיו הקטינים בביטוח בריאות חובה, ללא אפליה בשל גילו, מינו, גזעו, דתו וארץ מוצאו; יירשם כאחת מקופות-החולים המבטחות, ישלם את מס החבר בסכומים ובמועדים כפי שנקבע בחוק. מבוטח יבחר כאחת מקופות-החולים שהוסמכו על-ידי השר.

אשר לקביעת של השירותים, כל מבוטח על-פי חוק זה יהיה זכאי לקבל מהקופה המבטחת את שירותי הבריאות בתחומים הבאים, וזה מה שאנחנו קוראים של שירותים בסיסי: 1. שירותים אישיים של הרפואה המונעת; 2. שירותים אמבולטוריים; 3. שירותי בתי-חולים, לרבות אשפוז פסיכיאטרי ואשפוז כרונטיסיעודי. היום הדברים הללו אינם מכוסים בשום מסגרת ובשום חוק. תפעולם נתקל בקשיים תקציביים כאשר לא אחת יש גם עיצומים והשבתות על-ידי אלה אשר מתפעלים אותם; 4. שירותי אבחון וריפוי של מעבדות ומכונים רפואיים; 5. הספקת תרופות וצורכי רוקחות אחרים; 6. הספקת מכשירים ואביזרי עזר רפואיים; 7. שירותי רפואה תעסוקתית, לרבות בריאות בעבודה; 8. שירותי עזרה ראשונה, לרבות הסעה לשם אשפוז או לשם טיפול רפואי אחר הכרוך בהם, כפי שיפורט בתקנות; 9. שירותי רפואה ביתיים וקהילתיים; 10. רפואת שיניים מונעת לקבוצות סיכון; 11. שיקום רפואי.

כל השירותים הללו, חברי הכנסת, יינתנו למבוטח על בסיס שוויוני על-ידי הקופה המבטחת שבה הוא מבוטח, בכפופות להוראות חוק זה והתקנות לפיו. הדבר מתנה בתשלום דמי ביטוח של 3% מהכנסתו לקופה המבטחת.

ביטוח בריאות באמצעות קופות-החולים — אני מציעה שביצוע החוק יהיה באמצעות קופות-החולים הקיימות, שהוסמכו לכך על-ידי השר, תוך מתן אפשרות להסמכת קופות-חולים נוספות שיענו על קריטריונים שנקבעו בחוק; מספר מבוטחי הקופה לא יפחת מ-200,000 נפש; הקופה היא

של 3% מהכנסתו. עם זאת, אני מציעה ששר הבריאות, בהתייעצות עם שר האוצר, יהיה רשאי לקבוע בתקנות שיעורים שונים לגבי סוגי חייבים בתשלום מס חבר, בהתחשב במצבם האישי, במספר התלויים בהם, בגילם ובמקורות הכנסתם, כמו, למשל, קשישים, גמלאים, משפחות מרובות ילדים, נכים, אנשים שנתונים במצוקה ועוד. לגביהם אני מציעה, שיהיו תשלומים מיוחדים, המתאימים בהחלט לרמת ההכנסה שלהם. ועל כן גם התשלום הזה יהיה פרוגרסיבי, יהיה סוציאלי ויהיה צודק, כאשר ייגבה על-פי ההכנסה, כאשר ההכנסה המקסימלית, לצורך קביעת מס החבר, תהיה ארבע פעמים השכר הממוצע כמשק.

אדוני היושב-ראש, החוק יבוצע, כמובן, באמצעות קופות-החולים הקיימות, תוך שמירה על ערכי הרפואה הציבורית השוויונית. ואני אומרת את הדברים האלה מכיוון שקראנו בעיתונים על המגמות של הצעת חוק ביטוח בריאות ששר הבריאות אמר, כביכול, להביא לכנסת. אני חושבת שהצעתו של שר הבריאות, שקטעים מסוימים מתוכה פורסמו — לא תשרת את המערכת הקיימת. היא תביא להרס המערכת. היא תביא לפגיעה חמורה בבריאותה של האוכלוסייה, ובמיוחד בבריאותן של השכבות החלשות. היא תיצור רמות שונות של רפואה, רמת רפואה לעשירים ורפואה לעניים.

אדוני היושב-ראש, אני מציעה להעביר את הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה, כדי שתתחיל את הדיון בה, ונקווה שיעלה בידה להביא אותה לקריאה ראשונה. תודה רבה.

הי"ר נ' מסאלחה:
תודה רבה.

ד. הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התש"ן — 1989*

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

במדינה מסוגלים עוד לקיים את שירותיהם. נטל ההוצאה לרפואה גדל והולך. מקורות ההכנסה של קופות-החולים מתשלומי המס של החברים אינם עונים אפילו על שליש מהוצאותיהם. ללא הנהגת ביטוח בריאות ממלכתי מייד לא תוכל מערכת הבריאות להתקיים". דברים אלה הוא אמר ב-1981. גם ממשלתו וגם הממשלות שבאו לאחר מכן — אף שעברו 11 שנים — נכשלו כישלון מוחלט בניהול מערכת הבריאות ובקידומה.

דבר שני שאני מבקש לציין הוא, שגם לנגד עיני הממשלה הזאת עמד דוח ועדת החקירה הממלכתית שהיא מינתה, בראשות השופטת שושנה נתיניהו, שההמלצה הראשונה שלה היא, שיחוקק חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שמבטוח תהיה כל האוכלוסייה מבוטחת, וכן הלאה. גם הממשלה הזאת לא מצאה לנכון להביא זאת עד עצם היום הזה, למרות בקשותיו ותחנוניו שהדבר ייעשה.

אדוני היושב-ראש, מדוע צריך חוק ביטוח בריאות ממלכתי? צריך אותו משום שעד היום אזור מדינת ישראל אינו מבטוח לשמירת בריאותו או להשגת בריאותו כאשר הוא חולה או נפגע, או למניעת מחלה, על-פי חוק. אין חוב של המדינה לקיים את חלקה בעניין. עד היום זה לא קיים. אנחנו חושבים שאזור מדינת ישראל זכאי לכמה מרכיבי סידור, כמו תעסוקה, בריאות, חינוך — שהם שירותים של מדינה מודרנית. כמעט

עלי לציין, שחשוב והכרחי, שהשתתפות המדינה במימון מערכת הבריאות תיקבע בחוק, דבר שימנע את המצב הקיים היום, כאשר הממשלה מתנערת מאחריותה לבריאות אזרחיה, ולא אחת יחסו של שר האוצר, או של שר הבריאות הוא הקובע. אנחנו עדים בשנים האחרונות, ובמיוחד בשנתיים האחרונות, ליחסה של הממשלה בקשר להשתתפותה בתקציב מערכת הבריאות, ובמיוחד בתקציבה של קופת-חולים, ואפילו 30 מיליון השקל שנתנו בשנה שעברה היו לצנינים בעיני אלה שלא כל כך אוהדים את קופת-החולים.

אדוני היושב-ראש, אני מציעה שתוקם מועצה לביטוח בריאות, אשר תרכבה ותפקידיה מפורטים בהצעת החוק. בין היתר, היא תיעץ לשר הבריאות בקביעת שיעורי דמי הביטוח שישולמו לקופה המבטחת, בקביעת סל השירותים הרפואיים, בקביעת עלויות למסגרת התקציבית לקופות המבטחות. היא גם תיעץ בענייני חקיקה ותישא עוד בתפקידים נוספים. השר ימנה את חברי המועצה, והמינוי יפורסם ברשומות.

כמרכין מוצעות בחוק הוראות לביטוח שוטרים, סוהרים וחילים בצבא סדיר, לביטוח אסירים ועצירים, והשירותים שהם זכאים לקבל. מפאת קוצר הזמן העומד לרשותי, אני לא אפרט, אדוני היושב-ראש.

בחוק זה אני מציעה, שיהיה חופש בחירה בשירותים האמבולטוריים הראשוניים בקהילה, וכן בשירות הרפואי המקצועי, במידת האפשר. הם יעמדו לבחירתו של המבוטח באזור מגוריו, שבו מקיימת הקופה המבטחת שירותים אלה.

מוצע גם, שמבוטח יהיה חייב בתשלום מס חבר כשיעור

הי"ר נ' מסאלחה:

סגן שר הבריאות יענה על שתי ההצעות. יש הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי של קבוצת חברי הכנסת, שמגינה ת"ט. ינמך חבר הכנסת רן כהן. בבקשה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, ממשלה שאיננה, סגן השר, חברות וחברי הכנסת, אני מתכבד להגיש הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי של סיעת ר"צ, סיעתי, ואני מבקש להעיר כבר בתחילת הדברים שתיים-שלוש הערות. אני סבור שהיה הרכבה יותר טוב — ועל כך גם נאבקנו — אם לפני כל שינוי במערכת הבריאות היה מובא חוק ביטוח בריאות ממלכתי, המסדיר את כל נושאי הזכויות של האזרח, מערכת הבריאות והתשלומים, גם לפני התאגוד. אבל מאחר שאנחנו רוצים לקדם את כל המהלכים, נתנו די וניתן די בכל שלב לכל תהליך שיקדם את מערכת הבריאות, לרבות נושא התאגוד של בתי-החולים. עם הערות כאלה ואחרות שיש לנו. אבל אנחנו מצטערים מאוד על כך שלא הממשלה הזאת ולא הממשלה הקודמת מצאו לנכון להביא את חוק ביטוח בריאות ממלכתי קודם לכל שינוי.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אבקש דווקא לקרוא משפט מדבריו של משה שר הבריאות, השר אליעזר שוסטק, משנת 1981. הוא אמר: "מערכת הבריאות של ארצנו נמצאת במצב של סכנה ממשית לקיומה. אין מוסדות הבריאות הקיימים

הדבר האחרון. אין לאזרח מדינת ישראל גורם שדרכו הוא יכול להתלונן כאשר אינו מקבל את השירות.

אשר על כן, אדוני היושב-ראש, אנחנו מציעים את חוק ביטוח בריאות ממלכתי במבנה הזה:

א. הזכות לבריאות היא זכות יסוד לאזרח, דבר שלא ניתן לערער עליו. על-פי הגדרת החוק שלנו, כל אזרח ישראל מבוטח בביטוח בריאות ממלכתי ויהיה זכאי לקבל שירותי בריאות בהתאם לחוק ולתקנות. זה בא לקבוע במסמרות על-פי חוק, שכל אזרח בישראל זכאי לשירותי בריאות.

ב. אנחנו רוצים שייקבעו בחוק זכויותיו וחובותיו של כל אזרח, וגם שהדבר הזה ייעשה בחוק והאזרח יהיה מחויב בתשלום ביטוח ולא יוכל להשתחרר או לערוך מהשירותים הללו.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
חבר הכנסת רן כהן, אני מביאה לידיעתך כי דברך הם תעמולת בחירות, ולכן נתנו הוראה להפסיק את שידורי הערוץ השני. אני מבקשת שתירשם בפרוטוקול המחאה שלי על כך. הליכוד לא בא לכנסת, לא מתעניין במה שקורה, וחוק ביטוח בריאות ממלכתי, שהוכן מזמן, הוא תעמולת בחירות. הפסקת שידורי הערוץ השני היא דבר שרירותי, ללא הודעה מוקדמת. מישור החליט באופן שרירותי — — —

שושנה ארבל-אלמוזליני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, למה הפסיקו את שידורי הערוץ השני? נושא חשוב כל כך — חוק ביטוח בריאות ממלכתי — למה לא לחדש?

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
מי נתן את ההוראה ולמה?

היו"ר נ' מסאלחה:

מה הבעיה? לא משרדים?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר בנחת כמה דברי ועם בעניין הזה.

דן תיכון (הליכוד):

— — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חבר הכנסת דן תיכון, תרשה לי בשבועות האחרונים עלה נושא חוק ביטוח בריאות ממלכתי ביוזמתו של שר הבריאות. עשרות פעמים שודר הנושא הזה בכלי התקשורת, השר רואיין, אנשי המשרד רואיין, הכול היה בכלי התקשורת הממלכתיים של המדינה. זו שערורייה שאין דוגמתה. זו חוצפה. זה ניסיון לגייס את כלי התקשורת הממלכתיים לטובת הליכוד והקואליציה. זה מעשה שאין לזוז ממנו.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — —

שושנה ארבל-אלמוזליני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יברר מזכיר הכנסת עם יושב-ראש הכנסת.

היו"ר נ' מסאלחה:

היושב-ראש כבר ביקש ממזכיר הכנסת לברר, והוא מברר.

תמר גוזנסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — —

מדהים לראות כיצד אנחנו חושבים את עצמנו למדינה מודרנית ומתקדמת בלא שיש לנו, עד היום הזה, חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

זאת ועוד, עד היום אין הגדרה שלא תהיה אפליה במסודות הרפואה בכלל בין אזרח לאזרח על-פי כל קריטריון שהוא. אנחנו מבקשים שהחוק ישנה זאת.

דבר שלישי, עד היום יש מערכות בריאות שונות. יש מערכת של משרד הבריאות, יש קופות-החולים השונות, יש מגידוד-אדום, יש מערכת הבריאות של צה"ל, יש חפיפה וכפילויות ויש גם מקומות שלגביהם אין כיסוי. אביא דוגמה מעניינת. מסתבר שחיל צה"ל המתגייס לצבא — יש תקופה של שלושה חודשים שהוא נופל בין הכיסאות. הוא עדיין לא זכאי לכל שירותי הבריאות בגין מחלות שאולי התחילו קודם, והוא כבר לא זכאי לטיפולים שהקופות שבהן היה מבוטח קודם חייבות באספקתם. אין שום סיבה בעולם, שאזרח מדינת ישראל יפול בין כל המשבצות הללו, שלא לדבר על הבוז האדיר שמתקיים עם מערכת כפולה.

דבר נוסף, אין הגדרה של השתתפותה ההכרחית של המשלה בתקציבם של מוסדות הבריאות כדי שהאזרח יוכל לקבל את השירותים ההכרחיים.

דן תיכון (הליכוד):

למה אין הגדרה?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אין הגדרה.

דן תיכון (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אם זה לא על חשבון זמני, בבקשה.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה, חבר הכנסת דן תיכון, תשאל.

דן תיכון (הליכוד):

מה המשמעות של העברת המס המקביל מן הביטוח הלאומי לקופות-החולים? הרי זו השתתפות הממשלה. מדוע אתם מסרבים להכיר בעובדה הזאת ואתם בשלכם?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חבר הכנסת דן תיכון, התפרצת לנושא אחר לגמרי. האמן לי, אני יודע היטב מה הוא המס המקביל. המס המקביל הוא קודם כול תשלום של האזרחים, הוא לא ישירות מתקציב המדינה.

דן תיכון (הליכוד):

הביטוח הלאומי?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

המס המקביל מחולק על-פי גודלן של הקופות, ולא על-ידי השתתפות המדינה ישירות במימון מערכת הבריאות. אני מבקש ממך, עוזב זאת. אתה פשוט מעלה נושא לא במקום, אף שהנושא מעניין.

לא זו בלבד, אלא אזרח מדינת ישראל אינו יודע עד היום הזה מה מגיע לו בתור שירותי בריאות שנקבעו על-ידי הגורם הממלכתי, ועל כן הוא יכול להיות קורבן לרצונם או לא-רצונם של נותני השירות, במידה שהם קיימים, אם זה קופות-חולים ואם זה שירותים אחרים.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אנחנו מדברים אל חברי הכנסת, זה חשוב יותר מטלוויזיה בשידור חי.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חברתי חברת הכנסת שרה רוזן, אני מבקש שתעבירי זאת בתור יושב-ראש הקואליציה, ואל תבואו אלינו בטענות על זה — אני מודיע שכאשר יעלה לכאן שר הבריאות ויציג את חוק ביטוח בריאות ממלכתי של הממשלה, אנחנו לא ניתן שיהיה שידור, לא חי, לא בערב ב"מבט" ולא בשום כלי שידור.

דן תיכון (הליכוד):

תרשה לי לומר לך — — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

תרשה לי, עכשיו אני מדבר. מה שאתה יכול לעשות, אדוני סגן יושב-ראש הכנסת, הוא רק דבר אחד — ללכת ליושב-ראש הכנסת ולבקש שהשידור יחודש.

דן תיכון (הליכוד):

שיטפלו בזה.

היו"ר נ' מסאלחה:

ביקשתי שיטפלו בזה.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא יודע מי הפסיק את השידור.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת רן כהן, אני מציע שתמשיך. ביקשתי ממזכיר הכנסת לכבר את הנושא דרך היושב-ראש. בבקשה. אולי קרתה תקלה טכנית. אבל לא משנה, תמשיך.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לא, אין פה שום תקלה טכנית. אנו רואים בדיוק מה שנעשה פה. ניתנה הוראה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אולי לא רוצים לשדר אותי כיושב-ראש הישיבה? למה אתה נעלב? חכה, אתה לא יודע, אתה לא בטוח.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
הפעם זה לא נגדך.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אולי זה כי לא הסתרקתי.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת רן כהן, בבקשה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ראשית כול, אדוני היושב-ראש, אני מבקש — — —
קריאות:

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

הבעיה אינה טלוויזיה. הכנסת היא זו שמאשרת חוקים, ולא הטלוויזיה. אנא מכם. אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת רן כהן לדבר.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני מבקש שתוריד את הזמן שנגזל ממני.

היו"ר נ' מסאלחה:

הזמן תם, ולכן הורדתי. בבקשה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להמשיך. ולהוסיף שאנחנו מתכוונים שבמסגרת החוק ייקבע, שמחובתה של המדינה לספק את השירותים הבאים כשירותים שכל אזרח זכאי להם: שירותי רפואה מונעת, שירותים אמבולטוריים, שירותי בתי-חולים, לרבות אשפוז פסיכיאטרי, כרוני וסיעודי, אשפוז ילדות, שירותי אבחון ומעבדות, אספקת תרופות ומכשירי עזר, שירותים רפואיים לנפגעי סמים ושירותי רפואה תעסוקתית בעבודה.

אני סבור שתהיה בהחלט רשות לשר הבריאות להביא מעת לעת את הרשימה המדויקת, באישור הוועדה המוסמכת של הכנסת, כדי שתהיה שליטה מרכזית, ממלכתית, על זכותו של האזרח לשירותי רפואה אלמנטריים.

הדבר הרביעי — אנחנו מבקשים שהביטוח הזה ייעשה באמצעות המוסד לביטוח לאומי והקופות כאחד. קריעת העניין הזה על-ידי ניסיון לשמוט את השיטח מתחת לרגליהן של הקופות היא לא צודקת, היא לא נכונה והיא לא יעילה. אי-שיתופו של המוסד לביטוח לאומי גם בגבייה וגם בגיבוי של כל המערכת גם הוא טעות. לכן, הדבר הזה, לעניות דעתי, ימצא את פתורו כאשר יובא הדבר לוועדה של הכנסת להכנה לקריאה ראשונה.

הדבר החמישי — אנחנו סבורים שהמימון של הביטוח הרפואי הממלכתי יבוא מידי העובד המבוטח, האזרח שאיננו עובד במידות שייקבעו, וכן מהמעביד של אותו מעסיק במידות הידועות.

אדוני היושב-ראש, אנחנו רוצים גם שתוקם מינהלת בריאות ממלכתית.

דן תיכון (הליכוד):

הרשה לי למסור הודעה. יש תקלה טכנית בשידורי הערוץ השני.

היו"ר נ' מסאלחה:

זה מה שאמר יושב-ראש הישיבה ולא האמינו לו.

דן תיכון (הליכוד):

לכן אני מציע לקחת את הדברים בחזרה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת תיכון, הערתי, ולא בצניניות. אמרתי שקרתה אולי תקלה טכנית, וזה נרשם. אני שמח.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

מה שמעניין מאוד, חבר הכנסת דן תיכון, שאפילו התקלות הטכניות משרתות אתכם.

היו"ר נ' מסאלחה:

זה עניין של מזל. מה אתה רוצה?

דן תיכון (הליכוד):

אני מציע לך לומר זאת רק לאחר שהדין בנושא יסתיים.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אתה מבין, חבר הכנסת תיכון, שכאשר אמרתי עכשיו מה שאמרתי, גם תיקנתי את מה שהיה צריך לחקן. אתה אינטליגנטי במידה ראויה בהחלט.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להמשיך ולהתקרב לסיום הדברים. אנחנו מציעים שתוקם מינהלת בריאות, ומועצת בריאות.

תאגוד בתי-החולים מתייחס לאספקט חשוב, אך חלקי, של מגור אחד במערכת הבריאות. הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי עוסקת בכל יתר המגורים של מערכת הבריאות, ועם אימוצה על-ידי הכנסת תושלם מהפכה שלמה, כוללת ומעמיקה בארגון מערכת הבריאות בישראל.

עיקרה של הצעת החוק בנושאים הבאים:

- א. קביעת זכותו של תושב מדינת ישראל לשירותי בריאות.
- ב. הגדרת התחומים של שירותי הבריאות. היקפם המדויק של השירותים יוגדר על-ידי שרי הבריאות והאוצר בתקנות.
- ג. קביעת הסייג כי ייקפו שירותי הבריאות יהיה כפוף לחוק התקציב ולחוק יסודות התקציב.
- ד. אספקת שירותי הבריאות באמצעות קופות-החולים הקיימות ואלה שיקומו, בכפפות לכללים המוגדרים בחוק.
- ה. קביעת זכותו של כל תושב להירשם לכל קופת-חולים שיבחר בה, וקביעת חובתה של כל קופה לקבל, ללא תנאים מגבילים, כל תושב שיבקש להירשם אצלה ולספק לו לפחות את כל השירותים שהחוק קובע: קביעת זכותו של כל חבר בקופת-חולים לעבור מקופה לקופה בהתאם לבחירתו.

ו. איחוד מנגנוני הגבייה של כל המסים שמשולמים על-ידי האזרחים לצורך מימון שירותי הבריאות. הגבייה תתבצע באמצעות הביטוח הלאומי. כל מקורות המימון יופנו לקופות-החולים לצורך מימון שירותי הבריאות בלבד, על בסיס מספר החברים בקופות והנתונים האישיים שלהם.

ז. חלוקת המדינה לאזורי אשפוז והפעלת קופות-החולים על בסיס אזורי.

ח. קביעת זכותו של כל חבר הקופה לבחור את הרופא המטפל בו ואת נותן השירות.

ט. הסכמת שרי הבריאות והאוצר לקבוע בתקנות כל הדרוש להפעלת מערכת הבריאות, כפי שיתחייב מאימון הוראות החוק.

אימון הצעת החוק על-ידי הממשלה, ובקרום — על-ידי הכנסת, ישלים תהליך ארוך וממושך של ניסיון להבריאת מערכת הבריאות. קיימת דחיפות מיוחדת בהשלמת תהליך זה בזמן הקרוב ביותר, על רקע המשבר המתמשך במערכת והחשש הסביר, כי בהעדר שינוי יסודי תאבד מערכת זו את כושרה לעמוד במשימות המוטלות עליה. עתה, על רקע הקדמת פיזור של הכנסת, קיים חשש, כי בהעדר פעולה מואצת יעוכב התהליך כולו. על כן התבשרנו, שהממשלה אישרה את החוק והעבירה אותו לוועדת השרים לענייני חקיקה. אני מקווה שבוועדת השרים תאושר הצעת החוק בקרוב, ובימים הקרובים ממש נוכל להגיש את ההצעה לדיון במליאה ולאישורה.

על כן אני מבקש לדחות את שתי ההצעות על הסף.

היו"ר נ' מסאלחה:
להסיר.

סגן שר הבריאות א' מזרחי:
להסיר.

היו"ר נ' מסאלחה:
חברת הכנסת שושנה ארכלי-אלמוזלינו, את רוצה לענות?
הוא מבקש להסיר.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת רן כהן, אומנם נתתי לך כמה דקות. חבר הכנסת שבח וייס, מה קורה? חבר הכנסת רן כהן, אני מבין שלא תמשיך לדבר עד שהטלוויזיה תתן את התקלה הטכנית. אני מבקש לסיים.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
לא, לא. אני מסיים.

כמורכב, אנחנו מציעים שתהיה אפשרות לאזרח להתלונן אל נציב תלונות הציבור כאשר הוא איננו מקבל את השירות כפי שהוא זכאי לו על-פי החוק, וכן שהאזרח יוכל לבחור בבחירה חופשית את נותן השירות שהוא מקבל.

המשפט האחרון, אדוני היושב-ראש, אנחנו מציעים שלא תהיה חלות בין קבלת השירות לבין התשלום המידי. תהיה חובת ביטוח, אבל לא מיידיות של התשלום בעבור השירות.

אחרון, אחרון חביב — בפעם הראשונה אנחנו מציעים שיהיו שינויים לחוק על-ידי כך שיהיה גם גורם של ענישה אם מישור מפר את החוק.

לכן צריכים אנחנו את חוק ביטוח בריאות ממלכתי. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. ישיב על שתי הצעות החוק סגן שר הבריאות, בבקשה, אדוני.

צחי הנגבי (הליכוד):

אפשר להכניס את הערוץ השני.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת הנגבי, האם בערוץ-2 מקבלים הוראות ממך?

צחי הנגבי (הליכוד):

הנחיות, לא הוראות.

סגן שר הבריאות א' מזרחי:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, שני המציעים הנכבדים העלו הצעת חוק כה חשובה, כפי שהם העלו אותה. גם בעיני הממשלה ובעינינו היא חשובה מאוד. שמענו גם על הסכמת הנוראה שהיתה בהגשת הצעת החוק הזאת במשך שנים רבות. אני חושב שזו הזדמנות טובה לברך את הממשלה הזאת, שסוף סוף עשתה את הדבר הנכון, ולברך גם את שר הבריאות על כך שהצליח סוף סוף להגיש את ההצעה הנכבדה הזאת והחשובה מאוד לאזרחי ישראל, על כל גוניהם, על כל גיליהם. היא מאפשרת לבריאים לקבל שירותי מניעה על-פי החוק, ולחולים על כל סוגיהם היא מאפשרת לקבל את מה שמגיע להם.

הצעת החוק המוגשת באה לדיון בממשלה. אישור הממשלה והעברת החוק לוועדת השרים לענייני חקיקה הם הצעד המשלים את יישום מסקנות ועדת החקירה הממלכתית לבדיקת מערכת הבריאות בישראל, כראשות שופטת בית-המשפט העליון הגברת שושנה נתניהו. הצעה זו אכן ממליצה על שינויים מספר בעלי אופי מהפכני במבנה, בארגון ובתפעול שירותי הבריאות בישראל.

כד בכד עם תחילת פעולתם של בתי-החולים הממשלתיים כתאגידים ציבוריים עצמאיים וניתוק הממשלה באופן הדרגתי מאספקה ישירה של שירותי בריאות, באה הצעת החוק לעגן את הרפורמה במסגרת של כללי פעולה חדשים, המבטיחים את יציבות מערכת הבריאות ואת תקינות פעולתה.

שושנה ארכלי-אלמזליוני (העבודה):
כן.

השוויונית, והרפואה הפרטית שתבוא במקומה לא תיזן את התשובה הרצויה.

היו"ר נ' מסאלחה:

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מציעה להעביר את ההצעה שלי לוועדת העבודה והרווחה.

יש לך חמש דקות.

שושנה ארכלי-אלמזליוני (העבודה):

תודה רבה. חבר הכנסת רן כהן, בבקשה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, רבותי השרים, חברות וחברי הכנסת, קודם כול אני רוצה להביע צער על כך שנושא כמו חוק ביטוח בריאות ממלכתי הופך להיות כלי ניגוח במערכת הפוליטית. אולי זו הסיבה לכך שאנחנו מקבלים את החוק הזה היום, בפיגור של שנים רבות, וחבל, כי אילו קיבלנו אותו מוקדם יותר, היה טוב יותר.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

דבר שני שאני מבקש לציין: לעניות דעתי אפשר למצוא מוצא שיכבד את כל הגישות, או את רוב הגישות לגבי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, אם נפעל יחד. לפחות, אדוני השר, לגבי הצעת החוק שלנו, יש זהות רבה מאוד גם בעניין חיוב המדינה באספקת שירותי הבריאות, גם בנושא חופש הבחירה של המוסדות שמהם מקבלים בריאות, גם בתחומי שירותי הבריאות שלהם יהיה זכאי כל אזרח. מרכיבי של הבריאות דומים מאוד. לכן, אנו מבקשים לתת הזדמנות לכל הצעות החוק שהועלו, גם להצעת החוק של סיעת ר"צ וגם להצעות חוק אחרות.

אולם, מאחר שאני מבין שקיימת בעיה, הרי עליי שיחה שלי עם השר, שישקול את אי-הכשלתה של ההצעה שלנו, אני מבקש, אדוני היושב-ראש, לדחות את ההצבעה על הצעת החוק שלנו לשבוע הבא. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה, והיא תהיה אלקטורנית. אני מבקש שכולם לשבת. אני אסביר את המצב בקשר להצעה של חבר הכנסת רן כהן רק לאחר שכולם ישבו במקומותיהם. כולם יושבים? חבר הכנסת רמון, אני מבקש.

אדוני שר הבריאות, בהתאם לפרוצדורה אפשר לדחות את ההצבעה לשבוע הבא אם הממשלה מבקשת וחבר הכנסת המציע מסכים.

שר הבריאות א' אולמרט:

כן זה פורמלי.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם כך, פורמלית אדוני השר מבקש, וחבר הכנסת רן כהן מסכים, וההצבעה נדחית. לפנינו נשארה הצעה אחת, שעליה אנו צריכים להצביע.

חיים קורפו (הליכוד):

לא, יש צורך בהסכמת הכנסת.

חיים רמון (העבודה):

יש צורך רק בהסכמת חבר הכנסת המציע.

חיים קורפו (הליכוד):

צריך את הסכמת הכנסת.

סגן שר הבריאות א' מזרחי:

שושנה ארכלי-אלמזליוני (העבודה):

אני לא הפרעתי לך, אדוני סגן השר.

את חילוקי הדעות הללו ניתן בהחלט ללבן במסגרת ועדת העבודה והרווחה. יש חילוקי דעות בנושא כיצד החוק — באמצעות מי לבצע את החוק; חוקם באמת הנהלה ארצית. יש בהחלט ויכוח עקרוני עם שר הבריאות מבחינת הגישה שלו בכמה נקודות. קודם כול, מי יבצע את החוק, האם יש להקים מנגנונים חדשים במקום קופות-החולים ולהפוך את קופות-החולים לקבלנים שיתנו שירותים; אפילו חבר הכנסת שוסטק בשעתו, כשהיה שר הבריאות, השתכנע שהדבר הזה לא רצוי, כי זה יעלה למדינת ישראל יותר כסף ממה שזה עולה לה היום. דבר שני — הגבייה. אינני יודעת מה תהיה העלות. ואמרתי לשר הבריאות, שעלות הגבייה היום היא 1.25%. מה שאני יודעת הוא, שהאוצר משהפ את הביטוח הלאומי על 2% גבייה לדברים נוספים אחרים.

נקודה נוספת שאני רוצה לציין: מערכת הבריאות היום זקוקה מאוד מאוד לחוק כזה, שיכניס את פעולתה למסגרת חוקית, כדי שתפעל לטובת המבוטחים, לטובת האוכלוסייה.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה. חבר הכנסת סאלח טריף, חבר הכנסת סאלח טריף, חבר הכנסת סאלח טריף, חבר הכנסת סאלח טריף, אתה אפילו לא שומע. ארבע פעמים קראתי בשמך ואתה אפילו לא שומע. תלמד מחברי הכנסת רק דברים טובים.

סאלח טריף (העבודה):

אני אשתדל, אדוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

זה בדיוק, לעמוד ולשוחח, זה לא טוב. תודה רבה.

שושנה ארכלי-אלמזליוני (העבודה):

אדוני, משפט נוסף ואחרון שאני רוצה לומר הוא בנושא המימון. אם נושא המימון לא יהיה כלול בחוק ולא יובטח מימון למערכת הבריאות, אני חושבת שצפוי אסון לכל המערכת הזאת, שתקרוס תחתיה. כפי שקורסות היום מערכות אחרות, כמו מגן-דוד-אדום ומערכות אחרות. גם הרפורמה ששר הבריאות רוצה ליישם בתאגידים לא תביא לא לשיפור ולא להתייעלות. נהפוך הוא, היא תפגע ברפואה הציבורית

חוברת י"ט, ישיבה שפ"ד
— הצעת חוק ביטוח בריאות; שאלות ותשובות —

ה צ ב ע

- בעד ההצעה להעביר את
הצעת החוק לוועדה — 23
בעד ההצעה להסיר את
הצעת החוק מסדר-היום — 29
נמנעים — 1
ההצעה להסיר את הצעת חוק ביטוח בריאות,
התשמ"ט — 1989, מסדר-היום נתקבלה.

הי"ר ד' שילנסקי:

23 בעד, נגד, אחד נמנע. אני קובע שהצעת חוק ביטוח
בריאות, התשמ"ט — 1989, של חברת הכנסת שושנה
ארכלי-אלמוזלינו הוסרה מסדר-היום.

שושנה ארכלי-אלמוזלינו (העבודה):
זאת אפליה, אפליה.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):
זאת רמאות — — —

ה. שאלות ותשובות

4630. גיוס בני ישיבות

חבר הכנסת א' בורג שאל את שר הביטחון ביום כ"ד בטבת
התשנ"ב (31 בדצמבר 1991):

ברצוני לשאול:

1. מה הם הנתונים המספריים המוחלטים לגבי מחויבי
השירות שאינם משרתים בשל דחיית גיוסם כבחורי ישיבות,
בתחומים המהווים עילה לאי-גיוס לצה"ל: שהייה
בחוף-לארץ, סיבות רפואיות, נתוני איכות נמוכים?

2. האם גיוסם לצה"ל של בחורי ישיבות הזוכים לדחיית
שירות או לפטור היה יכול להקל את עול השירות בחובה או
במילואים?

3. באילו יחידות ניתן היה לשבץ את בחורי הישיבות
הראויים לגיוס, והאם יש בעיות מיוחדות בשיבוץם ביחידות
אלה?

סגן שר הביטחון ע' עלי:

1. היקף המיועדים לשירות ביטחון שהם במעמד של
"תורתו אומנותו" הוא 21,994 בכל הגילים, מעודכן להיום.
מספר זה מתייחס לכל אלה שנמצאו כשרים לשירות מסיבות
רפואיות ואושרה להם דחיית שירות לשם לימוד בישיבות
במסגרת ההסדר האמור.

יצוין כי לא נעשו לגבי הנ"ל מבחנים של נתוני איכות, אלא
בדיקת כושר רפואי בלבד.

הסדר דחיית השירות לאלה שתורתם אומנותם מאפשר
לתלמידי ישיבות ללמוד תורה במדינת ישראל בלבד. שהייה
בחוף-לארץ מאושרת רק מסיבות פרטניות ולזמן מוגבל, ולא
ללימוד תורה.

2 — 3. חלק גדול מתלמידי הישיבות הנמצאים במעמד
"תורתו אומנותו" הם בגיל ובמצב משפחתי שבו ניתן לגייסם
להכשרה ראשונית ולתעסוקות. במערך המילואים בלבד.

הי"ר ד' שילנסקי:

נבדוק את הסוגיה. בתקנון נאמר: "ביקשה הממשלה
להשהות את ההצבעה וחבר הכנסת המציע הסכים לכך, ישאל
יושב-ראש הישיבה אם יש התנגדות". האם יש התנגדות
לדחייה? איש לא מתנגד. יצאנו ידי חובת הפרוצדורה. זה לגבי
הצעתו של חבר הכנסת רן כהן.

לגבי ההצעה של חברת הכנסת ארכלי-אלמוזלינו, עלינו
להצביע.

חיים רמון (העבודה):

אדוני השר, למה אתה לא מבקש דחייה גם על הצעתה?
למה אתה מפלה?

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

הי"ר ד' שילנסקי:

לפנינו שתי הצעות: הצעה אחת — להעביר את הצעת
החוק לוועדה, והצעה שנייה — להסיר אותה מסדר-היום. מי
שהוא בעד ההעברה לוועדה מצביע בעד; מי שהוא בעד
ההסרה מצביע נגד. הלוח הופעל, נא להצביע. זו הצבעה מס' 2.

הי"ר ד' שילנסקי:

אנחנו נאפשר עכשיו לסגן שר הביטחון להשיב על
שאלות. אדוני סגן שר הביטחון, נא לעלות לבמה.

4109. ענף המיעוטים במטכ"ל

חבר הכנסת מ' קליינר שאל את שר הביטחון ביום כ"א בחשוון
התשנ"ב (29 באוקטובר 1991):

עד לפני שנים מספר שירתו הדרוזים במסגרת יחידת
המיעוטים בצה"ל. עקב פניות חוזרות ונשנות של בני העדה
פורקה יחידת המיעוטים בצה"ל. כידוע, הדרוזים משרתים
בחילות האוויר, הים והיבשה, ואולם עדיין קיים ענף המיעוטים
הפועל במסגרת השלישות באכ"א — אגף כוח אדם.

ברצוני לשאול:

1. מדוע קיים ענף מיעוטים בשלישות באכ"א, כאשר
בחיילות האחרים פורק ענף זה לפני שנים מספר?

2. אם הדרוזים בצה"ל יכולים להיות מטופלים במסגרת
הקיימת בשביל החייל היהודי, מתי יבוטל ענף המיעוטים
באכ"א?

תשובת סגן שר הביטחון ע' עלי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 2. ענף המיעוטים במטכ"ל הוא ענף ייחודי. ענף זה
מטפל בכל חיילי צה"ל מבני העדות הדרוזיות והצ'רקסיות,
ברוחותם, לרבות טיפול במשפחות השכולות ובמאפיינים
הייחודיים לאוכלוסייה זו. ענף זה מטפל גם בשלב טרום הגיוס
לצה"ל ובייעוץ מקצועי בתחומים אלה לגורמי מטכ"ל.

חף העובדה שהחייל הדרוזי הוא שווה זכויות ככול
לחייל היהודי, הרי עקב מאפיינים ייחודיים של בני העדה סבור
צה"ל שעדיין יש מקום לקיומו של ענף ייחודי זה.

היוצא מן האמור הוא, שהענף קיים רק על-מנת להיטיב
עם החייל הדרוזי ולהיטיב את הטיפול הניתן לו ולבני
משפחתו.

4707. הבטחות לתושבי כפר־דרום

חבר הכנסת א' אליאב שאל את שר הביטחון ביום ט' כשבט התשנ"ב (14 בינואר 1992):

ביום 5 בינואר 1992 נועד שר הביטחון לפגישה עם אנשי כפר־דרום, לאחר שאדם מאנשי כפר־דרום נרצח בידי בני עוולה.

ברצוני לשאול:

1. האם הבטיח כבודו השר לראשי המתיישבים להרחיב את כפר־דרום ב־200 מטרים מההתנחלות עצמה?

2. האם יוצבו במקום קרוונים נוספים?

3. מה היא התייחסות משרדך לפעולות הגמול שנעשו על־ידי המתנחלים ביש"ע לאחר רצח דורון שורשן: סגירת צמתים והפרעה לכוחות הביטחון?

סגן שר הביטחון ע' עלי:

1—2. ניתנה הבטחה למתיישבים לבחון את בקשתם. לגופו של עניין, הנושא טרם הוכרע.

3. השר הצהיר במעמדים שונים, וברבים, פעמים רבות מספור, שהוא שולל כל מעשה בלתי חוקי.

4725. הדלפות מצה"ל

חבר הכנסת א' העצני שאל את שר הביטחון ביום ט"ז כשבט התשנ"ב (21 בינואר 1992):

בעיתון "מעריב" מיום 3 בינואר 1992 נאמר, בהקשר של גירושם של 12 ממנהיגי המרד הערבי ("פעילים פלשתינים", בלשון אורולית): "מקור צבאי בכיר אמר אמש ל'מעריב', כי מדובר בהחלטה פוליטית, המתקבלת בעיתוי גרוע, והיא 'תגורר תגובות קשות בארה"ב'."

ברצוני לשאול:

1. האם אדוני מודע לתופעת ההדלפות ממה שנראה כצמרת צה"ל?

2. אם כן — מה נעשה כדי לשים לה קץ?

3. האם נקט הרמטכ"ל בנדון צעדים כלשהם?

4. אם כן — מה הם?

סגן שר הביטחון ע' עלי:

1—4. הביטוי המיוחס על־ידי כתב "מעריב" למקור צבאי בכיר לא נאמר על־ידי גורם מוסמך כלשהו בצה"ל. יחידה מזאת, צה"ל תמך בהמלצה לגירוש.

אין באפשרותנו לדעת האם אכן נאמרו הדברים על־ידי גורם צבאי בלתי מוסמך כלשהו.

על־פי פקודות הצבא, אסור לקציני צבא לקיים קשר כלשהו עם עיתונאים אלא באישור דובר צה"ל. אני אישית, הרמטכ"ל, וכמובן, השר, מתייחסים בחומרה רבה לנושא ההדלפות, ולאחרונה הבהירו השר והרמטכ"ל לאלופי צה"ל את עמדתם בנושא זה באופן נחרץ.

ועוד הערה בנימה אישית, או אם תרצה, ידידי העצני, שאלה בנימה אישית: ממתי אתה מקבל את הכתוב בעיתונות כאמיתות שאין אחיהן הרהור וערעור, שכזו הפעם הנחת אותן כמסד לשאלתך זו? אתמהא.

היו"ר נ' מסאלחה:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת העצני.

כיום, אלה העוזבים מצונם את מעמדם במסגרת ההסדר האמור מתגייסים לשירות סדיר הן במסלול ישיבות ההסדר והן ליעדי שיבוץ אחרים בכלל הצבא. אין לצה"ל כיום אפשרות להעריך את מידת התרומה האפשרית של תלמידי הישיבות, אם יבוטל ההסדר האמור והם יגויסו לשירות סדיר.

בהקשר זה יש להביא בחשבון גם את הרקע האיש והמשפחתי המיוחד המאפיין את האוכלוסייה האמורה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת בורג, אתה מבקש לשאול שאלה נוספת? בבקשה.

אברהם בורג (העבודה):

אדוני סגן השר, אני מודה מאוד לאדוני על התשובות על השאלות בנושא גיוס בחורי הישיבות, אבל יש לי שאלה נוספת:

כאשר ענית לי, שיש 21,944 אנשים שמסיבות של כניסתם למעמד של "תורתם אומנותם" אינם מתגייסים, אני מבין שהמעמד הזה הוא מעמד של דחיית שירות. אני טוען, לפחות לפי נתונים שיש לי, ואני אודה לסגן השר אם יתקן אותי, שלמעלה מ־96% מאלה שהשירות שלהם נדחה, בסופו של דבר אינם משתתפים בצה"ל. משמע שההסדר הזה איננו רק הסדר לדחיית שירות, אלא הוא פטור של ממש לגבי הרוב המכריע של תלמידי הישיבות.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

אדוני היושב־ראש, בתשובה על השאלות הנוספות של חבר הכנסת אברהם בורג, ראשית, המספר הוא 21,994.

שנית, אמרתי שבמספר הזה נכללים כל המועמדים לשירות שנמצאו כשרים לשירות מסיבות רפואיות. אלה שלא נמצאו כשרים לשירות מסיבות בריאות אינם נכללים, כמובן, במספר זה.

שלישית, אמרתי בדברי, שמדובר בדחיית שירות לשם לימוד בישיבות. במסגרת ההסדר שנקבע, כפי שאתה יודע, עוד בשנת 1951, על־ידי ראש הממשלה דאז דוד בן־גוריון.

אשר לאחוזים שדיברת עליהם, אינני יודע את התשובה על הנתונים האלה. אבקש מהנוגעים בדבר להשיב לך בכתב בנוגע לאחוזים, או אם תגיש שאלתא נוספת לכנסת, אשמח להשיב לך מעל הדוכן.

אברהם בורג (העבודה):

תודה, אבל כבר לא אספיק.

היו"ר נ' מסאלחה:

אבקש מסגן שר הביטחון להשיב על שאלתא מס' 4707 של חבר הכנסת אריה אליאב — איננו.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

אני מבקש להשיב עליה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אבל הוא איננו.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

לפי התקנון אני יכול להשיב.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה.

נפגשו עם המטכ"ל והבהירו בצורה נחרצת וחד-משמעית את התנגדותם התקיפה לכל הדלפה שהיא, ואני משוכנע שהדברים האלה ייפלו על אוזניים כרויות וקשובות. לאחרונה, גם אני רואה שהמכה הזאת הצטמצמה בצורה דרמטית מאוד, ויש להניח שעצם צמצום התופעה הזאת הוא אולי אחת התוצאות של הטיפול הנחרץ, גם של השר וגם של הרמטכ"ל, במכה הזאת.

4761. מצודת הגבורה בעכו

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את שר הביטחון ביום כ"ד בשבט התשנ"ב (28 בינואר 1992):

בידיעה ב"דבר" (21 בינואר 1992) נכתב, כי מנכ"ל רשות העתיקות, מר אמיר דרורי, טוען, כי מצודת הגבורה בעכו, שבה נכלאו חברי המחתרות היהודים, נמצאת בסכנת התמוטטות, וכי משרד הביטחון, האחראי למבנה, אינו מוכן להקצות משאבים לשיפוץ.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. האם יסייע משרד הביטחון בשיפוץ המבנה, אשר יש לו חשיבות היסטורית וחינוכית רבה?

תשובת סגן שר הביטחון ע' עלי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הידיעה אינה נכונה. להבהרה אוסיף זאת: משרד הביטחון אינו אחראי למבנה. המשרד חתם לאחרונה על חוזה עם ארגון אסירי המחתרת, שעניינו העברת הזכויות, הן של בית-הכלא בירושלים והן של בית-הכלא בעכו, לידי.

אולם עלי-פי חוזה זה, החזקה על בית-הכלא בעכו והאחריות לו יעברו לידי המשרד אך ורק לאחר קבלת ההסכמה של מינהל מקרקעי ישראל ולאחר שיוחזר המצב לקדמותו, כפי שהיה ערב תחילת החפירות, עלי-ידי רשות העתיקות. מכיוון שהתהליך טרם הושלם, אין המבנה באחריות משרד הביטחון.

2. לפי החוזה, רק לאחר קבלת החזקה לידי משרד הביטחון, כאמור לעיל, ישפץ המשרד את המבנה, במימון משותף עם משרד האוצר.

היו"ר נ' מסאלחה:
אני מודה לסגן שר הביטחון.

אליקים העצני (התחיה):

אני מודה לסגן השר על התשובה הכנה, ואני גם יודע מידיעתי, שההתנגדות של השר ושל הסגן למכה הזאת של הדלפות מתוך צה"ל היא התנגדות עקיבה במשך זמן רב.

נכון הדבר, שאין להאמין לכל מה שמתפרסם בעיתונות, אבל יש לי הרושם, גם ממידע שלפעמים דולף גם אלי, שבמקרה הזה אין עשן בלי אש, וההדלפות האלה מובאות עלי-ידי כתבים רציניים, כמו עמנואל רוזן ב"מעריב", כמו איתן הבר, שאינם סתם כתב מתחיל במקומון, אלא אנשים עם אינטגרטי, ולא יעלה על הדעת שהם פשוט ברו את זה מלבם.

על כן שאלתי היא: נוכח עמדתכם זאת כפי שהיא, מה אתם עושים כדי לחקור ולהגיע אל המדלפים? לא ייתכן שהצבא יהיה חסר אונים לנוכח התופעה הזאת, שגורמת נזק רב מאוד. ברור שלא את כולם תתפסו, אבל מצד אחר ברור לי, שאם ידעו שחוקרים, ולא שמסתפקים רק בגינוי, יכול להיות שירסנו את עצמם.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

אדוני היושב-ראש, בתשובה על השאלות הנוספות של חבר הכנסת העצני, אני מבקש להוסיף: ראשית, לא ערערת על אמינותם של הכתבים שהזכרת. אני מצטרף לדעתך, שמדובר כאן בכתבים אחראיים ואמינים, וייתכן מאוד שהדברים נאמרו עלי-ידי מאן דהוא בצבא. אני התייחסתי בדברי כאן לגורמים מוסמכים, והברדלי והבחנתי בינם לבין אחרים, שאינם מוסמכים לדבר בשם צה"ל, ואמרת דברים חד-משמעיים, שהגורמים המוסמכים בצה"ל, אלה שיכולים לדבר בשם צה"ל, לא אמרו את הדברים המיוחסים.

יתירה מזאת, הדגשתי, ואני חוזר ומדגיש, והייתי מעורב בתהליך הזה: צה"ל נתן את הסכמתו בפגישות השונות לגירושם של אותם 12 מפורסמים, לכן לא ייתכן שאותם גורמים שהביעו הסכמה יתנגדו וידליפו לעיתונות שהם נגד הגירוש. זה לא מתיישב עם ההיגיון הברי.

עם זאת, גם אין הצדקה שגורם כלשהו בצבא — ולא חשוב אם זה גורם מוסמך או לא מוסמך — ידליף לעיתונות פרטים כאלה או אחרים. זה דבר חמור ביותר, והשר והרמטכ"ל

ו. הצעת חוק קלינאי תקשורת, התשנ"א — 1990*

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

בכית-הספר למקצועות הבריאות שבאוניברסיטת תל-אביב וכן עולים חדשים במספר הולך וגדל.

קלינאי התקשורת פועלים לאבחון ולשיקום הפרעות בתחומי השמיעה, השפה והדיבור בכל מערכות הבריאות, הרווחה והשיקום. כמו-כן הם עוסקים במחקר ובהוראה באקדמיה. מקומות העיסוק של קלינאי התקשורת כוללים בתי-חולים, מרפאות, רשויות מקומיות, מסגרות החינוך הרגיל והמיוחד, מוסדות למפגרים, אגף השיקום במשרד הביטחון, האגודה למלחמה בסרטן ועוד.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, הנושא הבא הוא הצעת חוק קלינאי תקשורת, התשנ"א — 1990, מאת חבר הכנסת אברהם פורז, שמספרה תתי"ט. בבקשה, אדוני.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מקצוע קלינאות התקשורת הוא מקצוע-טיפול-שיקומי. כל הגמנים עם שורותיו הם אקדמאים, כמחציתם בעלי תואר שני או שלישי. בישראל פועלים כ-600 קלינאי תקשורת, ומדי שנה בשנה מצטרפים לשורות המקצוע כ-40 בוגרי החוג ללימודי הפרעות בתקשורת

המטופלים הנוקקים לשירותי קלינאי התקשורת הם, בין היתר, חינוקים וילדים בגיל הרך, חלמידים, פצועי צה"ל, חירשים וכבדי-שמיעה, נפגעי תאונות דרכים, נפגעי מחלת הפרטן, אוכלוסייה גריאטרית ואנשים אחרים שיכולת התקשורת שלהם נפגעה.

מטרת החוק המוצע היא להסדיר את רישוי המקצוע וההתמחות בו, וכן להציע הגנה על הציבור מפני אנשים חסרי הכשרה, המתיימרים להיות בעלי יכולת בתחומי המקצוע, ומפני סוחרים בצידור רפואי משקם, העלולים לגזל את אי-ידיעת הציבור כדי לקדם מכירת מכשור יקר ובלתי מתאים, ולפעמים עד כדי גרימת נזקים בלתי-הפיכים לאותו גורם שמתפל בעניין זה.

עקרונית, אני חושב שחופש העיסוק הוא דבר חשוב במדינה דמוקרטית, וחשוב שכל אדם יוכל לעסוק במקצועו באין מפריע, אבל מקצוע זה הוא מקצוע המצדיק בהחלט את הטיפול המיוחד בו. לכן, הצעתי היא למסד את המקצוע על-ידי קביעת שיטה של הצטרפות לעניין הזה, אילו בחינות צריך לעבור וכיצד שוללים את הרשיון ממי שאינו ראוי לעסוק בו.

בהודמנות זו אני רוצה להודות לשר הבריאות ולסגן שר הבריאות, שידבר כאן מייד, על הסכמתם להעביר את הצעת החוק בקריאה מוקדמת לדיון בוועדת העבודה והרווחה, על מנת שעניין זה ילובן שם, בהמשך לנושאים האחרים הקשורים למקצועות הפרא-רפואיים, אם כי אני חושב, שלמקצוע קלינאות התקשורת יש ייחוד בפני עצמו, בהיותו מקצוע שכולו אקדמי, לעומת יתר המקצועות הפרא-רפואיים, שחלק גדול מהם אינם מקצועות אקדמיים.

בהודמנות זו שאני נמצא על דוכן הכנסת ונותר לי קצת זמן פנוי, לאור העובדה שיש הסכמת הממשלה ולכן אני צריך לדבר פחות בלהט, אני רוצה להזכיר נושא שקרוב ללבי, והוא הנושא של הגנה על בעלי-חיים. ראשית, אני רוצה לשבח את חבר הכנסת מיכאל בריזהר, אשר במאמץ גדול, כיושב-ראש ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, מקדם את החוק שאנחנו קוראים לו "חוק צער בעלי-חיים".

החוק הזה, מטרתו להגן על בעלי-החיים ולהטיל פיקוח ובקרה על הניסויים הנערכים בבעלי-חיים. אני חושב שחבר הכנסת בריזהר עושה עבודה ראויה וטובה בעניין הזה, ועל כך נתונה לו תודתי. לצערי הרב, בעלי-החיים, קשה להם לדבר, והם לא יכולים לבוא ולהודות לך באופן אישי, חבר הכנסת בריזהר, ואני נמצא את ההזדמנות הזאת כדי להיות להם לפה.

מיכאל בריזהר (העבודה):
אני מסכים עם דבריך.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
ודבר נוסף ואחרון שאני רוצה לומר — — —

שבח וייס (העבודה):
למה אין ערוץ-2?

היו"ר נ' מסאלחה:

בערוץ-2 אמרו לי, שכדי לחזק שוב את קו התקשורת, כפי שזה נקרא, הם מפסיקים לצלם; לא בגלל חבר הכנסת פורז. הם הודיעו לי על כך, ונא לא להיות רגישים כל כך לצילומי הטלוויזיה.

מיכאל בריזהר (העבודה):

אני מבקש שכאשר יחזור השידור ייתנו לחבר הכנסת פורז לחזור על דבריו.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
אני באמת מצטער, לא ידעתי שהשידור לא פועל.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת בריזהר, אתה רואה שגם בעניין זה נכון מה שאומרים: מזל וחוסר מזל. אפילו כאן זה עניין של גורל.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אני מצטער, לא שמתי לב שאין שידור, אבל אם אין שידור, אשתדל לחזור על זה בהודמנות קרובה, כשהשידור יתחדש.

בהקשר זה אני רוצה לומר למען הפרוטוקול — ואכן חבל שבעניין הזה אין פה ערוץ-2 — שיש בעיה חמורה עם אגודת צער בעלי-חיים בבאר-שבע. מדובר ב-450 כלבים וחתולים, שצריך להקטין את מספרם ל-150, וצריך למצוא בתים ל-250 בעלי חיים בקירוב. לכן אני מבקש מכל חברי הכנסת, כל מי שמכיר משהו שרוצה לאמץ כלב או חתול — יפנה אלי. אני מוכן להיות איש הקשר. אני אדאג — — —

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

תתבייש לך, עוד הפעם תתבייש לך.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
אפשר לקרוא אותו לסדר, אדוני היושב-ראש?

היו"ר נ' מסאלחה:

אבל אין טלוויזיה. הוא תיכף יירגע.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

תגיד לו שאין טלוויזיה.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

תתבייש לך. הנושא הבא בסדר-היום דן בקור שבכיתות בתי-הספר, אבל הנושא הזה לא מעניין אותך. אתה דואג לכלבים ולחתולים. מיום שנכנסת לבית הזה, כלבים וחתולים מעניינים אותך.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

חבר הכנסת ביטון, אין טלוויזיה. אל תתרגש. אין טלוויזיה.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

רק כלבים וחתולים מעניינים אותך. תתבייש לך.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

קודם כול, אני לא עריך ממפלגתי, ולא ברחתי עם המנדט, ואני לא עושה את המעשים שאתה עושה.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

תתבייש לך. מה שמעניין אותך מזמן שנכנסת לבניין הזה הוא כלבים וחתולים.

אליקים העצני (התחיה):

מה יש, אין צער בעלי-חיים?

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

יש צער גדול יותר על ילדים שלומדים בכיתות שקור מקפיד שרר בהן — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת צירלי ביטון, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

מכל מקום, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש שכל מי שיווע על משהו שרוצה לאמץ כלב או חתול — יפנה אלי. אני אדאג

עצמאי וכלתי תלוי לחלוטין, דבר שנדחה בעבר ואינו מקובל על משרד הבריאות, ולמיטב ידיעתנו אינו מקובל גם על משרד המשפטים.

יתירה מזאת, בין היתר מוצע, כי המועצה תוסמך להתקין תקנות, דבר העומד בסתירה לעקרונות המקובלים בדבר חקיקת משנה. בדעת משרד הבריאות להסדיר את העיסוק במקצוע קלינאי התקשורת כבוא העת, במתכונת ההסדרים שנקבעו לגבי מקצועות רפואיים ופרא-רפואיים אחרים.

כרם, לאחר בחינה נוספת של הנושא הגיע משרד הבריאות לכלל מסקנה, כי חקיקת חוק מסגרת עדיפה מחקיקת חוקים לכל מקצוע בנפרד. בדרך זו יוסדר עניין העיסוק במקצועות השונים באופן מהיר יותר, כאשר למעשה הכללים העקרוניים להבטחת הרמה המקצועית והאתית הם דומים ומשותפים לכלל המקצועות הרפואיים והפרא-רפואיים.

לפיכך, מטפלת עתה הלשכה המשפטית של משרד הבריאות בניסוח מחודש של הצעת חוק מסגרת למקצועות השונים בשירותי הבריאות שטרם הוסדרו בחוק.

אני מסכים להעברת ההצעה בקריאה הטרומית לוועדת העבודה והרווחה, כפי שסוכם עם חבר הכנסת המציע, ובקרב יגיש משרד הבריאות את הצעתו, והמציע בוודאי יתמוך בהצעתו.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. גילית כאן שהיה הסכם. זה בסדר.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים. מי בעד העברת הצעת חוק קלינאי תקשורת, התשנ"א — 1990, של חבר הכנסת אברהם פורז לוועדת העבודה והרווחה? נא להצביע. זו הצבעה מס' 3.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 10

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק קלינאי

תקשורת, התשנ"א — 1990, לדיון מוקדם

בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

10 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק אושרה, והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

להיות איש הקשר, והוא יקבל לביתו חיה שחוסנה, נקיה ומסודרת, ויהיה לו ידיד של אמת לתקופה ארוכה מאוד.

אליקים העצני (התחיה):

ישר כוחך.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. סגן שר הבריאות ישיב. בבקשה, ארוני.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת הנגבי, אתה אוהב יותר צווי גיוס מאשר צבי נינג'ה.

צחי הנגבי (הליכוד):

לא הבנתי.

סגן שר הבריאות א' מזרחי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, במערכת הבריאות מצויה שורה של בעלי מקצועות פרא-רפואיים ומקצועות עזר אחרים בשירותי הרפואה, המעוניינים בהסדרת העיסוק במקצועם על-פי חוק: כמו, למשל, פיסיותרפיסטים, תזונאים, טכנאי רנטגן ועוד.

עוד בשנת 1979 הגיש משרד הבריאות הצעת חוק מסגרת להסדרת העיסוק במקצועות בשירותי הבריאות, אולם משרד המשפטים התנגד לכך, וועדת השרים לענייני חקיקה החליטה אז לחוקק חוקים נפרדים למקצועות השונים.

בהתאם לאמור, החל משרד הבריאות לנסח הצעות חוק נפרדות במקצועות שונים, לפי סדר קדימות במסגרת תיקון לפקודת הרופאים ועוד. בינתיים הנהיג משרד הבריאות מתן הכרה למקצועות שונים, ביניהם גם למקצוע של קלינאי התקשורת, ובכך מובטחת רמת הכשרה נאותה למקצועות אלה. בתיאום עם המוסדות הרפואיים הממשלתיים והציבוריים מועסקים בהם רק אותם בעלי מקצוע במקצועות האמורים שבידם תועדת הכרה במעמד מטעם משרד הבריאות.

משרד הבריאות סבור, שיש להסדיר בחוק את העיסוק במקצועות פרא-רפואיים ובמקצועות עזר אחרים בשירותי הבריאות, כשלבם ולפי קריטריונים, שהעיקרי בהם הוא הצורך במניעת נזק רפואי לציבור.

יצוין כי בהצעת חוק קלינאי התקשורת, שהובאה לכנסת על-ידי חבר הכנסת פורז, מוצע להסדיר את העיסוק במקצוע בדרך שאינה מקובלת על משרד הבריאות, והיא חורגת מההסדרים הנהוגים לגבי המקצועות הרפואיים המוסדרים בחוק, כמו: רופאים, רופאי שיניים, פסיכולוגים ומקצועות אחרים.

הצעת החוק מבקשת להקנות לקלינאי התקשורת מעמד

ז. הצעה לסדר-היום

קור שורר בכיתות בבתי-הספר בכל רחבי הארץ

סולידריות עם ילדי ישראל, ולכבות את החימום במשכן הכנסת. אני רוצה לראות, וכל עם ישראל ישמח לראות כמה זמן יוכלו נבחרי ישראל, נבחרי העם, חברי הכנסת, לעבוד ולתפקד בבניין הזה בלי חימום.

תרשו לי לנחש — — —

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:
תעמיד את זה להצבעה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 6647 בנושא: קור שורר בכיתות בבתי-הספר בכל רחבי הארץ — של חבר הכנסת צ'רלי ביטון. בבקשה, חבר הכנסת ביטון.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מציע ליושב-ראש ולחברי הכנסת לגלות, אולי פעם אחת בכנסת ישראל,

מצטט: "ישראל נמצאת במקום האחרון במזרח התיכון מבחינת השקעות ציבוריות בחינוך". אני חוזר: ישראל נמצאת במקום האחרון במזרח התיכון מבחינת השקעות ציבוריות בחינוך.

אני ממשיך לצטט: "בשנים האחרונות משקיעה ישראל בתחום זה 6%–7% מתקציבה; סוריה משקיעה בחינוך 10.5% מתקציבה, מצרים — 12%, ובחריין — פי שניים מישראל".

את הנתונים האלה, אדוני סגן שר החינוך, לא פרסם איש אופוזיציה, הם נמסרו לוועדה מפיו של ד"ר אבי לוי, מנהל אגף לשירותי חינוך ורווחה במשרד החינוך.

כבוד היושב־ראש, זה לא סתם מחזל, זהו פשע היסטורי. אני רוצה לדווח לכנסת המחוממת על מה שקרה השבוע בארץ, זה לא סוד, זה פורסם בעיתונים, צולם בטלוויזיה: מאות בחי־ספר נסגרו השבוע, בכמה יישובים, כמו קריית־ים ובאר־שבע, השביתו מועצות התלמידים כיתות קפואות. באזור המרכז והדרום ובמחוז־ירושלים דיווחו מורים על ילדים רועים, היושבים מכורבלים במעילים; על חלונות פרוצים לרוח המקפאה, על חקרות נטפות מים.

אני רוצה לשאול את שר החינוך וזבולון המר, מתי בפעם האחרונה הוא קפא מקור? אני רוצה לשאול את שר האוצר יצחק מודעי, מתי בפעם האחרונה הוא ישב בחדר שהחלונות שלו פרוצים והתקרה דולפת?

ריכונו של עולם, אל תיתן לשרים האלה אחריות לילדים קטנים, זו סכנת נפשות להפקיר ילדים בידי אנשים כאלה, עם לב שעשוי מקרח.

אני רוצה להמשיך בדיווח. כתל־אביב, בכיתה בצפון־העיר, נמדדה השבוע טמפרטורה של 3 מעלות, ומורה אחת אמרה: הילדים לא מקשיבים לי בכלל, רק רועים ומבקשים הביתה. מנהל בית־ספר באזור הדרום פנה לארגון המורים העל־יסודיים ואמר: אני מתחנן שתורו לנו לשלוח ילדים הביתה, ושנצא למחאה.

והנה דברים שאמרה מורה בכיתה י"ב: הבוקר מדדנו 5.5 מעלות בכיתות, ואני לא מבינה איך התלמידים שלנו מחזיקים מעמד. מורה זו הוסיפה ואמרה: העברתי להם מבחן בכיתה, שהיתה מלאה בשלוליות מים, ואחרי שעתיים־יחצי של מבחן ישבתי בבית באמבטיה חמה כדי להפשיר. מורה אחת מתיכון בקריית־אתא אמרה, ואני מצטט: אני חושבת שאם יעברו עוד כמה ימים כאלה ייהפכו התלמידים לארטיקים, ותלמידה מפרדס־חנה סיפרה: המים נוטפים, המנהל אמר שיטפל בעניין, ולנו קר מאוד. אנחנו יושבים עם מעילים, וקשה לנו להתרכז בלימודים.

אדוני היושב־ראש, מורה אחד שאל, האם היו מחזיקים כלבים בתנאים כאלה? פה בכנסת חמתי בערה על חבר הכנסת פורז. אנחנו יודעים למה מתכוון חבר הכנסת פורז, אותו מעניינים רק כלבים וחתולים. הוא הלך לוועדת החינוך, הלך לוועדת העבודה והרווחה והלך לשר האוצר לבקש הקצאה של 2 מיליוני שקל. באחזי שמעתי על מה הוא דיבר, הוא ביקש 2 מיליוני שקל כדי לחמם כלובים של כלבים וחתולים. אני לא מתנגד, חלילה, גם להם מגיע. מסכנים בעלי־החיים, אבל פה מדובר בילדים, בבני אדם, בתלמידים שלנו.

חברי הכנסת, אנחנו לא מסוגלים להרים קול זעקה ולומר שזאת האמת. לא רק תלמידים אינם ראויים לסבל הזה, גם בעלי־חיים אינם ראויים לסבל ולקור הזה.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אתה, כסגן שר החינוך, יודע כמה דברים אמורים ועד כמה הם כואבים.

חברי הכנסת, אם יופסק כאן החימום, ניאלץ כולנו להפסיק את העבודה. נשבת את המליאה, נשתק את עבודת הוועדות ונכרז הביתה. למה, אם כן, חברי הכנסת, מגלה הכנסת אדישות לגורלם של מאות ואלפים מילדי ישראל, שקפאו מקור בכיתות שאין בהן חימום?

הכנסת הפגינה השבוע שיש לה לב מקרח, לב קשה, לב קר. והנה העובדות שהציבור חייב לדעת. מתוך 120 חברי הכנסת, שניים בלבד העלו השבוע הצעה דחופה לסדר־היום בעניין הקור העז בכיתות, בעניין הפקרתם של התלמידים ללא חימום. אני הייתי אחד מהם.

ומה עשתה נשיאות הכנסת? היא ישבה בחדר מחומם, דפדפה בניירות, שתתה תה חם, והחליטה שהנושא הזה אינו דחוף. וכך נגנזה ההצעה ונפסלה לדין. זה ממש לא ייאמן. חבר הכנסת אלי בן־מנחם, לו הוא היה עומד כאן, הוא היה אומר שרק הוא הציע את ההצעה הזו לסדר־היום. אתה מבין? אני לפחות כן יושר, ואומר ששני חברי כנסת העלו זאת.

אליהו בן־מנחם (העבודה):

— — —

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):
תפסיק, בחיך, אלי.

אני רוצה לקרוא, אדוני היושב־ראש, ברשותך, מתוך תקנון הכנסת את הסעיף המגדיר הצעה דחופה לסדר־היום מה היא. סעיף 83(ב) אומר, ואני מצטט: הצעה לסדר־היום תאושר כהצעה דחופה אם יושב־ראש הכנסת והסגנים קבעו שהדין בהצעה בכנסת עשוי למנוע מעשה או מחזל שאינם ניתנים לתיקון, או שיש בנושא עניין דחוף לציבור.

ובכן, רבותי חברי הכנסת, הנשיאות החליטה שהקור המקפיא בכיתות, שהעדר חימום כלשהו בכיתות איננו מחזל. הנשיאות החליטה שהנושא הזה אינו מהווה עניין דחוף לציבור. תהרגו אותי, חברי הכנסת, אם אני מבין את ההחלטה הזאת, את האדישות הזאת, את הציניות הזאת. זו כושה וחרפה.

ומה חסר עכשיו, כדי להשלים את התמונה המחפירה הזאת? — ששר החינוך יעלה לדוכן ויציע להסיר את ההצעה שלי מסדר־היום. יש, כמובן, אפשרות אחרת, והיא שהשר יציע להעביר את ההצעה לדין בוועדה. ואז תרד ההצעה לוועדה, ותיקבר שם על־ידי יושב־ראש הוועדה, לכמה זמן? מי יודע, אולי כמה חודשים. ומה יקרה בינתיים? תתפור הכנסת, השמש תזרח, השקיעה תפרח, ובחורף הבא, כאשר הקור יחדור לארצנו, יחזור שוב המחזה הזה, שוב יקפאו התלמידים מקור, ושר החינוך החדש יעלה לדוכן ויאמר, שגל הקור הוא חסר תקדים, ושלמשרד החינוך אין תקציב.

אדוני היושב־ראש, אני תובע שהנושא יועלה לדין במליאה, כדי שהכנסת תחייב את הממשלה להכין כבר עכשיו, היום, מחר, מחרתיים, מערכת חימום בכל הגנים ובכל מוסדות החינוך בכל הארץ.

זה לא עניין פוליטי או מפלגתי. זה לא עניין של שמאל וימין וגם לא צריך ערכובות של איצטלה־הברית לעניין הזה. צריך רק קצת רגישות חברתית, רק מעט רגישות אנושית.

אתמול התקיים בוועדת החינוך דיון על החינוך בשכונות, ואני רוצה לקרוא קטע מתוך עיתון "דבר" של היום, ואני

יסוד מכסה שנקבעה על-ידי משרד החינוך והתרבות, מרכז השלטון המקומי ומשרד האוצר למוסדות חינוך כיישובים המוחזקים הוכאים לכך.

שיטת החישוב להקצאת סכומי ההשתתפות של המשרד מבוססת על נוסחת "ימי מעלות הסקה", שנקבעה על-ידי ועדת מומחים ומשרד החינוך. הרשויות המקומיות הן הקובעות את הצורך ואת מידת הצורך בהסקה או בקירור, בהתבסס על המדדים להסקה שקבעה אותה ועדה.

מכל מקום, משרד החינוך והתרבות לא השתתף, ומתוך רגישות רבה לתנאי הלימוד, הזמין מהשירות המטאורולוגי כבר לפני כארבעה חודשים סקר מקיף, שעל בסיסו תוכן תשתית קלימטולוגית למינוח ולהסקה בבתי-הספר בישראל. הבדיקה המחודשת אמורה לתת עדכון של יישובים ומפתחות לחימום מוסדות החינוך בישראל.

אנו ערים ויודעים, כי מוסדות החינוך בשאר חלקי הארץ אינם נבנים עם מתקני חימום והסקה, מכיוון שאזורים אלה אינם נופלים בקטגוריה המחייבת חימום כפי שנקבע על-ידי הוועדה המשותפת. באזורים אלה טיפלו הרשויות המקומיות עצמן בנושא, לפי אפשרויותיהן התקציביות, ללא עזרה ותמיכה של הממשלה. הפתרונות היו על-ידי הצבת מתקני חימום בחשמל או מתקני חימום כגז, לאחר שכל רשות חייבת לבדוק את הדבר מראש עם אנשי הבטיחות והגיהות במחוזות ועם המוסד לבטיחות ולגיהות.

על מנת למנוע מצב שלפיו תלמידים לומדים בכיתות שקר בהן, קבע משרד החינוך והתרבות, בהחלטות בין מנכ"ל המשרד, מנכ"ל משרד הבריאות והפרופסור עזרה זוהר, כי ראשי רשויות מקומיות רשאים להחליט על ביטול לימודים בכל מקרה שהטמפרטורה בשעות הלימודים מחוץ לבניין בית-הספר יורדת מ-7 מעלות. ראשי הרשויות התבקשו להביא בחשבון את תנאי הבידוד והאיטום של המבנים שבהם לומדים התלמידים, את תנאי היובש והרטיבות בתוך המבנים ובסביבתם. כמורכב התבקשו המנהלים להנחות את התלמידים בדבר הצורך לשמור על חום הגוף כתנאים של טמפרטורה נמוכה.

לפני שאסכם ואומר את מה שאני מציע, אני ער גם להערותיך לגבי חימום הכנסת וגם לגבי חימום משרדי ממשלה אחרים. זה לא ייתן פתרון לבדיקה החשובה והכאוה שהעלת.

אדוני היושב-ראש, לא ארד מהדוכן עד שאשיב על שאלותיו של חבר הכנסת צירלי ביטון, ברשותך.

אליקים העצני (התחיה):
כנסת יש חימום יתר.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:
אני מסכים גם לזאת, אבל איך יכול לפנות אלי בנושא זה. אינני אמן על הכנסת, אני מנסה לפתור בעיה חשובה שהעלה חבר הכנסת צירלי ביטון, וחבר כנסת נוסף, שאינני יודע מי הוא. אם תאמרו לי, אני אזכיר את שמו.

שבח וייס (העובדה):
חבר הכנסת יצחק לוי וחברים אחרים ביקשו להעלות את זה.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:
הפור נפל עליו, ובצדק אולי.

לסיום, המשך הטיפול בנושא ייעשה, חבר הכנסת ביטון, לאחר שיתקבלו המלצות השירות המטאורולוגי, ובמידה

אני פונה לשר החינוך דרך סגנו — ואני מקווה, אדוני סגן שר החינוך, שיהיה לך האומץ לעשות זאת — ללכת ולהתפטר, אם הוא לא מסוגל ליצור מצב שבו התלמידים יוכלו לשבת לפחות בלי מעיל בכיתה, לפחות בטמפרטורה שאפשר יהיה לסבול לשבת, ללמוד ולהקשיב, למען השם, מה המורה אומר. ואם אין לכם תקציבים, אדוני סגן שר החינוך, ואם לשר החינוך אין אפשרות לעזור לילדים אלה, שילך הביתה. אבל לפני זה אתה חייב לילדים דבר אחד: לפחות להפוך שולחן בממשלה, ואולי, אולי לפחות לטרוק את הדלת של הממשלה הזאת וללכת ברעש גדול. תודה.

הי"ר נ' מסאלחה:

הי"ר לחבר הכנסת צירלי ביטון. ישיב סגן שר החינוך והתרבות, בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אחרי הדברים "החמים" ו"הרטובים" של חבר הכנסת צירלי ביטון — ואני מבין את התרגשותו, היא במקומה — אני בשלב הראשון לפחות אענה על הדברים על-פי הסדר, ואחר כך אוסיף דברים משלי.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

עכשיו כבר משרדים בטלויזיה. לפחות שהציבור ידע על מה אתה מדבר. כשאני מדבר אין טלויזיה.

הי"ר נ' מסאלחה:

לא, לא, זו היתה תקלה טכנית.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

חבר הכנסת ביטון, אומר שוב באוזני הכנסת, באוזני היושב-ראש, באוזני עם ישראל, אם הוא מאזין ואם הוא לא מאזין, אתה העלית נושא חשוב מאוד, ואני שמח שהעלית אותו. אינני נכנס כרגע לטענות, אם יש לך או אין לך, כלפי נשיאות הכנסת. העובדה היא, שעלית על הדוכן, שהעלית נושא חשוב, כאוב ובעייתי, ואני אנסה להשיב.

אמרתי שאחלק את דברי לשני חלקים, אדבר קודם על-פי הסדר ועל-פי הדברים שהכניתי, ואחר כך אוסיף דברים. אני חושב שאנחנו בכל זאת נאחד בהבנת הצורך לפתור את הבעיה, אולי יהיה לנו ויכוח מאין לוקחים את הכסף.

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת צירלי ביטון העלה את נושא חימום מוסדות החינוך. משרד החינוך והתרבות והרשויות המקומיות פועלים בנושא זה בשני תחומים:

התחום הראשון: התקנת מתקני חימום בתהליך הבנייה של מוסדות חינוך. בינוי מוסדות חינוך כולל מרכיב מיוחד במדד עלות הבנייה עבור התקנת מתקני חימום לבתי-ספר ברשויות המקומיות הנמצאות בקו גובה של 600 מטר ויותר מעל פני הים. לצורך זה קיים מדד "הר + הסקה", ולפיו התקציב לבניית מוסדות חינוך חרישים כולל גם תקציב מיוחד למתקני החימום בכיתות. יישובים כמו צפת, בית-גן, ירושלים, יישובי גוש-עציון, ערד ועוד כלולים בקבוצה זו.

התחום השני: ההשתתפות בתקציבים השוטפים של הרשויות המקומיות והזכאיות לחימום מוסדות חינוך.

משרד החינוך והתרבות תומך ברשויות מקומיות "מוחזקות" — ערי פיתוח באזורים גבוהים ורשויות דרוזיות — בהוצאות שהן מוציאות לרכישת דלק, דהיינו סולר, להפעלת מתקני החימום בבתי-הספר ברשויות אלה.

התקציב הקיים לנושא זה לחורף 1992, שנת הלימודים התשי"ב, הוא 3,225,000 שקלים. הקצבות אלה ניתנות על

סגן שר החינוך והתכנון פ' גולדשטיין:
יש לו הצעה אחרת.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת צירלי ביטון, לפי התקנון הוא קיבל את רשות הדיבור.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

תספרו על מה אתם מגינים. אתם רוצים שיסתמו לי את הפה? זו שיטה? זו שיטה של המערך. עוד לא הגעתם לשלטון. אם תגיעו לשלטון, אוי ואבוי.

מיכאל בריזהר (העבודה):

תפסיק להתנחל. תפסיק להתחנף אליו, תעזבו אותו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

תפסיק עם הדמגוגיה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת זיסמן.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אתם לא מתביישים? כמה אתם חומכים? הרי כל חבר כנסת שמציע הצעה אחרת ניגש למיקרופון.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה אתה תוקף אותנו — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת זיסמן, אני מודה לך.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת צירלי ביטון, אני מציע לך להירגע. בבקשה, חבר הכנסת בריזהר.

מיכאל בריזהר (העבודה):

אדוני ה'ושבר'אש, בנושא החימום בכיתות, ועדת החינוך והתכנון קיימה דיון רחוף לפני שבועיים, בנוכחות נציגי משרד החינוך, שסיפרו לנו מעשיות מכאן ועד להודעה חדשה. פרופסור עזרה זוהר היה בישיבה והציע הצעות לפתרון הבעיה, אם לא עכשיו, לפחות לשנים הבאות. הם לא עשו דבר בעקבות הדיון.

אני הייתי זה שהגיש הצעה דחופה לסדר-היום השבוע, וההצעה שלי נדחתה כי הכנסת החליטה שזה לא דחוף. שאלתי את משרד החינוך: מה אתם עושים בעניין הקירור והחימום בכיתות? אמרו לי: יהיה דיון במליאה, נגיב, יעבירו לוועדה. אמרתי: מה יש להעביר לוועדה? כבר דנו בוועדה, כבר הגענו למסקנות והם לא עושים ולא כלום. וכך גם סגן השר מטיח ומספר מעשיות. הם לא יעשו דבר.

אתם רוצים להעביר את הנושא לוועדת החינוך — תעבירו. לא יצא מזה דבר. המשרד פשוט אינו מסוגל ואינו רוצה לטפל בנושא הזה.

משום כך אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום, לא מפני שהיא לא חשובה, היא חשובה מאוד, אלא מפני שכבר הרמתי ידיים מהמשרד הזה, שאיננו מוכן לדאוג לילדים, שאיננו מוכן לדאוג לבתי-ספר, שמוסר מהבמה מספרים ופרטים, שאין להם שום משמעות ושום תוכן.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. אדוני סגן השר, בבקשה.

שימצאו לכך המקורות התקציביים, תוך בחינת מכלול הצרכים וסדרי-העדיפויות במערכת החינוך בתחומים השונים.

למרות ההסברים, אין מניעה שהנושא יועבר לוועדת החינוך והתכנון של הכנסת, על-מנת שכל הגורמים הרלבנטיים יופיעו בפניה ויסבירו את המצב לאשורו.

חבר הכנסת ביטון, אינני מתנגד להעלאת הנושא במליאה, אבל אתה יודע, שלכנסת יש זמן קצר מאוד עד סיום תפקידה, וועדת הכנסת אמרה את אשר אמרה לגבי סיום תפקידה. ככל זאת אני מציע, שהנושא יעבור לדיון בוועדת החינוך והתכנון של הכנסת, ונבקש מיושב-ראש הוועדה, שגם הוא רגיש מאוד לבעיות האלה, שיעלה את הנושא הזה בהקדם.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אדוני היושב-ראש, אתה יכול לתת לי לדבר, בהסכמתו של סגן השר?

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, אני לא נותן לך, אני מבקש שתשב.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אתה רוצה שקולי לא יישמע?

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה נאמת במסגרת הזמן.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אתם רוצים לסתום לי את הפה? אני לא יכול לשאול שאלה? איזה מין דבר זה? הוא הסכים, אני רוצה לשאול.

סגן שר החינוך והתכנון פ' גולדשטיין:

היושב-ראש הסכים שתשאל.

היו"ר נ' מסאלחה:

תשאל מהמקום. מה אתה רוצה?

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אתה לא הגון.

היו"ר נ' מסאלחה:

מה זה לא הגון? עלי-פי איזה תקנון אתה רוצה לשאול?

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

מדוע לכל חברי הכנסת אתה נותן לגשת למיקרופון? למה אני צריך לשאול מהמקום?

סגן שר החינוך והתכנון פ' גולדשטיין:

תשאל את השאלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, הוא לא ישאל. אדוני סגן השר, אתה כבר סיימת?

סגן שר החינוך והתכנון פ' גולדשטיין:

כן, תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. מה היא הצעתך?

סגן שר החינוך והתכנון פ' גולדשטיין:

להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתכנון.

היו"ר נ' מסאלחה:

הצעה אחרת לחבר הכנסת מיכאל בריזהר, בבקשה.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אדוני, אתה מוכן לתת לו לדבר גם כן מהמקום?

עולה פה ומציע להסיר את הנושא מסדרהיום. אנחנו יודעים מה המשמעות של הסרה מסדרהיום — פירוש הדבר שהנושא לא חשוב. הנושא הזה לא צריך לרדת מסדרהיום של הכנסת.

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה מסכים להעביר את זה לוועדה?

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אני מבקש ממך, אדוני היושב-ראש, שהנושא יידון גם בוועדה וגם במליאה.

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, אי-אפשר. חברי הכנסת, יש הצעה שהנושא יידון במליאה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יש לי בקשה.

היו"ר נ' מסאלחה:

שום בקשה. יש הצבעה. אני מבקש שתשב. חברי הכנסת, מי בעד דיון בנושא במליאה?

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

לוועדה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אם זה לא יעבור למליאה, אני אעביר לוועדה. סמוך עלי בניהול הישיבה.

ה צ ב ע

בעד ההצעה לכלול את

הנושא בסדרהיום — 10

בעד ההצעה שלא לכלול

את הנושא בסדרהיום — 1

נמנעים — אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדרהיום של

הכנסת נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

10 בעד, אחד נגד, אין נמנעים. אני קובע שהנושא אושר ויידון במליאה.

עדנה סולודר (העבודה):

תוסיף אותי להצבעה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אני מבקש להוסיף להצבעה את חברי הכנסת עדנה סולודר, סאלח טריף ואלי בן-מנחם.

ח. חילופי גברי בוועדות הכנסת

קריאה:

חזרו בתשובה?

חיים קורפו (יו"ר ועדת הכנסת):

חזרו בתשובה.

היו"ר נ' מסאלחה:

צריך להצביע?

חיים רמון (העבודה):

אלו היתה הצבעה, היינו מצביעים נגד, אבל אין הצבעה.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:
אני מנסה — — —

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

— — — איזה מין דבר זה? ההצעה שלי.

היו"ר נ' מסאלחה:

לסגן השר מותר, תקראו את התקנון. השר, מותר לו.

מיכאל בר-זהר (העבודה):

הוא לא שר.

היו"ר נ' מסאלחה:

הוא סגן שר במעמד שר, אלוהים אדירים. חבר הכנסת בר-זהר, זה התקנון של הכנסת, למה לך?

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

אדוני היושב-ראש, אני חוזר ואומר, חבר הכנסת צ'רלי ביטון העלה בעיה חשובה ביותר. אני מציע שלא להתייחס למערכת הבחירות ולא לפריימריס אלא לעניין. אני מבקש שההצעה תעבור לוועדת החינוך, שבה יתקיים דיון, ונזמין את כל הגורמים.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת ביטון.

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת צ'רלי ביטון, אני שואל אותך, אתה מסכים להעביר לוועדת החינוך?

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אדוני היושב-ראש, אני יכול להגיד מלה?

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אדוני היושב-ראש, אני בוש ונכלם. העליתי נושא כל כך כאוב, על הקור בכיתות בבתי-הספר. הבאתי דוגמאות על מידות ומעלות חוס ועל התנאים שבהם לומדים התלמידים האלה בכיתות. גרוע מזה, הבאתי דוגמאות על תלמידים שישבו בתוך שלוליות בתוך בית-הספר. לדבר הזה אין תשובה במשרד החינוך. אין לו שום עמדה ודרך להתמודד עם זה.

חמור מזה הוא, שיושב-ראש ועדת החינוך של הכנסת

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת. בבקשה.

חיים קורפו (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אבקש את אישורה של הכנסת לחילופי גברי בוועדת החוץ והביטחון, מטעם סיעת אגודת ישראל: במקום חבר הכנסת יאיר שפרינצק יבוא חבר הכנסת רחבעם זאבי.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה.

ט. הצעה לסדר-היום

המצב ברשות השידור וסכנת סגירתה

להביע ברכים את דעותיו האישיות בנושאים השנויים במחלוקת ציבורית. כלל זה הוא אכן יסוד לעבודתו. הכלל הזה חל במשנה תוקף על אדם שעורך את 'מבט', נושא הדגל של הטלוויזיה בתחום החדשות. אם הצופים ידעו את דעותיו האישיות של עורך 'מבט', בצדק לא יאמינו לאובייקטיביות ולהגיונות של הדיווח. חלבי נדרש להקפיד על האיסור לכתוב בעיתון.

יש לציין, שבתקנות של רשות השידור נאמר: אסור לעובד מדינה לבקר את מדיניות הממשלה בעיתון או בספר. צריך לקבל אישור של המנכ"ל. חלבי לא קיבל את האישור, והמשיך להשמיץ. על כך הגיש נגדו המנכ"ל קובלנה לבית-הדין למשמעת של עובדי רשות השידור ב-20 בנובמבר 1990. כמו שנהוג ומקובל כשמוגש הליך פלילי או משמעתני כשמשעים את הנאשם, החליט הוועד המנהל להעביר את חלבי לתפקיד שאינו בחטיבת החדשות, השעיה. על כך הוגש עורר לשר החינוך והתרבות. בינתיים התמנה תובע, עורך-הדין צבי טרלו, הוא הגיש נגד חלבי תובענה בפני בית-הדין של עובדי רשות השידור, על עבירה על חוק שירות המדינה (משמעת), על עבירה על חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית), והנה מתחילה ההפקרות: מנכ"ל הרשות הקפיד את ההליך השיפוטי "לרגל מלחמת-המפרץ", וההליך מוקפא עד היום, כשמלחמת-המפרץ כבר אבר עליה כלל.

סאלח טריף (העבודה):

מה אתה רוצה, שיעיפו אותו? הוא טעה. הוא טועה. זה האסון היחיד שקרה לרשות השידור, אדוני?

היו"ר ד' תיכון:

אדוני חבר הכנסת, אני מבין את הנושא ואני גם יודע במי מדובר. אנא, חכה דקות מספר, עד לאחר הנאום הראשון שלך. תודה.

סאלח טריף (העבודה):

אני מתאפק, אדוני, אבל זה קשה, היות שמדובר בדיוני שהוא אולי היחיד שהשתלכ ברשות השידור בצורה יפה. אין צורך לעשות "עליהם" גם מעל הבמה הזאת בפעם האני-לא-יודע-כמה, על-ידי חבר הכנסת העצני.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני חבר הכנסת — בכוונה עדיין אינני מזכיר את שמך, שמא זה יתפרש שלא כהלכה — ניתן לחבר הכנסת העצני לסיים.

אליקים העצני (התחיה):

אבקש גם שלא לחשב לי את הזמן. אני יכול להמשיך?

היו"ר ד' תיכון:

כן, בבקשה.

אליקים העצני (התחיה):

תודה רבה.

שאלתי את שר החינוך והתרבות: מה הן הסיבות להשעיית החלטתן בעניין הסרט הארמני? האם יש סיבות כאלה לגבי הטיפול שלך בפרשת חלבי? מתי תחליט בעניין חלבי? ענה לי, השר: בעניין הסרט הארמני לא הזדרחתי בגלל רגישות מיוחדת — אלה דבריו.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: המצב ברשות השידור וסכנת סגירתה — הצעה לסדר-היום מס' 6593 של חבר הכנסת אליקים העצני, בבקשה, אדוני.

אליקים העצני (התחיה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אתמול הופיע כאן סגן שר החינוך והתרבות בניסיון להגן על הצעת חוק שהוגשה בקריאה ראשונה, ולפיה יאשר המחוקק בחוק שלילת הסמכויות מאת הוועד המנהל של רשות השידור להגיש את תקציב הרשות ולהטיל אגרות, והעברת הסמכויות האלה לידי ועדת הכספים של הרשות לכל שנת 1992.

משל למה הדבר דומה? כאילו כנסת זו חוקקה ביטול סמכויות הממשלה והעברתן לגוף מבצע טכנוקרטי כלשהו. יש שיאמרו שאולי אין זה רעיון רע, אך אני מקווה שעדיין רובנו מעדיפים משטר דמוקרטי ייצוגי.

סגן השר לא השכיל אותנו, מדוע מאז אפריל 1991 אין לרשות השידור ועד מנהל, ואילו המליאה ויושב-ראש הרשות ומשנהו פועלים אך ורק מכוח הארכה טכנית שהמחוקק קבע להם.

כבר ב-31 בדצמבר 1990 פניתי מעל בימת הכנסת בשאלתא אל שר החינוך והתרבות, שאלתי מדוע אינו מחליט בעניין ערר שהוגש נגד הקרנתו של סרט על טבח הארמנים. המליאה החליטה להקריין, משהו הגיש ערר, והשר היה חייב להחליט — הוא, פשוט לא עשה מאומה עד היום הזה, שנים. כחבר המליאה הייתי נגד הקרנת הסרט, אך אני מתקומם נגד הזלזול הציני של השר בתוכותיו על-פי החוק וכלפי הציבור.

פניתי לשר, הואיל ובדצמבר 1990 הוגש לו ערר נוסף, נגד החלטת הוועד המנהל להשעות את רפיח חלבי מכל עבודה במחלקת החדשות, לאחר שחלבי פרסם בעיתון "אל-צנארא", בין היתר, דברים אלה. על ממשלת שמיר הוא כתב: אם תיפול בעזרת השם, ממשלת שמיר או לא תיפול: על אירועי הרה"בית: הם נופלים חללים, הם נרצחים, והרוצח מצדיק את רציחתו שלו ולובש בגד של עשוק ומסכן. ראיתי אותם מניפים דגלים שחורים וירוקים ובשתיקתם הם קורע לב. האשימו אותם בהכנה מראש, כאילו אבני השיפוך הם פצצות. הם כיוונו את לועי רוביהם לעבר חזותיהם, כי האבנים הפכו לטילים כימיים והילדים לחיילים מאומנים. זוהי תקופת האינתיפאדה של העמים באירופה, באמריקה הדרומית וגם במזרח התיכון.

דברים אלה, שיכלו להיות משודרים גם מרדיו המחבלים בבגדאד, באו מפי עורך "מבט".

עוד הוא אמר: הצביעות הישראלית קרועה לשניים, הפנים מחייכות והגב יורק ומקלל. כך הוא כתב.

וכתב עוד: האדון דב שילנסקי, גדול מזהמי האווירה, מדבר היום על טוהר החיים המפלגתיים בארץ.

עוד כתב: ממשלה לאומית נציגונית דריקלית, רוב שריה לא שירתו בצבא, אריקים ועריקים. מרכיב חבריה אינם דוברי שפות, צרי אופקים. אהוד אולמרט, בהגיונו העקום, מעז בחוצפתו להתנכר לקיומו של מיעוט.

על כך כתב לו, לחלבי, מנכ"ל רשות השידור — ציטטה: "על-פי הכללים המקובלים ברשות השידור, עובד אינו יכול

אליקים העצני (התחיה):
אני מצטט מדברך.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:
אני מקשיב — — —

אליקים העצני (התחיה):

הנימוס מחייב, שאם אני מדבר אליך ומצטט אותך, לפחות תיראה כמקשיב לי. אולי בפנים אתה יכול להיאטם, אבל תיראה כלפי חוץ.

והתשובה של סגן השר היתה — אני מצטט: "בינתיים חלף מועד כהונתם של המליאה והוועד המנהל הקודמים. מן הראוי לאפשר לוועד המנהל ולמליאה החדשים להתייחס לעניין ועל-פי זה לפעול".

שאלתי שאלה נוספת — — —

שבח וייס (העבודה):

אין מליאה ואין ועד מנהל.

אליקים העצני (התחיה):

חכה. על זה פניתי בשאלה נוספת. רק סבלנות, טיפה, ואני מצטט את עצמי: "דבר זה מביא אותי ישירות אל המחדל הנוסף" — חבר הכנסת וייס — "של כבוד שר החינוך, שכבר חודשים עברו והוא איננו ממנה את יושב-ראש הוועד המנהל ומונע פעולה של ועד מנהל ברשות השידור".

כוונתי היתה לבעיה של השר, אם עסקן א', או עסקן ב' צריך להיות היושב-ראש, והמדינה והממשלה צריכים לסבול ולהתאים את עצמם לבעיות הפוליטיות הפנימיות שלו.

על זה ענה לי סגן שר החינוך, עכשיו אני מצטט אותך שוב: "אדוני היושב-ראש" — כך אומר סגן שר החינוך — "אני אעביר את זעקתך, פנייתך ובקשתך של חבר הכנסת אליקים העצני למינוי מהיר של הוועד המנהל, וכא לציון גואל. ועד אז המליאה הזו תטפל בנושא שהוא העלה בפנינו".

הפרוזה נהדרת. אבל, הנה, אנחנו כבר בפברואר 1992, והזעקה והתפילה והבקשה והגאולה לא באו. פשוט בגלל הפקרות של השר. עד כאן.

עכשיו, עשרה חודשים עברו, והיו עוד שתי החלטות של הוועד המנהל: להעביר את "יומן השבוע" למוצאי-שבת או ליום ה', ולגזון את הכותבים והמגישים בליל-שבת בגלל הפוליטיזציה השמאלנית של התוכנית הזאת. על זה הוגש ערר. גם הערר הזה תקוע אצל שר החינוך והתרבות עד היום הזה. וגם פה יש נימוק: אין ועד מנהל, והוא עצמו אינו ממנה ועד מנהל, והוא גם לא מופיע פה כדי להשיב, ושולח את סגן השר.

החקיפו כאן אתמול בחריפות, כפראות, את מר שלמה קור, המשנה ליושב-ראש רשות השידור, על כך שהוא מביע אי-שביעות רצון מהמצב הזה. האם אין זאת חוכתו? הוא היחיד שבכלל מרים את קולו ומעז לקבל את כל הקיתונות מצד הספסלים האלה נגדו אישית, כהעלבות אישית.

אני מבקש לעשות כאן, מעל הדוכן הזה, מעט צדק עם האיש הזה, היחיד שיש לו אומץ-הלב האזרחי, לקום מול ונגד התקשורת העיונת, הרודפת אותו אישית. אם הוא מתקומם, יש לו סיבות טובות לזה, אם קוראים ב"קול ישראל" לטוריסטים שעומדים לגירוש "פעילים פלשתינים", האם גם לחברי המחתרת היהודית קראו "פעילים יהודים"? אם הם פעילים, למה מגרשים אותם? מה, כבר אסורה פעילות? לשון רשות השידור.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

למה אתה לא תוקף את האחראים? אם יש לך תרעומת על רשות השידור — יש שם ועד מנהל, יש מנהלים, תתקיף אותם.

סאלח טריף (העבודה):

יותר נוח לו לעשות מה שהוא עושה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ויינשטיין, אני לא מרשה לחבר הכנסת סאלח טריף, קל וחומר לגביך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני וחיק.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. לכן אני נוקב בשמך.

אליקים העצני (התחיה):

חבר הכנסת ויינשטיין יבוא על סיפוקו.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

אליקים העצני (התחיה):

חבר הכנסת ויינשטיין יבוא על סיפוקו, עוד מעט אני אתקיף את האחראים, מספיק ואולי אותי. מבחינה זאת, אל תחשוש.

ובכן, השיב לי עוד שר החינוך והתרבות, בעניין חלבי: עמדתו לקבוע את עמדתו, אבל פרצה המלחמה והחלטתי לדחות את העניין עד תום המלחמה.

שבח וייס (העבודה):

זה נימוק.

אליקים העצני (התחיה):

נימוק. כן. המלחמה כבר נגמרה אי-פעם, לא? מה דעתך?

היו"ר ד' תיכון:

אני לא בטוח שנגמרה.

אליקים העצני (התחיה):

מלחמת-המפרץ?

היו"ר ד' תיכון:

כן.

אליקים העצני (התחיה):

אולי כאמת, נחכה עוד?

נמשך. כותב לי השר עוד: גם בית-הדין המשמעתי, שהיה אמור לדון בנושא בפברואר 1991, דחה את ישיבותיו. הוא רק לא אומר, שהמשרד שלו, הוא, ביקש מבית-הדין לדחות את הישיבות.

חלפה מלחמת-המפרץ, וכי במאי הגשתי שאלתא נוספת. ציינתי שהשר טרם החליט בערעור חלבי, אף שהמלחמה תמה. שאלתי: האם יש סיבה מיוחדת לזה, האם יש לחלבי יחס מיוחד, או אולי השר חושש מפני שהאיש אישיות חזקה, בעלת השפעה ניכרת בתקשורת? ענה לי סגן השר, היושב כאן — ואולי עכשיו יאזין לי רגע כבוד סגן השר —

היו"ר ד' תיכון:

אדוני, חבר הכנסת גולדשטיין, האמן לי, הוא מדבר אליך, נוקב בשמך ומבקש את תשומת לבך.

המוטחת כלפי תפקוד רשות השידור. הערתו של חבר הכנסת ויינשטיין היתה במקומה. חברי הכנסת מכל סיעות הבית נתנו לכך דורו לא אחת במסגרת הצעות לסדר-היום ושאלות, וגם אתה נמנית עמם; כנגד זה, אנו מודעים — ואולי אני משבח בכך — לתפקודה הנאות של הרשת השנייה, אשר מצויה היום בתהליך של טרם אישור המכרזים, ללא תקציב מוסדר ובתקופה של ניסיון, ובכל זאת רווחת הדעה, כי תפקודה ושידוריה טובים משידורי הרשת הראשונה. יש לי ביקורת קשה מאוד כלפי גורמים מסוימים ברשת הראשונה.

אני מאמין, חבר הכנסת העצני, ב"קנאת סופרים תרבה חוכמה" — — —

חיים רמון (העבודה):
אדוני סגן השר מוכן לפרט מה הביקורת?

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:
לכן אני מקווה, שאנשי הרשת הראשונה ערים לביקורת, וינסו לתקן את המצב גם לגבי הערתי הראשונה וגם לגבי הערתי השנייה, מייד עם אישור המליאה והתחלת פעילותה.

לסיום, אנו מקווים, כי הן המוסדות החדשים של רשות השידור והן התקציב, וגם ההערות המושמעות חדשות לבקרים, ישפרו את תפקודה ופעילותה של רשות השידור ויאפשרו יעילות בה.

אני מציע לחבר הכנסת העצני להסתפק בתשובתי זאת.

היו"ר ד' חיוך:
סגן השר גולדשטיין, אתה ער לעובדה שהוראת השעה כפופה לאישור ועדת הכספים?

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:
לא.

חיים רמון (העבודה):
הוראת השעה כפופה לאישור המליאה.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:
והיא תהיה בשכוב הבא.

היו"ר ד' חיוך:
האגרה כפופה לפרוצדורה שעוברת דרך ועדת הכספים.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:
כן, בוודאי. אני מודע לכול. גם הממשלה היתה מודעת לנושא זה.

חיים רמון (העבודה):
סגן השר שיקד על תשובתו למתווכחים אתמול.

היו"ר ד' חיוך:
תודה. אני לא הייתי אתמול.

חבר הכנסת העצני, אתה מסכים להסתפק בתשובת סגן השר?

אליקים העצני (התחיה):
אני מציע שהעצתי תידון במליאת הכנסת.

היו"ר ד' חיוך:
תודה רבה. חבר הכנסת שבח וייס, הצעה אחרת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, אני ביקשתי קודם.

בטלוויזיה קוראים לאנשי ה"פתח" — "אנשי מחנה השלום הפלשטיני", שנפגשו עם "שלום עכשיו", ואני כותב ומתקומם נגד זה, והתשובה היא: זאת הלשון שלהם. תונוס מכתבה את הלשון ברשות השידור. אם "קול ישראל" קורא ל"פתח" — "המוסדות הלאומיים", יש לשלמה קור על מה להתלונן.

ואני רוצה לומר לסיום — הואיל ואני חייב לסיים — ראי שרשות השידור תיטגן וייעשה בה ביצור חמץ. ואני אינני רוצה שתהיה נטייה לאומית, או נטייה ימנית במסדר הזה. אני רוצה אך ורק את ביצוע חוק רשות השידור, הדרוש איוון, הדרוש שיקוף נאמן של קשת הדעות בציבור הישראלי. על מנת להבטיח זאת כדאי לסגור, לעשות חוק הוראת שעה, לתת משכורות לעובדים, עד שיעשה סדר חדש ויקום לנו מוסד עם ניהול אחראי, מאוזן, מוסד שישימש רשות השידור של העם היהודי והמדינה היהודית הדמוקרטית. תודה רבה.

היו"ר ד' חיוך:
תודה. ישיב סגן שר החינוך והתרבות, בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת העצני, גם אתמול בדיון על הצעת החוק, וגם היום, הרשמנו במליאה דברים, שמתבע הדברים קשה לי להשיב עליהם. לא שאין לי מה להשיב. חלק מהדברים, אפילו אמרתי, אני מסוגל להבין. אבל יש מציאות שגם אתה צריך להבין אותה, אפילו היא איננה טובה, ואפילו היא איננה מקובלת לא על השואל ולא על העונה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הממשלה עומדת לדון בימים הקרובים בהצבע מליאת רשות השידור. אני מודע לכך שאת הדברים האלה אמרתי גם לפני כמה שבועות. מלאכת הרכבת הרשימה כבר נמצאת בסיומה. מייד לאחר שתמליץ הממשלה בפני הנשיא, בהתאם לחוק, על מועמדיה, ולאחר מינוי הנשיא, תובא לממשלה ההצעה להרכב הוועד המנהל. ואכן יש בעיות מסוימות שמנעו עד היום מהשר להביא את הרכב המליאה לאן שהיה צריך להביא, ויש לפעמים בעיות פרסונליות — נכון, אין פסול במלה הזאת — בעיות אישיות.

כדי למנוע מצב של שיתוק השידורים והעדר תקציב מאושר לרשות השידור, קיבלה הממשלה בישיבתה האחרונה, ביום 9 בפברואר 1992, את הצעת שר החינוך והתרבות להגיש לכנסת הצעת חוק כהוראת שעה, המסמיכה את ועדת הכספים של הרשות, שטרם סיימה את כהונתה, לאשר את התקציב ואת האגרה לשנת 1992, במקום הוועד המנהל. פגם, אבל בכל זאת, זה מה שיש. אתה יכול לחייך, אתה יכול לצחוק. הרי אתה נגד אנרכיה, בכך אני מאמין.

ביום 10 בפברואר 1992 וביום 11 בפברואר 1992 הופיעו לפני ועדת הכנסת נציגי הממשלה ורשות השידור, וביקשו את אישור הוועדה לטיפול מזורו בהצעת החוק. ועדת הכנסת אכן אישרה את הפטור של הצעת החוק מחובת הנחה, ואתמול, נכון, דנה בכך מליאת הכנסת. תשובתי לדוברים בדיון וההצבעה יתקיימו בשבוע הבא.

אם יעוכב הליך חקיקה זה מסיבות שונות, ידונו שר החינוך ושר האוצר בדרכים להבטיח את המשך השידורים. שמעתי גם אתמול בכנסת הצעות שונות. עקרונית כבר סוכם נושא זה בין השרים המר ומודעי.

ועוד שתי הערות — והן מכוונות בעיקר לאוזניך, ידידי חבר הכנסת העצני — אנו מודעים לביקורת הציבורית

דירקטוריונים או עורכים. מה שקורה במקרה הזה הוא, שגם ביקורות שהיו כלפי העורכים והמנהלים לא הועילו. הפתרון איננו — חבר הכנסת העצני — כהעלאת הצעות לסדר-היום, שהרי רשות השידור פועלת מתוקף חוק שהכנסת חוקקה.

אני ער לכך שהשכם והערב אתה מטיח ביקורת. לכן אני מציע לך להתרכז בהצעת חוק נאותה, שתאפשר לנו להגיע למצב אחר כרשות השידור. אני מציע לך להציע זאת בכנסת הבאה.

אני מציע להסיר את ההצעה לסדר-היום, משום שיש בפני הבית כל כך הרבה הצעות לסדר-היום, שלא נספיק לדון בה לא במליאה ולא בוועדה.

אליקים העצני (התחיה):

ביקשתי הצעת חוק — — —

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אדוני סגן השר, אתה רוצה לומר משהו?

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

חבר הכנסת העצני, את דבריך אמרת, בחלקם אפילו הודחית אתך. אם יסירו את הנושא מסדר-היום — יסירו. אם יביאו את הנושא למליאה — ממילא הנושא לא יידון בתקופת כהונתה של כנסת זו, משום שבמחצית השנייה של חודש מרס — — — הועקה נשמעה, הצעה נשמעה כפול ומכופל, וקיבלת בדרך כלל אפילו סיוע במקום שסגני שרים ושרים לא מזדהים עם שואל.

אני מציע לך בהמשך לקבל את עמדתי ולהסתפק בתשובתי.

חיים רמון (העבודה):

עכשיו הוא כבר לא יכול.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. לא, אתה כבר לא יכול. חבר הכנסת העצני, לתשומת לבך, אתה מסכים להעביר את הנושא לדיון בוועדת החינוך והתרבות?

אליקים העצני (התחיה):

מסכים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת ההצעה לסדר-היום לדיון בוועדת החינוך והתרבות? זו הצבעה מס' 5.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר

את הנושא לוועדה — 7

בעד ההצעה שלא לכלול

את הנושא בסדר-היום — 4

נמנעים — 1

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך

והתרבות נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההצעה עוברת לדיון בוועדת החינוך והתרבות. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ויינשטיין, ראשית, לא ביקשת לפניך, ויש מקום לשניכם, למה אתה מלין? הוא ביקש לפניך, מה לעשות? ביררו את העניין.

שבח וייס (העבודה):

ויינשטיין תמיד לפני.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהנושא ראוי לדיון בוועדה. מכיוון שהוא נושא מורכב. למשל, נושא כמו מליאה והוועד המנהל — יש פה דיסאינפורמציה — המליאה קיימת. הוועד המנהל איננו, ויש קשיים שקשורים אולי גם בצורך בשנינו חוק: ייתכן מאוד.

אליקים העצני (התחיה):

אין שום סמכויות למליאה — — —

שבח וייס (העבודה):

לכן אני חושב שמכל בחינה — אני לא רוצה להתייחס לעניינים — — —

אליקים העצני (התחיה):

— — — הוועד המנהל.

שבח וייס (העבודה):

אין ועד המנהל, לא הצליחו להרכיב אותו. יש כאן בעיות אמת, שלדעתי קשורות גם לקושי לבצע את החקיקה שהיתה קיימת בעבר. יכול להיות שאנחנו גם צריכים לזום חקיקה אחרת, וגם אז הוועדה מתאימה יותר.

לגבי ההצעות הפוליטיות שלך, נכון שיש טענות. אני רק רוצה לומר לכם דבר אחר: באופן טבעי יש הרבה יותר דגש על הקצוות הפוליטיים — וקצה אצלי זה לא קללה — מאשר על המפלגות שהן פחות קיצוניות. זו דרכה של כל תקשורת, זה סם החיים שלה. פעם אחת יש הדגשה על שמאל, פעם אחרת על ימין, זה חלק משמחת החיים שלנו.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה לצורך דיון רציני ומעמיק בשאלה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת ויינשטיין, מה אתה מבקש?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני מבקש להסיר.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת אליקים העצני. לכולנו יש ביקורת על רשות השידור, כפי שיש לנו ביקורת על גורמים שונים שאנחנו מפקחים עליהם. דעתי איננה נוחה — — —

שבח וייס (העבודה):

— — —

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת שבח וייס, אני חושב שאתה מדבר מספיק בכנסת ואינך צריך גם להפריע.

דעתי איננה נוחה מכך שהביקורת מכוונת כלפי עובדים ברשות ובכל מקום אחר. יש אחראים — הנהלות,

י. הצעת חוק ביטוח פנסיה, התשנ"ב — 1991*

(הצעת חבר הכנסת ח' רמון)

הזה יבוצע בתוך פרק זמן של עשר שנים. כל שנה נחקרם בחקיקה, לאט לאט, באחריות.

בעיקר נחוץ החוק הזה בתקופה של עלייה גדולה. באים אלינו מאות אלפי עולים, הלוואי שיבואו עוד, ואנחנו צופים מיליון עולים בעתיד הלא-רחוק. רובם יהיו ללא פנסיה. ממה הם יחיו?

לצער, הממשלה איננה עושה דבר. סגן שר העבודה והרווחה סיפר לנו אתמול, שתפקידו מסתכם בהצגת עובדות כל 15 כחודש, ומעבר. לכן הממשלה איננה עושה דבר.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
הוא אמר שהממשלה איננה עושה דבר? סגן השר מרוש אמר שהממשלה לא עושה דבר?

חיים רמון (העבודה):
חבר הכנסת ויינשטיין, שמעתי את המנכ"ל שלו. שאלו אותו: מה עושה משרד העבודה והרווחה? אמר המנכ"ל: כל מה שאנחנו יכולים לעשות זה ב-15 בכל חודש לפרסם את הנתונים. אני הוספתי שאני חושב שהדבר באמת נכון. אני מצטט את מנכ"ל משרד העבודה והרווחה.

אבל גם תעסוקה אין, ואז נושא הפנסיה הוא חשוב עוד יותר. באים אלינו עולים מבוגרים יחסית, וצריך לדאוג לכל הציבור הזה. באיזו מדינה רוצים שנחיה? לכן אין מנוס מקביעת העיקרון, שכל מפרנס במדינת ישראל זכאי לפנסיה.

עכשיו אני רוצה לבוא ולהגיד ככנות, שהחוק גם יאפשר חופש בחירה. לא תהיה חובה. הפנסיה תהיה כפיקוח של המדינה, והקופות תתחרנה ביניהן. קופה טובה — ילכו אליה; קופה לא-טובה — לא ילכו אליה. הן תפעלנה על-פי הסכמים קיבוציים ועל-פי הסכמים אינדיבידואליים, ויהיה חופש בחירה.

הדבר שהוא בעיני חשוב לא פחות הוא הבטחת זכויות הפנסיה של החברים בקופות הפנסיה הקיימות. לצערי, מצבן האקטוארי של קופות הפנסיה איננו טוב. יש שתי קופות, שאינני רוצה לנקוב בשמותיהן, קטנות אוימנס, שמצבן האקטוארי רע מאוד. אני מבטיח, שאם החוק הזה יחוקק, כל זכויות הפנסיה הקיימות של כל החברים בכל קופות הפנסיה הקיימות והמוכרות תישמרנה. הן תישמרנה גם מפני התמוטטות של קופות, שגם מסיבות סובייקטיביות וגם מסיבות אובייקטיביות, ולא אחד, הגיעו להיכנס שהגיעו. אבל יש גם קופה שהגיעה למצבה מסיבות אובייקטיביות; למשל, קרן הפנסיה של פועלי הבניין. כתוצאה מהתמטעות רצינית של פועלי הבניין, בעיקר היהודים, הגיעה קרן זו להיכנס שהגיעה. זו לא הסיבה היחידה. אני מודה.

תמר גוז'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מצבה השתפר לאחרונה.

חיים רמון (העבודה):
אני מקווה שהשיפור הזה הפך את המצב מרע מאוד לרע.

שושנה ארבל-אלמוליו (העבודה):
למה? פועלי בניין עובדים.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק ביטוח פנסיה, התשנ"ב — 1991, שמספרה תתקמ"ז. חבר הכנסת חיים רמון, בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת — — —

שבת וייס (העבודה):

— — —

חיים רמון (העבודה):

החוק הזה מקובל על-פי החלטת ועידת מפלגת העבודה, חבר הכנסת שבת וייס, זה מה שמחייב אותן, דרך אגב.

החוק הזה בא לעולם עקב מציאות שבה 400,000 מפרנסים במדינת ישראל אינם כלולים במעגל הפנסיה. כחצי מיליון מבוטחים נמצאים בקרנות הפנסיה של ההסתדרות. כחצי מיליון לערך, קצת פחות, מבוטחים במסגרת הפנסיה התקציבית של המדינה על כל שלוחותיה. כ-400,000 מפרנסים מופקדים ללא שום פנסיה. מהם 250,000 שכירים, 150,000 עצמאים. כשאני אומר עצמאים אני יודע שחלקם מבוטחים בביטוח אישי, אבל יש רבים שאינם מבוטחים כלל: בעל קיסק קטן, בעל מוסך קטן ואלפי עסקים מן הסוג הזה. כשהם יוצאים לגמלאות, כל מה שיש להם היא קצבת הביטוח הלאומי. מהסכום הזה — — —

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת סולודר, חבר הכנסת מירום, הפנה את תשומת לבך לחברך.

חגי מירום (העבודה):

אתה לא יודע כמה אני משקיע בו.

חיים רמון (העבודה):

מסכום זה אנחנו מצפים, ש-400,000 האיש הללו יתפרנסו. זו חרפה, זאת בושה, זאת מציאות שרק אינטרסנטיות צרה הנציחה אותה עד היום.

לכאורה, כולם תומכים בחוק פנסיה ממלכתית — ההסתדרות, הממשלה — ומשום-מה החוק הזה איננו יוצא מן הכוח אל הפועל. אין כיום מדינה מחוקנת שאליה אנחנו רוצים להשתוות, שלא אימצה לעצמה בחוק את מה שקרוי הקומה הפנסיונית השנייה. מעל קומת הביטוח הלאומי, שהיא לכלל האוכלוסייה בסכום שווה, יש קומה נוספת של פנסיה, שחלויה בשנות עבודתו של האדם ובשכרו לפני צאתו לגמלאות. בכל מקום זה קיים. בכל מקום שמכבד את עצמו זה קיים, ורק אצלנו, משום מה אנחנו לא עושים זאת. המדינה מתנערת מאחריותה לפעול על-מנת לקדם את החקיקה, ובמקום שלא היתה ממשלה באה, לצערי, יוזמה של חברי כנסת. אין לי ספק, שחוק כזה צריך לבוא על-ידי הממשלה. זה חוק מסוכן, זה חוק מורכב. אבל אין מנוס. אני מקווה שאנחנו נתחיל בשלבי החקיקה.

אין לי אשליות, החוק הזה עולה הרבה כסף, ואי-אפשר לחוקק אותו בבת-אחת. אני מציע חקיקה שתעמס עשרות מיליארדים על קופת המדינה הריקה, אבל אני מציע שהחוק

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו, תאמיני לי שהוא יודע על מה הוא מדבר.

חיים רמון (העבודה):

תאמיני לי שזו לא הטענה של חברים בקרן הפנסיה של פועלי בניין. והם רוצים איחוד. אומר דב פלג, שלא איחוד הקרנות הם היו במצב קשה. ואני אומר לכם, שלא יכול להיות איחוד. על-פי החוק לא יהיה איחוד, כי ימנעו זאת.

לכן, אין דרך אחרת, ואני אומר זאת לחברי בהסתדרות: אין דרך אחרת להבטיח את זכויות החברים בקופות הפנסיה הקיימות אלא בחקיקה של חוק פנסיה ממלכתית, שיכלול את הבטחת זכויותיהם. בלי זאת לא נצליח.

אדוני סגן השר, יש סעיפים נוספים, שמפרטים איך נעשה זאת. אבל אני מוכן לכל דיון. אדוני סגן השר, אני מוכן לשינויים מפליגים בהצעה שלי. אינני מבקש עליה מונופול.

היו"ר ד' תיכון:

גם ההסתדרות?

חיים רמון (העבודה):

כיוון שאתה שואל אותי שאלה נוספת, אני שמח להשיב. הצעת חוק פנסיה ממלכתית הוגשה לכנסת לאחר ועידת מפלגת העבודה, שבה התקבלה החלטה הקובעת, שמפלגת העבודה תומכת בחקיקת חוק פנסיה ממלכתית, וזה הביטוי של ההחלטה שהתקבלה בוועידת מפלגת העבודה.

אני מחזיק בידי מסמך של ההסתדרות, ובו הם עצמם אומרים, שההסתדרות תומכת עקרונית בחקיקה בתחום הפנסיה ומסכימה עם עקרונות החוק, כפי שהוצעו על-ידי משרד העבודה. כלומר, כל מה שאני בא וטוען הוא, שיש הסכמה על העקרונות. יש הסכמה מצד הממשלה, שטוענת כל השנים שהיא בעד חוק פנסיה ממלכתית, אבל היא לא מבצעת. יש הסכמה מצד ההסתדרות, וקראתי כרגע מהמסמך, האומרת שבאופן עקרוני היא תומכת בחוק פנסיה ממלכתית. גם בוועידה האחרונה אצלנו קיבלה ההסתדרות את העיקרון. שלא צריך להיות מונופול של קופות פנסיה. גם את זה היא קיבלה. לכן אין בעיה גם עם ההסתדרות. הכנסת בוודאי צריכה.

לכן, כל מה שאני מציע הוא, שנעביר את החוק בקריאה טרומית, נעביר אותו לוועדת העבודה והרווחה, נשב, נשמע את כל הגורמים, נשמע את הממשלה, נשמע את ההסתדרות, נשמע את חברות הביטוח, נדון בחוק ברצינות, נביא אותו לקריאה ראשונה, איני יודע אם נספיק מעבר לכך, וידע הציבור שהחוק התחיל להתגלגל, שהחוק נע, ושיש איוז תקווה בנושא הזה. זה מה שאנחנו מציעים; לא יותר, לא פחות.

אני מציע שלא להתנגד לדבר שכולם לכאורה מסכימים לו. כל פעם מוצאים פגם אחר. אמרתי שגם מבחינת העומס על האוצר אני מוכן שהחוק ייושם לא ביום אחד ולא ביומיים, אלא בשנים, כי אני יודע את המשמעות התקציבית הכבדה. אבל אני חוזר לראשית טיעוני. מדינה שמפקירה 400,000 מפרנסים מבחינה פנסיונית היא מדינה שמבצעת פשע חברתי, ולפשע החברתי הזה צריך לשים קץ. היום ניתן, על-ידי אימוץ ההצעה, להתחיל את הדרך הארוכה לסימום של העוול החברתי הנורא הזה, שלא קיים בכל מדינות אירופה המתקדמות. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר האוצר.

תמר גוז'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מתי תהיינה השאלות לסגן שר העבודה והרווחה?

היו"ר ד' תיכון:

מייד לאחר שנסיים את הסעיף הזה. אם את שואלת — תתקרבי בפעם הבאה למוכיר. לא מקובל ששואלים כך.

קריאה:

היו"ר ד' תיכון:

האוצר הוא נגד?

סגן שר האוצר י' עזרן:

הממשלה נגד.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

הממשלה נגד, אבל אתה בעד.

היו"ר ד' תיכון:

נדמה לי שנושא זה מצוי אפילו במצע הליכוד.

סגן שר האוצר י' עזרן:

הממשלה נגד. אדוני ישמע.

כבוד היושב-ראש, חברי הבית, הממשלה מתנגדת להצעת החוק שבנדון, וזאת מן הנימוקים הבאים:

ההצעה קובעת חובת ביטוח פנסיוני תוך התעלמות מהיבטים רבים ושונים המחייבים טיפול בקשר לקביעת חובה זו, וללא התייחסות לבעיות הקיימות היום במערך הביטוח הפנסיוני.

שנית, ההצעה מתעלמת מההשלכות הכלכליות הכלל-משקיות של הטלת חובת ביטוח פנסיוני כמכשיר, וביניהן הגדלת עלות העבודה והגדלת מחויבות הממשלה להנפקת איגרות חוב מיוחדות בתשואה גבוהה. כידוע, היום כל קרנות הפנסיה נהנות — — —

היו"ר ד' תיכון:

הוא מציע לבטל את איגרות החוב המיוחדות.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אבל לא יכולים, הרי אדוני יודע שלא מבטלים אותן וממשיכים.

היו"ר ד' תיכון:

אבל אם זה יהיה ממלכתי?

חיים רמון (העבודה):

הם ממשיכים, כי אין חוק פנסיה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

הממשלה תגיש. היום היא פשוט תיתן תשואה לא-ריאלית, שאתה עצמך, אדוני היושב-ראש, מתנגד לה בתוקף. היא לא רלבנטית ולא משתלמת כלל, היא גורמת לגירעון אקטוארי, שתופח ותופח ולא יודעים היכן הסוף.

ההצעה מתעלמת מהגדלת מחויבות הממשלה להנפקת איגרות חוב מיוחדות בתשואה גבוהה והגדלת היקף הטבות המס. ההצעה מגדירה את שיעור ההפרשה לקרן הפנסיה ואת שיעור הצבירה המינימלי מדי שנה, ללא קשר בין שני גדלים אלה. אף אחד עוד לא למד אם זה מכסה את זה או לא. סתם זורקים מספרים.

כמה שאני יודע, את הרטוריקה, לפחות של המרכיב המרכזי בממשלה, שלא מפסיק לרבר על פנסיה ממלכתית.

שר המשפטים ד' מרידור:

מי זה המרכיב המרכזי בממשלה? אני רוצה לשמוע.

חיים רמון (העבודה):

המרכיב המרכזי, לא נעים להגיד, המרכיב המרכזי עד 23 ביוני.

היו"ר ד' תיכון:

אתה יודע? המחנה המרכזי הליברלי.

חיים רמון (העבודה):

אני מתפלל מאוד. אני משוכנע, שלו היה סגן שר האוצר יודע, שקרוב לשליש מהמפרנסים במשק איננו מבוטח, הוא היה משנה את עמדתו. איך אתם נותנים יד לכך ששליש מהמפרנסים לא תהיה להם פנסיה?

עכשיו אתה מעיר על המונופולים? אני בא ושובר את המונופולים, אני בא ואומר: קץ לגירעונות האקטואריים. הרי כל מה שאתה אמרת אני בא לחקן.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, העולם משתנה כאן.

חיים רמון (העבודה):

ואת כל זה תוך התחשבות מלאה, אדוני סגן השר, במגבלות התקציב. אני מציע ליישם את זה בתוך עשר שנים.

מי שכתב לך את הנאום כתב לך נאום שאינו מתאים להצעת החוק הזאת. אין לזה שום קשר. ולכן אני פונה אליך, אדוני סגן השר, לחזור כך מהעמדה המזוהה, הלא-מוכנת, אלא אם כן הטיעון שהליכוד הוא בעד פנסיה ממלכתית הוא שקר וכזב, ואני רוצה לראות איך חברי הממשלה באמת יצביעו בניגוד לעמדתם הכללית-מסורתית.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת הצעת החוק להכנה לקראת קריאה ראשונה לוועדת העבודה והרווחה? זו הצבעה מס' 6.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 16

בעד ההצעה להסיר את

הצעת החוק מסדר-היום — 16

היו"ר ד' תיכון:

ההצעה לא עוברת לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

חבר הכנסת רמון, אפילו קולי לא עזר לך.

חיים רמון (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. אני רק הייתי מעלה כמה ארגומנטים נוספים. למשל, מצבן של קרנות הפנסיה כיום.

עם כל הכבוד למחשבה ולרעיון הטוב, הייתי שואל קודם כול את חבר הכנסת, המציע הנכבד: מנין לו המספרים האלה של 250,000 שכירים, שאין להם — — —

חיים רמון (העבודה):

היום זה כבר יותר.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אולי, בכל המשק, כידוע לך, יש קרוב ל-1,500,000 מועסקים.

חיים רמון (העבודה):

זה בדיוק מה שאמרת.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אתה הגעת לסיכום, שליש איננו מבוטח.

חיים רמון (העבודה):

נכון, שליש איננו מבוטח.

סגן שר האוצר י' עזרן:

זאת טענה קשה מאוד.

חיים רמון (העבודה):

נכון.

סגן שר האוצר י' עזרן:

יש לך כנראה מספרים מוסמכים.

חיים רמון (העבודה):

מוסמכים, בוודאי.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אני אשמח מאוד לקבל אותם.

בכל אופן, ההצעה מחייבת את כל הציבור בישראל להצטרף לקרנות הפנסיה, בהתעלמות מוחלטת ממצבן של קרנות הפנסיה ובלי להציע כל טיפול בגירעונן האקטוארי הקשה. ההצעה נותנת עדיפות ובלעדיות מוחלטת לקופות הגמל לקצבה עם פגיעה במערכות אחרות המסדירות את הביטחון הסוציאלי, כמו חברות הביטוח וקופות התגמולים.

לכן אני מציע להוריד את ההצעה הזאת. תודה.

חיים רמון (העבודה):

אני מבקש לענות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לסגן שר האוצר. חבר הכנסת חיים רמון, בבקשה. זו הצעת חוק.

קריאה:

חיים רמון (העבודה):

אין לי רוב.

שר המשטרה ר' מילוא:

הבנו את העניין.

היו"ר ד' תיכון:

אתה רוצה להפוך את זה להצעה לסדר-היום?

חיים רמון (העבודה):

לא, בשום פנים ואופן.

אני מתפלל מאוד על עמדת הממשלה, כי היא סותרת, עד

יא. שאלות בעל-פה

הי"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, אנחנו מתקדמים. שאלתא בעל-פה של חבר הכנסת יצחק לוי, השואל את שר העבודה והרווחה. בבקשה.

597. חוסר חימום במוסדות לילדים חריגים

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני סגן שר העבודה והרווחה, בשלושה מעונות משפחתיים בירושם יש חשש כי ילדים יקפאו מקור בגלל מחסור בתנורים וחוסר תקציב להתאמת מערכת החשמל לעומס בימים אלה. גם לחשבונות החשמל אין להם כסף. גם במוסד "אשלים" בנגב, מוסד לילדים חריגים במסגרת החינוך המיוחד, קיים חשש דומה מאותן סיבות.

ברצוני לשאול:

1. האם ידועים לך הפרטים המפורטים לעיל?

2. לאחר שהובאו פרטים אלה לירידעתך, מה ייעשה כדי להזרים למוסדות אלה תקציב על מנת שיקבלו חימום נאות ולפתור באופן מיידי את מצוקת הילדים?

הי"ר ד' תיכון:

ישיב סגן שר העבודה והרווחה. בבקשה.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

כבוד היושב-ראש, השואל הנכבד, חברי הכנסת, ראשית כול אני חייב להודיע כאן: שמעתי שהיו חברים שמתחו ביקורת למה לא הייתי בתחילת הישיבה. זה היה כתיאום עם המזכירות, מפני שהיתה לנו פגישה אצל ראש הממשלה. אני אבקש סליחה. אם לא הופעת, זה לא באשמתי. אני הודעת.

כעת לשאלה: למוסדות — — —

שבח וייס (העבודה):

אפשר לדעת מה היה בפגישה?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
מה התוצאות?

הי"ר ד' תיכון:

יש לך ספקות, חבר הכנסת אורון?

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

אם היושב-ראש שואל אותי, אני אגיד לו.

הי"ר ד' תיכון:

אני מאפשר לך.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

לאור ההתפתחויות ולאור המהלכים באוצר נגד הדתיים, אנחנו רואים להדגים את זה בדיוק — כאילו היו מחליטים באוצר להפסיק הזרמת המים לשכונות החרדיות. אחרי שאנחנו נבוא ונזעק — למה הפסקת הזרמת המים — האוצר יחליט לחדש את זה כעניין ייחודי, כספים ייחודיים להזרמת המים, ויעשו חשבון כמה עולה לאוצר הזרמת המים לשכונות החרדיות. זה היה הנושא, אני גיליתי את הנושא.

גד יעקבי (העבודה):

מה סיכמתם?

הי"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פרוש, אני מאפשר לך לעשות היסטוריה, לעשות ידיעה.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

זה אני עושה בין כך ובין כך.

קריאה:

— — — להזרים כסף.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

לשאלה: למוסדות הנזכרים אושרה העלאת תעריף מתוך התחשבות בעלות החימום, והתעריף המוגדל היה צריך בעצם להספיק גם לנושא החימום. עם זאת אני יכול להודיע ואפשר להיווכח שאישרנו את ההעלאה עוד לפני שחבר הכנסת לוי העיר. אנחנו מעריכים מאוד את העירנות שלו. כבודך במקומו מונח. אנחנו הגדלנו את ההקצבה ב-10,000 שקל, ונזרים את זה מייד.

עם זה אני רוצה להודיע, שפנינו לשר האוצר וביקשנו הקצבה מיוחדת של 2 מיליוני שקלים, כדי לספק חימום ושמיכות על-ידי המועצות בכל המקומות אשר יש צורך בכך.

הי"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת יצחק לוי. בבקשה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב-ראש, מתוך דברי תשובתו של סגן השר אני למד, שהפגישה עם ראש הממשלה היתה פורייה במיוחד. אני מקווה, בכל אופן, שלמוסדות שאנחנו מבררים עליהם יצא משהו מזה. על כל פנים, אני רק מקווה שלא חידשתם את נושא הייחודיים, כדי שלא נצטרך עוד הפעם להתמודד עם העניין.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

להפסיק מים לשכונות חרדיות — — —

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

מים, בהחלט.

לעצם העניין, אדוני, אתה מודיע לנו כעת, שאישרתם העלאת תקציב של 10,000 שקל. אני מודיע לך, ובסוף המשפט אולי אשים סימן שאלה, אדוני סגן השר, שזה לא מספיק. לילדים ימשיך להיות קר. בירוחם וב"אשלים", 10,000 שקל לא יפתור את הבעיה.

יש שלוש בעיות נפרדות: האחת, קניית תנורים. באחד המוסדות האלה שאני מדבר עליהם, אני חושב שזה בירוחם, החליטו מנהלי המשפחתונים שלא לאשר שימוש בתנורי נפט בגלל הסכנה שבדבר, ולכן צריך לקנות תנורי חשמל, אם רוצים שלילדים יהיה חם.

הבעיה השנייה, החשמל איננו מספיק. חברת החשמל מוכנה לבוא ולהוסיף עוד כוח לבית, אבל זה עצמו עולה 5,000 או 6,000 שקל. רק הפעולה הזאת של חברת החשמל, שתאפשר לאותם מוסדות להפעיל את התנורים.

הבעיה השלישית, חשבונות החשמל. אולי כדי לפרוע את החשבונות יוכלו לעזור 10,000 שקל. אבל אם אין תנורים, ואם אין די כוח חשמלי בבית כדי שאפשר יהיה להפעיל את התנורים, המוסד ממילא לא יוכל להשתמש ב-10,000 השקל.

לכן שאלתי היא: החורף עוד לא נגמר. ייתכן שיהיה עוד חודשים לפחות של קור. האם אדוני מוכן להקציב הקצבה

מיליוני שקל למפגרים. תעשה, אתה, אותו עימות טוטלי — ואתה, רגיש מאוד בעניינים האלה — אין משכנתאות לכל המדינה, אם האוצר לא מגיע אתך לסיכום על הסכום של 2 מיליוני שקל לקשישים. תעשה זאת פעם אחת בקדנציה, ותאמין לי, שלפחות אצלי יש לך נקודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר העבודה והרווחה, בבקשה.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

כבוד חבר הכנסת יצחק לוי, הנושא רציני. אתה הגדרת נכון את המצב כירוחם, זה ידוע לי, אבל נוסף על ירוחם יש לי מידע על עוד מאות מקומות. אנחנו במצב קשה מאוד. אני אבחן את האפשרות להתייחס לבקשתך המיוחדת לגבי ירוחם.

אתה לא התייחסת לסיפא של חשובתי על השאלתא שלך, על כך שאנחנו ביקשנו סכום נוסף של 2 מיליוני שקל מהאוצר עבור חימום ועבור שמיכות, כדי לפתור את הבעיות האלה.

חבר הכנסת שבח וייס, אני עושה את כל המאמצים כדי שנקבל את הסכום של 2 מיליוני השקל. עם זה, אני יודע את המצב, ואינני יכול להגיד כבר עכשיו שאני איש בשורה, שהאוצר, כאשר קיבל את הפנייה, אמר מייד: כן, אני מוכן לכך.

אני השארתי במשרד דף מיוחד — כדי שנהיה מוכנים בעת הדיון על התקציב בשנה הבאה ובשנים הבאות — לזכור שאי-אפשר לעמוד כפי שעמדנו בשנה זו ובשנים קודמות.

לחבר הכנסת אורון, אני רוצה להגיד לך שאנחנו מוכנים להתחלק: כמה שאתה תסכים להוריד מהכספים הייחודיים, בסך מיליארדים רבים, שהגיעו וניתנו לקיבוצים ולמושבים, כדי לפתור את בעיית החימום — אני מבטיח לך שלא רק ההקצבות לשועפאט, אלא גם של נווה-יעקב ופסגת-זאב יחולקו.

חבר הכנסת אורון, אני רוצה לומר לך פעם אחת ולתמיד, שאינני יכול להבין למה אתה לא מקבל שאנחנו זכאים למים בדיוק כמון, ושלא יכול להיות שליישובים סמוך לשועפאט יינתנו כל הזכויות, וזאת ההקצבה לשועפאט ימחקו. אתה חושב שאנחנו נעבור על זה בשתיקה? תהיה בטוח שלא. אבל הנדיבות שלך בהצעתך לקחת דווקא את הכסף הזה, אני אומר לך, שהמיליארדים הגדולים מאוד שאתם סחטתם מהמדינה כדי לפתור את המשבר בקיבוצים השונים — אולי תוריד פעם אחת משם?

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

יב. שאלות ותשובות

על-פי חוק רשאת רק ועדת השמה להוציא ילדים מביתם, והדבר לא נעשה על-ידי ועדה זו.

מצבן של הילדות במוסד קשה, והקטנה בכנות אמרה, כי הרביצו לה רק מכיוון שאינה יודעת לדבר יידיש.

המטפלים המוסמכים והעובדים הסוציאליים טוענים, כי אין להורים קושי לטפל היטב בילדיהם.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסום הזה נכון?

2. האם נכון שהילדות מקבלות מכות במוסד?

מיוחדת לאותם מוסדות, מעבר ל-10,000 השקל שאדוני הודיע עליהם, כדי שילדים האלה לא יהיה קר? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס, במסגרת של דקה. אחריו — חבר הכנסת חיים אורון.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תודה רבה.

אדוני סגן שר העבודה והרווחה, אני רוצה לציין, ומייד לאחר מכן אציג שאלה, שבדרך כלל מניסיוני אני יודע, שאתה מטפל באופן אנושי ומהיר מאוד בעניינים כאלה, עניינים מפורטים ונקודתיים. עשית זאת גם בחיפה, כבניין של בית-ספר שמסייע לילדים קשי-חינוך, וכן הלאה וכן הלאה.

השאלה היא ברמה העקרונית. אין לכם סידור שבו לקראת חורף נבדקים כל המוסדות, וזאת שאלה גם לגבי כל מוסדות הממשלה וכל מערכת החינוך, גם אם אתה לא נושא באחריות לזה. תמיד נזכרים כאיתור, כאילו חורף קר הוא הפתעה. בחורף תמיד קר, אבל השאלה היא, האם קר במשך 70 יום או במשך 140 יום.

האם לא הגיעה השעה לעשות בעניין זה סדר אלמנטרי, כדי שלא יחזור ויישנה אותו עניין? כדי שלא יהיה צורך בשרפה כל פעם, כדי לכבות אותה? זו שאלתי.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני סגן השר, בסוף דבריי ציינת סכום של 2 מיליוני שקלים שאתם במשא-ומתן עם האוצר עליו, להשלמת נושאים נוספים הקשורים באספקת שמיכות, בחימום לקשישים ועוד דברים מסוג זה.

בהמשך לשאלתו של חבר הכנסת וייס אני רוצה לשאול, מדוע העניין תמיד נשבר על איזה נושא שאין ויכוח לגבי חשיבותו ואין מחלוקת לגבי חיוניותו, ובסך הכול מדובר על סכומים לא גדולים, וכאשר אתה קורא על כך או נתקל בזה באופן אישי, אתה פשוט מתבייש.

אני רוצה להמשיך במה שאתה הערת בחצי הומור בראשית דברייך. אדוני סגן שר העבודה והרווחה, אני מצפה פעם אחת למאבק כמו זה שמתנהל עכשיו בעניין רכס-שועפאט, בעניין 2 מיליוני שקל לחימום לקשישים, 6

היו"ר ד' תיכון:

אדוני סגן העבודה והרווחה, אתה נקרא אל הרוכב להשיב על שאלות רגילות.

4454. הוצאת ילדים למוסד חרדי

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר העבודה והרווחה כיום ג' בטבת התשנ"ב (10 בדצמבר 1991):

ב-22 בנובמבר 1991 פורסמה ידיעה ב"מעריב", ובה נאמר כי המועצה הלאומית לשלום הילד טוענת, ששתי אחיות, בנות ארבע ושש, הוצאו בניגוד לחוק למוסד פנימייתי חרדי "בית לפליטות".

2. בעת שהותה במקלט הובאה הנערה לוועדת השמה, והופנתה לטיפול בהוסטל לבנות במצוקה, במסגרת רשות חסות הנוער. הנערה נקלטה מתוך המקלט בהוסטל, והיא נמצאת שם מאז קליטתה.

4483. עוני בנתיבות

חבר הכנסת א' דין שאל את שר העבודה והרווחה ביום ג' בטבת התשנ"ב (10 בדצמבר 1991):

פורסם כי בעיירה נתיבות ילדים מחטטים בפחי אשפה כתוצאה ממחסור במזון. כמו־כן, האבטלה בנתיבות גבוהה, וקיים שם עוני רב.

ברצוני לשאול:

1. האם הדבר נכון, ומה הוא היקף התופעה?
2. אילו אמצעים ינקטו על מנת לחסל כליל את התופעה הזאת?

3. מדוע לא מפסיקים כליל את הבאת העובדים הזרים, במגמה לצמצם את ממדי האבטלה החמורים?

תשובת סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 3. במסגרת סיורים שקיימתי, ושאי מקיים ברחבי הארץ, הוזמנתי גם לנתיבות. התופעה צוינה בפני על־ידי מנהל בית־הספר "נתיב בנים", בעת ישיבת המועצה שהתקיימה לכבוד ביקורי במקום.

אנו מצדנו, במשרד העבודה והרווחה, מקדישים את מלוא הזמן, תשומת הלב והמשאבים לנושא הרווחה והמלחמה באבטלה, כפי שהצגתי את הנושא בממשלה ובכנסת.

מלחמתנו נגד הבאת עובדים זרים זוכה כעת לשיתוף פעולה מצד כל הגורמים הנוגעים בדבר.

4523. הכשרה מקצועית פנים־מפעלית

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר העבודה והרווחה ביום י' בטבת התשנ"ב (17 בדצמבר 1991):

ברצוני לשאול:

1. כמה עובדים, באילו ערים, באילו ענפים ובאילו מפעלים או חברות הוכשרו עד כה בהכשרה פנים־מפעלית? כמה מבין העובדים האלה הם חיילים משוחררים, עולים חדשים, נשים, ערבים?

2. כיצד בודק המשרד, שההכשרה הפנים־מפעלית אומנם תורמת להרחבת הבסיס המקצועי של המובטלים? האם נעשו סקרים מדגמיים? ואם נעשו — מה היו התוצאות?

3. האם נבדק שיעור השכר שמקבלים העובדים בהכשרה פנים־מפעלית? ואם כן — מה העלתה הבדיקה?

4. כיצד בודק המשרד, שהמפעל שקיבל סיוע לצורך הכשרה פנים־מפעלית המשיך להעסיק את העובדים? כמה עובדים שעברו הכשרה כזאת המשיכו לעבוד ובמשך כמה זמן? איזו סנקציה צפויה למעביד שאינו ממשיך להעסיק את העובדים?

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

כבוד הישיב־ראש, כנסת נכבדה, בהכשרה פנים־מפעלית מצויים כ־5,000 עובדים בכל ענפי המשק ובכל רחבי הארץ, לא כולל בניין, בענף הבניין נמצאים למעלה מ־12,000

3. האם יוציא המשרד נהלים חדשים להשמה?

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

1. הוצאת קטין מהבית, מסירתו או הרשאה למסירתו למשך תקופה ממושכת, החל משלושה חודשים ומעלה למי שאינו הורו או אפוטרופסו, שלא באישור פקיד סעד או שלא על־פי ועדת החלטה של המחלקה לשירותים חברתיים, אסורה בהחלט. לכן, משהובאה הידיעה לידיעתנו, נבדקו עם ההורים, הילדות והמוסד נסיבות המקרה, כדי לבדוק אם יש מקום להוצאת הילדות מביתן. הבדיקה מתקיימת עכשיו על־ידי עובדת סוציאלית של עיריית ירושלים. אם אכן יתברר שאין מקום להוצאת הבנות, הן יוחזרו לביתן.

אני מודה לך, חבר הכנסת זיסמן, על העירוניות בהצגת השאלתה, כדי שאוכל להסביר את הדברים. זה העסיק אותנו הרבה, ואני מבטיח לך שניתן לזה את מלוא תשומת הלב.

2. לידיעתך, אין ודאות ואין הוכחה לכך שהבנות הוכו, ולא נעברה כל עבירה על החוק.

המשרד יוציא חוזר רענון לפנימיות, שיעמיד אותן על אחריותן בקבלת ילדים, מבחינת נוהלי המשרד.

3. אין צורך בשינוי הנהלים הקיימים, כיוון שכתוב באופן מפורש, כי אין להוציא ילד מביתו ללא ועדת החלטה מקומית או ללא החלטת פקיד סעד לחוק הנוער.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת זיסמן? לא. תודה. מה יש? זו זכותו.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

בהחלט. אני מעריך את השאלתה הזאת, זה נושא רציני, ואני רוצה להגיד לחבר הכנסת זיסמן: כל הכבוד על עירנותו.

היו"ר ד' תיכון:

אתה רואה, בעיתונות המקומית מאשימים אותו שהוא לא מגלה פעילות, ודווקא פה הוא פעיל.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

חבל שלא קראתי את זה. אני הייתי מפרסם הכחשה.

4467. טיפול בילדה דחויה

חבר הכנסת י' פרח שאל את שר העבודה והרווחה ביום ג' בטבת התשנ"ב (10 בדצמבר 1991):

בעיתון "מעריב" מיום ג', 26 בנובמבר 1991, התפרסמה כתבה טרגית על ילדה בת 13, דחויה על־ידי אמה, שאינה רוצה בה, מתעללת בה וזמניתה אותה בצורה קשה מאז היתה תינוקת. בעבר ברחת הילדה כמה פעמים מהבית ושוטטה בארץ. בבדיחתה האחרונה הוכנסה הילדה על־ידי חייל לכסיס צבאי, ושם "עברה הילדה מיד ליד" בין כמה חיילים.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים ידועים למשרדך?

2. מדוע עד עכשיו לא מצא משרדך מסגרת הולמת לילדה?

תשובת סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הנערה הגיעה למקלט לנערות במצוקה בתאריך 20 באוקטובר 1991, לאחר שכרתה מביתה ונמצאה בכסיס צבאי כשהיא מתחזה לחיילת.

1. המפקחים על חוק עבודת הנוער הם אותם מפקחי העבודה בשירות הפיקוח המופקדים גם על פיקוח ואכיפה של חוקים אחרים, העוסקים בעיקר בבטיחותם ובבריאותם של עובדים במקומות עבודתם, כלומר מניעת תאונות עבודה ומחלות מקצוע. על מפקחים אלה, שמספרם מצומצם, מוטל עול כבד של פיקוח, והם מרכזים את מירב מאמציהם במפעלים, בכתי"מלאכה, באתרי בנייה וחקלאות.

הפיקוח בשווקים נמצא בעדיפות נמוכה, מן הסיבות שהוזכרו לעיל.

2. הנושא של לימודיהם של אותם ילדים כפוף לאחריות ולפיקוחו של משרד החינוך והתרבות. מפקחי חוק חינוך חובה הם המפקחים על חובה זו.

3. משרד העבודה והרווחה לא שלח עד כה התראות לבעלי העסקים לבל יעסיקו בני נוער בניגוד להוראות החוק.

4576. אכיפת חוק שכר מינימום

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ז בטבת התשנ"ב (24 בדצמבר 1991):

ב"ידיעות אחרונות" מיום 14 בדצמבר 1991 פורסם, כי כמעט 50% מן השכירים במשק מקבלים פחות משכר המינימום.

ברצוני לשאול:

1. האם נתונים אלה נכונים?

2. מה עושה משרד העבודה והרווחה כדי לאכוף את חוק שכר מינימום שנקבע על-ידי הכנסת?

תשובת סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין בידינו נתונים על מספר המעסיקים העוברים על החוק ומשלמים פחות משכר המינימום. הנתונים שבידינו מתייחסים לתלונות המגיעות אלינו, כ-300 תלונות בכתב ועשרות פניות בעל-פה.

2. במסגרת אכיפת החוק מבצע המשרד פעולות הסברה והדרכה גם בשפה הרוסית, במטרה להקנות לעולים החדשים מידע בנוגע לזכויותיהם, וכן הוא מטפל בתלונות, ובמקרה הצורך אף תובע לדין את העבריינים.

היו"ר ד' תיכון:

אבקש מסגן השר להשיב על שאלתא מס' 4596 של חבר הכנסת דוד צוקר — איננו באולם; אפשר להעביר את התשובה לפרוטוקול.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

אדוני היושב-ראש, הייתי רוצה לענות לחבר הכנסת צוקר אף שאיננו עכשיו באולם, מפני שאני רוצה להביא את זה לידיעת הציבור ולידיעת הכנסת. אולי מתוך שנדבר על כך צוד פעם אחת ועוד פעם אחת זה יספיק.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

4596. סידור ילדים מפגרים בפנימיות

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את שר האוצר ביום כ"ד בטבת התשנ"ב (31 בדצמבר 1991):

לפני כחודש טען מנכ"ל משרד העבודה והרווחה, כי הקיצוץ בתקציב משרדו יפגע, בין היתר, בתמיכה בהחזקת

עובדים; 60% מהם עולים, 40% מובטלים, כאשר מתוך המובטלים 10% הם ערבים.

המשרד מפעיל תוכנית לימודים ומערכת פיקוח מקצועי, וכן נותן תגמול נוסף על הרגיל לכל עובד המגיע לרמת תעודה ממשלתית במקצוע.

השכר למן היום הראשון של קליטת העובד הוא שכר המינימום במשק. על-פי סקרים, כ-65% מעובדי ההכשרה הפנים-מפעלית נקלטו להמשך עבודה במפעל, ואני חושב שזה הישג חשוב מאוד.

הסנקציות לגבי מעבידים שאינם ממשיכים להעסיק את העובדים הן הפסקת התשלום והקשר עמם, וכן סירוב לבקשה חוזרת בעתיד, וזה מרתיע, זה פועל גם כן.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני סגן השר, כפי שהבנתי, המטרה של ההכשרה הפנים-מפעלית איננה רק ליצור עבודות כמו עבודות דחק לאותם עובדים. המטרה היא — ולשם כך הוקצו סכומים גדולים מאוד עבור אותה הכשרה — העלאת הרמה המקצועית של אותם עובדים.

לא הבנתי מהתשובה שלך כיצד אתם מודדים, מה בדיוק הנתונים לגבי העלאת הרמה המקצועית. האומנם רכשו האנשים מקצועות, או שלקחו אותם כפועלים פשוטים והם גומרים לעבוד כפועלים פשוטים? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

לידיעתך, אם המשרד שלנו עובד שעות נוספות — אם אפשר להגדיר זאת כך, בהגדרה המקובלת — הרי זה בנושא זה. אנחנו רואים בנושא הזה שני דברים: ראשית, להכשיר אותם עובדים במקצוע; אבל לא אכזיש שאצלנו הקדימה היא, שאנחנו נותנים להם תעסוקה, ואנחנו רואים התקדמות גדולה מאוד. אני לוקח את הערתך לתשומת לבי, ללא כל ספק אנחנו רוצים לקדם את זה ונקדם את זה.

4553. עבודה ילדים עולים

חבר הכנסת א' אליאב שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ז בטבת התשנ"ב (24 בדצמבר 1991):

הופעתם של ילדים עולים באולפן "בין הכיסאות" בטלוויזיה ביום 8 בדצמבר 1991 היתה מזעזעת: ילדים עולים מנוצלים תמורת שכר זעום, כאשר הילדים הם בני 9—11.

ברצוני לשאול:

1. האם יש פיקוח בשוק-הכרמל, בשוק מחנה-יהודה וכו' על בעלי עסק המעסיקים ילדים בניגוד לחוק?

2. האם אותם ילדים העובדים בשוק אינם הולכים לבית-הספר, ובמקום זאת עוזרים בפרנסת משפחותיהם?

3. האם שולח משרד העבודה והרווחה התראות לבעלי העסקים לבל יעסיקו בני נוער מתחת לגיל המתאים בניגוד לחוק?

תשובת סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

תשובת סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לדברי הנהלת המעון, עלות אחזקת חניך במעון מתקרבת ל-1,400 שקלים לחודש — לא כולל כוח-אדם המתקובץ בהוראה על-ידי משרד החינוך והתכנון. משרדנו מודע לכך, שהשירותים הניתנים על-ידי המעון הם מעבר לסטנדרטים הקיימים היום במשרדנו.

2. השתתפות המשרד באחזקת כל חניך במעון "גן-אור" היא 594 שקל. נכון לחודש דצמבר 1991. התעריף מתעדכן כל כמה חודשים בהתאם לעליית מדד המחירים בסעיפים השונים המרכיבים את התעריף ובהתאם לעדכוני שכר הנהוגים במשק.

3. בארץ קיימות כיום 267 מסגרות יום לטיפול בחניכים בעלי פיגור עמוק.

4. במעונות היום לחניכים מסוג זה נמצאים כיום 1,090 חניכים.

5. הנהלת האגף לשירותי טיפול במפגר תזמן לדיון את הנהלת מעון "גן-אור" ותבחן את הצורך במתן סיוע כספי או בהעלאת תעריף, במידת הצורך. כל שינוי בדמי אחזקה מותנה, כמובן, באישור ועדת התעריפים המשותפת של המשרד והאוצר.

4641. העסקת עובדים זרים

חברת הכנסת ע' סולודר שאלה את שר העבודה והרווחה ביום כ"ד בטבת התשנ"ב (31 בדצמבר 1991):

על אף ממדי האבטלה ההולכים וגדלים, עדיין מצויים עשרות אלפי עובדים זרים בארץ — נוסף על עובדי השטחים, שמספרם הצטמצם.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא מספר העובדים הזרים כיום, ובאילו ענפים הם עוסקים?

2. האם יש הצדקה להעסקת עובדים זרים בענפים השונים, ומה הם הקריטריונים לאישור העובדים בענפים אלו?

3. האם מפקח משרדך על העסקת עובדים זרים? ואם כן — כיצד?

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

1. מספר העובדים הזרים על-פי היתר עומד על 4,259. רובם מועסקים בתעשייה, בשירותים ובטיפול סיעודי בבתים פרטיים. ביניהם מצויים 449 יהודים המקבלים היתר עבודה באופן אוטומטי, לאור הצהרה כי יש להם עניין בבדיקת אפשרות של עלייה והשתקעות בישראל.

העובדים הזרים מועסקים בענפי התעשייה הבאים: טקסטיל, מתכת ודפוס.

בענף השירותים מתרכזים רובם בכת"מלון, במסעדות, בבתי-חולים, בבתי-אבות, במסדות לשירות הקהילה — נכים, מפגרים, קשישים וכיוצא באלה.

במגמה לצמצם במהירות את מספר הזרים בענף הבניין, הוקמה ועדה בין-משרדית לצמצום הדרגתי של מכסת העובדים אשר אישרה החלטת הממשלה מ-13 בינואר 1991, בשיתוף התאחדות הקבלנים. המטרה היא להגיע בסוף 1992 עד ל-500 עובדי בניין זרים, מומחים ובעלי ידע ספציפי בלבד.

ילדים מפגרים בפנימיות, ויביא לכך ש-550 ילדים מפגרים, הזקוקים לסידור מוסדי, יישארו בבית.

ברצוני לשאול:

1. מה הן השלכות הקיצוץ בתקציב משרד העבודה והרווחה על החזקת ילדים בפנימיות?

2. כיצד יפתור השר את בעיית הפגיעה בילדים מפגרים?

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

עשינו אשתקד מאמץ גדול מאוד. אף שהתקציב היה כבר סגור, השגתי מתורמים מהחוג 8 מיליוני שקל, והאוצר נתן כ-8 מיליוני שקל, וללא כל ספק פתרנו אז את הבעיה של מספר די גדול של אלה שעמדו בתור. אבל, אני לא רוצה להשלות. עדיין לא פתרנו את הבעיה. דרשנו, אנחנו דורשים ואנחנו נדרוש, ואני אבקש מהכנסת ומכל מי שיש לו השפעה לדרוש את הדרישה הזאת. כשם שאנחנו דואגים לכל הילדים במסגרת של חינוך יסודי, שלא יישארו 200 ילדים, 100 ילדים ואפילו 50 ילדים — על אחת כמה וכמה 500 ילדים — ללא כיתות לימוד, כך, אותו דבר, אם הילדים האלה מסכנים ואין להם מקום להיות בו, עלינו לדאוג להם כמו לילדים בריאים. ככך עניתי לחבר הכנסת צוקר אף שלא היה באולם, מפני שאני מעריך מאוד את השאלתה הזאת.

הי"ר ד' תיכון:

תודה. אנו עוברים לשאלתא מס' 4622 של חבר הכנסת יאיר צבן — איננו באולם; נא להעביר את התשובה לפרוטוקול.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

סלח לי, תרשה לי להגיד משהו. קראתי את השאלתא של חבר הכנסת יאיר צבן, קיבלנו תשובה של מנכ"ל "המשקם", אבל אני לא רוצה להביא אותה למליאת הכנסת, כי זה לא מספק אותי ואני לא סומך על מה שענו לי, ואנחנו עושים עכשיו את כל המאמצים להכניס סדרים ב"המשקם". אנחנו לא שבעי רצון מהאי-סדרים שם.

4640. מצוקה כספית של מעון יום טיפולי למפגרים

חבר הכנסת י' צבן שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ד בטבת התשנ"ב (31 בדצמבר 1991):

מוסד "גן-אור", המשמש מעון יום טיפולי לאוכלוסיית המפגרים הסובלים מפיגור קשה, עומד בפני סכנת סגירה בשל מצוקה כספית קשה.

86% מהתקציב השוטף של המוסד מוקדשים לכוח-האדם המועסק בו, והמוסד מתקשה לעמוד בנטל ההוצאות השוטפות.

ברצוני לשאול:

1. מה היא עלות אחזקתו של מטופל במעון מסוג זה?

2. מה היא השתתפות משרדך באחזקתו של כל חניך במוסד מסוג זה?

3. כמה מוסדות המיועדים לאוכלוסייה זאת קיימים בארץ?

4. כמה חניכים מטופלים במוסדות אלה?

5. כיצד פועל משרדך כדי למנוע את קריסתו של מוסד "גן-אור"?

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

חברת הכנסת עדנה סולודר, על השאלות ששאלת עניתי לאור הנתונים והמספרים שבירי. אני לא חושב שאת מצלה על דעתך שיש בידי כל הנתונים המדויקים. את יודעת מה היו המספרים בעבר, ואת צריכה גם לציין שהיה שינוי מאז נכנסתי לתפקיד. אם היה מישור שעמד בשער ולא הרשה בשום פנים ואופן לתת רשיונות לעובדים זרים, עם כל ההתקפות שהיו עלי בעניין זה מכל הצדדים, אני הייתי זה, ואני עמדת בזה והצלחתי לצמצם את המספר, והוא אכן הצטמצם.

אני רוצה להתייחס לנושא נוסף שמכאיב לי, מכאיב לך ומכאיב לכולנו, וזה הנושא של העובדים הזרים. בעניין העובדים הזרים, למה לך, למה לי ולמה לנו לפטור את ההסתדרות מעמידה על המשמר בנושא זה, כפי שהיא עמדה בעבר על המשמר בנושאים מעין אלה, וגם אני לא נושא של עובדים זרים, אם זה נושא של שכר מינימום ונושאים מנושאים שונים נוספים?

באותה מערכה קשה שניהלתי כדי למנוע הבאת עובדים זרים, היה דבר שחשבתי שאני "מתפוצץ" ממנו ולא הבנתי איך זה יכול להיות. אני מתכוון לזה שחברת "סולל-בונה" הזמינה כ-600 עובדים זרים, והייתי צריך לעמוד בשער גם בעניין זה. בכל אופן, לא את אחראית לזה, וגם אני לא אחראי לדברים שונים שעליהם מצביעים. אנחנו נעשה הכול כדי למנוע עבודה של עובדים זרים.

4653. תלונות של עובדי שירות התעסוקה במחוז תל-אביב

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שר העבודה והרווחה ביום ב' בשבט התשנ"ב (7 בינואר 1992):

בלשכתי הפרלמנטרית נתקבלו תלונות מצד עובדי שירות התעסוקה במחוז תל-אביב, המתירעים על אי-סדרים, מעשי שחיתות, ניהול כושל ואווירה של פחד ואיומים, המיוחסים לבכירים במחוז תל-אביב של שירות התעסוקה. נודע לי כי תלונות אלה נשלחו גם למשרדך.

ברצוני לשאול:

1. האם בדקה הנהלת משרדך את התלונות שהגיעו אליה, ומה העלתה הבדיקה?
2. אילו צעדים יינקטו?

תשובת סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. שירות התעסוקה בדק את התלונות, וחלקן נמצאו מוצדקות.
2. ננקטו סנקציות משמעתיות נגד מנהל לשכת התעסוקה של אזור תל-אביב, וכמו כן הועדה המקצועית שבדקה את הנושא הגישה המלצות לרה"ארגון כלשהו, כעקבות הממצאים.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני סגן השר, תם פרק השאלות. תודה לך, אדוני סגן השר.

בחקלאות, כעקבות המלצת ועדה בין-משרדית מיוחדת שהוקמה לנושא זה, הוחלט לשנות את מעמד "המתנדבים" למעמד של עובדים זרים, מומחים ובעלי ידע ספציפי בלבד, עם כל המשתמע מכך.

1,200 זרים מועסקים כמושבי הערבה, הבקעה, ובפתחת-שלום, לאחר שכל הניסיונות להשיג עובדים מקומיים עלו בתוהו.

2. היתרי העבודה ניתנים לאותם עיסוקים אשר לא ניתן להשיג עבורם בעלי ידע ומומחיות מקומיים. ההיתרים ניתנים לפרקי זמן קצרים, לשלושה עד שישה חודשים, עם תאריך יעד להפסקת ההעסקה ותוך התחייבות של המעסיק לקלוט בצמוד לזה עובד ישראלי שיוכשר למלא את מקומו. הסכמים פרטניים מסוג זה נחתמו עם מפעלי "פולגת", "ארגמן" ועוד.

בתחום הסיעוד ניתנים אישורים על-פי קריטריונים רפואיים קשורים לעובדי סיעוד בצמוד לחולים 24 שעות ביממה, מאחר שלא ניתן להשיג עובדים מקומיים לצורך זה.

3. המשרד שם בעדיפות גבוהה את הפיקוח על העסקת זרים, ומפעיל לצורך זה חוליות פיקוח ואכיפה של החוק. כנגד המעסיקים מפירי חוק מוגשות תביעות משפטיות ומוטלים עליהם קנסות גבוהים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת עדנה סולודר.

גד יעקבי (העבודה):

אנחנו סולידריים עם סולודר.

היו"ר ד' תיכון:

נראה אותך בעוד חודש.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

עם סולודר הסולידרית.

עדנה סולודר (העבודה):

אדוני סגן השר, כבוד היושבי-ראש, אני מכינה שהשאלתא שלי היא "ספתח" טוב ביום לא כל כך טוב, שבו מתפרסמים נתונים חדשים על ממדים מדהימים של האבטלה, ותיכף אחרי יעלה בוודאי חבר הכנסת זיסמן את הצעתו לסדר-היום בדבר מצב התעסוקה במשק. כמו שאומרים, דיבורים לחדר ומעשים לחדר, כי אתה מסרט מה שידוע ומה שרשמי, אבל אנחנו עדים לתופעה כזאת: ראשית, ככל שמצטמצם אחוז העובדים מהשטחים, ממלא אותו האחוז המקביל של עובדים זרים, ולא דווקא בענפים שאתה הזכרת ולא דווקא בממדים שאתה הזכרת. אתם מאשרים קרוב למספרים שנקבת, 4,500 וכן הלאה, אבל לפי המצאי יש היום כנראה, כ-15,000 עובדים זרים בישראל, בוודאי לא בענפים שבהם אי-אפשר להשיג עובדים ישראלים. יש לזה סיבות פשוטות: השכר שהעובדים האלה מוכנים להסתפק בו מגיע אולי לכדי רבע משכר המינימום שלנו, במקרה הטוב. ואני בכל זאת שואלת, מה עושים, איזה טיפול נותנים ואילו סנקציות נוקטים כדי לכוון את האזרח הישראלי, שקודם כול ייתן העדפה לעולים וליוצאי צבא שייכנסו לענפים, וייתן להם בעיקר את השכר שיתמרץ אותם להיכנס לעבוד בעבודה הזאת? על זה אני מבקשת תשובה, אדוני.

יג. הצעה לסדר-היום

מצב התעסוקה במשק

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום: הצעה לסדר-היום מס' 6654 בנושא: מצב התעסוקה במשק — של חבר הכנסת עמנואל זיסמן. בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי הכנסת, ממשלת ישראל נכשלה בהשגת היעד המרכזי של ישראל בתקופת העלייה, שהוא — צירת מקורות תעסוקה לוותיקים בני הארץ ולעולים החדשים.

חוסר תעסוקה, אבטלה, ובעיקר אבטלה בממדים המבהילים לפי הסטטיסטיקות שהתפרסמו הבוקר, יגדילו את הפערים בחברה הישראלית — והם גדולים מאוד ממילא — יגדילו את הירידה וגם יפגעו בעולים ובעלייה. ואנחנו יודעים שהעלייה הולכת ומצטמצמת אף שאלפי יהודים ברחבי חבר העמים של היום, בבירת-המועצות לשעבר, רוצים לעלות לישראל, ולא רק שם.

וממשלת ישראל אינה פועלת. העליתי הצעה לסדר-היום, והבוקר אני קורא: "סגן השר חבר הכנסת פרוש: הצענו פתרונות לאבטלה, ומשרד האוצר זלזל בהם". אני מצטט מדבר נוסף שהופיע: "מצב קטסטרופלי, הגדיר אתמול סגן שר העבודה והרווחה מנחם פרוש את שיעור האבטלה. הזהרתי במשך חודשים רבים בממשלה וככנסת מפני היווצרות של מצב אבטלה קטסטרופלי, אך לא זכיתי בשיתוף פעולה". אלה דברים חמורים ביותר, שנאמרו באומץ, ואני מקווה שכולנו נשמע אותם גם כאשר ישיב סגן השר על הצעתי.

אנחנו יודעים שעולים חיים כבר תקופה ארוכה בתנאי מצוקה המביאה אותם לידי חיטוט באשפות כשווקים. כיום שיישי האחרון ראיתי כמועצני כמה עולים חדשים כשוק מחנה-היהודה מחטטים באשפה ועומדים בתור לקבל את ה"כרה" ואת הזבל שעומדים לשפוך לתוך פחי האשפה. לעיני פועלי התכרואה של עיריית ירושלים שממהרים לעשות את העבודה לפני כניסת השבת.

הפתרון לכך טמון, בין השאר, ביצירת מקורות תעסוקה. האבטלה מחמירה ומגיעה לשיעורים חסרי תקדים, והממשלה לא נוקטת צעדים ליצירת מקורות תעסוקה. ולראיה, דבריו של סגן השר.

ובמקביל, אין אכיפה של חוק שכר מינימום. עולים חדשים, אבל לא רק עולים חדשים, גם חילים משוחררים עובדים בתנאי ניצול מחפירים. שמעתי אתמול כוועדת העבודה והרווחה של הכנסת, שכבר לא כדאי להגיש קובלנה או עתירה כדי להגן על שכר המינימום, אם לבית-המשפט ואם לבתי-הדין לעבודה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כי לא רצינו להגמיש את שעות העבודה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ואתה אל תיתן יד לזה, חבר הכנסת ויינשטיין. אל תיתן יד לזה, חבר הכנסת ויינשטיין, שבמדינת ישראל יעבדו יהודים ולא-יהודים בתנאי ניצול מחפירים. יש גם אבטלה, וכאשר עובדים — עובדים בתנאי ניצול מחפירים, בתנאים של לפני המהפכה הצרפתית.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

העולים רוצים לעבוד במשמרת שנייה ובמשמרת שלישית. אתם צבועים, זו צביעות.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ויינשטיין, חבר הכנסת בן-מנחם. את שניכם — לסדר.

עמנואל זיסמן (העבודה):

במקביל, ואמר זאת סגן השר בדברי תשובתו לחברת הכנסת סולודר רק לפני כמה דקות, נמשכת תופעת הייבוא של עובדים זולים, תופעה שחייבת להתבטל, וצריך להפעיל אמצעים תקיפים לאכיפת איסור ייבוא של עובדים זרים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כמה עובדים זרים מעסיק "סולל-בונה"?

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני כולל בזה גם את "סולל-בונה", גם את ההסתדרות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

תאמר זאת: את זה רציתי לשמוע.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני תוקף בעיקר את הממשלה, אבל גם את כל אלה שאינם נוהגים כפי שצריך לנהוג.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ויינשטיין וחבר הכנסת בן-מנחם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ואני שואל מעל כמת הכנסת: האם כבר נקטנו את כל היוזמות כדי שתהיינה פעולות רחבות היקף להכשרה מקצועית ולהסבה מקצועית, כדי לאפשר למובטלים להשתלב בעבודה בתחומים שבהם יש אפשרות לקלוט אותם? האם אנחנו פועלים כהלכה כדי להבטיח שמדיניות החשיפה תונהג באופן מדורג עם מתן סיוע למפעלים שייכנסו לקשיים?

אני שואל גם אותך, חבר הכנסת ויינשטיין, האם אנחנו מסייעים למפעלים? מפעל האם של העיר ירושלים — שאין בה תעשייה, כידוע — מפעל תע"ש, המפעל הכי גדול בעיר הזאת מתרוקן מעובדיו, סוגר את שעריו. האם הכנסנו בחוק האבטלה את כל השינויים שהיינו צריכים להכניס בו?

חברי הכנסת, הפוטנציאל שמרחיב את הבסיס התעסוקתי בישראל הוא בשני מקורות. האחד הוא הרחבת השירותים והרחבת יכולת אספקת המוצרים הנובעים מעצם גידול האוכלוסייה. השני הוא הרחבה ריאלית של המגזר העסקי. ועם זאת, תהליך הצמיחה לטווח ארוך יתאפשר רק אם הסקטור היצרני יגדל בקצב מהיר יותר מהמגזר הציבורי, בקצב של 10% — 12% לעומת 5% — 6%. אנחנו רואים שלמעשה אין שום התקדמות בנושא הזה.

הי"ר ד' תיכון:
רשמתי את בקשתך.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

רבותי, נושא האבטלה הוא נושא רציני, רציני עד מאוד. אני הייתי רוצה להרשות לעצמי לפנות לכולנו: אל נדבר בנושא זה בגישה אפוזיציונית או קואליציונית. למה? עם כל החשיבות וההערכה למשמעות של הבחירות וההתמודדויות, יש לזכור עובדה אחת: כאשר אנחנו מדברים כעת בנושא האבטלה, עלינו לדעת שהוא בנפשו של רכבות. רכבות תושבי ישראל, אם הם עולים חדשים, אם הם ותיקים. לפיכך נתעלה ונדבר לעניין.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת זיסמן, זה אחד הדברים שהתבטאתי בהם בצורה כל כך חריפה, כאשר היתה לפני הסטטיסטיקה הזאת של דורשי עבודה. עוד לפני שלושה חודשים, ב-20 בנובמבר, הגשתי תוכניות מפורטות של תעסוקה, לא לטווח ארוך אלא לטווח קצר. אני יודע שמכנים תוכניות לטווח קצר ומכנים תוכניות לטווח ארוך, אבל גם בתוכניות לטווח קצר מדובר בשנה-שנתיים. אני הצעתי הצעות לפתרונות מיידיים.

היה לי יכוח עם האוצר, האם אפשר להגדיל את המגזר הציבורי או לא. הסלחו לי אם אני כאן אגלה זאת, ואמרת כבר אתמול לעיתונאים — כאשר הגשנו את התוכנית הזאת, אמרה נציגות האוצר: זו בושה וחריפה.

ברוך השם, השבוע, למחרת הוויכוח המרגש, הוויכוח ברמה מאוד גבוהה, שנמשך בממשלה כמה שעות, באתי והופתעתי מהסכם שלא הביאו לממשלה — הסכם בין מר מודעי למר שרון בדבר פתרונות חלקיים, אותן תוכניות שאני הצעתי לפני שלושה חודשים. לפני שלושה חודשים לא ידענו כולנו, שנהיה עכשיו אחרי קבלת חוק התפזרות הכנסת. ניגשתי לנושא הזה בצורה עניינית.

כאשר אנחנו מותחים ביקורת על הממשלה, וביקורת על הממשלה אני יכול למתוח כבישית הממשלה, אנחנו צריכים לעשות גם חשבון הנפש. 400,000 יהודים עלו לארץ בשנתיים אלה. ואם אתה לוקח את המודד הסטטיסטי, לפני שנתיים היתה אבטלה כשיעור של 14.1% וכיום — 14.3%. נכון, בינתיים היתה ירידה באבטלה. 400,000 עולים עלו, ואנחנו עומדים במצב כזה?

אתה יודע, ודאי גם קראת על כך, שהממשלה יצרה 95,000 מקומות עבודה בשנה האחרונה. אתה גם יודע על המאמץ שעשיתי כדי לתת פתרון מיידי מעשי לרעבים ללחם. הבאנו הצעה לממשלה. אחרי ויכוחים, הממשלה תמכה וקיבלה את ההצעה. אנחנו ניתן השנה 120,000 פתרונות במסגרת הכשרה מקצועית פנים-מפעלית; אני מדגיש, פנים-מפעלית, מפני שבהכשרה פנים-מפעלית הם ממשיכים אחר כך לעבוד במפעלים.

אנחנו עושים לילות כימים בנושא זה, והדבר הזה, ברוך השם, מצליח מאוד, לכוון יהודים שילכו עם ההכשרה הפנים-מפעלית וימשיכו הלאה. אנחנו נוקטים את הצעדים החריפים ביותר כלפי המפעלים שאינם ממלאים את חלקם.

הייתי רוצה שתדעו שאנחנו ערים לנושא. ללא כל ספק, אין זה פוטר אותנו מלפעול ביתר שאת וביתר עוז.

אם זה מעניין אותך, הייתי רוצה להתייחס לפירוט שהעלית בקשר לתעסוקת נשים. נכון, בשנה האחרונה חל

שר התעשייה והמסחר ושר האוצר היו בישיבות של ועדת הכלכלה ושל ועדת העבודה והרווחה — אני נכחתי בישיבות אלה — הם הציעו פתרונות, והקשיבו למה שנאמר. אבל אין שום התקדמות, ולכן בא סגן השר פרוש ואומר, שהמצב קטסטרופלי. וזה פוגע בחוסן החברה הישראלית, ומתי? כאשר אנחנו בתהליך חייוני, ראשוני להשגת שלום, עם ענני מלחמה שחורים שיכולים לבוא אם תהליך השלום לא יביא אותנו למה שכולנו מייחלים לו.

אני רוצה לומר לסגן השר, ואני יודע כמה הוא פעיל בנושא הזה, הרי כתוב במקורות: על שלושה דברים העולם עומד — על התורה, על העבודה ועל גמילות חסדים. החברה הישראלית עומדת היום על תורה ועל גמילות חסדים, אבל לא על עבודה.

ואל תופתעו אם יצא לפועל פסוק אחר בפרקי אבות, האומר כך: אין אדם מת אלא מתוך הבטלה. בישראל יתחילו למות אנשים בגלל בטלה, בגלל חוסר תעסוקה, בגלל ייאוש. עוד לא היה דבר כזה במדינת ישראל. אתם תיווכחו לדעת. אני לא נביא ולא כן נביא, אבל נראה לי שהייאוש והתסכול והרעב יביאו לכך, שבישראל יתחילו למות אנשים גם בגלל זה. לא סתם כתוב הדבר הזה במקורותינו.

אני רוצה לסיים את דברי בנקודה נוספת. אנחנו מצויים ערב בחירות, כל אחד יבוא, יפטיר ויבטיח. אני הייתי רוצה לראות ממשלה שתנהיג בישראל מדיניות מאוזנת של מבנה התעסוקה בחברה הישראלית, שתתפלג לא כפי שהיא מתפלגת היום. היום בחלקה המכריע היא מתפלגת על-פי ארצות מוצא לפועלים ולעובדים בלתי מקצועיים, בעלי הכנסה נמוכה, ללא יוקרה ואפשרויות קידום. לעומת עובדים מקצועיים בעלי מעמד, הכנסה ויוקרה חברתית.

צריך להנהיג מדיניות שמטרתה לשנות מצב זה; ובין השאר, שתבחן מחדש את מדיניות עידוד ההשקעות במפעלים המבוססים על עבודה זולה ובלתי מקצועית, ושתעמוד על הפניית השקעות בתעשייה עתידית-ידע לאזורים ולשכבות אוכלוסייה הווקים לכך.

לשם יצירת מקומות עבודה מקצועיים, צריך גם לדאוג לכל חלקי האוכלוסייה. אני קורא לחברי הכנסת, לסגן השר ולממשלת ישראל, לעשות משהו מיידי ודרמטי. צריך לזעזע. ואני מקווה כי העוועו הזה יביא לשינוי במדיניות לאלתר, כדי שהחברה הישראלית תוכל לעמוד מול הקטסטרופה הצפויה לה.

הי"ר ד' תיכון:

תודה לחבר הכנסת עמנואל זיסמן. מה אתה מבקש?

חיים רמון (העבודה):

הוא מעלה הצעה לדיון במליאה.

הי"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, אל תעזור לי. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

כבוד היושב-ראש, נכנס נכבד, אם המציע הנכבד לא אמר לך או כן אמר לך מה הוא רוצה, אני יכול להגיד לך, חבר הכנסת זיסמן, שאני מסכים. אני מבקש שהמליאה תדון בהצעתך.

אני יושב כאן ומהרהר, אולי נמצא איזה מינוח חדש למליאה כשהיא ריקה. איך אפשר לומר מליאה, כשהיא ריקה? תבקש מבעלי השלשון למצוא מינוח חדש.

העבודה בתקופה של חצי השנה הקרובה. הדבר הזה מחייב שינוי בסדר העדיפויות הלאומי, יוזום של מפעלי פיתוח ארציים בתחומי התשתית, מדיניות חדשה ואחרת לעידוד הייצוא והייצור.

מה שקורה עכשיו הוא הפוך מהצורך בהגברת התעסוקה. מה שקורה עכשיו בתחום הערכיות מצד אחד, ובמדיניות היצוא ושער החליפין מצד שני, מבטיח שהמצב יחמיר וילך.

אדוני סגן השר, העניין איננו טכני ואיננו כרוך בסידורים פה וסידורים שם. יש צורך במהפך בתחום המדיניות הלאומית, בתחום הזה שהוא ביטוי של סך כל המדיניות בתחומים רבים ושונים אחרים.

לכן העניין מחייב דיון רציני, בפורום מצומצם, בוועדה פרלמנטרית, כדי שתתגבש תוכנית אופרטיבית גדולה וחדשה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ויינשטיין, אתה מבקש להסיר?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זיסמן. בהצגה חד-צדדית שהוצגה עלייך, הוא מתעלם מכך שבשנת 1991 גדל מספר מקומות העבודה פי שלושה לעומת 1990 — 90,000 איש מצאו מקומות עבודה, שזה מייצג כ-200,000 איש. לכן שיעור האבטלה לא גדל.

אני מתנגד להצעות שהועלו כאן בבית, שהממשלה או מישור ציבורי יקים מפעלים, כפי שההסתדרות הקימה ואמללה עשרות אלפי עובדים, שבגיל 50 היה צריך לפטר אותם, לשלוח אותם הביתה והם אומללים.

חגי מירום (העבודה):

אתה פיטרתם אותם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני יודע שזה כואב לך, אדוני מהמערך. מה אנחנו רוצים, שהממשלה תקים בהרף עין מפעלים, תעסיק עולים חדשים, וכעוד שבע-שמונה שנים יצטרכו לזרוק אותם הביתה כפי שההסתדרות עשתה במפעלים שלה?

כל הנבואות השחורות של חבר הכנסת גד יעקבי ושל חבר הכנסת זיסמן יתברו, כפי שהתברר עד עכשיו. יש קורת-גג לעולים, יש עבודה. נכון, יש אבטלה. שיעור האבטלה לא גדל.

לכן אני חושב שיש להסיר את ההצעה הזאת. היא לא תועיל, היא רק תגביר מרידות בעם.

חיים רמון (העבודה):

אתה מדבר על מדינה אחרת.

חגי מירום (העבודה):

60 שניות על זימבבואה.

חיים רמון (העבודה):

נדמה לי שגם חבר הכנסת ויינשטיין עולה חדש.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מירום, עוד צעקה אחת ואני מעביר אותך לסוף התור.

חבר הכנסת זיסמן, האם אתה מסכים להעביר את הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה, או שמא אתה רוצה בוועדת הכלכלה?

בקרוב הנשים גידול של 33.8% במספר המוכטלות, והוא הסתכם ב-112,800 נשים. מספר זה מבטא 15% אבטלה, לעומת 9.2% בקרב הגברים. ברור שזה מספר שצריך ללמד אותנו איפה אנחנו עומדים. אני רוצה שנדע, הגידול בשיעור המוכטלות מוסבר בכניסתן של נשים רבות כמפרנס שני במשפחה. תופעה זו מוכרת מתקופה של שיעורי אבטלה גבוהים, כאשר עקרות בית מנסות להיכנס למעגל העבודה ולסייע בפרנסת המשפחה.

יש לציין, כי שיעור ההשתתפות בכוח העבודה בקרב הנשים עלה בשנה האחרונה מ-40.9% ל-42.3%, וזאת לעומת ירידה קלה בשיעור השתתפות של גברים — מ-61.8% ל-61.5%; הבדל קטן, אבל בכל אופן הבדל.

בעקבות נתוני ההצטרפות של עולי ברית-המועצות לשוק העבודה, המאופיינת בשיעורי השתתפות גבוהים של נשים, קרוב ל-60%, אנו צופים ששיעורי האבטלה בקרב הנשים ימשיכו לעלות.

אנו רואים את הפתרון לאבטלת נשים כמסגרת הטיפול באבטלה ברמת מקרר. דהיינו, עידוד הצמיחה ויצירת מקורות תעסוקה מגוונים במשק, כאשר ידוע כי כיום מצויות נשים במרכיב העיסוקים והמשרות.

הייתי רוצה לומר כאן: אנחנו מתייחסים במלוא הרצינות לנושא של שמירה על קבלת שכר מינימום. אבל כזה אנחנו צריכים לראות את המציאות כמו שהיא. לצערנו הגדול, בגלל האבטלה הגדולה יש רבים מאוד מבין העובדים אשר אומרים: תנו לי עבודה, ולא אבקש את שכר המינימום. אנחנו צריכים לחלום נגד זה. אנחנו חייבים לחלום נגד התופעה הזאת. אני מצטער מאוד להגיד, ואני לא מאלה שמבקרים את ההסתדרות

היו"ר ד' תיכון:

אדוני סגן השר, זה הנושא הבא שלנו.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

אבל גם הוא העלה את זה. בכל אופן, אני רוצה לסיים את המשפט. אם קראת מה היה אתמול בבית-הדין לעבודה בחיפה — אדם אחד נקנס ב-1,500 שקלים בגלל עבירה על חוק שכר המינימום. אנחנו בקשר בנושא הזה וערים מאוד לנושא הזה.

היו"ר ד' תיכון:

מה אתה מבקש?

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

אני מבקש דיון במליאת הכנסת. אני מודה לך, חבר הכנסת זיסמן, על עירונתך ועל העלאת הנושא הזה. כל הכבוד לך.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גד יעקבי, דקה ולא יותר. מה אתה מבקש?

גד יעקבי (העבודה):

אני מבקש להעביר לוועדה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מציע להעביר את הנושא הזה לדיון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת, משום שנדמה לי שדיון במליאה, אם וכאשר יתקיים, יהיה כבר אחרי הפגרה, והנושא מחייב דיון רציני, בפורום מצומצם, כדי לבדוק באמת האם יש לנו תוכניות להגברת התעסוקה בישראל.

אנחנו עומדים בפני אבטלה של רבע מיליון בני אדם, שיקיפו 600,000 נפש, בכללם 45,000 עולים, צעירים, אנשי שכונות, אווירי פיתוח, עולים חדשים שיבואו ויצטרפו לשוק

ה צ ב ע ה	עמנואל זיסמן (העבודה): אני תומך בהצעת סגן השר, לקיים דיון במליאה.
בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום	היו"ר ד' תיכון: רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד הכללת הנושא בסדר-היום של המליאה, כנראה בקדנציה הבאה?
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום	עמנואל זיסמן (העבודה): לא, יהיה מושב מיוחד.
נמנעים	היו"ר ד' תיכון: כוודאי, חבר הכנסת זיסמן, אני רוצה שתבין את הפרוצדורה. מושב מיוחד תמורת חתימות. כוודאי יהיו כאלה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד ומי נגד?
ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נחקבלה.	סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש: חצרף את קולי.
היו"ר ד' תיכון: תודה. הנושא כאמור יידון במליאת הכנסת, כנראה בקדנציה הבאה.	היו"ר ד' תיכון: יצרפו את קולך, אדוני סגן השר. זו הצבעה מס' 7.
חבר הכנסת קורפו הבטיח לנו שכנראה זה יידון בכנסת הזאת.	

יד. הצעת חוק שכר מינימום (תיקון — החמרת עונשים), התשנ"ב — 1991*

(הצעת חבר הכנסת ח' מירום)

חברי, חברי הכנסת, לו הייתי מעסיק שאין לו לב, שאין לו מצפון, שאין לו טיפת גישה לאדם כאדם, לעובד כעובד, לא הייתי משלם את שכר המינימום, מסתפק אחת לשנה-שנתיים באזיה קנס של 1,500 שקלים של בית-הדין לעבודה במקום כלשהו, ובא לציון גואל. כך ניתן לנהל את הכיזנס יפה מאוד מאוד. לא לשלם לאנשים את השכר המינימלי, לנהל ביזנס מצוין ולנהל גם עבדות מצוינת; זאת משמעות העניין.	היו"ר ד' תיכון: חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק שכר מינימום (תיקון — החמרת עונשים). התשנ"ב — 1991, הצעה שסימנה תתצ"כ, מאת חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.
חברי הכנסת, ולדימירוביץ קושניר, עולה מרוסיה, מספר: אני סוחב עגבניות, תפוחי-אדמה ואבטיחים, לפעמים אני מעביר ביום יותר משש טונות על הגב, אני באמת אוהב לעבוד, לא מתלונן, ולא מוכן לקבל נדבות מאף אחד — אני מצליח לעשות 30 שקל ביום עבודה.	חגי מירום (העבודה): אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חוק שכר מינימום הוא חוק שהוחק כאן בכנסת במיוחד ביוזמה ובתמיכה של סיעת העבודה בכנסת, מתוך מחשבה להגן ולקבוע אמות מידה —
ומה אומר איגו, עולה נוסף מרוסיה? הוא אומר: אני מרוויח 17 שקל — במסעדה שבה הוא עובד 10 שעות ביום. אבל — הוא אומר — בעל המסעדה מרשה לי, נוסף על כך, לאכול כמה שאני רוצה במסעדה.	היו"ר ד' תיכון: מותר לי לתקן את דברייך?
אתם מבינים את הפטנט? אתה מבין, אדוני סגן השר, מה עושים מעסיקים? משלם 17 שקל לעובד שעובד 10 שעות, עושה לו טובה — נותן לו לאכול כמה אומצות שם בתוך המסעדה. ומה הסיכון? הסיכון הוא קנס שבית-המשפט יקנסו אותו.	חגי מירום (העבודה): אני מציע שלא, כי אני חושב שזאת אמת.
צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים): שכנעת אותנו. מספיק.	היו"ר ד' תיכון: לא, מרבית חברי הבית תמכו בחוק הזה.
היו"ר ד' תיכון: חבר הכנסת צ'רלי ביטון.	חגי מירום (העבודה): אני מברך על כך, ואני מקווה שמרבית חברי הבית יתמכו גם בתיקון שאני מציע כאן.
צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים): אנחנו רוצים להצביע.	ובכן, מטרת החוק היתה בעצם ליצור מצב נורמטיבי, שבו אדם ישתכר לפחות מקצת השכר שהוא זקוק לו לצורך מחייתו. חוק שכר מינימום זה קבע בתוכו גם סנקציה למעסיק שאינו משלם שכר מינימום לעובד. החוק קבע, בסעיף הסנקציה שלו, כי מעביד שלא שילם לעובד שכר מינימום לפי חוק זה, דינו קנס לגבי כל עובד שלגביו נעברה העבירה.
חגי מירום (העבודה): חבר הכנסת צ'רלי ביטון, הבעיה היא, שאנחנו התחלנו להתרגל לנורמות האלה ולחיות אתן כאן. אנשים נמקים. עולים	אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יפה עשה סגן השר פרוש, שהוא הממנה על משרד העבודה והרווחה, כאשר הוא סיפר לנו כאן היום על פסק-הדין בחיפה, שבו הורשע בדין מעסיק אשר לא שילם שכר מינימום. ומה היה העונש שהוא קיבל? קנס של 1,500 שקל.

— הצעת חוק שכר מינימום (תיקון — החמרת עונשים) —

ודאי שזו הפרת חוק, ודאי שזו עבריינות. הבעיה היא שהעונש, העונשין שקבע המחוקק — אנחנו — בצדה של עבירה כזאת הוא מועט, הוא משתלם, ולכן הם עושים זאת בהיקף גדול.

מטרתי היתה בעצם, אדוני סגן השר, ליצור נורמה חדשה. ידע המעסיק: לא תשלם שכר מינימום — אתה הולך לכלא, כלי שום חוכמות. ואז העולה, או הפועל, או העובד, או הצעיר, או בן המיעוטים יחיו חיים של כבוד, לפחות ברמה של שכר המינימום הזה.

אדוני סגן השר יודע, שהממשלה אינה מתלהבת מן החקיקה הזו, אבל אני פונה אליך בדקה התשיעים — — —

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

הוא יברך אותך על השעה הזאת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

חגי מירום (העבודה):

למה לך, אם תמצא מפעל אחד בתנועה הקיבוצית שאינו משלם שכר מינימום, תקבל ממני כל מה שאתה רק רוצה, חבר הכנסת ויינשטיין. אתה נמצא כעת בתוך מערכת בחירות כמוערת, ואצלך אין בעיה לומר את הדברים הלא-אמיתיים האלה, שאמרת כאן קודם, שנוצרו מקורות תעסוקה חדשים בשנה האחרונה; שמדינת ישראל פורחת; ואני חשבתי שאתה מדבר על זימבבואה ולא על מדינת ישראל. אתם, גם לבכם בהווה, אתם מציגים את עצמכם כמפלגה שמייצגת את העובדים, ותראה מה אתם עושים. מגבים מעסיקים שאינם משלמים שכר מינימום.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ויינשטיין, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת מירום, אתה סיימת?

חגי מירום (העבודה):

עדיין לא.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ויינשטיין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה פוגעים בממשלה, ואתם פוגעים במדינה.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם. רבותי, חבר הכנסת קורפו.

חגי מירום (העבודה):

אתה תמצא במשק ההסתדרותי גורם כלשהו שלא משלם שכר מינימום?

חיים קורפו (הליכוד):

כן.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת קורפו, לא כל מה שנעשה בהסתדרות מקובל עלי, ואתה יודע שאני שייך לחבורה — — —

מחוסרי פרנסה מינימלית. בני הארץ הזאת, שמשתחררים מן הצבא ואין להם מה לעשות, הולכים ועובדים עבודות עבדות בשכר שמתחת לשכר המינימום. בני מיעוטים, בנות מיעוטים כמתפרות ובמקומות מן הסוג הזה, משלמים להם פחות משכר המינימום, כי המעסיק פשוט לא מסתכן, אין לו בעיה. מקסימום יטילו עליו איזה קנס, וכמה זמן נמשך משפט, ועד שמגיעים לזה. אפשר לחיות. אנחנו לא יכולים להשלים עם העניין הזה.

לאחרונה, חברי הכנסת, חשפה הטלוויזיה, בתוכנית "כלבוטק", מצב נורא של אנשים עם שכר מינימום, ואת הניצול המחפיר כלפי עולים חדשים במדינת ישראל.

חברי הכנסת, אני קראתי ב-18 באוקטובר 1991 תגובה של משרד העבודה והרווחה — אני מקווה, אדוני סגן השר, שלא תרבה בה — שאומרת: לצערנו, אין באפשרות משרד העבודה והרווחה ליוזם פיקוח ולערוך סיורי פתע כדי לאכוף את חוק שכר המינימום. כך — כתוב בעיתון — אמר סגן שר העבודה והרווחה.

כבוד סגן השר פרוש, אני מעריך אותך, אני יודע את רגישותך לאנשים. אני חושב שאתה תצטרך לתמוך בהצעת, אף שהממשלה החליטה שלא לתמוך בה — ואני לא מבין ולא אבין לעולם מדוע החליטה הממשלה שלא לתמוך בה — האומרת שיוטל עונש מאסר של שישה חודשים על מעסיק שלא ישלם שכר מינימום. זו סנקציה ראויה.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

הממשלה תומכת בכך שישלמו פחות משכר המינימום. היא מעוניינת בזה.

חגי מירום (העבודה):

את צודקת, חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו. ראשית, זה לא נכון. שנית, נמצא כאן סגן השר, הוא ישיב לך.

חגי מירום (העבודה):

מצד אחד הם מדברים כאילו הם מייצגים את העובדים, ומן הצד השני הם תומכים בכך שאפשר יהיה לשלם פחות משכר המינימום, כדי שהמעסיק בעל ההון יוכל לתפקד.

שכר מינימום זה לא שכר מקסימום, זה לא שכר ממוצע במשק, זה שכר שכל מי שיועד את הנורמה שלו — אי-אפשר לחיות ממנו כלל; אי-אפשר לחיות ממנו כלל. זה שכר רעב. זה שכר שגורם לכך שאנשים יהיו מושפלים.

על כן אני חושב, שיש מקום לחוקק חוק שמחמיר, במפורש מחמיר את הענישה של מעסיקים שאינם משלמים שכר מינימום, ומטיל עליהם עונש מאסר. הדבר הזה מתחייב היום, שעה שמעסיקים פשוט, תסלחו לי על הביטוי, מצפצפים על הוראות החוק.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אני לא מבין. על כל גנג קטן, אפשר לומר עליו שהוא גנב. זו לא גנבה? במקרה הזה לא מדובר על אנשים הגונבים מאנשים? זה לא פשע?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת צ'רלי ביטון.

חגי מירום (העבודה):

אני אתך, חבר הכנסת ביטון. אני חושב שזה כמו גנבה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מירום, רק רגע. רבותי, אני מבקש להפסיק עם קריאות הביניים.

שושנה ארבל-אלמולינו (העבודה):
תהיו בעד החוק.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמולינו. חבר הכנסת צ'רלי ביטון, מערכת הבחירות עדיין לא התחילה. אין קשר. חבר הכנסת צ'רלי ביטון. חבר הכנסת מירום, בבקשה, אנא סיים.

חגי מירום (העבודה):

לא כל מה שנעשה בהסתדרות הוא טלית שכולה תכלת, ואתה יודע שגם בתוכנו יש מי שמותחים ביקורת על הנעשה בפנים, ולא הסתרנו זאת בוועידת מפלגת העבודה. אבל, מהעבר השני, להיטיח האשמות כלליות — אני מציע שלא נעשה כך. בואו נכבד את החוק במתכונת שלו, כמו שהוא, נישאר בממד הצר, לא נריב עכשיו ליכוד-מערך, ולא נעשה להיפך. נסתכל על העובד, על העולה, ונסה להיטיב את יכולתם להשתכר, ולא נעשה עבודה קלה למעבידי שאינו ממלא את הראיות החוק.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן העבודה והרווחה, בבקשה.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית הייתי רוצה לומר לך, חבר הכנסת מירום, בעניין זה אינך צריך להיות באופוזיציה. אני יכול לומר לך, שהאחרים בממשלה לנושא הזה, כולנו כואבים על כך. הלוואי שתוכל להשפיע על הקובעים בהסתדרות, שיתנו את ידם לעקור את הגנע הזה של פגיעה בשכר המינימום. אני אומר את הדברים האלה מתוך כאב לב. אני רוצה לומר לך, שאין כל היענות מצד ההסתדרות לצאת למלחמה בנושא זה של שכר המינימום.

אני רוצה לומר לך גם זאת, היועץ המשפטי במשרד שלנו, עורך-הדין יצחק ברק, כינס את היועצים המשפטיים במחוזות של משרד העבודה והרווחה והורה להם חד וחלק להעדיף את הטיפול בתיקי חוק שכר המינימום.

אם לפני זמן-מה מסרתי, שאין לנו אפשרות לטפל בנושא, אני חוזר ואומר שאין לנו אפשרות. עם זאת, האמן לי, אנחנו עושים אקרוטיקה כדי להגדיל את הפיקוח. אנחנו עושים בעניין זה.

חבר הכנסת מירום, אתה צודק בדבר אחד, שיש צורך לשנות את הנורמות כדי שלא ישתלם למעביד, שהוא ידע מה צפוי לו במקרה של עבירה.

חבר הכנסת מירום, הזכרת את המקרה שהיה בחיפה. אני מבקש להבהיר, שזה לא היה משפט שבא בגלל הצטברות של נושאים. אני רוצה שתדע, שלאור תלונה שהוגשה עליידי מר אלי פז, הממונה על החוק במשרד, ועל-פי תביעת המחלקה המשפטית שהיתה ביחד עם העולה נקבע קנס, חודש אחד בלבד אחרי הגשת התלונה, של 1,500 שקל. אתה יודע כמה זמן נמשכו משפטים כאלה בעבר.

אני יכול להסכים אתך, אנחנו נותנים דעתנו לעניין לא פחות מאלה שאותה חושב אותם לאופוזיציה, שרוצים ללחם את המלחמה הזאת. אנחנו בממשלה ואלה המבצעים את מדיניות הממשלה, יודעים את הכאב הזה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

ולא עושים דבר בעניין זה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

אם הזכרתי את המשפט בחיפה, אני רוצה לומר: מי יסכים לכך שבכל חודש הוא יקבל קנס של 1,500 שקל, וזה ישתלם לו? אבל נגיד שזה ישתלם, אנחנו צריכים לראות לנורמות.

כעת אני רוצה שתדע: השופט בבית-הדין בחיפה עומד להטיל קנס כפול על בעל מתפרה באחד הכפרים העריים, שהעסיק עובדות תופרות כתשלום שהוא למטה משכר המינימום. שוב, זה היה ביחזמת משרד העבודה והרווחה.

אנחנו, אם אני מייצג כאן את הממשלה, מתנגדים התנגדות נמרצת לעונש מאסר. יש לנו עוד ועוד דרכים עד שנצטרך לנצל עונש זה. כדי לנצל את העונש של מאסר — יש לנו עוד ועוד דרכים. ואנו דנים כמה שאתה אמרת בדברך, בשינוי הנורמות. אבל לעונש מאסר אנחנו מתנגדים.

לפני שבוע העלו את הנושא הזה במסגרת הצעה לסדר-היום, ואני הסכמתי שיעלו את הנושא לדיון במליאה. ואני פונה שוב לסגן יושב-ראש הכנסת, יושב-ראש הישיבה הזו, בבקשה להעלות את הנושא לדיון במליאה, להקדיש לו ישיבה עוד לפני התפוזות הכנסת, כי אנחנו צריכים להרים קול זעקה, וכדי לתת לנו את העורך לכל הדברים שאנחנו עושים ונעשה.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני סגן השר, מה אתה מציע? המציע לא הציג, אתה לא מציע.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

אתה מסתפק בדברי, חבר הכנסת חגי מירום?

חגי מירום (העבודה):

לא.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

אנחנו מתנגדים.

היו"ר ד' תיכון:

אתה מבקש להסיר את הצעת החוק?

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

כן.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

לא אאריך בדברי, חברי הכנסת. אני רוצה לפנות אליכם כאן, רגע לפני ההצבעה, גם אל חברי מן הליכוד, ואנו גם יודעים להיות חברים: מי שאינו יכול להצביע בעד, אנא יימנע. לא נעמיד את הצעת החוק הזאת במצב שהיא תיפול. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם, אני מבקש ממך מעתה ועד סוף הישיבה — — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ד' תיכון:

אתה רוצה לומר משהו — למיקרופון.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

תצביע.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם, אל תלמד אותי את התקנון.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

אני מסכים להעביר את הצעת החוק לוועדה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה, רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה.

חגי מירום (העבודה):

לוועדת העבודה והרווחה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 20

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר הצעת חוק שכר מינימום

(תיקון — החמרת עונשים).

התשנ"ב—1991, לדיון מוקדם בוועדה

שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. הצעת החוק עוברת להכנה לקריאה ראשונה באחת

מוועדות הכנסת, שתחליט עליה ועדת הכנסת.

טו. הצעה לסדר-היום

מצב הדרוזים בישראל

רבתי, שהנושא הזה שאני מעלה אינו נושא פוליטי כלל וכלל ואני מקווה שהוא לא ינוצל למטרות פוליטיות בהמשך.

מצבם של הדרוזים בישראל אינו עניינם של הדרוזים בלבד, אלא, ובעיקר, עניינה של מדינת ישראל, עניינן של ממשלת ישראל ושל הכנסת על כל סיעותיה. כך היתה ההתייחסות בעבר וכך היא צריכה להיות גם היום.

הקיפוח של הדרוזים, זה הכתם המכוער ביותר על פניה של החברה הישראלית. לו התרחשה תופעה כזאת, רבותי, במדינה אחרת, לו התנהגה כך מדינה אחרת עם אזרחיה היהודים, היינו מאשימים אותה מדינה, בצדק ובדין, שזו מדינה אנטישמית, והיינו מרעישים את כל העולם.

רבתי, חברי הכנסת, אני, כאדם צעיר במדינה הזאת, שמאמין כי ישראל היא דמוקרטיה נאורה, היא קרן האור היחידה במזרח התיכון מבחינה זו, אני עומד בוש ונכלם כאשר אני רואה, כי אזרחים הנושאים בכל החובות האזרחיות של המדינה לא מקבלים את מלוא הזכויות המגיעות להם מכוח העקרונות של חברת תרבות ושלטון החוק.

אני נזעק בפניכם היום לא בגלל רגשות ותסכולים, אלא בגלל מצב אמיתי קשה ביותר, השורר כיום ביישובי הדרוזים בגליל ובכרמל. העדה נמצאת בפרשת-דרכים מסוכנת, כאשר רגשות התסכול והמרירות נמהלים בצער ובכאב על כי "עובדים עלינו כל הזמן בעיניים".

על הבמה הזו אמר סגן השר עובדיה עלי ב־8 במאי 1991, לפני כשנה בערך: "למרבה הצער ולדאכון הלב, דבר לא נשתנה מאז. הדברים שנאמרו" — בכנסת ישראל — "אז, ב־23 בינואר 1990" — שנה לפני כן — "כדבר מצבה הקשה

היו"ר ד' תיכון:

הנושא הבא: מצב הדרוזים בישראל — הצעה לסדר-היום מס' 6630 של חבר הכנסת סאלח טריף. זה נאום הבכורה שלו, חבר הכנסת בן-מנחם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אף אחד לא מפריע.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, חבר הכנסת טריף.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ידידי חברי הכנסת, ראשית, הרשו לי לומר, כי אות כבוד הוא לי להיכנס לכנסת במקום האלוף עזר ויצמן, מצביא בעל שם ומדינאי בעל אומץ-לב, אשר פעילותו המבורכת סייעה רבות להשגת הסכם שלום עם מצרים. מי ייתן ונוכל כולנו להמשיך בדרךנו כשמירה על ביטחון ישראל ובחתימה מתמדת למען השגת שלום עם מדינות ערב השכנות.

אדוני היושב-ראש, עומד בפניכם אדם, חבר כנסת צעיר, אשר עשה מסלול של כל אזרח נאמן ומסור למדינתו, אשר התנדב ליחידות העילית של צה"ל כדי לתרום את כל מה שביכולתו להגנה ולשמירה על המולדת.

והנה מגיע הרגע, שאני נבחר לכנסת ועומד על הדוכן הזה, ובמקום להיות גאה ומאושר, הנני מתוסכל ומריר, כי במדינה הדמוקרטית והנאורה הזו, שאני בה אוהב, שלמענה נלחמתי וחירפתי נפשי במיטב שנות חיי, במדינה הזו, רבותי, אני מיעוט מקופח ומזוהה, שזכויותיו נרמסות יום-יום לאור השמש, ללא תמורה, ללא כושר, ואין מושיע.

אני מכיר כמעט את כל חברי הבית, ואתם כולכם יודעים,

למרות האמור לעיל ולנוכח הנתונים הקשים — סגן השר פרש כבר איננו נוכח כאן — משרד העבודה והרווחה הפסיק תקצוב לקשישים נוקטים ביישובים הדרוזיים, קיצץ בתקציבים להסעות לטיפול גריאטרי, לחולי דיאליזה, ולא הקים שום מרכז הכשרה מקצועית לחיילים המשוחררים, לזכות כל ההכרזות הבומבסטיות על העניין הזה.

משרד הבינוי והשיכון הקציב ב־1991 — לאחר שביתת ראשי הרשויות, בהודעת השר שרון בפני ראשי הרשויות — 10 מיליון שקל למגזר הדרוזי. אומנם 10 מיליון שקל הם פחות מעלות הכביש העוקף של אריאל, אולי גם פחות מעלות הבתיים בסילואן. אבל אף שהסכום מהווה פחות מחצי פרומיל מתקציב משרד השיכון — רבותי, אף לא אגודה שחוקה הועברה לרשויות הדרוזיות במהלך שנת 1991. אפילו שכונות חיילים משוחררים, שהיו בטיפול משרד השיכון — הונחו מאות בתים של חיילים, אין חשמל, אין מים, אין כבישים, וקוראים למקום שכונות של חיילים משוחררים במדינת ישראל.

משרדי הפנים והאוצר, רבותי, נתנו עד עכשיו סכום של כ־10 מיליון שקל לגישור פערים בתקציבים הרגילים, מתוך פער של 65 מיליון שקל שהכריז עליו שר הפנים בזמנו, ואשר נוצר כתוצאה מהפרש בין ההוצאה לנפש במגזר הדרוזי לבין ההוצאה לנפש בעיירות הפיתוח — סכום שמפסידה העדה הדרוזית מדי שנה כשנה. בפועל, מה שסוכם עם שני המשרדים הוא מחצית מהסכום הזה, שאם ינתן כולו עד סוף שנת 1993, אם יינתן, על-פי הסיכום הזה הוא יכסה פחות מ־50% מההוצאה עם עיירות הפיתוח.

לפי דרישת שר האוצר, רבותי, הכנו תוכנית חומש לפיתוח היישוב הדרוזי. התוכנית הוכנה בהשתתפות נציגי האוצר, משרד הפנים והשלטון המקומי, וכללה את כל מה שנחוץ וחינוי ליישובים שלנו. משמעותה של התוכנית הזאת כ־675 מיליון שקל, כאשר 60% מזה מוטל וכל על הממשלה.

התוכנית הייתה אמורה לצאת לפועל, לפי החלטת הממשלה, במאי 1991, בתקציב 1991. בפועל, עד היום אין שום הקצבה ליישום התוכנית, למעט אולי תוכנית משרד החינוך והתרבות, שגם היא תעמוד בקרוב במבחן המציאות, לכניית כ־150 חדרי לימוד במשך שלוש שנים וחצי.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כדי לסבר את האוזן אני רוצה לומר לכם, שעל-פי הנתונים של משרד הפנים בתקציב 1991, ביישוב הדרוזי מעִאר, רבותי, השווה בגודלו לבית-שאן, כל אזור מקבל 101 שקל מענק, לעומת 758 שקל בבית-שאן. בבית-שאן כל תושב מקבל פי שבעה וחצי. הפער בהוצאה לנפש בין שני היישובים הוא 1,140 שקל. המענק לנפש בבית-ג'ן, שאחוז החללים בה, על ביטחון מדינת ישראל, הוא מהגבוהים בארץ, הוא 192 שקל. לעומת מענק של 1,089 שקל לכל תושב במעלות. הפער בהוצאה לנפש, אדוני היושב-ראש, כמובן לטובת מעלות, הוא 1,350 שקל.

רבותי, אתם מבינים את המשמעות של העניין הזה — ואני בטוח שאתם מבינים היטב — איזה עוול משווע זה? מדינת ישראל משקיעה על כל תושב מעלות 1,350 שקל יותר מאשר על תושב דרוזי מבית-ג'ן, וזה רק בשיירותם המוניציפליים.

איזו חברה תצמח לנו כאן? ואני עוד לא מדבר על הכספים הנוספים המתקבלים מהסוכנות היהודית, מתרומות מקהילות יהודיות, שלנו אסור לקבל, ממתיכה במסודות דת, ככוללים, בכתיב-כנסת, בישיבות. פה מדובר על ישיבה אחת — ישיבת

של העדה הדרוזית נכונים ותקפים גם היום, ואולי ביתר שאת ובמשנה חוקף."

היום, שנה אחרי אותו דיון מפורסם במליאה, שנערך תחת הרושם העז שהשאירה שביתת ראשי המועצות והציבור הדרוזי בישראל מול משרד ראש הממשלה, המצב החמיר. ואני רוצה לסקור בפניכם, רבותי חברי הכנסת, ציוני דרך חשובים בפסטיבל הקומי הזה של החלטות והכרזות למען שוויון זכויות של הדרוזים, כדי שבכין לאן אנחנו מגיעים בסוף.

ב־22 באפריל 1987, חודשים מספר לפני הבחירות לכנסת הנוכחית, התקבלה החלטת הממשלה המפורסמת והמפורטת להשוואת תנאי היישובים הדרוזיים לעיירות הפיתוח ומתן שוויון מלא לדרוזים. כ־5 במאי, חודש לאחר מכן, ועדת המנכ"לים, שהורכבה לצורך העניין הזה, החליטה על סיווג פיתוח ליישובים הדרוזיים כמו בעיירות הפיתוח. עברו שלוש שנים, והכול נשאר על הנייר. דבר לא בוצע.

ב־23 בינואר 1990, רבותי, הכנסת קוראת לממשלת ישראל ליחד סעיפים מיוחדים בתקציב המדינה ולהקצות תקציבים לסגירת פערים בכפרים הדרוזיים. אתר כך יגיד אדוני השר מגן, שהוקצבו סעיפים מיוחדים, אבל הסעיפים נשארו סעיפים ללא תקציבים.

באוגוסט 1990, השר מגן, שאז בדיוק החמנה בממשלה לטפל במגזר הדרוזי, מודיע לנו, לראשי הרשויות, בפגישה אתו, שהוא מבטיח כי יתפטר מתפקידו אם בתוך שישה חודשים לא יוזרמו הכספים המובטחים לדרוזים. אני מוקיר ומכבד מאוד את השר מגן, ואני מוקיר מאוד את כוונתו ללחץ על הממשלה כדי להביא את הרברים לידי יישום. אבל, לדאבוני הרב, גם שישה חודשים וגם שנה ויותר עברו מאז, והרבה לא נעשה בעניין הזה.

ב־3 באוקטובר 1990, רבותי, ראש הממשלה מבטיח לראשי הרשויות בפגישה אתו, כי הוא אישית יקדם את העניין ופתור את הבעיה. העניין נסחב.

ב־18 בנובמבר 1990 הממשלה מקיימת דיון על הדרוזים ולא מקבלת שום החלטה. אבל כמעמד הזה שר המשטרה מודיע — ואני מצטט — "על פתיחת שורות המשטרה בהיקפים גדולים לבני העדה", כדי להקל על מאות החיילים המשוחררים המובטלים. ביתניים, מה שקורה, רבותי, הוא ההיפך — המשטרה מגייסת רק לא דרוזים, אפילו כאלה שלא שירתו בצה"ל. ושר המשטרה מודה באומץ לב באזוני ראשי הרשויות בפגישתו עמם כחודש דצמבר 1991: טעינו ונתקן, ועד היום דבר לא תוקן.

ב־21 במאי 1991 — דיון נוסף בממשלה בלחץ שביתת ראשי הציבור במועצות הדרוזיות. מתקבלת החלטה נוספת על השוואת תקציבי הרשויות הדרוזיות לאלה של עיירות הפיתוח ועל תחילת ביצוע מייד של תוכנית חומש לפיתוח היישובים הדרוזיים בישראל.

עברה כמעט שנה מאז, ומה קרה. רבותי חברי הכנסת? אחוז האבטלה בסקטור הדרוזי גבוה מהממוצע הארצי בכ־55%, ועיקר הפגיעה היא במאות ובאלפי החיילים המשוחררים, המובטלים הצעירים.

בלשכות הסוציאליות של הרשויות המקומיות נתונים מדאיגים ביותר על משפחות שחיות מתחת לקו העוני — כ־70%.

העדה הדרוזית כולה, אשר לא מגיעה במספר תושביה הכולל, רבותי, אפילו למספר מצביעי אגודת ישראל.

ידידי השר מגן, ואני מכבד אותו מאוד ומעריך את עמדותיו, אומר ב-23 באוקטובר 1991 בכנסת הזאת: "אנחנו — הממשלה — לפחות השנה, עונה בשטרות, בקבלות, במספרים, בסכומים ובכספים". יכול להיות שהוא התכוון, אדוני השר, לציבור הדתי החרדי, שאני מוקיר אולי בשל מוצאי החרדי המשפחתי, אבל מה שבטוח הוא, שזה לא היה אצל הדרוזים. אנחנו לא קיבלנו סכומים שהשר התכוון שיגיעו אלינו.

לסיים, אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ש' וייס:

זה יושב-ראש אחר.

סאלח טריף (העבודה):

ב-23 באוקטובר 1991 קיבלה הכנסת בקריאה טרומית הצעת חוק להבטחת שוויון זכויות הדרוזים, על בסיס אותה החלטת ממשלה 373 מאפריל 1987. הצעת החוק הזאת הועברה לוועדת הכספים, והיא קבורה שם. אני מנסה כל הזמן, עם כבוד הרב משה זאב פלדמן, להביא את הצעת החוק הזאת להשלמת החקיקה, ואנחנו לא מצליחים. אני קורא מעל הבמה הזאת לרב פלדמן ולציבור החרדי, שטוען לקיפוח, שלא יקפחו את המיעוטים האחרים, אם אתם מיעוט בתוך מדינת ישראל בציבור היהודי, ואתם טוענים שמקפחים אתכם, אל תקפחו את האחרים ואל תיתנו לה יד. אני מבקש מאוד ממנו שיביא את הצעת החוק הזאת להשלמת החקיקה עוד בכנסת הנוכחית.

הממשלה והשר מגן, לשמחתי, הסכימו להצעת החוק הזאת, ואין שום סיבה לאי-השלמת החקיקה, כאשר למעשה הצעת החוק הזאת נותנת פרק זמן סביר ומאפשרת לממשלה ליישם את החלטותיה לשוויון זכויות לדרוזים.

אני חוזר ומדגיש, רבותי, כי, לדאבוני הרב, אנחנו, בני העדה הדרוזית, לא שווים לאחינו היהודים, למעט במצבות החללים שנפלו בקרב, למעט בקצבאות הניתנות לאלמנות, ליתומים ולנכי צה"ל, אשר חירפו את נפשם למען המולדת. בכל יתר התחומים נותרנו מאחור.

על כן, את התרפה הזאת צריך להסיר. העדה הזאת היא נכס למדינה, והיא אינה נושא לוויכוח פוליטי. אני קורא לכם, חברי הבית, בעניין הזה לא להיגרר לוויכוחים של קואליציה ואופוזיציה. אני משוכנע שאתם, כמוני, בקואליציה אחת למען מתן זכויות מלאות לבני העדה הזאת ולכל יתר התושבים של מדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש ואני חושב, כי ראוי שיערך דיון במליאה בנושא החשוב הזה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת סאלח טריף. מכיוון שזה הנאום הראשון שלו, אני רוצה לברך אותו.

חבר הכנסת טריף, אני מכבד אותך גם בשמי וגם בשם קודמי, חבר הכנסת דן תיכון, שתן כדי נאומך התחלפנו. היו לך די סיבות להתגאות כאן עם עדתך. אני גם בטוח שיהיו לעדתך סיבה ועוד סיבה ועוד סיבה להתגאות בשליחות ובדרך שאתה ממלא אותה. אני חושב שאני יכול לומר זאת בשם כל חלקי הבית, בשם כל הנוכחים מכל צדי הבית. תצליח.

סאלח טריף (העבודה):

תודה.

היו"ר ש' וייס:

השר מגן, בבקשה, נא להתייחס להצעה לסדר-היום.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, גם אני, לפי מיטב המסורת בכנסת, מתכבד לברך את חבר הכנסת סאלח טריף על היבחרו לכנסת ועל נאומו הראשון בכנסת. גם אם לא הסכמתי עם תוכן הדברים, הרי מי שעוקב אחרי פעילותו הציבורית של חבר הכנסת טריף יודע, כי הוא ניחן בסגולות מיוחדות, ומשקיע את מרצו וכוחותיו למען הציבור. אפשר לראות זאת בכל מקום בניולים, אפשר לשמוע על פועלו בקרב העדה הדרוזית, ואפשר להרגיש את נוכחותו ככלל בציבוריות הישראלית. אני מכבד אותך ומאחל לך הצלחה.

סאלח טריף (העבודה):

תודה.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

חבר הכנסת סאלח טריף ציין כאן כמה ציוני דרך על-אודות פעילות הממשלה במאמץ לסגור פערים בין העדה הדרוזית, המונה למעלה מ-80,000 נפש היום בישראל, לבין שאר העדות בישראל. מי שעוקב אחר פעילות הממשלה מאז 1986, לפני כחמש שנים וכמה חודשים, מאז נבחר מר יצחק שמיר, ראש הממשלה הנוכחי, לכהן ברציפות מאז ועד היום כראש הממשלה, ורואה מה עשתה הממשלה במסגרת הרצון המבטא קונסנסוס בעם, מקיר לקיר, כדי לפצות את העדה הדרוזית, להוקיר את תרומתה למדינה ולהוקיר את החלטתה העצמאית להחיל על עצמה את חוק שירות ביטחון מאז 1956, יכול להצביע על שתי נקודות זמן. שני ציוני הדרך העיקריים, חבר הכנסת טריף, הם: האחד — ההחלטה מאפריל 1987, החלטה שיום השר ארנס, המדברת על שוויון זכויות בין הדרוזים לבין היהודים בישראל והשוואת התנאים לתנאי החיים של התושבים בערי הפיתוח; ציון הדרך השני הוא החלטת הממשלה, החלטה שנתקבלה רק לפני כמה חודשים, במאי 1991.

אני מודה שהממשלה לא הצליחה לקיים את כל החלטותיה כרוחן ולשונן. אבל צריך לזכור, כי מאז המועד שבו קיבלה הממשלה את ההחלטה ב-1987, המנגנון במינהל הציבורי, לצערנו הרב, לא ידע כיצד לתרגם את ההחלטה לשפת המעשה. אני מודה כי נדרש זמן די ארוך עד שהמנגנון הציבורי, משרדי הממשלה, ובמיוחד משרד האוצר, ידעו כיצד לתרגם את ההחלטה הזאת.

במאי 1991 קיבלה הממשלה החלטה, ולא אלאה את הכנסת בציטוט כל ההחלטה. חבר הכנסת טריף יודע זאת, ראשי הרשויות המקומיות הדרוזיות בארץ והצירקסים יודעים ומכירים את ההחלטה. בין היתר, היא קיבלה שתי החלטות שיש בהן בשורה. האחת, ואני מצטט: "להטיל על משרד האוצר, משרד הפנים, לשכת השר מגן, מרכז השלטון המקומי ונציגי הרשויות המקומיות הדרוזיות לסכם תוכנית פיתוח חמש-שנתית למגזר הדרוזי והצירקסי, על-פי סדרי עדיפויות שייקבעו על-ידי הרשויות המקומיות". ראייתם גם את עדותו של חבר הכנסת טריף, התוכנית נמצאת ביד. התוכנית מעובדת. הוא אף מסר הערכה תקציבית לגבי קיומה. החלטה שנייה היא: "להטיל על משרד האוצר, בשיתוף משרדי הפנים, החינוך והתרבות, הבינו והשיכון, התחבורה, העבודה והרווחה ולשכת השר מגן, לקבוע סעיפים מיוחדים המיועדים לרשויות המקומיות במסגרת התקציב של משרדים אלו, ועל-ידי כך להבטיח את השימוש בכספים רק למטרה זאת במסגרת תוכנית

47,695,000. הנתונים פה מעידים כל הזמן על מגמה חיובית במסגרת המאמץ לקיים את החלטת הממשלה ולסגור פערים.

הדבר החשוב ביותר — אני רוצה שהכנסת תדע — הוא אותה תוכנית רבי-שנתית שחבר הכנסת טריף הורה והצביע עליה כתוכנית מגובשת, ואני מאמין שהממשלה, עם הרשויות המקומיות, עם מרכז השלטון המקומי והחברה למשק ולכלכלה במרכז השלטון המקומי ישכילו לממש אותה, ובהקדם.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני, הממשלה לא רוצה לתת יד לתוכנית הזאת.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

זה בדיוק מה שאני מצביע ואומר, ואני מצביע שוב על הנתונים.

אני גם מקווה מאוד שוועדת הכספים של הכנסת, אשר דנה בהצעת חוק שבה תמכנו רק לפני כמה חודשים, תזרוז את החקיקה כך שהכנסת הזאת תסיים את תקופת כהונתה כשהחוק הזה מאושר, ואז נבטיח לא רק תקציבים ל-1992 ולא רק לשנים 1992 — 1994, כפי שכבר מופיעים בספר התקציב, אלא נהיה משוכנעים שהכנסת הזאת גם היא רשמה נקודת ציון בכל מה שקשור בעיגון בחקיקה של כל הנושאים וכל העניינים שהממשלה, עם ראשי הרשויות המקומיות, הדרושים והצירקים, החליטו וסיכמו עליהם במיוחד במהלך שנת 1991.

הי"ר ש' וייס:

מה הצעתך?

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

לא יפה לבוא ולהתנגד להצעה שחבר הכנסת טריף מעלה בפעם הראשונה. הוא הציע לערוך דיון במליאה, ואני מציע לחברי הכנסת להיענות לאתגר ולקבל את הצעתו.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת כר-זהר להצעה אחרת — לוועדה.

חבר הכנסת כר-זהר, לך יש גם הרעה אישית, אבל על-פי התקנון תוכל להציג אותה רק בסוף הישיבה.

מיכאל כר-זהר (העבודה):

בוודאי לא נעלם ממך, אדוני היושב-ראש, שאני מנצל את ההזדמנות הזאת כדי לברך את חברנו ואחינו סאלח טריף על היכנסו לכנסת. אני רוצה לומר לך דבר אחד, סאלח: מאז הכנסת — — —

שושנה ארבל-אלמולוני (העבודה):

סאלח ולא סלאח.

מיכאל כר-זהר (העבודה):

אנחנו מדברים במלרע.

הי"ר ש' וייס:

אבל אתה עושה את זה במלטוב, לא במלרע.

מיכאל כר-זהר (העבודה):

זה נכון, ככוונה טובה, בוודאי.

אני רוצה לומר לך, סאלח, שמאז הכנסת השמינית לא היה במפלגת העבודה חבר כנסת דרוזי. ב-1977 היה חבר הכנסת הדרוזי האחרון. זכינו, אחרי 15 שנה של מאבקים משותפים,

הפיתוח". נאמר גם, כי התוכנית שתבוצע תמומן ברובה המכריע מתוך התקציבים הקיימים במשרדי הממשלה.

אני רוצה להדגיש בפני הכנסת, ויותר נכון להזכיר לכנסת, אשר אך לפני זמן קצר אישרה את תקציב 1992, במקביל לאישור תקציב רבי-שנתי לשנים 1992 — 1994, כי זו הפעם הראשונה בתולדות הממשלה, שבה מופיע סעיף מיוחד וייחודי, המדבר על טיפול ועידוד העדה הדרוזית בישראל, בדיוק לפי רוח החלטות הממשלה שנתקבלו במאי 1991.

סאלח טריף (העבודה):

כמה?

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

שמעתי את ההערכה שלך. יש הערכות אחרות לגבי האוצר. יש בעיה לגבי המגזר הדרוזי. אתה יודע שקשה לקבוע את ההכנסות הפנימיות בגלל בעיית גביית הארנונה. אני מאמין, שהדברים אשר הוכחו בעליל כהתקדמות גדולה בעדה הדרוזית, בוודאי יגיעו לידי תרגום עם מימוש התוכניות.

חבר הכנסת טריף הזכיר והעלה ציון לשבח את פעילותו של משרד החינוך והתרבות. אדוני היושב-ראש, אני רוצה לבשר לכנסת, כי לאחר התייעצות עם ראשי העדה הדרוזית, ואני מזכיר לכם דיון אשר היה בממשלה בנושא החינוך לפני כחצי שנה, הנחתי על שולחן הממשלה תוצאות מחקר שנעשה באוניברסיטת חיפה, המדבר על ההשכלה האקדמית בישראל. אותו מחקר הצביע על כך כי בני ערי הפיתוח והדרוזים, לצערנו הרב, נמצאים במקום האחרון בכל מה שקשור בתנאים לרכישת השכלה אקדמית. אחרי דיונים בעניין הזה, התכתבות ושיחות עם שר החינוך והתרבות, אני מקווה מאוד ששפת ההוראה בבתיהספר היסודיים בעדה הדרוזית, החל מספטמבר 1992, תהיה השפה העברית. המומחים באוניברסיטת חיפה אמרו לנו, כי יכול להיות שקשיי השפה הם אלו המכבידים על הסטודנטים הצעירים הדרוזים להתקבל בהמוניהם למוסדות ההשכלה הגבוהה, ואני מניח כי אם הרעיון שיזמתי יתקבל על-ידי הכול, הרי תהיה בכך משום בשורה, משום התקדמות ליתר אינטגרציה בין העדה הדרוזית לבין כל שאר תושבי המדינה.

אדוני היושב-ראש, אני בעד התחשבות בחברי כנסת חדשים, ולא להגביל אותם בזמן. חבר הכנסת טריף פרס יריעה רחבה מאוד. אני ככול לתקנון וצריך לעמוד במסגרת הזמן — — —

הי"ר ש' וייס:

נכון.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

— — — לכן לא אתייחס לכל הנושאים אשר חבר הכנסת טריף הזכיר כאן — — —

הי"ר ש' וייס:

אתה עושה את זה באופן מכובד מאוד.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

— — — משום שיש כאן מענה על כל טענה, על כל הערה, ויש כאן גם משום בשורות בדברים ובסקירה שהמשרדים השונים ערכו במסגרת ההכנה לדיון בהצעת החוק המונחת, כפי שהוזכרה, בוועדת הכספים של הכנסת. לדוגמה, תקציב הפיתוח מ-1987 עד 1992 עלה פי חמישה. למשל, המענקים של משרד הפנים היום, בשנת 1992, מענק כולל לרשויות — 23,695,000; מענק על חשבון הסדר — 24 מיליון; כסך הכול

ה צ ב ע

בעד ההצעה לכלול את

הנושא בסדר-היום — 15

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של

הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

15 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ש' וייס:

כן, מה קרה? לצרף אותך להצבעה? בבקשה, נצרף אותך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

: לא היה צלול, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

היה מזמן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ש' וייס:

אני אשאל את המזכיר. לא, לא, לא, אל תאמר לי דבר. אחר כך אדאג לומר. אני אשאל את המזכיר. יש לי מזכיר לעניין זה, לא להתערב.

מיכאל בריזהר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני שמעתי את הצלול, פשוט השר האריך בדבריו.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש סליחה, יש לי מזכיר בעניין זה. אני מבין את הרעיון — לרוץ.

אם כן, יש כאן הודעה והיא היחידה המוסמכת: המזכיר החליף בזה הרגע את סגנו, הקודם צלצל, היה בסדר. מאידך גיסא, בקשתו של חבר הכנסת ויינשטיין לצרף את קולו להסכמה הכללית מתקבלת, ואין סיבה לרוץ למיקרופון. 16 בעד ולא 15. חבר הכנסת טריף, לא כל פעם תהיה לך הסכמה רחבה כזאת. אל תתרגל לטוב רב מדי.

שאחד מחבריני, היקר והקרוב ביותר, סאלח טריף, שנודע בקרב כל המפלגה, בכל הארץ, נבחר לכנסת.

ואם תרשה לי להגיד מלה נוספת, אדוני היושב-ראש: אני רוצה להעיד על שני חברי הכנסת האלה, גם על נואף מסאלחה וגם על סאלח טריף, שהם בתוך תנועתנו, תנועת העבודה, חברים ואחים שלנו לכל דבר, שותפים שלנו לכל דבר. אנחנו כבר מזמן לא זוכרים מי מאתנו כזה ומי מאתנו אחר. בכל נושא ונושא אנחנו חשים אתם שותפות מלאה. אני שמח מאוד שיש לי הזדמנות, אומנם גנובה, אני מוכרח לומר, אבל בכל אופן הזדמנות לכך אותך, ואני בטוח שחברי לסיעה ואפילו חברי הסיעות האחרות יצטרפו ליאחולים שלנו, הנאמרים מקרב לב. עלה והצלח, ואני בטוח שאכן תעלה ותצלח, כמי שמכיר אותך היטב.

סאלח טריף (העבודה):

תודה.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, אני מודיע לכם שאני מעביר את הברכות לדיון בוועדה. בסדר?

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אפשר לברך?

היו"ר ש' וייס:

זה לא מקובל. אני נתתי לו במסגרת הצעה אחרת, ואני לא נוטה להתערב בתוכן. אבל אין לנו מנהג כזה. אני מוסיף את הברכות של חבר הכנסת האשם מחאמיד ושל כל חברי הכנסת. בסדר? מקובל? אני מבין שכבר בשבוע הקודם עשיתם את סדר הברכות. אז הוא היה חבר הכנסת סאלח טריף, השבוע הוא כבר סאלח טריף, זהו, החגיגות נגמרו, מרגע זה אתה כבר כשר.

חברי הכנסת, אנחנו עורכים הצבעה. אני מבין שיש הסכמה על כך שנקיים דיון. היתה הצעה לדיון במליאה, היתה הצעה לדיון בוועדה. נצביע.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה): במליאה?

היו"ר ש' וייס:

במליאה, אני חושב. זו היתה בקשתו, השר הסכים, ואין סיבה שלא נעשה את זה. זו הצבעה מס' 9.

טז. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הצעת חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה), התשנ"ב — 1992: הצעת חוק שיקים ללא כיסוי (תיקון מס' 2), התשנ"ב — 1992 — שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק לעידוד המגזר העסקי (קליטת עובדים) (הוראות שעה) (תיקון), התשנ"ב — 1992 — שהחזירה ועדת הכלכלה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק ניירות ערך (דחיית הוראות), התשנ"ב — 1992 — לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה למזכיר הכנסת.

יז. הצעות לסדר-היום

נזקי חקלאות בגין פגעי מזג האוויר

גלישתה. והחולה, שלפני עשרות שנים שינתה את מראה, חוזרת להיראות כפי שנראתה.

מי שמכיר, כמוני, גם את הירמון והירדן — ואני מתגוררת לידם — רואה אותם פתאום כסמכטיונים גועשים וסוחפים את כל מה שנקרה בדרכם — שדות, בריכות דגים וגם מוקשי מערכת.

והשלג, השלג הלכן שמראהו כל כך נפלא, מכסה את כל הארץ: את ירושלים, את אילת, את מצפה-ירמון, את שפלת החוף, ואפילו את בקעת-הירדן, את העמקים, את הרי הגליל והגולן.

אבל כל היופי, כל הברכה וכל ההתפעמות הופכים מהר מאוד לכעס ולחסכול, כאשר מתגלים הנזקים בכל עוצמתם. לא אדבר הפעם על הנזקים, על הקושי והסבל של יום, ולפעמים גם של ימים, שהם קשים, מכאיבים, ועל-פי-רוב גם כלא הצדקה, וניתן היה למנוע זאת. אני מדברת על נזקים שגורמים לכך, שעמל של שנים אוכר ויורד לטמיון כשעה אחת. ואתה עומד כמעט ריק מנכסך, כאשר כל עמלך, פרנסתך, לפחות לעתיד הקרוב, לכמה שנים, עולים בתוהו.

ראינו בחורף הזה תמונות של סירות צה"ל משיטות באשרדור. שמענו את נפגעי השיטפון בפרדים, מנחל-דליה. ראינו את המכוניות שטבעו בנתיבי-איילון. ראינו את חברי עין-גב המפנים את ביתם. סיינו עם דיירי כפר-שלם. חשנו בסבל של אותם ילדים, שהיטיב לתאר אותם חבר הכנסת צירלי ביטון, כאשר ידיהם קופאות. היינו תקועים בכבישים, אפילו בצומת-גולני, חצי יום בשלג הכבד. יחד עם תושבי הגולן חדרנו מהמים שפרצו, ועוד יותר מהמים שכמעט פרצו ממאגר "בני-ישראל", מעל חספין, שעמדה כבוננות פינזי. גם בירכנו את הילדת שילדה בתוך ביצה כאשר האמבולנס נזקע.

אבל, מה שקורה בחקלאות, חברי הכנסת, אי אפשר להגדיר אחת, אלא אסון טבע. אני רוצה למנות רק מעט מהנזקים ועדיין לא לאמוד אותם בכסף, כי מוקדם מדי: ירקות, פרחים ומטעים שקפאו, הן בבתי-צמיחה והן בשטחים פתוחים; לעתים נעקרו משורש או טבעו במים, במיוחד מטעי מנגו, אבוקדו ובננות; פרדסים שכל פריים נשר בסערה, קפא והושמד בכבר ובשלג; עשרות אלפי דונם של בריכות דגים שהוצפו, ומאות טונות של דגי אמנון שנסחפו וקפאו; מאות בעלי-חיים, פרות, עגלים, אלפי תרנגולות, ואפילו תנינים שקפאו בשלג, חלקם תחת גגות קורסים וחלקם בחצר — זעקתם הדוממת נשמעה מפי אותה מתיישבת ממושב דלתון — מבנים שקרסו, ניקו של תעלות מפותלות או מים רבים שהביאו לקריסתן; טרקטורים ומכוניות שצינורות הדלק בתוכם קפאו; כבישים שהתמוטטו, במיוחד כבישים ישנים, וכן הלאה.

ולבסוף, פתיחת סכר דגניה, על-מנת שהכינרת לא תגלוש, כאשר מיליוני קוב מים הזורמים מן הכינרת לים-המלח מציפים והורסים אלפי דונם מעובדים בדרכם. אני מדברת גם על השדות של הקיבוץ שלי, ובוודאי של האזור שלי.

היו"ר ש' וייס:

קיבוץ גשר.

עדנה סולודר (העבודה):

חברי הכנסת, יכולתי להביא סטטיסטיקה, אבל אין לי זמן, וכפי שאמרתי — גם מוקדם מדי. לכן גם לא אגיד מתי, היכן,

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. אגב, יש לנו עוד סדריום עשיר, לידיעתכם, כי יש תוספות. אני לא בטוח שראיתם את זה על הלוח, יש לנו כאן עוד דיון על שתי הצעות חוק.

נזקי החקלאות בגין פגעי מזג האוויר — יש ארבעה בעלי הצעות, מס' 6584, 6636, 6640 ו-6648. אשר על כן, שבע דקות רשות דיבור.

עדנה סולודר (העבודה):
מה פתאים?

היו"ר ש' וייס:

על-פי החלטות ועדת הכנסת כבר לפני כשנה ורבע, כשיש יותר משלוש הצעות — שבע דקות רשות דיבור.

עדנה סולודר (העבודה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, גם אני רוצה להצטרף למברכים את חבר הכנסת סאלח טריף. אני מכירה ומוקירה אותו שנים רבות. אני חושבת שאני התרגשתי יותר ממנו כשהוא עלה על הבמה, שכן הוא עלה כבעל ניסיון, והציג את דבריו בשטף, ואני מקנאה בו על הופעת הבכורה.

אני התרשמתי מאוד מדבריו של חבר הכנסת סאלח טריף, בהזדמנויות שונות, כשאמר שהוא בא לייצג את המגזר הדרוזי ואת המגזר הישראלי. נדמה לי שאין כמוהו — כצבר, יליד הכפר ג'וליס, אחיינו של מנהיג העדה, מי ששירת כקצין צנחנים בצה"ל — שיכול לייצג את שני המגזרים הצעירים, הדרוזי והישראלי, ואולי להביא לכך שהברית בינינו תהיה לא רק ברית דמים אלא ברית חיים אמיתית ושוויונית. אני מאחלת לך הצלחה.

סאלח טריף (העבודה):

תודה רבה.

עדנה סולודר (העבודה):

אני רוצה לעבור לנושא הצעתי, שהוא למעשה: נזקי החורף והצורך להכריז אסון טבע בשנה זו.

היו"ר ש' וייס:

אם כך, את מתקנת את הכותרת. בסדר.

עדנה סולודר (העבודה):

אנחנו בעיצומו של חורף שהוא חריג בתופעותיו. אחרי שלוש שנים של יובש, של בצורת, של התרוקנות האקוויפרים של המים והגעת הכינרת כמעט לקו האדום, של מינוס 213 — מה שחייב משטר מים נוקשה, קיצוץ מכסות מים, חיפוש אחרי מים אלטרנטיביים; אחרי שלוש שנים כאלה נפתחו ארוכות השמים בכל עוז, וכמויות של מים שאיננו רגילים בהן וגם איננו מוכנים להן, לדאבוני, מציפות את בחינו, ערינו, כבישנו, שדותינו ומטעינו. הם מלווים בקור עז, בכבר, בשלג, ואלפי תושבים נתקעים ומנותקים, כאשר תעלות ניקו נהרסות, נחלי אכזב מתחילים פתאום לזרום, מאגרי מים מתמלאים וזרמים אדירים וכמעט מתמוטטים — אחד מהם התמוטט; ואילו הכינרת, אנחנו שומעים יום-יום איך היא עולה ומטפסת בסולמות שמביאים אותה מקו אדום תחתון אל הקו האדום העליון, למינוס 208.90, עד כדי כך שיש הכרח למנוע את

הגדולות ומראה השלג המקסים לא גרמו רק לשמחה, אלא גם תוצאות הרסניות היו להם, והנוק עלה על חצי מיליארד שקל. לולים ורפחות קרסו תחת שכבת השלג העבה והכבדה. אלפי תרנגולות ומאות פרות קפאו מקור. זה היה מראה קשה מאוד, כפי שהיה במושב אליפלט בצפון, אבל לא רק שם. גשם ושלג, סופות וסערות אי אפשר למנוע, אבל כוונות וטיפול בתוצאות אפשריים ונחוצים, ומתן פיצויים לנפגעים הוא דבר הכרחי.

רכים איבדו את פרנסתם בענף החקלאות, ואם נוסיף על זה את העלייה החדה במספר המובטלים ודורשי העבודה, הרי צריך להכריז על אסון טבע הפוקד את החברה הישראלית ואת כל המדינה. ובאסון הזה צריך להתמקד ולתת את כל העזרה הדרושה על חשבון כל השקעה אחרת, בהתנחלויות, למשל.

אליקים העצני (התחיה):
הגענו.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הגעתי, בוודאי. בכל דרך אני מגיע לנושא ההתנחלויות.

נוקים כבדים היו בעיר נצרת וכסביבה, במבנים, בחשמל. מאות עצים נפלו. כפר קלנסווה שבמשולש הרצף במים עד לגובה של מטר וחצי, חממות עפו באוויר ויכול תות-השדה הפרחים נפגע קשות.

אני חי בכפר גבוה, הכפר הגבוה במדינה. שלושה ימים וחצי היה הכביש סגור. נזק גדול היה למכוניות. לדודי שמש, לשעוני מים, לחקלאות. שלג בגובה של מטר אחד, וצינור המים יבש.

באזור בית-נטופה נגרם נזק חמור ורציני לעצי הזית. אדמות אלכטוף — כ-40,000 דונם של הכפרים סחינין, עראבה, כפר-מנדא, עילבון, בועינה — מוצפות מים בגובה של מטר עד מטר וחצי, דבר אשר גרם לריקבון באדמה זה שנים. מחלת העלקת שברה את יכולתה של האדמה הפורייה לתת יותר, הטיפול עולה הרבה — כ-400 דולר לדונם, כפי שאמר לי אחד המומחים שאילי התקשרתי. יש פתרון אחד לבעיה רצינית זו, והוא להתחיל מייד בפרויקט הניקוז לאדמות אלה ולהפוך אותן לאדמות השקיה.

אדוני היושב-ראש, השנה אין בסיס לטענת משרד החקלאות, שלא להעלות את מכסת המים למגזר הערבי. מים השנה יש, ברוך השם, בשפע. המאגרים מלאים. לכן צריכה להיות חלוקה שוויונית, ולא יכול להיות שהסקטור הערבי יקבל 1% ממי ההשקיה במדינה. אין גם מקום שלא לתת אישורים לחקלאים הערבים לגדל יכולים מסוימים. כמו גזר, תפוחי אדמה, בצל אביכי, פרחים וכל הסוגים המיועדים ליצוא. כשנה שעברה העליתי את הנושא, והשיב על זה שר החקלאות, אבל אני רואה שכבוד השר דוד מגן הפך להיות מומחה לכל דבר, כי הוא היחיד שמשיב ומשתתף מטעם הממשלה — ואני סומך עליו, אני מעריך ומכבד אותו.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
חבר הכנסת נפאע, רק אל תגויס במחמאות, זה יכול לקלקל לי במרכז שלי.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, מה שצריך לעשות עכשיו זה להעריך את הנוקים בכל מקום במדינה, כסקטור היהודי וכסקטור הערבי, ולתת פיצויים על הנוקים הגדולים שהיו. גם חברות

כמה שנים עברו וכו'. אבל אני מוכרחה, אם היושבי-ראש יאפשר לי לדבר רגע נוסף, לספר משהו, שלדעתי הוא פשוט מעניין ומרתק.

היו"ר ש' וייס:

אני מנכה לך את הברכות מהנאום.

עדנה סולודר (העבודה):

היועץ של משרד האנרגיה הראה לי קטע, שבו מסופר על שיטפון גדול שהיה בשנת 1931, גדול הרבה יותר מהשיטפון בפעם הזאת. עד כדי כך, שבאותה שנה עמדו לפתוח את סכר נהריים ותחנת רוטנברג, והשיטפון הזה דחה את הבנייה, שבה השתתפו גם הורי. הדבר המעניין הוא, שכל עובדי התחנה הסכימו לעבוד עבורה נוספת ללא שכר ולדאוג לכך שהתחנה תשוקם, והיא אומנם נפתחה כעבור שנה. חשבתי שלמען ההיסטוריה כדאי לספר את זה, כאשר בימים אלה אנחנו עוסקים במים ובחשמל, וכל כך מתלוננים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זה לא ייתכן. אולי כתוב שם שהיתה "עבודה ללא סכר", לא "עבודה ללא שכר".

היו"ר ש' וייס:

זה רעיון מעניין.

עדנה סולודר (העבודה):

חברי הכנסת, לחלק מהנוקים יהיה פתרון בתקציב, חלק יפוצו על-ידי קרן נזקי טבע, חלק ניתן לפתור על-ידי הקדמת תקציבים לכבישים: יש כל מיני דרכים. אבל יש הכרח מיידי להכריז על אסון טבע.

הכנסת הזאת חוקקה ב-15 במרס 1989 חוק פיצוי נפגעי אסון טבע, והוא אומר, לא פחות ולא יותר: "נזק עקב אסון טבע — נזק לנכס, שכתוצאה ממנו נגרם אובדן הכנסה, ובגידול רב-שנתי — אובדן הכנסה בתקופה ארוכה מעונת גידול אחת, והכול עקב תופעת טבע בעלת היקף חריג או עוצמה חריגה או משך חריג, או עקב הצטברות חריגה של תופעות טבע, אשר האמצעים המקובלים בחקלאות למניעתה ולטיפול בה נתגלו כבלתי יעילים" — והחשוב: "ואשר הממשלה, לפי הצעת שר החקלאות, שניתנה לאחר החייעצות עם השר הממונה על השירות המטאורולוגי, או השר הממונה על המכון הגיאולוגי, הכריזה שהיא אסון טבע לעניין חוק זה".

לכן, צריך לזכור את השנים האחרונות, צריך לזכור מה ספגה החקלאות — כבר אמרתי: את הקור, את הברד, צריכה מקור ושרפה משרב, אובדן מים.

אני פונה באמצעותך, השר דוד מגן, להכריז מייד על כל אזורי הארץ כמזכי אסון טבע. והיות שהממשלה צריכה להחליט לפי התהליך שהזכרתי, והיות שראש הממשלה הוא עכשיו גם שר החקלאות בפועל וגם שר האנרגיה בפועל, אני מבקשת שיתיעץ עם עצמו, זה ייקח פחות זמן, וכבר בישיבת הממשלה הקרובה יכריז על אסון טבע בכל חלקי הארץ. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחברת הכנסת עדנה סולודר. אני מזמין עכשיו את המשתתף השני בסדרה זו, את חבר הכנסת מוחמד נפאע: אחריו — את חבר הכנסת יוסי גולדברג, ואם הוא לא יהיה — את חבר הכנסת גרשון שפט.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אזורי המדינה בצפון, במרכז ובדרום הפכו למעשה מזכי אסון טבע. כמויות הגשם

דיבר היושב־ראש אני רוצה לפתוח ולומר, שבתפילתו של כוהן גדול ביום־הכיפורים נאמר, שלא ישמע הקדוש־ברוך־הוא את תפילתם של עובדי דרכים. מדוע? כי עובדי דרכים בדרך כלל אינם רוצים גשם. מפני שהם נוסעים בדרך. אני יכול לומר, שבשנה זו לא נשמעו תפילותיהם של עובדי דרכים, ויש לנו גשם פי כמה מאשר בשנים השחונות האחרונות, ויש רק בקשה, שישמע הקדוש־ברוך־הוא את תפילתם של החקלאים האומרים שדי בגשם, והגשם שירד עד עכשיו בוודאי היטיב עם החקלאים, אבל הוא גרם גם נזקים כבדים ביותר.

באותה תפילה של כוהן גדול ביום־הכיפורים נאמר על תושבי השרון, "שלא יהיו בתייהם קבריהם". מדוע זה נאמר? מפני שתושבי השרון היו בונים את בתייהם מחומר, מאדמה, וכשירד גשם כבד והיתה רוח סערה, אותם בתי נחרבו. לכן פנה הכוהן הגדול בתפילתו ביום־הכיפורים וביקש שלא יהיו בתייהם קבריהם.

לדאבונו, בסערות, בגשם, בשלג וברוחות בשבועות האחרונים אפשר להגיד לגבי רבים מאותם בתי, בעיקר רפתות ולולים — בתייהם היו קבריהם של אותם עופות, כפי שכולנו ראינו בצילומי הטלוויזיה בימים האחרונים.

לכן אני מצטרף בכל לב לקודמי, שביקשו שהממשלה תכריז על אסון טבע בכל אותם מקומות שנפגעו, והמקומות הם רבים, בכל חבלי הארץ, ואין הבדל אם זה בגולן, אם זה בקלנסווה או במקום אחר, ואם משהו רוצה לתפוס כאן טרמפ על אזור זה או אחר, אני אומר שאסון הטבע פגע בכל הארץ.

משום כך אני חושב, שהממשלה צריכה לתת פיצוי לפי חוק פיצוי נפגעי אסון טבע לאלה שנגרם להם אובדן הכנסה בתקופה ארוכה, כעונת גידול אחת, והכול עקב חופעת טבע בעלת היקף חריג ועוצמה חריגה ובתקופה חריגה, כפי שאומר החוק, המאפשר לממשלה להכריז על אסון טבע.

בהתאם לתקנות שחברו לחוק הזה, תקנה מס' 2 אומרת: תוקם ועדה לקביעת הזכויות לפיצויים עקב אסון טבע ושיעורם. חברי הוועדה יהיו המנהל, הוא יכהן כיושב־ראש, נציג שר האוצר ונציג שר המשפטים שימונו בידי עובדי משרדיהם.

אני קורא לממשלה להכריז ביום ראשון על אסון טבע, למנות את הוועדה על מנת שהחקלאים המסכנים שאותם ראינו, וגם לא־חקלאים שראינו בכל המקומות, עקב השיטפונות, עקב הקרה, עקב השלג ועקב המים שפרצו, אומנם יקבלו את הפיצויים.

יש חקלאים שלא ביטחו את עצמם בקרן לנפגעי אסון טבע. בפעמים קודמות לא היה כמעט הבדל בין אלה שביטחו את עצמם לבין אלה שלא ביטחו את עצמם. אני חושב שבכל זאת צריך להיות הבדל ביניהם, על מנת שחקלאי יבין, שאם הוא רוצה לקבל משהו מהממשלה בשל אסון טבע, הוא חייב לבטח את עצמו בשנים אחרות. לכן אני חושב שחקלאים שלא ביטחו את עצמם גם הם זכאים לפיצויים, אבל במידה מסוימת. כי צריך להיות הבדל, אדוני השר, בין חקלאים שביטחו את עצמם לבין חקלאים שלא ביטחו את עצמם, אפילו אם ההבדל הוא סמלי, על מנת שחקלאים יבטחו את עצמם להבא בקרן לנפגעי אסון טבע, מפני שאחרת יצא החוטא נשכר.

אני רוצה לסיים, אדוני השר, ולומר שאני חושב שכל חלקי הבית מאוחדים בדעה שהיה כאן אסון כבד לחקלאות, נוסף על כל האסונות שכבר יש לחקלאות, וצריך לעשות הכול כדי

הביטוח הודיעו, שאין ביכולתן לעמוד בממדים כאלה של נזקים במקומות מסוימים. דרוש חנוך, דרושה השקעה בכבישים, דרושה כוונות מתמדת של כל הגורמים כדי שהאנשים, החקלאות, התרנגולות, מקורות הפרנסה לא יהיו קורבן למכות של מזג האוויר.

ענף החקלאות הוא ענף חשוב, הוא מקור המחיה, הוא מקור פרנסה לרבים, ואי־אפשר להשאיר שטח זה הפקר למזג אוויר כלשהו, בלי טיפול ובלי להתגבר על הנזקים שנגרמים.

אדוני היושב־ראש, ידוע שזה שנים יש בעכו העתיקה, למשל, בתים מסוכנים. כמה בתים קרסו בחורף זה, ולממשלה יש למעשה פתרון אחד — להעביר את תושבי עכו הערבים לכפר מנר. זה פתרון לא מקובל, כי זה פתרון פוליטי ולא אנושי. זה פתרון בלתי אנושי.

בידי הממשלה, בידי המדינה ובידי התקציב הפתרון, שהגשם, המים והשלג יהיו לברכה, עם מעט מאוד נזקים לחקלאות, לתחבורה, לחשמל, ללימודים ולמגורים, וזה יצריך מדיניות אחרת והפניית משאבים ותקציבים על בסיס שוויוני וחלוקתם בין כל אזרחי המדינה, יהודים וערבים. צריך ללמוד מייד את הלקח כדי לטפל בצורה יעילה בעתיד, במיוחד אם תתממש ההערכה שאזורנו, אזור המזרח התיכון, נכנס לתקופה של שינוי באקלים, עם יותר גשם, יותר שלג והחרפה במזג האוויר, דבר אשר מחייב תוכנית רצינית ומדיניות חדשה בענף החקלאות, במטרה לפתח ולהביא לשגשוג. תודה רבה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת נפאע. רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסף גולדברג. אינני רואה אותו.

אליהו בן־מנחם (העבודה):

עכשיו נשמע על הנזקים בשטחים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת גרשון שפט, בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת בן־מנחם, אתה מתמקד בשכונות, הוא מתמקד בשטחים. הוא מתמקד כמה שהוא מייצג. למה לך מותר לייצג שכונות ולו אסור לייצג את השטחים?

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת ויינשטיין, אני לא יודע למה אתה מתרגז. הוא בסך הכול הודיע את הכותרת.

אליהו בן־מנחם (העבודה):

היו"ר מ' וירשובסקי:

לא, לא צריך להתרגז, חבר הכנסת ויינשטיין.

בבקשה, חבר הכנסת שפט, יש פה רוח טובה, אתה שומע.

אליהו בן־מנחם (העבודה):

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת בן־מנחם, אתה הולך לקלקל את הרוח הטובה, חבל, בבקשה, חבר הכנסת שפט.

גרשון שפט (התחיה):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, ברוח הטובה שעליה

כשלב שלאחר הבדיקות שנערכו, יוערכו הנוקים על-ידי שמאים מומחים, תהליך שדורש, כידוע, מטבע הדברים, נתונים מדויקים.

כפי שהיה המצב אתמול, ואני יכול להוסיף שגם הבוקר, יש אזורים שבהם לא ניתן אפילו להגיע לשטח כדי לאמוד את הנוקים מקרוב, כי עדיין יש הצפות ויש קשיים בגישה. יותר מכך: ייתכן שבחלק מהמקרים אנחנו עדיין לא מודעים למידת הנוק, ואתה, חבר הכנסת שפט, כחקלאי, בוודאי יודע, שרק כאביב, כאשר תתברר מידת הפגיעה במטעים ובעצים, נוכל לדעת מה היקפו של הנוק.

עם זאת, כבר עתה ברור, כפי שאמרתי בתחילת דברי, שהנוקים כבדים ביותר במקומות מסוימים, והתקשורת הצביעה עליהם גם אתמול וגם היום בפירוט רב. כך הדבר לגבי גידולים בשטח פתוח בערבה, שנפגעו כולם מקרה חריגה. לגבי יכול האבוקדו בגליל, שכבר עתה ברור שכרבע ממנו אבוד, ייתכן מאוד שהנוק אף גדול בהרבה. כן נפגעו פגיעה קשה אזורים במגזר הערבי. דיברתי עם ידידי, ראש המועצה בקלנסווה, יוסף תקרורי, בעניין הזה. אחרי שנחל-אלכסנדר עלה על גדותיו, כל היישוב הזה פשוט הוצף. 600 בתים הוצפו שם, ומי שמכיר את היישוב יודע שרוב התושבים שם הם חקלאים, ואני לא צריך לומר לכם מה קרה לארמות שם.

אדוני היושב-ראש, לסיכום אני רוצה לברך את חברי הכנסת על היוזמה שנקטו בהעלותם את הנושא לדיון. אני מודיע כאן בשם משרד החקלאות, שמשרד החקלאות יציע לממשלה להכריז על אסון טבע לגבי אזורים שנפגעו קשה ביותר.

נוכח המשמעות הכלכלית העצומה הכרוכה בכך, ובהעדר נתונים מספיקים, אני לא מתכוון להציע כבר עכשיו הגדרה כזו על כל חלקי הארץ, כי אחר כך העניין יהיה בבחינת "תפסת מרובה — לא תפסת", ואין צורך להרחיב.

שושנה ארבל-אלמזולי (העבודה):
יש הבטחה שב-23 ביוני הממשלה תדון ברשימה —

גד יעקבי (העבודה):

23 ביוני — זה מועד מצוי.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אני רוצה להזכיר לכם, חברת הכנסת ארבל וחבר הכנסת יעקבי, שתהייה תוצאות הבחירות אשר תהינה, הממשלה הזאת תמשיך לכהן גם אחרי 23 ביוני.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אל תהיה בטוח. זה אומנם מה שאתה רוצה, אבל זה לא בטוח.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

לא, לא. צריך לחכות לפרסום כרשומות ועוד תהליכים, עד שלא נבחרת ממשלה חדשה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

השר דן באסונות טבע, אז הוא מזכיר כמה מהם.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, חשבתי שלפי התקנון אתה צריך להיות אובייקטיבי.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני אובייקטיבי מאוד. אתה מפרש את זה באופן סובייקטיבי.

לפצות את החקלאים על מנת שהחקלאות תוכל להמשיך ולשגשג.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחבר הכנסת שפט. אני קורא לשר דוד מגן להשיב על ההצעות.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, לעתים חבר בממשלה יכול לבוא בטענות לחבר האופוזיציה. מבין הנוכחים אני משוכנע שלפחות חבר הכנסת שפט לא הפסיק להתפלל תפילת מנחה, המשיך להתפלל פעמיים "משיב הרוח ומוריד הגשם", למרות הגשם שירד. זו דרכה של הכנסת וזה תפקידה. לפני כמה חודשים היתה בצורת, הכנסת דנה בזה; כשיש גשמי ברכה, יושבים הכול בשקט; כאשר הגשמים קצת מופרזים, מעלים את הנושא לדיון, וזה בהחלט טבעי.

היו"ר מ' וירשובסקי:

בקץ מתפללים לטל, נכון?

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אכן, לטל.

בעוד אנו עוזלים נוכח גשמי הברכה, מתברר שברכה זו — נזקה כצדה. מכאן שהגזמה עלולה גם לפגוע, ודברי מכוונים בעיקר אל חברת הכנסת סולודר, שבשונה משאר המציעים היא בחרה להאשים את הממשלה גם בפגיע הטבע. ציינה "מחדלי ניקוז" ואמרה ש"ניתן היה להקטין הנוק אילו היו מוקצים משאבים" וכו'. וזאת כאשר ברור לכול, שמדובר אומנם בתופעת טבע חריגה, שלא היתה כמותה עשרות בשנים.

לגופם של דברים, ברור שהיו, וייתכן שעוד יהיו, נזקים כבדים ביותר, כפי שהצביעו עליהם חברי הכנסת המציעים, במגזר החקלאי; נזקים ישירים, שאותם אנחנו רואים בצער עקב השיטפונות, ההצפות והקרה; נזקים עקיפים, לטווח ארוך — פגיעה בתשתית ובעצים, שלילת הכנסה עתידית וכיוצא בזה.

חברי הכנסת, לדעתי אנחנו עדיין קרובים מדי לאירועים, וייתכן שעדיין הם לא הסתיימו בחורף הזה, מכדי שנוכל להגיע לאומדן מדויק ולסיכום נזקים אלו בטווח הקצר.

לא הכול נפגעו באותה צורה, וזאת אנחנו חייבים לזכור. חייבים לזכור, שהפגיעה היתה, לצערנו הרב, מגוונת מאוד. בחלק מהמקומות אנחנו מצביעים על יכולים שנפגעו, בחלק אחר — בעלי החיים, מתקנים חקלאיים וארמות שהוצפו ונסחפו, עם פגיעה קשה בהשקעות בהן ובאיכות שלהן. הפגיעה מקיפה בכל מקרה, ברמות שונות של חומרה, כנראה, את כל חמשת המחוזות שבטיפול משרד החקלאות; ומי שמכיר את המשרד הזה יודע, שמשרד החקלאות פועל באמצעות חמישה מחוזות שונים.

נחבקשתי לדווח לכנסת על פעילות משרד החקלאות נוכח פגעי הטבע האחרונים. עוד כ-7 בפברואר הוקם מטה חירום מיוחד, בראשותו של מר נתן רהב, האחראי לנושא נזקי טבע במשרד. במטה זה נכללים מומחי המשרד הבכירים בנושא, דוגמת הגברת יהלומה שחורי, מנהלת הקרן לנזקי טבע, ראש אגף ניקוז הקרקע ומנהל שירות הדרכה ומקצוע, כל אחד מחברי מטה החירום פועל מול כל אחד ממנהלי המחוזות שהזכרתי אותם.

בשלב זה נאספים ומועברים הנתונים לגבי הנוקים למגזר החקלאי. הוצאו לשטח צוותים של המשרד לבדיקה ולאומדן.

אליקים העצני (התחיה):

אף אחד עוד לא תפס את ההומור המושחז הזה.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

הנושא השני שאני מבקש לבשר לחברי הכנסת: אנחנו בוחנים עכשיו בממשלה את האפשרות להעביר מידיית פיצוי, ולו חלקי, לנפגעים, על מנת לאפשר למשקים החקלאיים המשך פעילות שוטפת, כדי למנוע שיתוק המשקים שנפגעו בדרגה שאנחנו מגדירים אותה קשה ביותר.

אדוני היושב־ראש, אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת, תחת הנהגתה הנמרצת של חברת הכנסת שושנה ארכלי־אלמוזלינו. אני נוהר מלחלק מחמאות עכשיו, בתקופת הפריימריס, כי אמרו שמחמאות מצד הליכוד גורמות נזק למעמדי המערך. אבל אני בהחלט מאחל לך הצלחה. אני חושב שהכנסת זקוקה לך להמשך כהונתך.

מיכאל בריזר (העבודה):
חיסלת אותה לגמרי.**היו"ר מ' וירשובסקי:**

תודה. חברי הכנסת, יש לי כאן כמה בקשות להצעות אחרות. השר הציע להעביר לוועדה. יש לי הצעה של חבר הכנסת יעקבי להעביר לוועדה את הצעתה של חברת הכנסת עדנה סולודר.

גד יעקבי (העבודה):

אני אציע להסיר.

היו"ר מ' וירשובסקי:

בסדר. חבר הכנסת בריזר, אתה הצעת לגבי חבר הכנסת גולדברג. הואיל והוא לא היה, אין לך מה להסיר. חבר הכנסת גד יעקבי, בבקשה.

גד יעקבי (העבודה):

כבוד היושב־ראש, אני פונה אליך גם בתוקף העובדה שפעלנו יחד במשרד החקלאות. אתה שימשת יועץ משפטי של נציבות המים, ואני — ראש המרכז לתכנון ופיתוח חקלאי והתיישבותי, נושא שנוגע במקצת לנושא שהעלו חברי הכנסת הנכבדים, והשיב עליו השר.

ובכן, גם בתוקף עברנו אני רוצה להציע לכאורה להסיר את ההצעה, רק מטעמים נוהליים. למעשה, ההצעה של חברת הכנסת עדנה סולודר ושל שני עמיתיה היא הצעה הנוגעת בעניין שהוא כנפשו של מתיישבים וחקלאים רבים בכל רחבי הארץ שעמדו בפני, אפשר לומר, אסון טבע שגרם להתמוטטות משקים, לסכל גדול, לבעיות חריפות מאוד, שיכולות למוטט את משקיהם אם הממשלה לא תבוא לעזרתם.

שמחתי לשמוע את דברי השר מגן. על כך שהממשלה מתכוונת לדון באורח רציני ולהציע תוכנית שתאפשר לשקם אותם אזורים ואותם יישובים ומשקים. יש להתיישבות ולחקלאות הישראלית לעתים מזל כיש. מצד אחד בצורת, מחסור במים, מצוקת גידולים חריפה; ומצד שני מדי פעם אסונות טבע, הפעם בכיוון מהופך, שהביאו ברכה הידרולוגית לישראל ולחקלאות כולה לטווח ארוך, אבל הביאו מצוקה ואסון ופגע קשה לאזורים מסוימים ולמשקים מסוימים. אני מציע שהכנסת תתייחס לנושא הזה במלוא הרצינות, והיא קוראת לממשלה, שאכן תממש את מה שהודיע כאן השר מגן בשמה ללא היסוס וללא דיחוי, באורח האופרטיבי ביותר, המיידית ביותר, תוך היענות לרגישות הרבה שיש כלפי הנושא הזה בקרב עשרות אלפי משפחות בישראל של חקלאים ומתיישבים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. חבר הכנסת ויינשטיין מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת נפאע. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כבוד היושב־ראש, גם אני מציע, מסיבות טכניות, להסיר את הצעתו של חבר הכנסת נפאע. אני מסייר בימים האלה ברחבי הארץ, וראיתי את הנוקים העצומים שנגרמו לחקלאות. בצד הלב המתרחב לנוכח גשמי הברכה, הגשמים הרבים, שפע המים, הלב דואב על הנוקים העצומים שנגרמים.

אני מבקש להעיר הערה אחת. בגלל העלות הגבוהה של תשלומי הנוקים, וזו עלות גבוהה לתקציב המדינה, אני חושש מכך שהממשלה תיתע מלהגיע למסקנות הנכונות המתחייבות מהחקוק.

אני מסכים עם השר דוד מגן, שהשעה עדיין איננה כשרה לקבל החלטות ולהעריך, משום שאנחנו נמצאים עתה בעיצומו של החורף. אני פונה לשר מגן ולממשלה להתחיל כבר עתה בהערכה של העלויות המתחייבות מהחקוקים הקיימים, ואם יהיה צורך — להגיע לשינוי כלשהו בחוק. כדי להגיע לעשיית צדק עם כל החקלאים ולמנוע סחבת שתבוא מצד משרד האוצר בגלל העלות הגבוהה, הייתי מציע ללכת בדרך הזאת.

אני מקבל את ההצעה ואת עמדתו של השר מגן, שכרגע עוד לא הגיעה השעה להכריז על האסון, להכריז מתוקף החוקים. אני מציע לבדוק את החוקים הללו ולראות, כיצד אנחנו מגיעים בחשורן, למי שלא יודע, בכפיר־שלם הכתים הם עדיין בתי־חומר. יש כמה כאלה. ועדת הכלכלה היתה שם. אני מציע שכל הכנסת תבוא לדאוג אתר תנ"כי במדינת ישראל בשנת 1992.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. חבר הכנסת בן־מנחם מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שפט.

שושנה ארכלי־אלמוזלינו (העבודה):

צריך לבקש מקדמה של 50% על חשבון פיצוי הנוקים.

אליהו בן־מנחם (העבודה):

אדוני השר, חבר הכנסת שפט התייחס כאן לפסוק מהתנ"ך על בתי־חומר בשרון. למי שלא יודע, בכפיר־שלם הכתים הם עדיין בתי־חומר. יש כמה כאלה. ועדת הכלכלה היתה שם. אני מציע שכל הכנסת תבוא לדאוג אתר תנ"כי במדינת ישראל בשנת 1992.

אליקים העצני (התחיה):

אם תגיד פעמיים, עוד יחזירו אותם לערכים.

אליהו בן־מנחם (העבודה):

חבר הכנסת העצני, אני לא מדבר על השטחים. מה קרה לך?

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת בן־מנחם, אני מציע שתדבר אלינו, אל הקהל הכללי, ולא תנהל שיחה עם חבר הכנסת העצני. בבקשה.

אליהו בן־מנחם (העבודה):

אני רוצה להתחיל, אם תשמור על השקט. העצני בדרך כלל מפריע לכולם.

היו"ר מ' וירשובסקי:

הוא ישמור על שקט.

אליהו בן־מנחם (העבודה):

אדוני השר, אני מבין את המצוקה הקשה של החקלאים. אני בעד לדאוג ולפעול כמה שיותר מהר כדי שהם יקבלו פיצוי.

כי מזה הם חיים. זו שכבה חלשה במדינת ישראל כשנים האחרונות, וחייבים לפעול.

אני רק מבקש מאדוני השר, שלא לשכוח אותם נפגעים בסיכוב הראשון של הסופה במדינת ישראל, תושבי שכונת-הארגזים, שכונת-התקווה, כפר-שלם, שטבעו בתוך שלוליות. הממשלה החליטה היום לעזור להם, אבל עם השתתפות ראשונית. מה קורה לאלה שאין להם השתתפות ראשונית? יש שם הרבה מאוד קשישים והרבה מאוד אנשים מהשכבות החלשות שמפחדים לגשת ולבקש פיצוי. אני מבקש בכל לשון של בקשה, שתפרסמו בעיתונות המקומית כתובת, למי לפנות, ותתחשבו באותם אנשים. גם ככה אין להם 100 שקלים, אז בוודאי לא יהיו להם אלפי שקלים להשתתפות ראשונית. הם יישארו עירומים מריהוט, מדברי חשמל ומכל דבר אחר. תודה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. חבר הכנסת ברי-זהר, היתה פה תקלה. אף שהצעתך להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גולדברג לא יכולה להתממש כי הוא איננו, אפשר לך בכל זאת לדבר דקה. היתה פה תקלה עם הרישום.

מיכאל ברי-זהר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני שמעתי שיש כוונה לתת פיצוי לחקלאים, אבל אני לא שמעתי — — —

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

זו לא כוונה, יש חוק.

מיכאל ברי-זהר (העבודה):

אבל אני עוד לא רואה את הפיצוי הזה. אני לא יודע מה גודלו. אני לא יודע מתי הוא יגיע. משום כך אני חושב, שהממשלה חייבת לתת מייד, בימים האלה ממש, כאשר לולים קרסו, כאשר פרות מתו, כאשר בתים נפגעו ושדות הוצפו, מייד בימים אלה תודיע הממשלה על מקדמה מיידית של 100 מיליון שקל על חשבון הפיצויים שיגיעו לחקלאים בשלב מאוחר יותר, על מנת שיוכלו להתחיל ולתקן את הנזקים המידיים ולהציל את אשר ניתן להציל. את החשבונאות, את הבדיקה ואת החקירה לעומק יעשו מאוחר יותר. עכשיו צריך להודיע על כך, וגם לנקוב בסכום.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. לגבי כל ההצעות האלה יש הצעות אולי פיקטיביות או טכניות להסיר, אבל אני מבין שיש הסכמה של השר להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה.

חברת הכנסת סולודר, את מסכימה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה?

עדנה סולודר (העבודה):

כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת נפאע?

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת שפט?

גרשון שפט (התחיה):

כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:

יש הצעה, בהסכמת המציעים, להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה; כנגד, כמובן, ההצעה להסיר. נא להצביע. זו הצבעה מס' 10.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה — 18

בעד ההצעה שלא לכלול

את הנושא בסדר-היום — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את-הנושא לוועדת הכלכלה

נחלקה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

ברוב של 18, ללא התנגדות וללא הימנעות, הועברו שלוש ההצעות בעניין נוקי החקלאות בגין פגעי מזג האוויר לוועדת הכלכלה של הכנסת.

יח. הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון — ניהול פנקסים), התשנ"ב — 1991*

(הצעת חבר הכנסת ח' אורון)

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. אני קורא לחבר הכנסת חיים אורון להביא הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון — ניהול פנקסים), התשנ"ב — 1991, הצעה שסימנה תחתקפ"ה. בבקשה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להביא הצעת חוק שעיקרה — לנסות ולהסדיר קטע שאיננו מוסדר כרגע. במציאות שבה — מציאות שלטעמי היא חיובית, כמובן — למעלה מ-93% מקרקעות ישראל הן בבעלות המדינה ורק חלק קטן מהן רשום בטאבו, רישום אותה קרקע בטאבו הוא, כמובן,

* נספחות.

מידע פתוח לציבור, וכל אחד יכול לבוא ולדעת מה קורה בחלקה או במגרש שלי. מקום מגוריו. אבל רוב-רובם של שטחי המקרקעין במדינת ישראל מתנהלים בתוך הספרים של מינהל מקרקעי ישראל ואינם פתוחים לידיעת הציבור, להוציא מקרים שבהם מדובר באדם שנוגע באותו חיק או בכא-כוחו. יכול להיות מצב שאדם, מסיבות כאלה ואחרות, רוצה לדעת מה מתרחש בנכס שלידו ורוצה להגיע למידע, למשל, האם הוא מוחזק לשנה, לעשר שנים, האם יש שינויים בייעוד שלו וכו' — המידע הזה כולו חסוי מעיני הציבור.

כאשר טיפילתי בנושא זה בפניות מספר גם למינהל וגם למשרד המשפטים, נאמר לי שמרשם המקרקעין, בהבדל מן

חברי הכנסת, אין ספק שרישום בטאבו יש לו עדיפות, גם כראיה משפטית, והרישום גם מדויק יותר. יש חשש כי קבלת החוק הזה תביא לידי רפיון במאמצים הנעשים על-ידי המינהל להסדר המקרקעין.

עם זאת, יש גם לשקול את ההוצאה הכספית כולה, כאשר שתי רשויות דומות פועלות כאילו מתחרות הן זו בזו. יש לבחון את ההוצאה הכספית המיוחדת הזאת. אבל, אני מסכים כי יש לזרז הליך כזה כך או כך, כדי לפתור בעיה אמיתית, כפי שהעלה לפנינו חבר הכנסת חיים אורון.

לכן, אני מציע להעביר את ההצעה הזאת לוועדת הכספים של הכנסת.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מציעה להעביר את הצעת החוק לוועדת הכלכלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו, אם את עומדת על כך, אני אעביר את זה לוועדת הכנסת, והיא תחליט. אבל אני חושב שאם רוצים לעשות עבודה מהירה, ההעברה לוועדות רק יכולה לגרום סחבת. אם יש פה הסכמה של המציע וסגן השר —

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

סגן השר יחזור בו מהצעתו ויעביר את ההצעה למקום הטבעי שלה, לוועדת הכלכלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו, החוקים בנושא זה, חוקים של מינהל מקרקעי ישראל, היו גם בוועדת החוקה, גם בוועדת הכספים וגם בוועדת הכלכלה. אם את עומדת על כך, אני מעמיד להצבעה להעביר את הצעת החוק לוועדת הכנסת, והיא תחליט להעביר את זה לוועדה הקבועה. מי שהוא בעד — יצביע. אין לי ברירה. לדעתך, חבל על הזמן, אבל זו וזכותך. זו הצבעה מס' 11.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 9

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מינהל מקרקעי

ישראל (תיקון — ניהול פנקסים).

התשנ"ב — 1991, לדיון מוקדם בוועדה

שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

כרוב של תשעה, ללא התנגדות וללא הימנעות, הועברה הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון — ניהול פנקסים). התשנ"ב — 1991, של חבר הכנסת חיים אורון, לוועדת הכנסת לקביעה לאיזו ועדה יעבור החוק להכנתו לקריאה ראשונה.

הטאבו, ובהבדל ממרשם החושבים למשל, שאלה הם גופים פתוחים לציבור על-פי ההגדרה והרישום בהם מהווה גם הוכחה גוברת על כל רישום אחר — אפילו אם התברר שהרישום האחר הוא הנכון ולא הטאבו נכון, הרישום בטאבו גובר עליהם.

אני לא מציע פה לשנות סדרי עולם. אני לא מציע שהפנקס הזה, שיתנהל, יהיה גובר על כל דבר אחר. אבל אני מציע שיהיה פנקס מקרקעין, שבו אדם מן היישוב, על-פי הליך מסוים, אולי בתשלום אגרה מינימלי, יוכל לבוא ולדעת מה קורה בו, שכתובו ויפיעו. כמו שנאמר פה, עסקאות שאושרו על-ידי המינהל, פסקי-דין, החלטות וצווים שניתנו על-ידי כתי-המשפט או על-ידי רשות אחרת המוסמכת לכך על-פי דין, הגושל למינהל ויש להם משמעות לגבי אותו נכס שבו מדובר, או נושאים אחרים שהם משמעותיים לגבי כלל הציבור בשל הנכסים הללו.

נאמר לי שיש מגבלות, לעתים ביטחוניות ולעתים אחרות. היות שמדובר בקריאה טרומית, אני מוכן שמעשה החקיקה הזה לא יפגע בשום אינטרס סביר שיש עניין לקיים אותו ולשמור עליו. אבל אני חושב שהעובדה הפשוטה, שאדם מן היישוב איננו יכול לדעת מה מעמדו של נכס שיש לו בו עניין לגיטימי כזה או אחר, זו מציאות שהדעת איננה סובלת אותה בימינו. מה עוד שלא מדובר, כנראה, במאגר כה מסובך בגלל המחשבים והמיכון, והבעיה היא לא בתחום הזה.

אם למינהל יש תיק משלו לצורך ניהול מקרקעי ישראל לשיטתו, והם חלק מנכסי המדינה — ינהל אותם כרצונו; אני מדבר על אותם נכסים או על אותו היבט שהנכסים הללו יש משמעות למעמדם לגבי כלל הציבור.

לכן, אני מציע לקבל את החוק הזה בקריאה טרומית. אם אנשי המינהל או גורמים אחרים ירצו לסייג סייגים, סבירים כמובן — אבל ראוי שהם יקיימו את העיקרון הפשוט של מידע זמין לכל! אזרח לגבי נושאים שיש להם נגיעה ישירה לאינטרסים מוכרים שלו.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. לאיזו ועדה אתה מבקש להעביר את ההצעה?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

בהסכמה עם כבוד סגן השר, אני מוכן להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים, מתוך כוונה והבטחה שיחד ננסה להעביר את החוק.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני קורא לסגן שר השיכון להשיב על ההצעה. בבקשה.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

מקרקעי ישראל — זה ועדת הכלכלה, למה ועדת הכספים?

סגן שר הבינוי והשיכון א' רביץ:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בעת הזאת נעשים מאמצים מרובים במינהל מקרקעי ישראל להכין אזורים נרחבים להסדר שיאפשר רישום המקרקעין בטאבו.

יט. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון — מימון תשלומים חריגים), התשנ"ב — 1991*
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

חשוב השכר הממוצע כך שתימנע, או לפחות תצומצם במידה משמעותית, היווצרות תופעה כזאת.

כידוע, השכר הממוצע על-פי החוק מחושב בחודש ינואר של כל שנה, וכל אימת שמשולמת תוספת יוקר. כאשר תוספת היוקר שולמה בספטמבר, אוקטובר או נובמבר, הרי בחישוב השכר הממוצע על-פי החוק נכללו תשלומים שנתיים כמו הבראה וכיגוד. התוצאה היתה, כי השכר הממוצע על-פי החוק היה גבוה במיוחד. בעדכון הבא של הקצבאות, שחל בחודש ינואר, לא נכללו חודשי השכר החריג בחישוב השכר הממוצע. לכן, בדרך כלל חלה ירידה נומינלית בשכר הממוצע על-פי החוק ובקצבאות המחושבות ממנו.

כולנו זוכרים את המאבקים, הוויכוחים והדיונים הממושכים, שלעתים חרגו אף מגבולות הטעם הטוב, במטרה למנוע ירידת הקצבאות.

חברי הכנסת, תיקון חוק השכר הממוצע, מינואר 1992, נותן מענה נאות על בעיה זו. על-פי תיקון זה, השכר החריג בגין תשלומי הבראה, כיגוד והפרשי שכר שנתיים, שבאים במלואם לידי ביטוי בחודש תשלום — מתפרסים על פני כל חודשי השנה, וכך תימנענה תנודות קיצוניות ומלאכותיות ברמת השכר הממוצע, והתפתחות רמת הקצבאות תהיה תואמת יותר את התפתחות רמת החיים של האוכלוסייה.

תיקון זה עמד במבחן המציאות כבר בחודש ינואר השנה. השכר הממוצע והקצבאות המחושבות גדלו בחודש זה בכ-2%, לעומת שנים קודמות, שבהן התחייבה ירידה נומינלית בקצבאות, ורק בעמל רב הצלחנו למנוע ירידה זו.

הצעת החוק של חברת הכנסת גז'נסקי היתה בהחלט במקום כשיטת החישוב הקודמת, אך תועלתה מועטה לאחר תיקון החוק, שנתן פתרון סביר לבעיה. לכן אנו מציעים לדחות את הצעת החוק, תודה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברת הכנסת גז'נסקי, יש לך זכות להשיב; או שאת מבקשת הצבעה?

חברת גז'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הצבעה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. יש הצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון — מימון תשלומים חריגים) לוועדת העבודה והרווחה — או להסירה מסדר-היום. נא להצביע. זו הצבעה מס' 12.

ה הצ ב ע

	בד	ההצעה להעביר את הצעת
7 —	החוק לדיון מוקדם בוועדה	
	בד	ההצעה להסיר את
— אין	הצעת החוק מסדר־היום	
— אין	נמנעים	

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא. אני קורא לחברת הכנסת חמר גז'נסקי, שתביא את הצעת חוק תחתקצ"ג, הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון — מימון תשלומים חריגים), התשנ"ב — 1991. בבקשה.

חמר גז'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, סגן השר הלפרט אמר לא מכבר, ששחיקת קצבאות הביטוח הלאומי היא אחד הגורמים העיקריים לגידול בעוני.

ערכה של קצבה ממוצעת ירד מ-5% מהשכר הממוצע ב-1985 ל-3% בתחילת 1992. ביולי 1991 הסתבר, שמקבלי קצבאות הביטוח הלאומי איבדו 7% משווי הגמלאות עקב עסקת החבילה, שהקדימה את מועדי תשלום תוספת היוקר.

בעקבות זאת התקבל התיקון מס' 77 לחוק הביטוח הלאומי, המכניס מושג חדש — שכר מדוד — שמטרתו פיזור דמי ההבראה ותוספת הביגוד על פני כל חודשי השנה, ועל-ידי כך הטיית התנודות בשכר הממוצע המשמש בסיס לחישוב הגמלאות. אך גם לאחר תיקון זה אין מניעה חוקית, שעקב שחיקת השכר הממוצע במשך יופחתו הגמלאות לקשישים. לילדים, לנכים ולמקבלי הבטחת הכנסה.

לכן באה הצעת החוק המונחת לפני חברי הכנסת, בשם חברי הכנסת של סיעת חד"ש, הקובעת עיקרון, שבכל מקרה שהשכר הממוצע שמשמש כבסיס לחישובי קצבאות הביטוח הלאומי יורד, ולצורך זה גם השכר המדוד, הקצבאות יישארו ברמתן הקודמת הביטוח הלאומי לא יקטין אותן.

הסעיף השני בהצעת החוק נועד להגן על המוסד לביטוח לאומי עצמו. הוא קובע, שהאוצר יפצה את הביטוח הלאומי על מלוא ההוצאה הנוספת, כדי להבטיח שהגמלאות יישארו ברמתן הקודמת.

חברי הכנסת, כאשר זו השנה השלישית ברציפות חלה שחיקה ריאלית בשכר הממוצע במשק, חוק זה חיוני למקבלי הקצבאות, לקשישים, לנכים, למקבלי הבטחת הכנסה. אני מבקשת להעביר את הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחברת הכנסת גז'נסקי. אני קורא לסגן השר לענייני הביטוח הלאומי להשיב על ההצעה.

אני שמח שלקראת סוף הקדנציה חברי הכנסת למדו להביא את הדברים בקצרה מאוד ולעניין. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר העבודה והרווחה (לנושאי הביטוח הלאומי) ש' הלפרט:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק של חברת הכנסת גז'נסקי נועדה לשמור על ערכן הנומינלי של הקצבאות ולמנוע ירידתן במקרה שחשוב מחודש של השכר הממוצע על-פי החוק מחייב הורדת שיעור הקצבאות.

אין ספק לגבי חשיבות שמירת ערך הקצבאות ומניעת תנודות ברמתן. ואומנם רק לפני כחודש ימים תוקנה נוסחת

— הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון — מימון תשלומים חריגים):
הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (רשיונות להפעלת מונית) (הוראת שעה) —

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
להוסיף את קולו של חבר הכנסת חיים אורון.

היו"ר מ' וירשובסקי:
להוסיף את קולך?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:
אם כן, זה רוב של שמונה קולות.

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח
הלאומי (תיקון — מימון תשלומים חריגים),
התשנ"ב—1991, לדיון מוקדם בוועדת
העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
ברוב של שבעה, ללא התנגדות וללא הימנעות, הועברה
הצעת החוק של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי לוועדת העבודה
והרווחה.

כ. הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (רשיונות להפעלת מונית) (הוראת שעה), התשנ"ב—1992*

(קריאה ראשונה)

אינו: חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי — כאילו אינו; חבר
הכנסת שבח וייס — אינו; חבר הכנסת גדליה גל — אינו;
חבר הכנסת חגי מירום — אינו; חבר הכנסת אלי דיין —
אינו; חבר הכנסת אברהם בורג — אינו. חברת הכנסת
שושנה ארבל—אלמוזלניו, את מצילה תמיד את כבוד הכנסת.
בבקשה.

שושנה ארבל—אלמוזלניו (העבודה):
כבוד היושב־ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק כזו הוגשה
על-ידי עוד לפני שנה. אני הקפאתי אותה כדי לאפשר שתובא
הצעת חוק של הממשלה, אשר הוגשה עליידי שר התחבורה,
ונתבקשתי על-ידו שלא לטפל בינתיים בהצעת החוק שלי.
נענית לבקשתו.

הצעת החוק שנחקקה לפני שנה על-פי הצעת הממשלה
יצרה, לדעתי, עיוות נוסף, שאני הזהרתי מפניו. כאשר גם אז
דובר על פתרון בעייתם של הנהגים השכירים, שבעקבות שינוי
השיטה מ-1986 הם אכן קופחו ונעשה להם עוול גדול. יצא
אפוא, שכאשר הקצינו את המכסה של 650, בכל זאת, על אף
ההודעה של המפקח על התעבורה, שאין כל כך הרבה מקרים
של בעלי מוניות שלא קיבלו ממנו רשיון, אלא הם קנו בעצמם,
מספרם היה די מכובד. מדובר ב-280 נהגים שרכשו רשיון
בדרך של העברה. 370 שכירים הגישו, ו-280 נהגים שאינם
שכירים, אלא קנו בעצמם את המספר. וזה יצר מצב, שאלה יזכו
פעם נוספת, ואילו חלק מאותם שכירים שנשארו ולא עלו
בגורל, יקופחו פעם נוספת.

לכן את הצעת החוק שלי החייתי מחדש, כמו שאומרים,
לאחר שהקפאתי אותה, ובסכמתם של משרד התחבורה ושל
השר, היא עברה את שתי הקריאות והיתה מוכנה להנחה על
שולחן הכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. שר התחבורה
פנה אלי וביקש, שאני אעכב את הגשתה של הצעת החוק
לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, כי יש בדעתו להציע הצעה
דומה, ואז נשלב את שתי ההצעות הללו ביחד. פנה שר
התחבורה וביקש, והנימוקים שלו עמו, ואני מבינה את זה: אנו
נמצאים לפני מערכת הבחירות, כך הוא התבטא. לכן הסכמתי
בהחלט שהצעת החוק שלי תשולב ותמוזג בהצעת החוק של
הממשלה, ואנחנו נגיש הצעת חוק אחת. אני מקווה שוועדת
הכנסת אכן תאשר את הבקשה לשילוב שתי ההצעות יחד, כי הן
דומות גם מבחינת הניסוחים שלהן, ונוכל להגיש אחת כך
לכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית הצעת חוק אחת

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, לא תם סדר־היום. אנחנו ממשיכים. אני
קורא לסגן שר התחבורה להביא את הצעת חוק לתיקון פקודת
התעבורה (רשיונות להפעלת מונית) (הוראת שעה).
התשנ"ב—1992, בקריאה ראשונה. בבקשה, אדוני סגן השר,
כולנו נודה לך אם זה יהיה קצר ולעניין.

סגן שר התחבורה א' גור:
קצר, קצר מאוד.

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, מטרתו של החוק לתיקון
פקודת התעבורה (תיקון מס' 25), התשנ"א—1990, אשר
נתקבל לפני כשנה, היתה לפתור את בעייתם של נהגי מוניות
בעלי ותק בנהיגת מונית, אשר נפגעו משינוי השיטה להקצאת
רשיונות למוניות בשנת 1986.

לפי חוק זה, נקבעה לשנת 1990 מכסה של 650 רשיונות
להפעלת מונית, המוקצים למבקשים הממלאים אחר
הקריטריונים שנקבעו בו, ובהם עבודה בפועל בנהיגת מונית
כעיסוק עיקרי החל משנת 1978, במשך מספר שנים שנקבע
בחוק.

בין המבקשים אשר הגישו למפקח על התעבורה בקשות
לרשיונות ממכסה זו נערכה הגרלה, ולא עלו בגורל כ-350
בעלי ותק בנהיגת מונית משנת 1978, שלא קיבלו מעולם
ישירות מן המדינה רשיון להפעלת מונית, ומשנת 1978 גם לא
קיבלו מאדם אחר רשיון למונית.

הצעת החוק המונחת לפניכם באה לפתור אחת ולתמיד את
הבעיה של קבוצה ספציפית זו של נהגי מונית, שהם, כאמור,
שכירים.

הצעת החוק מאפשרת גם לקבוע, נוסף על הקצאה זו,
מכסת רשיונות לשנת 1992 לציבור הרחב, לפי החוק הקיים.

אני מציע אפוא, אדוני היושב־ראש, לאשר את הצעת
החוק בקריאה ראשונה ולהעבירה לדיון בוועדת הכלכלה של
הכנסת.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לאדוני סגן השר. אני מודה שזה הלך מהר ולעניין.

אנחנו ניגשים לדיון. הדיון הוא אישי, במסגרת של שלוש
דקות. הרשימה סגורה. ראשון המשתתפים בדיון הוא חבר
הכנסת אברהם פורז — אינו; חבר הכנסת חיים אורון —

— הצעת חוק לחיקון פקודת התעבורה (רשימות להפעלת מוניית) (הוראות שעה);
— הצעת חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה) —

ועל כן, בהסכמה עם יושבת-ראש ועדת הכלכלה, אנו מבקשים, כאמור, לדרון בכך במסגרת הוועדה ולנסות לשלב כל מה שניתן, ובלבד שהעוול הזה יבוא על חיקונו הצורך. תודה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. חברי הכנסת, אחרי הדיון הארוך והממצה הזה, אנחנו ניגשים להצבעה. והמדובר הוא על העברת הצעת החוק לחיקון פקודת התעבורה, שהביא סגן שר התחבורה, לוועדת הכלכלה להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, יחד עם הצעת החוק של חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמזלינו.

ה צ ב ע

בכד ההצעה להעביר את	
הצעת החוק לוועדה	— 5
נגד	— אין
נמנעים	— אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לחיקון פקודת התעבורה (רשימות להפעלת מוניית) (הוראות שעה), התשנ"ב — 1992, לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

ברוב של חמישה, ללא התנגדות וללא הימנעות, הועברה הצעת החוק לוועדת הכלכלה של הכנסת.

כא. הצעת חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה), התשנ"ב — 1992*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

שונות. דחינו הצעה להכריז על יום שבתון ביום הבחירות; דחינו הצעות אחרות מסוג זה — —

היו"ר מ' וירשובסקי:
לבטל שבתון.

חיים קורפו (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):
לבטל שבתון, כן.

— — רק מתוך רצון לשמור על הייחוד של הוראת השעה לצורכי הבחירות לכנסת השלוש-עשרה.

מוגשת בזה הצעת החוק עם הסתייגות אחת, שהוועדה לא נטתה לקבל אותה, אבל היא אישרה לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין, או לחבר הכנסת פורז להסתייג.

ההצעה שלהם היא, להגביל סיעת יחיד חדשה בחוק מימון מפלגות; זה לא לחוק הבחירות לכנסת, אלא זו הצעה לחקן את חוק מימון מפלגות ולקבוע סיעת יחיד חדשה. זה מונח חדש, שלא קיים בהגדרה כיום. כיום ההגדרה בחוק היא — גם סיעה שנבחרה לכנסת כסיעת יחיד וגם כזו שוועדת הכנסת הכירה בה בתוך תקופת הכהונה כסיעה. לשני הסוגים יש מונח אחד והגדרה אחת של סיעת יחיד. הם רוצים ליצור מונח חדש — סיעת יחיד חדשה, כלומר, סיעת יחיד שנחתהוורת בכנסת במהלך כהונתה של הכנסת. והם רוצים לקבוע, שסיעה כזאת לא תקבל את המקדמה שכל סיעת יחיד זכאית לה במקרה שלא תזכה במנדט אחד בכנסת השלוש-עשרה.

משולבת של שר התחבורה ושל חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמזלינו.

לכן אני מציעה, אדוני היושב-ראש, להעביר את הצעת החוק לוועדת הכלכלה, כדי שנוכל להכין אותה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית במשולב עם הצעת החוק שלי, אשר אכן ממתינה ומחכה להצעתו של השר קצב. תודה רבה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת גד יעקבי — איננו נוכח. תמה רשימת הנואמים. בבקשה, סגן שר התחבורה.

סגן שר התחבורה א' גור:

אדוני היושב-ראש, אני בהחלט רוצה לכרך את יושבת-ראש ועדת הכלכלה של הכנסת, חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמזלינו, על הדאגה ועל המאמצים שהיא השקיעה כדי שעיוות מסוים, שנגרם לקבוצה נכבדה של למעלה מ-900 נהגי מוניות שכירים, יתוקן. שר התחבורה, בהכיר את חשיבות הנושא ובהכירי אף הוא בעיוות שנגרם, סיכם — כפי שהעידה כאן חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמזלינו — שיובא, כהצעה ממשלתית, החוק הזה לקריאה ראשונה בכנסת, ויחד עם המפקח על התעבורה הם עשו כל מאמץ כדי לסיים אחת ולתמיד את העוול שנגרם לקבוצה של 650 נהגים; והסתבר לנו, כתוצאה מהגשת מועמדותי בתאריך שנקבע לשם כך במשרד התחבורה אצל המפקח על התעבורה, שקיימים עוד כ-350 נהגים שגם לגביהם יש בהחלט הצדקה לחקן את המעוות.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנו ניגשים לנושא שלפני האחרון: חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה), המובא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט יביא את החוק חבר הכנסת חיים קורפו.

חיים קורפו (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה) נולד בשל קבלת חוק התפורות הכנסת השתיים-עשרה וקביעת מועד בחירות מוקדם יותר, ב-23 ביוני 1992. לצורך זה היינו צריכים להתאים את לוח הזמנים של מערכת הבחירות: היינו צריכים לחקן את פנקס הבחורים כדי לכלול את כל אלה שימלאו להם 18 שנה עד יום הבחירות, וכן עולים חדשים שיגיעו עד 120 יום לפני יום הבחירות ויתאזרחו בארץ.

הצעת חוק זו הובאה אתמול לקריאה ראשונה, הועברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, ואני מתכבד להביא אותה בזה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. הוועדה בעיקרון לא קיבלה תיקונים מתיקונים שונים שהוצעו לה, שחרגו ממסגרת הוראת שעה לבחירות לכנסת השלוש-עשרה, כי בהודמנות חגיגית זו, לא היה אפשר להלכיש על הוראת שעה זו תיקונים שחברי הכנסת מתעתדים להגיש אותם כהצעות חוק קבועות. הם צריכים להיכנס לחיקון חוק הבחירות לכנסת, או לחיקון החוקים האחרים, כתיקון קבע ולא כהוראת שעה לצורך הבחירות לכנסת השלוש-עשרה. לכן דחינו הצעות מהצעות

היו"ר מ' וירשובסקי:
ברוב של שלושה, ללא התנגדות וללא הימנעות, אושרו הסעיפים 1 — 30.

מיכאל בריזהר (העבודה):
אפשר לעשות פוטש. אני וחברת הכנסת ארבלי-אלמולינו יכולים להפיל את החוק הזה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, אחרי סעיף 30 יש תוספת לחבר הכנסת אברהם פורו, שלא נכח כאן ולא נימק, ולכן נצביע בלי הנמקה. מי בעד התוספת הזאת? זו הצבעה מס' 15.

ה צ כ ע

בעד ההצעה של חבר הכנסת	
א' פורו אחרי סעיף 30	— אין
נגד	— 4
נמנעים	— אין
ההצעה של חבר הכנסת א' פורו לתוספת אחרי	
סעיף 30 לא נתקבלה.	

היו"ר מ' וירשובסקי:
ברוב של ארבעה, ללא התנגדות וללא הימנעות, נדחתה ההסתייגות של חבר הכנסת פורו.

לסעיפים 31 ו-32 אין הסתייגויות. נא להצביע, הצבעה מס' 16.

ה צ כ ע

בעד סעיפים 31 — 32	— 4
נגד	— אין
נמנעים	— אין
סעיפים 31 — 32 נתקבלו.	

היו"ר מ' וירשובסקי:
ברוב של ארבעה, ללא התנגדות וללא הימנעות, אושרו סעיפים 31 ו-32. בזה תמה הקריאה השנייה של החוק.

אנחנו ניגשים עכשיו לקריאה שלישית של חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה), התשנ"ב — 1992. נא להצביע, הצבעה מס' 17.

ה צ כ ע

בעד החוק	— 5
נגד	— אין
נמנעים	— אין

חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה), התשנ"ב — 1992, נתקבל.

היו"ר מ' וירשובסקי:
ברוב של חמישה, ללא התנגדות וללא הימנעות, אושר החוק בקריאה שלישית, והוא עכשיו חלק ממערכת הבחירות שלנו לכנסת השלוש-עשרה. לו המשכנו להצביע עוד שעתיים, אולי היינו מגיעים ל-30 מצביעים, כי כל פעם עלה מספר המצביעים באחד.

חברי הכנסת, עוד לא חם לגמרי סדר-היום.

טענות, טענת הוועדה, כנגד הצעה זו נחלקת לשתיים: האחת, שזו במידה מסוימת חקיקה רטרואקטיבית, כי זה לא היה קיים כאשר אנשים אלה הוכרו כסיעה, והחוק אפשר להם לקבל את המימון. השנייה, והיא החשובה יותר — אין כיום כלל אפשרות להיות סיעת יחיד נכנסת לכנסת, כי אנחנו העלינו את אחוז החסימה. אנחנו קבענו את אחוז החסימה — 1.5%, במקום 1%. כלומר, סיעת יחיד כבר לא יכולה להיות. פירוש הדבר, שלא זו בלבד שאנחנו מחוקקים חקיקה רטרואקטיבית, אלא ממש מענישים ומעמידים אותם במצב שהם לא יכולים לקבל את זה, כי כבר אין סיעת יחיד. הסיעה הקטנה ביותר שתכנס לכנסת תהיה סיעה בת שניים, בשל העלאת אחוז החסימה, שכבר נכנסה לחוק.

על כן אני מציע לדחות את ההסתייגות הזאת. עם כל הבנתנו את החששות שיש, שאולי סיעות יחיד לא מתעדות לשוכ, ואין כל אפשרות לגבות מהן בחזרה את המקדמות, אין לגזור מן האפשרות התאורטית על המציאות שלנו. המציאות הוכיחה, שכל סיעת יחיד שיצאה, עשתה מאמץ וקיימה מערכת בחירות והשתדלה לחזור, והופיעה במערכת הבחירות והשתתפה בה. אין לגזור מכך שקיימת אפשרות שהוא ילך לביתו ולא יעשה דבר.

מכיוון שיש החמרה נוספת, כפי שצינתי אותה, אני מציע שלא לקבל את ההסתייגות ולאשר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

מיכאל בריזהר (העבודה):

אבקש להעיר הערה. אין תקשורת. זה לא מכוון לתקשורת, אבל אני מוכרח להביע בפניך את צערי הרכ על שחוק כה חשוב כמו חוק הבחירות לכנסת מוגש כאשר יושבים בכנסת שני חברי כנסת.

היו"ר מ' וירשובסקי:

זאת בוודאי לא אשמת.

מיכאל בריזהר (העבודה):

זו גם לא אשמת היושב-ראש. אני פשוט רוצה להביע את צערי, שדבר כזה קורה לנו כאן, שחוק כזה אנחנו מעבירים עם שני חברי כנסת. זאת כאמת בושה.

חיים קורפו (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

זה גורלו של חוק שיש לגביו הסכמה כללית. אילולא היתה לגביו הסכמה כללית — אני מניח שפה היו יושבים "בנערינו ובזקנינו". זה חוק שיש לגביו הסכמה כללית, כל סיעות הבית חתמו עליו וכל אחד סומך על האחר. אנחנו צריכים לראות כל אחד כאן כמייצג 50 חברי כנסת.

היו"ר מ' וירשובסקי:

כן, זה גם נכון. תודה.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה בקריאה שנייה. לסעיפים 1 — 30 אין הסתייגויות. זו הצבעה מס' 14.

ה צ כ ע

בעד סעיפים 1 — 30	— 3
נגד	— אין
נמנעים	— אין

סעיפים 1 — 30 נתקבלו.

כב. הודעה אישית של חבר הכנסת מ' בר-זהר

ישראלים אחרים, שכל חטאם הוא, שאין הם חושבים כמותו. זה ניסיון מכוון לעזור את היצרים האפלים ביותר ולהסית אנשים תמימים נגד שטן נאצי דמיוני שחבר הכנסת העצני וחבריו מציגים לעיני הציבור. כך, לצערי, פעלו ועדיין פועלים משטרים ותנועות אפלות שמוטב היה לו נמחקו מהווייתנו.

אני מוכן להתווכח עם חבר הכנסת אליקים העצני וחבריו, עם חברת הכנסת גאולה כהן ותומכיה, עם המתנחלים ועם "שלום עכשיו". אך הם כולם אחי, כולם בני עמי, גם אם יש בתוכם ריב מר ונוקב. ומי שמסית לשנאה סופר שיהיה גם הוא קורבן לשנאה, וזאת עלינו למנוע בכל מחיר.

לא ניתן שבין כותלי הכנסת, שקמה על 6 מיליוני קברים, יישמעו קריאות: "נאצי" ו"אנטישמי".

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחבר הכנסת מיכאל בר-זהר. גם אני הייתי קורבן להתקפה כזאת מחבר כנסת אחר, שמצא אחר כך את העוז להתנצל.

חברי הכנסת, תם בזה סדר-היום ואני עומד לנעול את הישיבה. הישיבה הבאה תתקיים ביום י"ג באדר א', 17 בפברואר 1992, ביום שני הבא בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני קורא לחבר הכנסת מיכאל בר-זהר להביא הודעה אישית.

מיכאל בר-זהר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בדיון שנערך היום במליאת הכנסת בעקבות הצעתי לסדר-היום על הפסקת ההתנחלויות, תקף אותי חבר הכנסת אליקים העצני בגסות חסרת תקדים והשווה את דברי לדברי הבלע של הנאצים והאנטישמים.

את דברי גם שיסעו קריאות ביניים של חבר הכנסת העצני וחברת הכנסת גאולה כהן, אשר האשימו את חברי ואותי באמצעות ביטויים כגון: בוגדים ומלשינים.

ביטויים אלה, ובמיוחד השוואתנו לנאצים, הם חלק ממאמץ מכוון להדביק ליריבים פוליטיים תוויות המעוררות שנאה, זעם עיוור, ואף רחפים לאלימות.

רק אדם שהשנאה העיוורת מעבירה אותו על דעתו יכול להאשים בנאציזם את חברו היהודי שסבל אישית ממעללי הנאצים במלחמת העולם.

חבר הכנסת העצני מסית נגדי וגם נגד מאות אלפי

הישיבה ננעלה בשעה 17:37.

נספחות

ישיבות שפ"ב — שפ"ד

א. הצעת חוק לימוד חובה (תיקון — איסור תשלומים נלווים), התשנ"ב — 1991

(הצעת חבר הכנסת ד' צוקר)

1. תיקון סעיף 6

בסעיף 6(ד) לחוק לימוד חובה, התש"ט — 1949 —

(1) אחרי "בשירותים מקובלים" יבוא "למעט תשלומים עבור שירותי בריאות, שירותי בריאות השן, החזקה שוטפת של מבנה בית-הספר, וכל פעולה חינוכית הנעשית כחלק מן התוכנית

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 287.

החינוכית, כמו כן לא תגבה הרשות המקומית תשלומים עבור ספרי לימוד וחומרות לימוד, אלא אם הרשות עצמה מספקת ציוד זה במרוכז, ובלבד שהתשלום לא יעלה על מחצית העלות".

(2) במקום "טעונים התייעצות עם ועדת החינוך והתרבות של הכנסת" יבוא "טעונים אישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת".

דברי הסבר

הורי הילדים. כעשור האחרון נוצר מצב הפוך: יורד חלקו של מס ההכנסה הפרוגרסיבי במימון השירות, ובמקביל עולה חלקו של התשלום הישיר של ההורים והולך. ככל שמספר הילדים במשפחה עולה, הופכת המעמסה הכספית כבדה יותר.

מטרת התיקון בחוק היא לחזור למצב המקורי בשנות ה-50 ולאפשר חינוך חינם בישראל. התיקון ימנע תשלומים עבור ספרי לימוד, ביטוח בריאות לסוגיו והחזקת המבנה של בית-הספר. הוצאות אלו מסתכמות במאות ש"ח לשנה עבור כל ילד. תותר גביית כספים, בגובה של מחצית עלותם, עבור ספרי לימוד רק אם הרשות המקומית מספקת זאת באופן מרוכז, כמקובל בכמה רשויות מקומיות בארץ. הספקה מרכזית זו תוזיל משמעותית את מחיר ספרי הלימוד.

כפועל תאפשר השתתפות הורים ישירה רק בשאלה של אבטחת מוסדות החינוך — וגם זה רק באישור ועדת החינוך של הכנסת. תשלום זה מותר בהנחה שאין מדובר בעניין של קבע, ולא בכל מוסד חינוכי, אלא על-פי הנסיבות והמיקום.

שירותי החינוך בישראל אינם ניתנים בחינם. ככל שנסוגה המדינה מאחריותה למימון שירותי החינוך נאלצו ההורים והרשויות המקומיות לכסות הוצאות שמשדר החינוך לא עמד בהן. שירותי החינוך נהפכו למעמסה תקציבית ממשית — ולא רק על שכבות חלשות. התשלומים הכוללים על ילד בגיל חינוך חובה עשויים להגיע עד קרוב ל-1,000 ש"ח בשנה, אם כוללים בכך את כל האגרות של בית-הספר, הרשות המקומית, ביטוחי בריאות, טיולים, ספרי לימוד, ציוד כתיבה ושמירה בבית-הספר.

סעיף 6(ד) בחוק הוא הסעיף המאפשר לשר החינוך לגבות מן ההורים כספים עבור מה שמכונה חוק לימוד חובה חינם.

כוונתו המקורית של החוק היתה, שהשירות ימומן על-ידי מס ההכנסה של כלל האזרחים, וההורה לא ישלם ישירות עבור לימודי ילדיו. הכוונה המקורית היתה לראות בחינוך מצרך ציבורי שממנו נהנית כל החברה, ולכן אין להטיל את מימונו על

ב. הצעת חוק המיסוי על יבוא ויצוא (סיוע למדינות חוץ), התשנ"ב — 1992

1. הגדרות

בחק זה —

"הסכם סיוע" — הסכם בין ישראל לבין מדינת חוץ שעניינו סיוע;

"מסי יבוא ויצוא" — מכס, מס ערך מוסף, מס קנייה וכן מסים אחרים המוטלים לפי כל דין בישראל או במדינת חוץ על יבוא ויצוא;

— "סיוע"

אנשים וטובין וכן חקירות, והכול בעניין חשד לעבירות על דינים של מסי יבוא ויצוא;

"רשות מס" בישראל — מנהל המכס ומס ערך מוסף או מי שהוא הסמיך לעניין חוק זה; ובמדינת חוץ — רשות מס האחראית להנהלתם של מסי יבוא ויצוא.

2. הודעה על הסכם סיוע

נעשה הסכם סיוע, יפרסם על כך שר האוצר הודעה ברשומות.

3. סיוע למדינות חוץ

ביקשה רשות מס של מדינת חוץ מרשות מס בישראל, על-פי הסכם סיוע בין אותה מדינה לבין מדינת ישראל,

(1) סיוע מינהלי ומסירת מידע, בין כללי ובין לעניין פלוגי, בענייני מסי יבוא ויצוא;

(2) פעולות למניעת עבירות. ניהול מעקב אחר

סיוע לצורך אכיפת דינים של מסי יבוא ויצוא של אותה מדינה, רשאית רשות המס בישראל להיעתר לבקשה ולפעול כאילו היא פועלת לאכיפת דינים של מסי יבוא ויצוא בישראל, בכפוף לסייגים שבהסכם ובהתאם להוראות חוק זה.

4. העברת מידע

רשות מס בישראל לא תמסור מידע על-פי הסכם סיוע, אלא אם כן נקבע בו כי רשות המס של מדינת החוץ תחיל לגבי המידע את הוראות הסודיות החלות באותה מדינה לגבי מידע שבידי רשויות מס, וכי המידע ישמש אך ורק למטרה שלשמה נמסר.

5. הימנעות מפעולה

לא תיעשה פעולה מכוח חוק זה אם היא עלולה, לדעת היועץ המשפטי לממשלה, לפגוע בריבונות מדינת ישראל,

בביטחונה. בתקנת הציבור או בעניין חיוני אחר של מדינת ישראל.

6. סייגים לסיוע

(א) לא יופעלו סמכויות על-פי חוק זה אלא אם כן הן קיימות בדין באשר לעבירה על-פי דיני ישראל, ובכפוף לתנאים, להגבלות ולאיסורים הקבועים בדין לעניין הפעלת אותן סמכויות.

(ב) לא ייעשו פעולות של חקירות בעניין חשד לעבירות לפי פסקה (2) להגדרת "סיוע" שבסעיף 1, אלא אם כן הוכח להנחת דעתה של רשות המס בישראל כי קיימות ראיות לכאורה לקיומו של חשד סביר.

7. ביצוע ותקנות

שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, בהסכמת שר המשפטים, להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 6

חבר הכנסת ח' אורון מציע:

בסעיף קטן (ב), במקום הסיפא שאחרי המלה "כי" יבוא "קיים יסוד סביר להניח שנעברו עבירות כאמור".

לשם החוק

חבר הכנסת ש' שטרית מציע:

שם החוק יהיה "חוק סיוע למדינות חוץ (מיסוי על יבוא ויצוא), התשנ"ב — 1992".

ג. תיקון טעות בחוק התקציב לשנת הכספים 1992, התשנ"ב — 1992

(לפי סעיף 10א לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח — 1948,

וסעיף 49א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה — 1985)

בסעיף 10 לחוק התקציב לשנת הכספים 1992, 1991, בתוכנית 86, במקום "אוניברסיטת בן-גוריון כנגב — התשנ"ב — 1992" —
בסעיף קטן (א)(2), בסעיף תקציב 20.38 לשנת הכספים 1991, בתוכנית 78, במקום "מרכות מסורת יהדות

ד. תיקוני טעויות בחוק התקציב לשנת הכספים 1992, התשנ"ב — 1992

(לפי סעיף 10א לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח — 1948,

וסעיף 49א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה — 1985)

בסעיף 10 לחוק התקציב לשנת הכספים 1992, 1991, בתוכנית 86, במקום "אוניברסיטת בן-גוריון כנגב — התשנ"ב — 1992" —
בסעיף קטן (א)(2), בסעיף תקציב 20.38 לשנת הכספים 1991, בתוכנית 78, במקום "מרכות מסורת יהדות

ה. הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 19), התשנ"ב — 1992

"ג. סייג לענישה

1. הוספת סעיף 13

מוסד חינוך לא ינקוט אמצעי ענישה נגד תלמיד בשל מעשה או מחל של הוריו."

בחוק לימוד חובה, התש"ט — 1949, אחרי סעיף 33 יבוא:

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 287; התשנ"א, עמ' 156.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

במקום "לא ינקוט אמצעי ענישה נגד תלמיד" יבוא: "לא יעניש תלמיד".

לסעיף 1

חבר הכנסת ח' מירום מציע:

1. הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון מס' 2), התשנ"ב — 1992

1. תיקון סעיף 1

בסעיף 1 לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן—1990¹ (להלן — החוק העיקרי) —

(1) בהגדרת "אמצעי שליטה" במקום פסקה (2) יבוא: (2) "הזכות למנות דירקטור או מנהל כללי, ובתאגיד שאינו חברה — בעלי תפקידים דומים";

(2) במקום הגדרת "בעל עניין" יבוא:

"בעל עניין" — מי שמחזיק בחמישה אחוזים או יותר מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד, ובחברה שניירות הערך שלה הוצעו לציבור ונסחרים בבורסה — מי שמחזיק ביותר מעשרה אחוזים, או מי שמכהן בהם כדירקטור או כמנהל כללי";

(3) אחרי הגדרת "בעל עניין" יבוא:

"במישרין או בעקיפין" — לרבות ביחד עם אחרים הפועלים בשיתוף פעולה ביניהם לפי הסכם בכתב או בעל-פה, ולרבות מכוח החזקה או רכישה בידי שלוח או נאמן, חברת נאמנות או חברת רישומים, או באמצעות תאגיד שלוב אחד או יותר של מי מכל אלה, או בדרך אחרת;

"החזקה" או "רכישה", לעניין אמצעי שליטה בתאגיד — בין במישרין ובין בעקיפין, וכשמדובר בהחזקה או ברכישה בידי תאגיד, יראו תאגיד, בעל עניין בו, ותאגיד שלוב של מי מהם — כאחד, וכשמדובר בהחזקה או ברכישה בידי יחיד יראו יחיד, קרובו, ותאגיד שלוב של מי מהם — כאחד";

(4) אחרי הגדרת "השר" יבוא:

"תאגיד שלוב" — תאגיד, אשר אדם מחזיק בו יותר מעשרה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה, וכן תאגיד שאדם השקיע בו סכום העולה על עשרה אחוזים או יותר מהונו של התאגיד, בין במניית ובין בדרך אחרת, למעט הלוואה הניתנת בדרך העסקים הרגילה";

(5) "חברת רישומים" — חברה שעיסוקה היחיד הוא החזקת ניירות ערך בעד אחרים";

(6) במקום הגדרת "קרוב" יבוא:

"קרוב" — בן זוג, אח, הורה, צאצא או צאצא של בן הזוג, או בן זוגו של כל אחד מאלה";

2. הוספת סעיף 3א

אחרי סעיף 3 לחוק העיקרי יבוא:

3א. מקום המושב של הרשות וחברת החדשות

מקום מושבם של הרשות ומוסדותיה ושל חברת החדשות הוא בירושלים.

3. תיקון סעיף 36

בסעיף 36 לחוק העיקרי —

(1) בסעיף קטן (ב), אחרי פסקה (2) יבוא:

(3) "לא יעביר ולא ירכוש אדם, במישרין או בעקיפין, אמצעי שליטה בשיעור כלשהו בתאגיד בעל זיכיון, אם כתוצאה מההעברה או מהרכישה, יחדל להתקיים בבעל זיכיון אחד התנאים שהיו מזכים אותו להשתתף במכרז כקבוע בסעיף 41(א) או יתקיים בו אחד הסייגים הקבועים בסעיפים 41(ב) או 56."

(2) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

(ה) "המועצה לא תיתן את הסמכתה להעברה או לרכישה של אמצעי שליטה אחד או יותר, בשיעור כלשהו בתאגיד בעל זיכיון, אם כתוצאה מההעברה או מהרכישה יחדל להתקיים בבעל זיכיון אחד התנאים הקבועים בסעיף 41(א) או יתקיים בו אחד הסייגים הקבועים בסעיפים 41(ב) או 56."

4. תיקון סעיף 37

בסעיף 37(ב) לחוק העיקרי, פסקה (2) תימחק, ובפסקה (3) המלים "הוא פושט רגל, ואם הוא תאגיד —" תימחקנה.

5. תיקון סעיף 41

בסעיף 41 לחוק העיקרי —

(1) בסעיף קטן (א) —

(א) ברישא, במקום המילה "מי" יבוא "תאגיד" ובמקום פסקה (1) יבוא:

"(1) הוא תאגיד רשום בישראל אשר היכולת לכוון את פעולתו וחמישים ואחד אחוזים לפחות מכל אמצעי השליטה בו, הם בידי אזרחים ישראלים ותושבי ישראל, או בידי תאגידים רשומים בישראל שמחזיקים בהם התנאים האמורים. בפסקה זו, "אזרח ישראלי" — כמשמעותו בחוק האזרחות, התשי"ב—1952."

(ב) אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) הוא אינו תאגיד שאחת ממטרותיו או מפעולותיו העיקריות הינה רכישת אמצעי פרסום, לרבות זמן שידור תשדירי פרסומת, למחזיקים באמצעי שליטה בו."

(2) בסעיף קטן (ב), במקום פסקאות (3) עד (6) יבוא:

"(3) הוא תאגיד אשר אדם אחד מחזיק בו, במישרין או בעקיפין, ביותר מעשרים וארבעה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה, או שהוא בעל היכולת לכוון את פעולתו;

¹ ס"ח התש"ן, עמ' 59; התשנ"א, עמ' 102.
² ס"ח התש"ב, עמ' 146.

8. תיקון סעיף 58
בסעיף 58 לחוק העיקרי, במקום ההגדרה "הפקה מקומית קנויה" יבוא:

"הפקה מקומית קנויה" — הפקה מקומית שאינה מהפקה עצמית, ואינה הפקה של מוסד ממשלתי, או של מי שרשאי לשדר לציבור על-פי דין, או אינה הפקה של תאגיד שהשליטה בו היא בידי תאגיד הרשאי לשדר כאמור או בידי בעלי עניין בו, במישרין או בעקיפין."

9. תיקון סעיף 60
במקום סעיף 60 לחוק העיקרי יבוא:

"60. זמן שידור להפקות מקומיות קנויות

מחצית לפחות מהשידורים שהוקצו להפקות המקומיות בהתאם לקבוע בסעיפים 55 ו-59, תהיה מהפקות מקומיות קנויות ובהתאם לכללי המועצה."

10. הוספת סעיף 62

אחרי סעיף 62 לחוק העיקרי יבוא:

"62. איסור התקשרות

(א) בעל זיכיון לא יתקשר, במישרין או בעקיפין, בהסכם עם בעל זיכיון אחר לעניין שידור, רכישה, או הפקה של תוכניות או שידורים אחרים, לרבות תשדירי פרסומת.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאית המועצה לאשר מעת לעת, התקשרות מסוימת בין בעלי זיכיונות בעניין שידורם, הפקתם או רכישתם, של משדרי ספורט, תעודה, או תוכניות אחרות, אם שוכנעה כי יש חשיבות בהבטחת רצף תוכני השידורים בין יחידות השידור של בעלי הזיכיון כולם או חלקם, וכן רשאית היא, במקרים מיוחדים, לאשר התקשרות כאמור בשים לב לחשיבותה וייחודיותה של ההפקה או הרכישה המשותפת.

(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על חברת החדשות ואין בהן כדי לגרוע מהאמור בסעיף 51(ג) או מהוראות חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח — 1988.³

בסעיף זה —

"בעל זיכיון" — לרבות בעל עניין בו, ולרבות תאגיד בשליטתו של בעל זיכיון אחד או יותר, או של בעלי העניין בבעל זיכיון, יחד או לחוד;

"רכישה" — לרבות רכישת זכויות שידור או זכויות הבאה לשידור."

11. תיקון סעיף 67

בסעיף 67(א) לחוק העיקרי, בסופו יבוא "ובלבד שבעלי הזיכיונות לא ימנו למועצת המנהלים יותר משני נציגים שקבעו מי שמחזיקים באמצעי שליטה הן בבעל הזיכיון והן בתאגיד שהוא עיתון כמשמעותו בסעיף 41(ב)(4)."

12. הוספת סעיף 85

אחרי סעיף 85 לחוק העיקרי יבוא:

(4) הוא תאגיד ששניים או יותר מהמחזיקים באמצעי השליטה בו, בשיעור העולה על השיעור המותר למחזיק אחד לפי פסקה (3), הינם תאגידים שהם עיתון, או מחזיקים, ביחד או לחוד, במישרין או בעקיפין, גם כעשרים וחמישה אחוזים או יותר מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד שהוא עיתון, או ביכולת לכוון את פעולתו של תאגיד שהוא עיתון.

בסעיף זה, "עיתון" — עיתון יומי או עיתון אחר לרבות ירחון או תאגיד שהוא המוציא לאור של כל אחד מאלה."

(3) סעיף קטן (ג) — ימחק.

6. החלפת סעיף 55

במקום סעיף 55 לחוק העיקרי יבוא:

"55. זיכיון טלוויזיה הלימודית

(א) המועצה תעניק טלוויזיה הלימודית ללא מכרז, זיכיון לשידורי טלוויזיה לתקופת זיכיון ראשונה, כמשמעותה בסעיף 34(ב); זיכיון כאמור ינתן ליחידת שידור בהיקף של שביעית מכלל יחידות השידור, לנושאים לימודיים-חינוכיים בלבד ובשעות צפייה של האוכלוסייה לה מיועדים שידורים אלה.

(ב) משהיתה הטלוויזיה הלימודית לבעלת זיכיון כאמור, יהיה דינה כדין כל בעל זיכיון לפי חוק זה, למעט לעניין סעיפים 51, 52, 53, 54 (א) ו-(ב), 59, 66, 67, 70, 99 ו-100.

(ג) מחצית לפחות מכלל שידורי הטלוויזיה הלימודית תהיה מהפקה מקומית כהגדרתה בסעיף 58.

(ד) הטלוויזיה הלימודית תשלם לרשות דמי זיכיון שנתיים מתוך הכנסותיה מביצוע שידורים וממתן שירותים אחרים, בשיעור ובאופן שיקבע השר מעת לעת בתקנות.

(ה) בסעיף זה, "יחידת שידור" — שעות שידור, לרבות חלקי שעה, כימים שונים בשבוע, בשעות שונות או בזמנים קבועים, הכול כפי שתקבע המועצה בזיכיון או בכללים."

7. תיקון סעיף 56

בסעיף 56 לחוק העיקרי במקום פסקה (2) יבוא:

(2) "לאדם המחזיק, במישרין או בעקיפין, באמצעי שליטה אחד או יותר בתאגיד בעל זיכיון;

(3) לתאגיד, שבבעל עניין בו מתקיים האמור בפסקה (2);

(4) לעניין סעיף זה, "החזקה", לרבות החזקה של בעל עניין — למעט החזקה בידי חברה שניירות ערך שלה הוצעו לציבור על-פי תשקיף ונסחרים בבורסה, ואשר איננה בשליטתו, במישרין או בעקיפין, של מחזיק או של בעל עניין, שמתקיים בו האמור בסעיף זה."

³ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128.

85"א. הגבלת מכירת זמן שידור

(א) על אף האמור בסעיף 85 לא ימכור ולא יקצה בעל זיכיון, יותר מעשרה אחוזים מזמן שידור תשדירי פרסומת ביחידת השידור שלו לאדם אחד, במישרין או בעקיפין.

(ב) המועצה רשאית, לבקשת בעל זיכיון, להחיר לו

למכור לאדם אחד זמן שידור לתשדירי פרסומת בשיעור גבוה יותר מהאמור בסעיף קטן (א), אם שוכנעה כי בעל הזיכיון לא יכול למכור בדרך אחרת את כל זמן השידור לתשדירי פרסומת המותר לו.

(ג) על הפרת הוראות סעיף קטן (א) יחולו הוראות סעיף 49.

ז. הצעת חוק ביטוח בריאות, התשמ"ט — 1989

(הצעת חברת הכנסת ש' ארכלי-אלמזלינו)

1. הגדרות

"דמי ביטוח בריאות" — מס חבר והמס הקביל לפי חוק מס מקביל, התשל"ג — 1973 (להלן — חוק מס מקביל).

"המנהל" — המנהל הכללי של משרד הבריאות או מי שהוסמך על-ידו לביצוע חוק זה או כל חלק ממנו.

"קופה מבטחת" — קופת-חולים שקיבלה הסמכה מהשר לפי סעיף 17 לחוק זה (להלן — קופה מבטחת).

"מוסד רפואי" — בית-חולים או מרפאה כמשמעותם בפקודת בריאות העם, 1940.

"מס חבר" — התשלום שמשלם מבוטח לקופה מבטחת על-פי כל הכללים, החובות וההוראות שקבעה הקופה המבטחת בתקנונה, ושישולם למי שהוורטה הקופה המבטחת.

"שופט" — מי שנתמנה לכהן כשופט או כדיין על-פי החוקים המפורטים בתוספת.

"תושב" — כמשמעותו בחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה — 1965.

פרק ב' — חובת הביטוח והשירותים הרפואיים

2. חובת ביטוח בריאות

א. כל תושב ישראל מגיל 18 ומעלה חייב לבטח עצמו וכן את ילדיו הקטינים שהוא חייב בדאגה לבריאותם על-פי כל דין, בביטוח בריאות לפי חוק זה — דהיינו

(1) להירשם באחת מקופות-החולים המבטחות.

(2) לשלם את מס החבר בסכומים ובמועדים כפי שנקבע בחוק זה

ב. מבוטח יבחר באחת מקופות-החולים, שהוסמכו על-ידי השר לפי חוק זה.

ג. מי שביטח עצמו (להלן "מבוטח") יהא זכאי לקבל שירותי בריאות בישראל בהתאם לחוק זה ולתקנות על-פיו כל עוד הוא תושב ישראל.

ד. מי שנמנה עם הכוחות הסדירים של הצבא על-פי חוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ז — 1986, למעט מי שמשרת על-פי התנדבות בין בהתחייבות לשירות קבע ובין בדרך אחרת פטור מהחובה לבטח את עצמו לפי ס"ק (א).

3. כפיפות להוראות קופת-חולים

משהצטרף מבוטח לקופה מבטחת, יהא כפוף לתנאים לחובות ולהוראות שקבעה הקופה המבטחת בתקנונה.

4. תחומי השירותים

א. כל מבוטח על-פי חוק זה יהא זכאי לקבל בישראל מהקופה המבטחת את שירותי הבריאות בתחומים הבאים:

(1) שירותים אישיים של הרפואה המונעת;

(2) שירותים אמבולטוריים;

(3) שירותי בתי-חולים, לרבות אשפוז פסיכיאטרי ואשפוז כרוני-סיעודי;

(4) שירותי אבחון ורפוי של מעבדות ומכונים רפואיים;

(5) אספקת תרופות וצורכי רוקחות אחרים;

(6) אספקת מכשירים ואביזרי-עזר רפואיים;

(7) שירותי רפואה תעסוקתית, לרבות בריאות בעבודה;

(8) שירותי עזרה ראשונה, לרבות הסעה לשם אשפוז; או לשם טיפול רפואי אחר והכרח בהם, כפי שיפורט בתקנות;

(9) שירותי רפואה בתיים וקהילתיים;

(10) רפואת שיניים מונעת לקבוצות סיכון;

(11) שיקום רפואי.

5. היקף השירותים

א. שר הבריאות יקבע בתקנות, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, את היקף השירותים המנויים בסעיף 4, סוגיהם ופירוטם, וכלכד שאלה לא יפחתו מהיקף השירותים שהיה נהוג ערב כניסת חוק זה לתוקפו.

ב. שר הבריאות, בהתייעצות עם מועצת הבריאות שהוקמה לפי סעיף 53 (להלן — מועצת הבריאות), ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאי להחיר בצו שירותים נוספים. כללי אספקתם ייקבעו בתקנות.

6. מתן השירותים

א. שירותי הבריאות לפי סעיף 4 לחוק יינתנו למבוטח על בסיס שוויוני על-ידי הקופה המבטחת שבה

הוא מבוסס, בכפוף להוראות חוק זה והתקנות לפיו.

ב. הקופת המבטחת תספק את השירותים למבוטחים אם במישרין, כמסודותיה הרפואיים, ואם באמצעות מוסדות רפואיים, רופאים ובעלי מקצועות רפואיים אחרים, הפועלים בישראל מחוץ למסגרתה, לפי הסכמים שבין הקופות המבטחות לבין עצמן, או שבין קופה מבטחת לבין מוסד רפואי, רופא או בעל מקצוע רפואי אחר כאמור, והכול כפי שנקבע בתקנונה.

ג. שר הבריאות, לאחר התייעצות במועצת הבריאות רשאי לחייב קופה מבטחת לקיים ביישוב פלוגי שירותים רפואיים ישיים למבוטחים בהיקף שיוורה.

7. זכויות לקבלת שירות

א. זכותו של מבוטח לקבל שירותי בריאות לפי חוק זה והתקנות על-פיו מותנית בתשלום דמי ביטוח לקופה המבטחת לפי חוק זה והתקנות של הקופה המבטחת, אולם פיגור בתשלום דמי הביטוח, שאינו עולה על שלושה חודשים, לא ימנע מתן שירותי הבריאות.

ב. על אף האמור בסעיף קטן (א) יינתן שירות רפואי למבוטח, למרות הפיגור בתשלום כאמור, בכל מקרה שבו סבור רופא מורשה כי מתן הטיפול הרפואי הוא דחוף, וכי עיכוב במתן השירות עלול לסכן את חייו של המבוטח או לגרום נזק חמור לבריאותו.

8. תשלומי הצמדה וריבית והטלת קנס על מי שלא ביטח עצמו במועד

א. מי שחייב בכיטוח לפי חוק זה ולא ביטח עצמו כאמור בסעיף 2(א) יהיה חייב בתשלום דמי הביטוח למשרד הבריאות החל במועד שבו חלה חובת הביטוח.

ב. נוסף על האמור בסעיף קטן (א) יהא חייב מי שלא ביטח עצמו במועד כאמור בתשלומים הבאים:

(1) הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א — 1961, על סכום החוב שהצטבר.

(2) קנס בשיעור שיקבע שר הבריאות בתקנות באישור שר האוצר.

ג. שר הבריאות יקבע בתקנות את הדרכים לשיפוי הקופות המבטחות שבהן יבוטחו החייבים.

9. חובת תשלום מס חבר

א. מבוטח חייב בתשלום מס חבר בשיעור של 3% מהכנסתו.

ב. לעניין סעיף זה תיחשב כהכנסה הכנסתו של אדם החייבת בתשלום מס הכנסה לפי פקודת מס הכנסה [נוסח חדש] עד לגובה הכנסה מרבית בשיעור של פי ארבעה מהשכר הממוצע במשק, (להלן הכנסתו של מבוטח).

10. קביעת שיעור מס החבר

שר הבריאות, בהתייעצות עם שר האוצר, רשאי לקבוע בתקנות שיעורים שונים לגבי סוגי חייבים בתשלום מס חבר, להתחשב במצבם האישי, במספר התלויים בהם, בגילם ובמקורות הכנסתם.

11. גביית מס חבר מגמלאים

שר העבודה והרווחה לפי הצעת שר הבריאות רשאי לקבוע בתקנות שמס החבר ינוכה על-ידי המוסד לביטוח לאומי מקצבת זיקנה או מקצבת שאירים לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח — 1968, או מקצבה לפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א — 1980, או מהכנסה סוציאלית המשתלמת על-ידו, ורשאי הוא לקבוע, כי מס החבר של סוג מסוים של מבוטחים כאמור ישולם על-ידי המוסד לביטוח לאומי נוסף על תשלומים הניתנים למבוטחים על-ידי המוסד לביטוח לאומי.

12. תחולת פקודת המסים (גבייה)

על גביית תשלום מס חבר שלא שולם במועד יחולו הוראות פקודת המסים (גבייה), כאילו היו מס, והסמכות לפי אותה הפקודה האמורה תהיה בידו קופה מבטחת או בידו ארגון עובדים ארצי שהיא מינתה לעניין זה, והכול בתנאים שקבע השר בתקנות, לאחר התייעצות עם שר האוצר.

13. שיפוי קופה מבטחת על-ידי מבוטח

א. מבוטח שלא שילם את מס החבר כולו או מקצתו, ולאחר שעבר מועד התשלום ולפני סילוק הפיגור נזקקו הוא או בני משפחתו לשירותי בריאות לפי חוק זה והתקנות לפיו, רשאית הקופה המבטחת לתבוע ממנו שיפוי בשל ההוצאות לשירותי הבריאות שניתנו לו או לכני משפחתו.

ב. שר הבריאות, לאחר התייעצות עם שר האוצר, רשאי לקבוע בתקנות דרכי חישוב לפיצוי ההוצאות כאמור בס"ק (א), והוא רשאי להתחשב בתקופת הפיגור.

14. שיפוי מצד שלישי

ניתנו שירותי בריאות למי שזכאי לקבל פיצויים לפי פקודת הנזיקין [נוסח חדש], התשל"ו — 1970, או לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים התשל"ה — 1975, רשאית הקופה המבטחת לתבוע מאותו צד שלישי שיפוי בשל ההוצאות בעד שירותי הבריאות שניתנו או עתידים להינתן לפי חוק זה.

15. מתן שירות רפואי על חשבון גוף ציבורי

הזכאי לקבל שירותים רפואיים על-פי חיקוק יקבל אותם מהקופה המבטחת שבה הוא חבר, ומי שחייב במתן השירות לפי החיקוק האמור ישלם לקופה המבטחת עבור השירות שנתנה, לפי תעריפים שקבע שר הבריאות, בהתייעצות עם מועצת הבריאות.

16. מתן שירות למבוטחי חוץ

מבוטח הזכאי על-פי דיני מדינת חוץ לקבל בישראל שירותים רפואיים או לקבל החזר של דמי ביטוח בריאות, מאת מדינת חוץ או מאת מוסד הפועל במדינת חוץ, לא יהיה זכאי לקבל את השירות האמור מהקופה המבטחת שהוא חבר בה, אלא אם נבצר ממנו, מסיבה שאינה תלויה

במילוי תנאים מיוחדים, לרבות סידורים כספיים ומינהליים, הדרושים, לדעתו, כדי שתוכל למלא את תפקידיה לפי חוק זה, והוא רשאי לשנות תנאים אלה או להוסיף עליהם אף לאחר ההסמכה אם נראה לו ששינוי הנסיבות מחייב זאת.

23. תקנות בדבר הגשת בקשה להסמכה

שר הבריאות רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר הגשת בקשה להסמכת קופת-חולים, המסמכים שיש לצרף לבקשה והנהלים לדיון בבקשה.

24. ביטול הסמכה

א. שר הבריאות רשאי לבטל הסמכה של קופה מבטחת, אם נוכח, לאחר שנתן לה הודמנות להשמיע טענותיה, באחת מאלה:

(1) אין הקופה המבטחת נותנת למבוטחים בה את השירותים כולם או מקצתם שהיא חייבת לתת על פי חוק זה;

(2) הקופה המבטחת הפרה תנאי מהתנאים שנקבעו להסמכתה בהתאם לסעיף 19;

ב. החליט שר הבריאות על ביטול הסמכה, ייכנס הביטול לתוקף כמועד שקבע, ובלבד שלא יקדם מ־90 ימים לאחר היום שבו נמסרה לקופה המבטחת הודעה בכתב על ביטול.

25. ערעור על סירוב להסמכה או ביטולה

א. קופת-חולים רשאית לערער על החלטת שר הבריאות בדבר סירובו להסמך אותה לפי סעיף 17, או בדבר ביטול הסמכתה לפי סעיף 24 לפני בית-המשפט המחוזי בתוך 60 ימים מיום מסירת ההודעה על הסירוב או על הביטול. הוגש ערעור בדבר ההסמכה יעוכך ביצוע הביטול עד למתן פסק-דין סופי בערעור.

ב. בית-המשפט הדן בערעור כאמור רשאי לאשר את החלטת שר הבריאות או לבטלה, וכן רשאי הוא ליתן כל הוראה שימצא לנכון.

26. קבלת מידע

שר הבריאות רשאי לבקש מידע מקופה מבטחת בכל הקשור לפעולותיה, והיא חייבת למסור לו את המידע המבוקש.

27. ביקורת פנים

קופה מבטחת תהא חייבת למנות מבקר פנימי וממונה על תלונות הציבור ולהגדיר את סמכויותיהם בתקנון.

28. קופה מבטחת גוף-מבוקר

קופה מבטחת תהיה גוף מבוקר לפי סעיף 6 לחוק מבקר המדינה [נוסח משולב], התשי"ח — 1958.

29. נציג השר בקופה מבטחת

שר הבריאות ימנה שני נציגים בזכות הצבעה במועצה הציבורית של קופה מבטחת.

30. הבטחת זכויות מבוטחים בקופה שבפירוק

שר הבריאות, בהתייעצות עם שר המשפטים, רשאי לקבוע הסדרים למתן שירותים רפואיים למבוטחים של קופה

כו, לקבל את השירות או את ההחזר מאת מדינת החוץ או מאת המוסד הפועל בה, או אם הקופה-המבטחת התחייבה לתת לו את השירות האמור על פי הסכם שבינה לבין מדינת החוץ או המוסד הפועל בה.

פרק ג' — קופות-חולים

17. הסמכת קופת-חולים

א. השר יסמך את קופות-החולים שיתנו את שירותי הבריאות לפי חוק זה.

ב. הודעה על הסמכה תפורסם ברשומות.

18. קופת-חולים קיימת-מוסמכת

קופת-חולים המנויה בתוספת לחוק מס מקביל, התשל"ג — 1973¹ רואים אותה כקופת-חולים שהוסמכה לפי חוק זה, ואת מבוטחיה כמבוטחי הקופה לפי חוק זה.

19. הכשירות לקבלת הסמכה

לא תקבל קופת-חולים הסמכה אלא אם ראה השר שנתמלאו בה כל אלה:

(1) מספר מבוטחי הקופה לא יפחת מ־200,000 נפש.

(2) הקופה הינה תאגיד הפועל ונותן שירותי בריאות שלא למטרות רווח, תקנונו אוסר חלוקת נכסיו או הכנסותיו בין חבריו בכל תנאי עבודה ושכר למנהליה עובדיה או כל אדם אחר.

(3) יש לה יכולת, מבחינה כספית, מינהלית, רפואית-מקצועית, להנחת דעתו של שר הבריאות לתת את השירותים לפי חוק זה למבוטחים בה, ככל אזורי הארץ, או להבטיח מתן השירותים לחבריה על-פי הסדרים עם קופות או מוסדות רפואה אחרים.

20. תקנון הקופה

לקופת-חולים יהיה תקנון, והוא יקבע:

א. (1) את דרך פעולתה וניהולה, היחסים שבין קופת-החולים לבין המבוטחים בה, זכויות המבוטחים וחובותיהם, הדרכים, הסידורים, התנאים והמקומות למתן השירותים וכל עניין הדרוש לפעולתה לפי חוק זה.

(2) את מוסדותיה ודרכי פעולתם.

(3) את דרך בחירתה של מועצה ציבורית שבה יהיו מיוצגים המבוטחים.

ב. תקנון הקופה ייקבע על-ידי המבוטחים באמצעות מוסדותיה הנוכחיים.

ג. כל שינוי בתקנון יובא לידעת שר הבריאות.

21. הגשת תקנון תנאי להסמכה

קופת-חולים חדשה המבקשת הסמכה תגיש את תקנונה לשר הבריאות, ואם נראה לו שהוראה פלונית בתקנון סותרת או אינה תואמת הוראות חוק זה, רשאי הוא להורות לקופת-החולים לשנותה, והשינוי יהיה תנאי להסמכה.

22. הסמכה בתנאים מיוחדים

שר הבריאות רשאי להתנות הסמכתה של קופת-חולים

ב. הקופה תביא לידיעת מבטוחיה מעת לעת נוהלי המעבר מסוג של שירות אחד למשנהו בהתאם לסעיף קטן (א).

40. חובה למסור פרטים ומסמכים

קופה מבטחת רשאית לדרוש מהמבוטח כל מידע הנוגע לו או למבוטחים מכוחו, במידה שהדבר דרוש למתן שירותיה של הקופה המבטחת על-פי חוק זה.

פרק ה' — ארגון אזורי של שירותים

41. הארגון האזורי

- א. שר הבריאות יקבע חלוקת הארץ לאזורים לפי חוק זה.
- ב. שר הבריאות, בהתייעצות עם מועצת הבריאות, יקבע בתקנות מפרט מינימלי של שירותי הבריאות שכל קופה מבטחת חייבת לתת למבוטחיה בכל אחד מהאזורים שיש לה בהם מבטחים.

42. מתן שירותים רפואיים באזור

- א. קופה מבטחת תיתן באזור את השירותים הרפואיים שיקבע שר הבריאות בהתייעצות עם מועצת הבריאות.
- ב. הקופה המבטחת תיתן את שירותי הרפואה המונעת והשירותים האמבולטוריים הראשוניים בצורה משולבת.

43. ועדת תיאום אזורית

- א. בכל אזור ימנה שר הבריאות ועדת תיאום אזורית (להלן — ועדה אזורית), שבה יהיו מיוצגים: בית-החולים הציבורי הכללי האזורי; נציגי הקופות המוסמכות על-פי מספר המבוטחים בהן באותו אזור; נציג לשכת הבריאות המקומית ואנשים אחרים, כפי שימצא שר הבריאות לנכון.
- ב. הוועדה האזורית תייעץ לשר הבריאות בדבר מתן שירותי הבריאות לאוכלוסייה באזור, תוך תיאום בין נותני השירותים. הבטחת רצף הטיפול וניצול מרבי של משאבים.

44. מינוי חברי ועדות אזוריות

שר הבריאות יקבע בתקנות דרכי מינויים של חברי הוועדות האזוריות, תקופת כהונתם והעברתם מכהונה.

45. מימון ביטוח הבריאות

- א. התקציב של קופה מבטחת לצורך ביטוח בריאות ימומן מהמקורות הבאים:
 - (א) השתתפות המבוטחים בתשלום מסי חבר;
 - (ב) כספי המס המקביל;
 - (ג) הכנסות ותקבולים מאושרים אחרים;
 - (ד) השתתפות המדינה כמפורט בסעיף 51.
- ב. הקופות המבטחות יוכלו לממן הוצאות השירותים גם מהכנסות מתקבולים מאושרים אחרים, נוסף על המפורט בסעיף קטן א'.

מבטחת מפירוך עד להשתלבותם כחברים בקופה מבטחת אחרת.

31. יתרת נכסי קופה שפורקה

קופה מבטחת שפורקה יועברו יתרת נכסיה, לאחר כיסוי חובותיה, להקדש לצורכי צדקה, שייעודו בריאות הציבור, ואשר שר הבריאות, באישור שר המשפטים, הקימו למטרה זו.

32. העברת תיעוד רפואי

כל התיעוד הרפואי בקשר למבוטחים בקופה מבטחת שבפירוק יועבר לקופה המבטחת, שקלטה מבוטחים אלה לפי הסדרים שקבע שר הבריאות.

פרק ד' — ביטוח בריאות בקופת-חולים

33. חובת קופה מבטחת לקבל מבוטחים

קופה מבטחת תבטח כל אדם שיביע את רצונו להיות מבוטח בה בביטוח בריאות חובה, והמצהיר שהוא מקבל על עצמו את כל הכללים, החובות וההוראות שקבעה הקופה המבטחת בתקנונה.

34. איסור הגבלת זכויות של מבוטח

זכויותיו של מבוטח בקופה מבטחת לקבלת שירותים רפואיים לפי חוק זה לא יהיו מוגבלות מטעמי בריאות או מכל סיבה אחרת.

35. איסור לסרב לקבל מבוטח

לא תסרב קופה מבטחת לקבל מבוטח המבקש להצטרף אליה, והכול בכפוף להוראות חוק זה.

36. איסור הפליה

קופה מבטחת תבטח כל תושב ללא אפליה בשל גילו, מינו, גזעו, דתו, ארץ מוצאו והשקפתו.

37. אפשרות מעבר מקופה לקופה

- א. מבוטח יהא רשאי לעזוב קופה מבטחת רק לאחר שהיה מבוטח בה לפחות שנה אחת.
- ב. ההצטרפות לקופה מבטחת אחרת תיעשה לפי בקשתו של מבוטח לאחר שלושה חודשים מיום מתן ההודעה על כך לקופה שבה הוא מבוטח.
- ג. שר הבריאות יקבע בתקנות נוהלי מעבר מקופה לקופה.

38. סייגים לחברות בקופה

- א. אדם יהיה מבוטח על-פי חוק זה בקופה מבטחת אחת בלבד באותה עת.
- ב. לא תקבל קופה מבטחת כחבר מי שהוא חבר אותה שעה בקופה מבטחת אחרת, אלא לפי הוראות חוק זה בעניין מעבר מקופה אחת לאחרת.

39. חופש בחירה בשירותים אמבולטוריים

א. השירותים האמבולטוריים הראשוניים בקהילה, וכן השירות הרפואי המקצועי במידת האפשר, הקיימים בקופה המבטחת והניתנים על-ידה יעמדו לבחירתו של המבוטח באזור מגוריו, שבו מקיימת הקופה המבטחת שירותים אלה.

פעולותיה, לרבות דוחות כספיים כפי שיקבע שר הבריאות בתקנות.

פרק ח' — המועצה לביטוח בריאות

53. מועצת בריאות ותפקידיה:

א. תקום מועצה לביטוח בריאות (להלן — מועצת בריאות).

ב. תפקידי מועצת הבריאות יהיו לייעץ לשר הבריאות בנושאים הבאים:

1. שיעורי דמי הביטוח שישולמו לקופת המבטחות;

2. תיאום השירותים הרפואיים; בין הקופות המבטחות לבין עצמן ובין הקופות המבטחות לבין רשויות המדינה;

3. קביעת סל השירותים הרפואיים שיינתנו בידי הקופות המבטחות;

4. קביעת סדרי תורנויות של בתי-החולים לאשפוז חולים;

5. קביעת סדרי תורנויות של מתן שירותים רפואיים בקופות המבטחות שלא בשעות העבודה הרגילות;

6. שינויים בסל השירותים;

7. עקרונות לקביעת מסגרת של התקציבים של הקופות המבטחות;

8. חלוקת הארץ לאזורים ובתי החולים שישחרו אותם;

9. הצעות בענייני חקיקה;

10. קביעת המדיניות בכל עניין אחר הקשור בכביצוע חוק זה.

54. הרכב מועצת הבריאות

הרכב מועצת הבריאות יהיה כדלקמן:

1. שר הבריאות או נציגו, הוא יהיה יושב-ראש;

2. נציג אחד מכל אחד מהמשרדים הבאים, שייקבעו על-ידי השר הנוגע בדבר:

א. משרד הבריאות;

ב. משרד האוצר;

ג. משרד העבודה והרווחה;

ד. המוסד לביטוח לאומי.

3. המנהל הכללי של משרד הבריאות;

4. קצין רפואה ראשי של צה"ל;

5. יושב-ראש מרכז השלטון המקומי;

6. נציג של הדיקנים של בתי-הספר לרפואה;

7. אחד ממנהלי בתי-החולים הממשלתיים או נציג רשות האשפוז כאשר תוקם;

8. עובד אחד של בתי-החולים הציבוריים, שייקבע לאחר התייעצות עם מנהלי בתי-החולים אלה;

46. תקציב שנתי

לכל קופה מבטחת יהיה תקציב שנתי.

47. שנת הכספים

שנת הכספים לכל הקופות המבטחות תחל ב-1 בינואר של כל שנה.

48. הכנת התקציב ואישורו

א. הנהלת הקופה המבטחת תכין הצעת תקציב שנתי, כפי שתוצע על-ידי מוסדותיה המוסמכים ותאושר על-ידם.

ב. הצעת התקציב תהיה מבוססת על הנחיות מוקדמות אשר יוציא שר הבריאות להכנת הצעת התקציב לפי מדיניות הבריאות הכוללת לשנת התקציב הנדונה, ובהתחשב בעקרונות הכלליים של תקציב המדינה כפי שייקבע על-ידי הממשלה.

ג. מתכונת הגשת הצעת התקציב על-ידי קופה מבטחת והמסמכים הנלווים ייקבעו על-ידי שר הבריאות.

ד. הצעת התקציב תוגש למשרד הבריאות לא יאוחר משלושה חודשים לפני תחילת שנת התקציב.

ה. הצעת התקציב תידון בין נציגי המוסמכים של קופה מבטחת לבין נציגי משרד הבריאות.

49. אישור

א. תקציב הקופה המבטחת טעון אישורם של שר הבריאות ושר האוצר.

ב. התקציב יאושר בהתחשב בשינויים הדמוגרפיים, הקידום הטכנולוגי, התפתחות הרפואה והגורמים האחרים המשפיעים על הוצאות השירותים הרפואיים.

50. תקציב מילואים

א. הוחלט על שינוי בהיקף ובמפרט השירותים הרפואיים לפי סעיפים 4 ו-5 לחוק, והשינוי מחייב הוצאה כספית מעבר לתקציב שאושר כאמור בסעיף 49, יעודכנו מקורות המימון המפורטים בסעיף 45 לכיסוי ההוצאה העודפת.

ב. שר הבריאות, בהתייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, יקבע בתקנות את דרכי עדכון מקורות המימון כאמור בסעיף-קטן (א).

ג. השינויים שאושרו בתקציב של קופה מבטחת דינם כדין התקציב המקורי.

51. השתתפות המדינה

א. השתתפות המדינה בתקציבי הקופות המבטחות תיעשה באמצעות תקציב משרד הבריאות.

ב. המדינה תישא בסכום שיחסר לאיזון התקציב המאושר של קופה מבטחת, לאחר שיובאו בחשבון הכנסות הקופה ממקורות המימון האחרים, המנויים בסעיף 45.

52. חובת דיווח

קופה מבטחת תגיש דוחות תקופתיים או אחרים על

9. נציג המעסיקים לאחר התייעצות עם הארגון היציג של המעסיקים;
10. נציג העובדים לאחר התייעצות עם הארגון היציג של העובדים הגדול ביותר במדינה;
11. שני נציגים מן הציבור;
12. ארבעה נציגים של מקצועות רפואיים ופארא-רפואיים לאחר התייעצות עם הגופים שלדעת שר הבריאות הם נוגעים בדבר;
13. תשעה נציגים של קופת-החולים של ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל;
14. נציג אחד מכל קופת-חולים מוסמכת, המפורטת בתוספת לחוק מס מקביל.
55. מינוי חברי מועצת הבריאות
 - א. שר הבריאות ימנה את חברי מועצת הבריאות;
 - ב. השר ימנה שני סגנים ליושב-ראש; אחד מהם יהיה המנהל הכללי של משרד הבריאות, והשני יהיה יושב-ראש הקופה שלה מספר המבוטחים הגדול ביותר.
56. פרסום ברשומות

מינוי חברי מועצת הבריאות יפורסם ברשומות.
57. פקיעת כהונה

חבר מועצת הבריאות יחדל לכהן כחבר מועצה לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה:

 - (1) מסר לשר הבריאות מכתב בדבר התפטרותו;
 - (2) נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו;
 - (3) הורשע בעבירה שיש עמה קלון;
 - (4) נציג משרד שחדל לעבוד באותו משרד;
 - (5) נציג ארגון או גוף שחדל להשתייך לאותו ארגון או גוף שטעמו נתמנה.
58. מינוי חבר חדש

נתפנה מקומו של חבר מועצת בריאות, ימנה שר הבריאות חבר אחר במקומו מאותו משרד או מאותו ארגון או גוף, כאמור בסעיף 54.
- פרק ט' — הוראות שונות
59. הסכם עם נותן שירותים
 - א. קופה מבטחת תערוך הסכם עם בתי-חולים בדבר התנאים והתשלומים למתן שירותי אשפוז למבוטחיה;
 - ב. נתגלו חילוקי דעות שבגינם נמנעה חתימת ההסכם בין קופה מבטחת לבין בית-החולים בקשר לתנאים ותשלומים כאמור בסעיף קטן (א), יקבע שר הבריאות את התנאים והתשלומים כאמור.
60. ביטוח שוטרים וסוהרים

שר הבריאות, בהתייעצות עם שרי האוצר והמטרה, רשאי לקבוע בתקנות כי חלק ממש החבר בעד שוטר או סוהר ישולם מתקציב המדינה.
61. ביטוח אסירים ועצורים

שר הבריאות, בהסכמת שר המטרה, יקבע בתקנות הוראות בכל הנוגע להחלת חוק זה על אסירים ועצורים.
62. שירותים רפואיים לשוטרים

שוטר יוכל לקבל שירותים רפואיים במסגרת הרפואית של המשטרה, על-פי הסכם שייקבע בין משרד המשטרה לבין הקופה המבטחת שבה מבוטח השוטר.
63. תקנות ביצוע להסכמי חוץ

שר הבריאות, בהתייעצות עם שר החוץ ועם מועצת הבריאות, רשאי להתקין תקנות לביצוע הסכמים שנעשו בין מדינת ישראל לבין מדינת חוץ לעניין יחסי גומלין בענייני ביטוח בריאות, אף אם יש בהסכמים סטייה מהוראות כל חיקוק.
64. עונשין

מי שמסר הצהרה כוזבת או העלים עובדות שיש להן חשיבות בכל הנוגע לחוק זה או התקנות על-פיו, דינו — מאסר שנה.
65. תיקון תוספת תקנות שעת-חירום (יהודה והשומרון וחבל-עזה בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ח — 1967

בתוספת לתקנות שעת-חירום (יהודה והשומרון וחבל-עזה — שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ח — 1967, אחרי סעיף 7 יבוא 7א.
- 7א. "תחולת חוק ביטוח בריאות

הוראות חוק ביטוח בריאות התשמ"ח — 1988, יחולו על תושבי האזור".
66. תחילה והוראות לקראת הפעלת החוק
 - א. תחילתו של חוק זה תהיה כעבור שנה מיום פרסומו ברשומות;
 - ב. שר הבריאות רשאי לקבוע בתקנות הסדרים, שלפיהם יבוטח לפי חוק זה כל אדם שאינו מבוטח בקופה מבטחת ערב תחילתו של חוק זה;
 - ג. שר הבריאות רשאי לפני תחילתו של חוק זה להתקין תקנות לצורך הפעלתו של חוק זה, לכונן את מועצת הבריאות לפי סעיף 53 למנות ועדות אזוריות לפי סעיף 43, והן תהיינה רשאיות לפעול כאילו היה חוק זה בתוקף.
67. ביצוע ותקנות

שר הבריאות ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו.

דברי הסבר

ביסוד החוק מונחים העקרונות הבאים:

1. חובת ביטוח של כל תושב במדינה;
2. מתן שירותי בריאות אחרים על בסיס שוויוני לכלל המבוטחים;
3. קביעת סל שירותים מחייב, ובכך ידע המבוטח את זכויותו לקבלת שירותים אלה;
4. הספקת השירותים הרפואיים על בסיס אזורי, ותוך תיאום עם מוסדות האשפוז הקיימים;
5. התאמת תקנון הקופה המבטחת לעקרונות החוק ולהוראות התקנות שהותקנו על-פיו;
6. הנהגת פיקוח משרד הבריאות על פעולותיהן של הקופות המוסמכות;
7. העמדת הקופות המבטחות לביקורת מבקר המדינה;
8. הטלת חובה על הקופות המבטחות לקיים ביקורת פנימית;

9. שיתופם של גורמים ומוסדות הרפואה במדינה וכן גורמים ממלכתיים ומונציפליים בהפעלת מערכת השירותים הרפואיים למבוטחים במדינה;

לגבי קבוצות אוכלוסייה שונות, כמו שופטים, שוטרים, חיילים בשירות סדיר ובשירות קבע ותושבים הזכאים לביטוח רפואי של מדינת חוץ, יונהגו הסדרים מיוחדים בתיאום עם הגורמים הנוגעים בדבר.

כמו כן, תינתן אפשרות להנהיג ביטוח רשות בתנאים שייקבעו על-ידי שר הבריאות.

הממשלה תשתתף בכיסוי יתרת תקציבי שירות הבריאות הניתנים על-ידי הקופות במסגרת תקציבים שנתיים מאושרים ובהתחשב בהכנסות מהמקורות המוגדרים בחוק.

הטיפול בחוק זה ישולב במסגרת ארגון מחדש של מכה משרד הבריאות והקמת רשות האשפוז.

חוק ביטוח בריאות תכליתו להבטיח מתן שירותי בריאות לכל תושבי המדינה. חוק זה יהווה נדבך חשוב ויסודי נוסף במסכת החקיקה החברתית-הסוציאלית במסגרת החוקים הבאים להבטיח את רווחתם של תושבי המדינה, בדומה להבטחת שירותי חינוך וביטחון סוציאלי אישי, שהם ביסוד החובות המוטלים על החברה והמדינה.

הכול תמימי דעים, כי בישראל קיימים הנתונים והתנאים למתן שירותי בריאות מקיפים ברמה נאותה לכלל התושבים, הן מבחינת שיעור הרופאים ובעלי המקצועות הרפואיים והפארא-רפואיים האחרים, הן מבחינת המבנים והציוד, המצויים במוסדות הרפואה והפזורים במקומות שונים ברחבי המדינה, והן מבחינת רמת הרפואה, הטכנולוגיה הרפואית המתקדמת ומועדו הציבורי להכבדה הרפואית.

הצעת החוק באה להטיל חובה על כל תושב המדינה לבטח את עצמו באחת מקופות-החולים שיוסמכו לכך על-ידי שר הבריאות לפי מבחנים ואמות-מידה הנכללים בהוראות החוק.

נקבע, כי על-פי החוק יובטחו בשלב ראשון לכלל התושבים המבוטחים השירותים הרפואיים הניתנים כיום על-ידי מוסדות הרפואה במדינה, בדרך שתבטיח אחידות ושוויון כמתן השירותים ובגביית דמי ביטוח הבריאות. המגמה היא ליעל ולהרחיב את סל השירותים הרפואיים הניתנים כיום למבוטחים על-ידי מוסדות הבריאות במדינה.

השירות הרפואי יובטח ויתואם על-ידי מועצה מייעצת, שתוקם על-פי החוק, וכן בעזרת ועדות אזוריות, אשר תפעלנה להגברת התיאום בין נותני השירותים, ולייעול בניצול המשאבים העומדים לרשות שירותי הבריאות.

החוק מבטיח את מקורות ההכנסה לקופות המבטחות, וכן את השתתפות המדינה בתקציבי הגורמים המבטחים במסגרת תקציבים שנתיים מאושרים, שיאושרו על-ידי שר הבריאות והאוצר. בכך ידעו נותני השירותים את המשאבים הכספיים העומדים לרשותם, ויכולו לכלכל את פעילותיהם ביתר יעילות ועל-פי מדיניות קבועה ומתוכננת מראש.

ח. הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התש"ן — 1989

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

מבוא

שירותי הבריאות, שמטרתה להבטיח שירות רפואי רצוף ושוטף ברמה שווה לכל.

שירותי הבריאות, שהם חלק מזכויותיו של כל תושב, יינתנו לכל התושבים על בסיס של שוויון, ללא כל זיקה ארגונית-מפלגתית, עדתית או אחרת, וללא תלות באפשרויותיו הכספיות הכלליות של התושב.

שירותי הבריאות יינתנו במסגרת של ביטוח בריאות ממלכתי, שיהיה בעל אופי סוציאלי מובהק. שירותים אלה יובטחו ויתואמו על-ידי גוף מרכזי — מינהלת הבריאות הארצית — ועל-ידי הנהלות אזוריות, שתהיינה אחראיות להבטחת הפעלת השירותים כולם, לפרטיהם, לכלל התושבים, על בסיס של חלוקה גיאוגרפית אזורית.

לרשותו של הביטוח יעמוד מנגנון גבייה מאורגן היטב במוסד לביטוח לאומי, הנהנה מיוקרה ומאמון הציבור. המוסד

חוק ביטוח בריאות ממלכתי בא להגשים את העיקרון, כי הבטחת שירותי בריאות לתושב, בדומה להבטחת חינוך וביטחון אישי, היא חובה המוטלת על החברה ועל המדינה.

בישראל קיימים התנאים מן המשובחים בעולם למתן שירותי רפואה, הן מבחינת שיעור הרופאים באוכלוסייה והרמה הגבוהה של הרפואה, והן מבחינת הציוד ומודעות האוכלוסייה לבעיות בריאות. חרף כל זאת, אין הציבור שבע רצון מטיב השירות. השירות מסורבל, מפוצל ואטי, וגזול זמן רב מהחולה.

קיימת הפרדה בין הרפואה המונעת לבין הרפואה הקורטיבית, בין הרפואה הכללית לבין מרפאת המומחים, וכן בין מרפאת המומחים לבין שירותי האשפוז. קיים גם פיצול במערכת האשפוז. כדי לתקן מצב זה, מוצעת רפורמה בארגון

וההגבלים שהיו מקובלים כמוסדות הבריאות הממשלתיים והציבוריים ערב תחילתו של חוק זה ומעבר לאמצעים שיוקצבו מדי שנה על-פי סימן ג'.

3. היקף השירותים

השר יקבע בתקנות את היקף השירותים, סוגיהם ופירוטם, ויכול שיקבע בהן היקפים ופירוטים שונים לגבי קבוצות מבוטחים; תקנות בדבר היקף השירותים וסוגיהם יהיו בהסכמת שר האוצר ושר העבודה והרווחה ובאישור ועדת הכספים של הכנסת.

4. תשלום בעד שירות

לא יידרש תשלום בעד שירותי בריאות הניתנים לפי חוק זה והתקנות על-פיו, אלא במידה שהשר, לאחר התייעצות עם שר העבודה והרווחה, ובהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, קבע תשלומים בעד שירותים מסוימים; קביעה כאמור יכול שתהיה כללית או לגבי סוגי מבוטחים.

5. מתן שירותים בישראל

שירותי הבריאות לפי חוק זה יינתנו בישראל.

פרק ב': ארגון

סימן א': אזורי בריאות

6. חלוקת המדינה לאזורים

לעניין חוק זה, תחולק המדינה לאזורי בריאות (להלן — האזורים), כפי שיקבע השר בצו.

7. הנהלת אזור

- (א) בכל אזור תהיה הנהלת אזור שימנה השר.
- (ב) מספר חברי הנהלת אזור לא יפחת משלושה.
- (ג) בראש הנהלת אזור יעמוד מנהל האזור, שימנה השר מבין חברי אותה הנהלה.
- (ד) מנהל אזור יהיה עובד במשרה מלאה של מינהלת הבריאות הארצית, והיא תשלם את שכרו; חברי הנהלה האחרים לא יקבלו שכר בעד תפקידם זה.
- (ה) לא יהיו חברים בהנהלת אזור חברי הנהלה ארצית או מקומית של נותן שירותים לפי חוק זה או עובד בהנהלה של נותן שירותים כאמור, במספר העולה על מחצית מחברי הנהלת האזור.

8. תפקידי הנהלת אזור

- (א) תפקידה של הנהלת אזור לארגן, לתכנן ולתאם את מתן שירותי הבריאות באזור, להבטיח נתינתם ולמלא כל תפקיד נוסף, הכול כפי שיוטל עליה על-ידי השר ומינהלת הבריאות הארצית, וכפי שנקבע בחוק זה ובתקנות לפיו.
- (ב) הנהלת האזור תתקשר בהסכמים עם נותני שירותי בריאות באזור לצורך מתן השירותים באזור; השר ושר האוצר רשאים לקבוע בתקנות הוראות בדבר הבסיס לתשלומים בעד השירותים לפי הסכמים אלה.

לביטוח לאומי מסוגל לבצע את גביית דמי הביטוח בעלות נמוכה ללא צורך בהקמת מנגנון חדש.

לרשות ההנהלות האזוריות והמינהלה הארצית לא יועברו מוסדות רפואיים, לא בדרך של רכישה או הפקעה ולא בכל דרך אחרת. ההנהלות והמינהלה יפעלו על בסיס של הסכמים עם כל גורמי הרפואה נותני השירותים הקיימים במדינה, קופות-החולים ומוסדות רפואה אחרים, ציבוריים ופרטיים. נותני השירותים, נכסיהם ומוסדותיהם, תפעולם וניהולם, יקוימו ברשות בעליהם, כאחריותם וכעצמאותם, ולא יחול שום שינוי במעמדם ובתפקודם. השינוי יחול רק במעמד מקבלי השירות.

לא יהיו עוד חברים ומשלמי מס חבר למוסדות, אלא תושבים הזכאים לקבל שירותי בריאות בתוקף היותם תושבים במדינת ישראל.

פרק א': עקרונות

1. זכאות לשירותי בריאות

כל תושב ישראל מבוטח כביטוח בריאות ממלכתי, ויהיה זכאי לקבל שירותי בריאות בהתאם לחוק זה ולתקנות על-פיו (להלן — מבוטח).

2. תחומי השירותים

(א) שירותי הבריאות לפי חוק זה יהיו בתחומים אלה:

- (1) רפואה מונעת;
- (2) שירותים אמבולטוריים;
- (3) שירותי בתי חולים, לרבות אשפוז פסיכיאטרי, אשפוז כרונטי-סיעודי ואשפוז יולדות;
- (4) שירותי אבחון ורפוי של מעבדות ומכונים רפואיים;
- (5) אספקת תרופות וצורכי רוקחות אחרים;
- (6) אספקת מכשירים ואבזרי עזר רפואיים;
- (7) שירותים רפואיים לנפגעי סמים;
- (8) שירותי רפואה תעסוקתית, לרבות בריאות בעבודה;
- (9) טיפולי עזרה ראשונה, לרבות הסעה לשם אשפוז או לשם טיפול רפואי אחר הכרוך בהם;
- (10) שירותי רפואה ביתיים וקהילתיים;

(11) רפוי השן;

(12) שיקום רפואי.

(ב) שר הבריאות (להלן — השר), בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאי בצו להוסיף על שירותי הבריאות שנקבעו בסעיף קטן (א).

לא קבע השר בצו כאמור, שום דבר בחוק זה לא יתפרש כמחייב את המדינה לתת שירותי בריאות מעבר לשירותים שהיו ניתנים לפי הכללים, הנהלים

9. תקופת כהונה

תקופת כהונתו של חבר הנהלת אזור היא חמש שנים, וניתן לחזור ולמנותו; בכל מקרה ימנה השר לפחות שליש מחברי הנהלה היוצאת להיות חברי הנהלה החדשה.

10. פקיעת כהונה

- (א) כהונתו של חבר הנהלת אזור תפקע לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה:
- (1) הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לשר;
 - (2) נבצר ממנו דרך קבע למלא תפקידו;
 - (3) הוא הורשע בעבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון;
 - (4) הוא פשט את הרגל או נתמנה כונס לנכסיו מטעם בית-המשפט;
 - (5) השר החליט להעבירו מכהונתו מסיבה סבירה אחרת.
- (ב) עובד המדינה שנחמנה להיות חבר בהנהלת אזור, תפקע כהונתו כאשר יחדל להיות עובד המדינה, אך ניתן למנותו מחדש.

11. החלפת חבר ומינוי ממלא-מקום

- (א) חבר הנהלת אזור שכהונתו פקעה, ימנה השר חבר במקומו שיכהן עד תום התקופה שבה היה אמור לכהן החבר שכהונתו פקעה.
- (ב) חבר הנהלת אזור שנבצר ממנו דרך ארעי למלא תפקידו — ימנה לו השר ממלא-מקום, שיכהן עד שיוכל החבר לשוב לתפקידו.

12. נוהלי עבודה

- (א) השר רשאי לקבוע בתקנות נוהלי עבודה של הנהלת אזור.
- (ב) הנהלת אזור רשאית לקבוע את נוהלי עבודתה במידה שלא נקבעו בחוק זה או בתקנות לפיו.

13. עובדים ונכסים

- (א) הנהלת אזור רשאית להעסיק עובדים לשם מילוי תפקידיה, באישור המינהלה הארצית.
- (ב) מספר המשרות שבהן הנהלה רשאית להעסיק עובדים כאמור ייקבע בתקנות בהסכמת שר האוצר.
- (ג) דרכי קבלת העובדים ומינוים יהיו כשל עובדי המדינה, בתיאומים שייקבעו בתקנות.
- (ד) שכרם ותנאי העבודה האחרים של העובדים יהיו כשל עובדי המדינה, וייקבעו בהסכמת שר האוצר.
- (ה) הנהלת אזור רשאית לרכוש ולקבל לשימוש נכסים לשם מילוי תפקידיה, בהתאם לכללים שיקבע השר, לאחר התייעצות עם שר האוצר.

14. הנהלת אזור צד להליך משפטי

בעניינים שבהם רשאית הנהלת אזור להתקשר בהסכמים, ולעניין סעיפים 39 ו-40, היא כשירה להיות בעל דין בהליך משפטי.

15. דיווח

הנהלת אזור תדווח על פעולותיה לשר ולמינהלת הבריאות הארצית אחת לשנה וכן לפי דרישתם.

16. מועצת בריאות אזורית

- (א) בכל אזור חוקם מועצת בריאות אזורית (להלן — מועצה), שתפקידה לייעץ להנהלת האזור בכל עניין הנוגע לצורכי הבריאות באזור, ולשם כך תהיה זכאית לקבל דיווח ומידע מהנהלת האזור, לפי בקשתה.
- (ב) כמועצה יהיו —
- (1) נציגים של נותני שירותי בריאות;
 - (2) נציגים של המקצועות הרפואיים, הסיעודיים והפארא-רפואיים ומגיש שירותי רווחה;
 - (3) נציגים של רשויות מקומיות, ארגונים ציבוריים, ארגונים יציגים של עובדים ומעסיקים באזור;
 - (4) נציגי השר.

- (ג) השר ימנה את חברי המועצה במספר שלא יעלה על 21, וימנה את היושב-ראש שלה מבין חבריה.

- (ד) תקופת הכהונה של חבר במועצה היא שלוש שנים, וניתן למנותו מחדש.

17. החלת סעיפים

הוראות סעיפים 10 עד 12 יחולו גם על מועצה, בשנייה המחויבים.

סימן ב': מינהלת בריאות ארצית

18. מינהלת בריאות ארצית

- (א) השר ימנה מינהלת בריאות ארצית (להלן — המינהלה) ויקבע את חבריה.
- (ב) מספר חברי המינהלה לא יפחת מחמישה.
- (ג) השר ימנה את יושב-ראש המינהלה ואת סגנו מבין חבריה.
- (ד) יושב-ראש המינהלה וסגנו יהיו עובדי המינהלה במשרה מלאה.
- (ה) לא יהיו חברים במינהלה חברי הנהלה ארצית או מקומית של נותן שירותים לפי חוק זה או עובד בהנהלה של נותן שירותים כאמור, במספר העולה על _____ מחברי המינהלה.

19. תפקידה של המינהלה

תפקידה של המינהלה לפקח על הנהלת האזור ולהבטיח הפעלת שירותי בריאות על בסיס אזורי ובין-אזורי, כפי שיוזר שר הבריאות.

20. תקופת כהונה

תקופת כהונה של חבר במינהלה היא חמש שנים, וניתן לחזור ולמנותו; בכל מקרה ימנה השר לפחות שליש מחברי המינהלה היוצאת להיות חברי המינהלה החדשה.

21. דיווח

המינהלה תדווח לשר על פעולותיה לפי דרישתו ולפחות אחת לשנה.

22. החלת סעיפים

הוראות סעיפים 10 עד 14 יחולו גם על המינהלה, בשינויים המחויבים.

סימן ג': תקציב

23. אישור התקציב

השר ושר האוצר יקבעו את תקציב שירותי הבריאות. הצעת התקציב של שירותי הבריאות תוגש על-ידי המינהלה הארצית בדרך שתיקבע בתקנות.

24. מימון שירותי הבריאות

(א) מימון שירותי הבריאות יבוא מדמי ביטוח בריאות, מהשתתפות המדינה, מתשלומים בעד שירותים ומתקבולים אחרים לפי חוק זה והתקנות על-פיו.

(ב) המדינה תשתתף בהוצאות התקציב האמור בשיעור ובדרך שתקבע הממשלה, ובלבד שהשיעור לא יעלה על 40% מסך דמי ביטוח הבריאות החלים על כלל המעסיקים והמבוטחים.

25. הכנת התקציב

השר, בהסכמת שר האוצר, רשאי להתקין תקנות בדבר הכנת הצעת התקציב ודרכי הגשתו לשר ולשר האוצר.

פרק ג': מתן שירותי הבריאות

26. מתן שירותי הבריאות

שירותי הבריאות לפי חוק זה יינתנו למבוטח על-ידי קופת-חולים מוסמכת שבה הוא מבוטח, ככפוף להוראות חוק זה והתקנות לפיו.

27. בקשת אישור

דרכי הגשת הבקשה והכללים והמבחנים לאישור לפי סעיף 26(2) ייקבעו בתקנות.

28. רשימת נותני השירותים

רשימת נותני שירותי הבריאות לפי חוק זה בכל אזור ורשימת נותני שירותי הבריאות כאמור על בסיס בין-אזורי, תובא לידיעת המבוטחים באופן שייקבע בתקנות.

29. חופש בחירה

(א) כל מבוטח יהיה רשאי לבחור לו נותן שירותי בריאות לתקופה שתיקבע בתקנות מבין אלה שבאזור;

(ב) מבוטח יהא רשאי לבחור באזורי שירותי בריאות הניתנים במרפאות ציבוריות, במרפאות של רופאים עצמאיים, במכונים, במעבדות ובשירותי רוקחות, כתנאי שהם נמצאים בבעלותו או קשורים עם אותו נותן שירות מוכר כאמור בסעיף 26 שבו בחר המבוטח.

(ג) השר, בהסכמת שר העבודה והרווחה, רשאי לקבוע כללים בדבר בחירה כאמור, לרבות לעניין תקופת מינימום וסדרי מעבר, ובדבר מתן הודעות בקשר לכך.

30. מתן שירותי בריאות

(א) השר רשאי לקבוע בתקנות דרכים וסדרים למתן שירותי הבריאות לפי חוק זה והתקנות לפיו.

(ב) זכותו של המבוטח לקבלת שירותי בריאות לפי חוק זה והתקנות לפיו כפופה למילוי חובותיו לפי חוק זה; אולם פגיוור בתשלום דמי ביטוח שאינו עולה על שלושה חודשים רצופים לא ייראה לענין זה כאי-מילוי חובה לפי חוק זה.

(ג) האמור בסעיף קטן (ב) לא יחול על מקרה שבו הרופא המטפל סבור שיש צורך בטיפול דחוף, מחשש כי עיכוב במתן השירות עלול לסכן את חייו של המבוטח או לגרום נזק לבריאותו.

(ד) שר הבריאות, בהסכמת שר העבודה והרווחה ושר האוצר, יקבע בתקנות את הדרכים להוכיח כי מולאה החובה לשלם דמי ביטוח בריאות בעד המבוטח, לרבות מתן פרטים על החייב בתשלום והעברת הפרטים למוסד לביטוח לאומי (להלן — המוסד) ולהנהלות האזוריים.

(ה) היה אדם חייב לפי חוק זה ותקנותיו לשלם דמי ביטוח בריאות בעד הזולת ולא שילם, יראו, לעניין קבלת שירותי הבריאות כאילו שולמו.

31. חיוב במתן שירותים

(א) ראה השר שהדבר חיוני להבטחת מתן שירותי בריאות סדירים, רשאי הוא לחייב כצו לתקופה שיקבע, כתנאים או ללא תנאים, נותן שירותי בריאות פלוני לתת שירותי בריאות לפי חוק זה.

(ב) לא ייתן השר צו כאמור בסעיף קטן (א) אלא לאחר שניתנה לנותן השירות הזדמנות להביא את טענותיו בככתב.

(ג) נותן שירותים הרואה עצמו נפגע על-ידי צו לפי סעיף זה, רשאי לערער עליו לפני בית-המשפט המחוזי.

(ד) הגשת ערעור לפי סעיף זה לא תעכב את ביצוע הצו.

פרק ד': דמי ביטוח בריאות

32. חובת תשלום דמי ביטוח בריאות

(א) כל מבוטח שגילו 18 שנים ומעלה חייב בתשלום דמי ביטוח בריאות, אולם אם הוא עובד, כמשמעותו בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשכ"ח—1968 (להלן — חוק הביטוח הלאומי), שמעסיקו חייב לשלם בעדו דמי ביטוח לאומי, ישלם המעסיק בעדו דמי ביטוח בריאות לפי חוק זה, בשיעור של 8.45% מהכנסת העובד, וינכה שיעור של 2.8% מהכנסת העובד, בהתאם לתקנות שיתקין השר בהסכמת שר האוצר.

(ב) דמי ביטוח בריאות החלים על מבוטח שאינו עובד כמשמעותו בסעיף קטן (א) יהיו בשיעור של 5.6% מהכנסתו.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), אשה נשואה של מבוטח, העובדת במשק ביתה בלבד או שאינה

לתקציב שירותי הבריאות, הכול כפי שייקבע בתקנות בהסכמת שר האוצר.

(ג) השר ושר העבודה והרווחה רשאים להורות על ביצוע מחקרים ופעולות מונעות בשטח הבריאות בעבודה, באופן שייקבעו בתקנות, ובלבד שסך כל ההוצאה הכספית של הפעולות האמורות לפי סעיף קטן זה לא יעלה בשנת כספים פלונית על 1% מסך התקבולים של דמי ביטוח הבריאות שהמעסיקים משלמים בעד עובדיהם, למעט השיעור שהם מנכים משכרם של העובדים.

(ד) המוסד רשאי לנכות מסכומים שגבה כאמור את ההוצאות שהיו לו בקשר למילוי תפקידיו לפי חוק זה, בשיעור שלא יעלה על 1%; השר ושר העבודה והרווחה רשאים לשנות בתקנות את השיעור האמור.

37. ניכוי במקור ממקבלי גמלה

שר העבודה והרווחה, לאחר התייעצות עם השר ושר האוצר, רשאי לקבוע בתקנות, כי דמי ביטוח בריאות של המקבלים גמלה מגוף ציבורי פלוני, כמשמעותו בסעיף 196א(ב) לחוק הביטוח הלאומי, ינוכו ממקבל הגמלה במקור וישולמו למוסד.

38. חלוקה יחסית של חובות

קיבל המוסד מאדם שהיה חייב בעת התשלום דמי ביטוח בריאות וגם דמי ביטוח לאומי, ייוקף כל תשלום באופן יחסי לסכום שהמשלם היה חייב לכל אחד מהם בעת התשלום, וזולת אם קבע אותו אדם אחרת בכתב, לא יאוחר מעת ביצוע התשלום.

39. שיפוי ממעסיק או ממבוטח

(א) מעסיק שלא ישלם את דמי ביטוח הבריאות, כולם או מקצתם, בעד עובד שהוא חייב בתשלוםם בעדו, ולאחר שעבר מועד התשלום ולפני סילוק הפיגור נזקק העובד או בני משפחתו לשירותי בריאות לפי חוק זה והתקנות על-פיו, רשאית הנהלת האזור לחבוע מהמעסיק שיפוי בשל ההוצאות לשירותי הבריאות שניתנו לעובד ולבני משפחתו כאמור.

(ב) מבוטח שלא ישלם את דמי ביטוח הבריאות, כולם או מקצתם, שהוא חייב בתשלוםם בעד עצמו, ולאחר שעבר מועד התשלום ולפני סילוק הפיגור נזקקו הוא או בני משפחתו לשירותי בריאות לפי חוק זה והתקנות לפיו, רשאית הנהלת האזור לחבוע ממנו שיפוי בשל ההוצאות לשירותי הבריאות שניתנו לו ולבני משפחתו כאמור.

(ג) השר, לאחר התייעצות עם שר האוצר, רשאי לקבוע בתקנות דרכי חישוב לשיפוי ההוצאות כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) ודרכי תשלום, והוא רשאי להתחשב בתקופת הפיגור וכן לקבוע ניכוי דמי ביטוח הבריאות מהשיפוי.

(ד) לענין סעיף זה "בני משפחה" — אשתו הנשואה של מבוטח הפטורה מתשלום דמי ביטוח לפי סעיף 32(ב), וכן ילדו או נכדו של מבוטח שכל פרנסתם עליו ובלבד שלא מלאו להם 18 שנים.

עובדת ולא עובדת עצמאית, פטורה מתשלום דמי ביטוח בריאות.

33. שינוי שיעור דמי ביטוח בריאות

(א) השר רשאי, בהסכמת שר האוצר ושר העבודה והרווחה ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, לשנות את השיעורים האמורים בסעיף 32(א) ו-(ב), ולקבוע שיעורים שונים לגבי סוגי חייבים בתשלום, הכול בתנאי שיישמר היחס בין חלקו של העובד לבין דמי הביטוח המשולמים בעדו.

(ב) על אף האמור בסעיף 32 ובסעיף קטן (א), רשאי השר, בהסכמת שר העבודה והרווחה ושר האוצר, ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע כצו שיעורים מופחתים של דמי ביטוח בריאות לגבי חלק מהכנסתו של מבוטח שהוא עובד עצמאי או של מבוטח שאינו עובד ולא עובד עצמאי, או להחיל שיעורים מופחתים על הכנסתו של מבוטח כאמור שלא תעלה על סכום שייקבע כצו.

34. בסיס לגביית דמי ביטוח בריאות

דמי ביטוח בריאות ייגבו מהכנסה שלפי חוק הביטוח הלאומי מגיעים ממנה דמי ביטוח לאומי.

35. גביית דמי ביטוח בריאות

(א) המוסד יגבה את דמי ביטוח הבריאות, ולענין גבייתם ותשלומם יחולו הוראות חוק הביטוח הלאומי והתקנות לפיו כאילו היו דמי ביטוח לאומי, בשינויים המחויבים.

(ב) שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע בתקנות, בהתייעצות עם שר האוצר, הוראות בדבר דרכי גביית דמי ביטוח בריאות, ככל שלא נקבע אחרת בחוק זה.

35א. תקופות כשלוחות המוסד לביטוח לאומי

(א) דמי ביטוח בריאות משכירים ייגבו באמצעות לשכות המס של קופות-החולים, אשר תוסמכנה לענין זה על-ידי המוסד לביטוח לאומי לענין הגבייה לשמש כשלוחות, והוא יכלול גם את מס החבר להסתדרות העובדים שאליה משתייך המבוטח.

(ב) לענין גביית התשלום וקביעת ההכנסה החייבת בדמי ביטוח בריאות, תהינה לקופה הגובה הסמכויות הנתונות למוסד, כפי שהן קבועות בחוק הביטוח הלאומי בשינויים המחויבים.

36. יעד דמי ביטוח הבריאות

(א) המוסד יעביר את דמי ביטוח הבריאות שגבה לרשותו של משרד הבריאות, בדרך ובמועדים שייקבעו השר ושר העבודה והרווחה בתקנות.

(ב) דמי ביטוח הבריאות ייועדו למימון שירותי הבריאות לפי חוק זה והתקנות לפיו, לרבות הוצאות מינהליות הכרוכות בהפעלת חוק זה ולרבות מחקרים ופעולות מונעות כאמור בסעיף קטן (ג), ומשרד הבריאות יעמיד את דמי הביטוח לרשותן של הנהלות האזורים והמינהלה בהתאם

40. שיפוי מצד שלישי

פרק ו': עונשין

47. עונשין

(א) נותן שירותים המפר חובה, איסור או הוראה שנקבעו בפרק ג', או בתקנות על-פיו, דינו, ביחיד — מאסר שנה או קנס 20,000 שקלים, ובחבר בני אדם — קנס 200,000 שקלים.

(ב) המפר חובה, איסור או הוראה אחרת שניתנו לפי סעיף 4, או מפר תקנה לפי חוק זה, שנקבע שאי-קיומה תהיה עבירה, דינו, ביחיד — מאסר ששה חודשים או קנס 10,000 שקלים, ובחבר בני אדם — קנס 50,000 שקלים, זולת אם נקבע לאותה הפרה עונש נמוך מהאמור.

(ג) נעברה עבירה לפי חוק זה בידי חבר בני אדם, ייאשם בעבירה גם כל אדם אשר בשעת ביצועה היה כאותו חבר בני אדם מנהל פעיל, שותף — למעט שותף מוגבל — או עובד מינהלי בכיר האחראי לאותו תחום, אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט את כל האמצעים הסבירים להבטחת שמירתו של חוק זה.

פרק ז': שונות

48. שירותי בריאות לפי חוקים אחרים

(א) שירותי בריאות הניתנים לפי חוק הביטוח הלאומי יינתנו על-ידי נותני השירותים לפי חוק זה.

(ב) השר רשאי בצו, בהתייעצות עם שר העבודה והרווחה, להוסיף חוקים לעניין סעיף קטן (א).

(ג) הזכות לקבלת שירותי בריאות לפי חוק הביטוח הלאומי וחוקים אחרים שיוספו לפי סעיף קטן (ב) לא תיפגע בשל כל הוראה שבחוק זה.

49. מבוטחי חוץ

על אף האמור בחוק זה, מי שעל-פי דיני מדינת חוץ מבוטח בה ביטוח בריאות או זכאי לקבל בה חלק מהוצאות ריפוי או ביטוח בריאות, לא יהיה מבוטח לפי חוק זה במידה שהוא מבוטח או זכאי כאמור, אלא אם הודיע בכתב למנהל הכללי של משרד הבריאות או למי שהסמיך לכך, על רצונו להיות מבוטח במסגרת חוק זה והתקנות לפיו.

50. הסדרים מיוחדים

(א) השר רשאי לקבוע בתקנות —

(1) הסדרים בדבר מתן שירותי בריאות —

(א) לחיילים;

(ב) לשוטרים;

(ג) לעובדים בשירות צבא-הגנה לישראל;

(ד) למבוטח — באזור שאינו אזור מגוריו;

(ה) למבוטח המתגורר במעון כמשמעותו

בחוק הפיקוח על המעונות,

התשכ"ה — 1965;

(ו) לשהיה בישראל, ולתושבים שאינם

מבוטחים לפי חוק זה, בהיקף ובתנאים

כפי שייקבע;

(א) היה המקרה שחייב מתן שירותי בריאות לפי חוק זה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לשלם פיצויים לאותו זכאי לפי פקודת הנויקין (נוסח חדש), לפי פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל — 1970, או לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה — 1975, רשאית הנהלת האזור לתבוע מאותו צד שלישי שיפוי בשל ההוצאות בעד שירותי הבריאות שניתנו או שעתידיים להינתן לפי חוק זה.

(ב) מי שזנק לשירותי בריאות בנסיבות המתוארות בסעיף קטן (א) (בסעיף זה — הנפגע) חייב להושיט כל עזרה הדרושה להנהלת האזור ולנקוט כל פעולה סבירה כדי לתבוע ולממש זכותה לפי סעיף זה, ולא יעשה כל פעולה העלולה לפגוע בזכויות הנהלת האזור לפיצויים ולתביעה לפי סעיף זה או לזכותו בעד מימושה; הפר הנפגע חובה זו, רשאית הנהלת האזור לתבוע ממנו פיצוי על הנזק שגרם עקב ההפרה.

(ג) השר רשאי לקבוע בתקנות, לאחר התייעצות עם שר האוצר, דרכי חישוב השיפוי ההוצאות שניתנו או שעתידיים להינתן כאמור.

41. סמכויות פיקוח וחקירה

סמכויות הפיקוח והחקירה שניתנו בחוק הביטוח הלאומי או על-פיו לעובדי המוסד לעניין ביטוח לאומי יחולו גם לעניין דמי ביטוח בריאות.

42. חובת רישום

השר ושר העבודה והרווחה רשאים לקבוע בתקנות הוראות בדבר רישום המבוטחים והמעסיקים לעניין חוק זה, ובדבר שינוי כפרטי הרישום.

פרק ה': נציב קבילות

43. מינוי נציב קבילות

השר ימנה נציב קבילות לשירותי הבריאות (להלן — הנציב). על מינוי הנציב לא תחול חובת המכרז לפי סעיף 19 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט — 1959.

44. הגשת קובלנה

כל אדם רשאי לקבול לפני הנציב על שירותי בריאות שקיבל או שנמנעו ממנו ועל נותן שירות או על הנהלת אזור או המינהלה או על עובד מעובדיהם, במסגרת תפקידיהם לפי חוק זה והתקנות על-פיו.

45. דרכי הבירור

סעיפים 41, 42, 43 ו-45 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח — 1958 [נוסח משולב], יחולו גם על הנציב, בשניים המתאימים.

46. טיפול בקובלנה

השר רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר דרכי הגשת קובלנה ובדבר ביצוע המלצות הנציב, ככל שלא נקבעו לפי פרק זה.

ביטוח וגבייתם, לרבות לפי סעיף 39, הנובעות מחוק זה, ובשאלת היותו של אדם מבוטח כמשמעותו בסעיף 1, תהא לבית-הדין לעבודה.

52. המדינה — מעסיק

לעניין חוק זה, דין המדינה כמעסיק כדין כל מעסיק אחר.

53. שמירת סמכויות וחובות אחרות

סמכות לפי חוק זה אינה גורעת מסמכות לפי חיקוק אחר, וקיום חובה לפי חוק זה אינו פוטר מקיום חובה לפי חיקוק אחר.

54. אגרות

השר רשאי לקבוע אגרות כעד בקשות, תעודות ואישורים לפי חוק זה והתקנות על-פיו.

55. תקנות

השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות משלימות ככל הנוגע לביצועו.

56. ביטולים

בטלים —

(1) סעיף 45 לחוק הביטוח הלאומי;

(2) חוק מס מקביל, התשל"ג — 1973.

57. תחילה

תחילתו של חוק זה ב־1 בחודש לאחר תום שישה חודשים מיום פרסומו.

58. תחילה חלקית

על אף האמור בסעיף 57, רשאי השר להכריז בצו, כי תחילתם של חלקים מחוק זה תהיה לפני המועד שנקבע בסעיף 57, אם ראה שיש צורך בכך לקראת הפעלת החוק עם תחילתו.

(2) הסדרים לביצוע הסכמים שנעשו בין ישראל לבין מדינות חוץ לעניין יחסי הגומלין בענייני ביטוח בריאות;

(3) הסדרים בדבר הכרה, על בסיס הדדי, בשירותי בריאות הניתנים מחוץ לישראל;

(4) פטורים, תשלומים מיוחדים ודרכי גבייה —

(א) למבוטח השווה מחוץ לישראל;

(ב) למגויים בפסקה (1);

(ג) למגויים בסעיף 186 (1), (2), (3) ו־(5) לחוק הביטוח הלאומי.

(5) הסדרים בדבר מתן זכויות, הטלת חובות ומתן סמכויות לפי חוק זה והתקנות לפיו לגבי תושבי ישראל המתגוררים ברמת-גולן, ביהודה ובשומרון, בחבל עזה או בכל אזור המוחזק על-די צבא-הגנה לישראל, על אף האמור בסעיף 5.

(ב) תקנות לפי סעיף קטן (א)(1) ו־(ב) יותקנו בהתייעצות עם שר הביטחון.

(ג) תקנות לפי סעיף קטן (א)(1) ו־(ב) יותקנו בהתייעצות בשר הפנים.

(ד) תקנות לפי סעיף (א)(1) ו־(ה) יותקנו באישור שר העבודה והרווחה.

(ה) תקנות לפי סעיף קטן (א)(1) ו־(ו) יותקנו באישור שר האוצר.

(ו) תקנות לפי סעיף קטן (א)(4) יותקנו באישור שר האוצר ושר העבודה והרווחה.

51. סמכות בית הדין לעבודה

הסמכות הייחודית לרון בתביעות הקשורות כתשלום דמי

דברי הסבר

פרק א'

בריאות. ככל אזור יובטח מתן שירותי הבריאות על-ידי הנהלת אזור, שתפקידה יהיה לארגן, לתכנן ולתאם את השירותים ולהבטיח את נתינתם. לשם כך יהיה על הנהלת האזור להתקשר בהסכמים עם נותני שירותי בריאות באזור. ככל אזור יובטח מתן שירותי הבריאות על בסיס צורכי התושבים באותו אזור ובשילוב מלא של המוסדות הרפואיים שבו — קופות-חולים, בתי-חולים, מכונים, מעבדות וכו'. שירותים מתוחכמים יותר יובטחו במסגרת בין-אזורית או ארצית על-ידי מינהלת הבריאות הארצית.

כדי להבטיח שצורכי התושבים בכל אזור ימולאו, תוקם בכל אזור מועצת בריאות אזורית, שתפקידה ליעץ להנהלת האזור בכל עניין הנוגע לצורכי הבריאות באזור.

למען שמירת אי-תלותן של הנהלות האזורים ומינהלת הבריאות הארצית נקבע, שלא יהיו חברים בהן חברי הנהלה ארצית או מקומית של נותני שירותים או עובדים בהנהלות של נותני שירותים, במספר העולה על מחצית מחברי הנהלת האזור או המינהלה. כדי להבטיח רציפות בפעולות הנהלות האזורים והמינהלה נקבע, כי לפחות שליש מחברי הנהלה או המינהלה היוצאות ימונו להיות חברי הנהלה או המינהלה החדשות.

ביטוח הבריאות יחול מכוח החוק על כל תושב המדינה וכל עוד הוא תושב. התחומים שבהם יינתנו שירותי הבריאות מגויים בחוק, ושר הבריאות, באישור שר האוצר וועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאי להוסיף עליהם. היקף השירותים, סוגיהם ופירוטם ייקבעו בתקנות. כעיקרון, לא יידרש תשלום נפרד בעד שירותי בריאות הניתנים לפי חוק זה, אך ניתן יהיה לקבוע תשלומים בעד שירותים מסוימים באופן כללי או לגבי סוגי מבוטחים. קביעה כזו יכולה להיעשות רק בתקנות שיתקין שר הבריאות לאחר התייעצות עם שר העבודה והרווחה וועדת העבודה והרווחה ובאישור שר האוצר וועדת הכספים של הכנסת.

שירותי הבריאות לפי חוק זה יינתנו בישראל, אולם מכוח הסדרים בין-לאומיים, שייקבעו לפי סעיף 50 להלן, יוכלו תושבי ישראל הנמצאים בחוץ לארץ ליהנות משירותי בריאות הניתנים שם.

פרק ב'

ביטוח הבריאות יושבת על בסיס של חלוקת הארץ לאזורי

דמי ביטוח הבריאות שמשלמים המעסיקים בעד עובדיהם, למעט השיעור שהם מנכים משכרם של העובדים.

ניתנו שירותי בריאות למבוטח שלא שולמו בעדו דמי ביטוח בריאות, ניתן יהיה לחבוע ממנו או מהחייב בתשלומם, בהתאם למקרה, שיפוי בשל ההוצאות שהוצאו בפועל. כיוצא בזה, אפשר יהיה לקבוע שיפוי בשל הוצאות שירותי בריאות, כאשר המקרה שחייב את נתנתו משמש עילה לחייב צד שלישי לשלם פיצויים לפי פקודת הנויקין [נוסח חדש], לפי פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התשל"ל — 1970, או לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה — 1975. במקרה זה תביעת השיפוי תוגש כנגד המזיק או הפוגע.

פרק ה'

על שירותי הבריאות לפי חוק זה, על נותני שירותי הבריאות, על הנהלות האזורים ועל המינהלה ניתן יהיה לקבול לפני נציב קבילות לשירותי הבריאות, סמכויותיו של הנציב יהיו דומות לסמכויותיו של נציב תלונות הציבור, ונוסף על כך יהיה שר הבריאות רשאי לקבוע בתקנות גם דרכי ביצוע להמלצות הנציב.

פרק ז'

כדי להביא לאיחוד השירותים והפסקת פיצולם נקבע, כי שירותי בריאות הניתנים לפי חוק הביטוח הלאומי וחוקים נוספים שייקבעו, יינתנו על-ידי נותני שירותי הבריאות לפי החוק המוצע, בלי שייפגעו זכויותיהם של הזכאים לאותם שירותים לפי החוקים האחרים.

החוק מאפשר לקבוע בתקנות הסדרים מיוחדים לגבי מתן שירותי בריאות, פטורים וסדרי תשלום לסוגי תושבים שמצבם מצריך זאת, כגון חיילים, שוטרים, מבוטחים המתגוררים במעונות, לתיירים וכן לתושבים השוהים בחוץ לארץ באופן זמני.

לבית הדין לעבודה מוקנית הסמכות לדון בתביעות הקשורות בתשלום דמי ביטוח בריאות וגבייתם, וכן בשאלה אם אדם פלוני הינו מבוטח במסגרת החוק.

אין חוק זה בא לגרוע מסמכויות לפי חיקוק אחר, כגון סמכויותיהם של שר הבריאות, המנהל הכללי של משרד הבריאות וכל בעל משרה אחרת, בעניין פיקוח על מוסדות רפואיים, רופאים ובעלי מקצוע אחרים, ובכל עניין אחר הנוגע לבריאות הציבור, ואין קיום חובה לפי חוק זה פוטר מקיום חובה לפי כל חיקוק אחר.

האחריות לביצוע החוק מוטלת על שר הבריאות, והוא רשאי להתקין תקנות משלימות בכל הנוגע לביצועו.

חוק מס מקביל יבוטל, מכיוון שהוראותיו נכללו בחוק זה. אף כי תחילתו של החוק תהיה ב-1 בחודש לאחר תום שישה חודשים מיום פרסומו, יהיה שר הבריאות רשאי להכריז על תחילתם של חלקים ממנו עוד קודם לכן, כדי שניתן יהיה לעשות את ההכנות הדרושות להפעלתו ביום תחילתו.

לשירותי הבריאות יהיה תקציב נפרד, ותקציב זה ייקבע בידי שר הבריאות ושר האוצר. את חלקה של המדינה בהוצאות תקציב שירותי הבריאות תקבע הממשלה, והתקרה של חלק זה קבועה בחוק.

פרק ג'

נותני שירותי הבריאות יהיו בתי-החולים, מוסדות אחרים שהכיר בהם משרד הבריאות לפני תחילת החוק, לפי כל דין, כמוסד רפואי ציבורי הפועל שלא לשם הפקת רווחים, והם קופות-החולים השונות, וכן נותני שירותים אחרים שיאושרו לפי כללים ומבחנים שייקבעו בתקנות.

כל מבוטח יהיה רשאי לבחור ולהחליף את נותני שירותי הבריאות מבין אלה שבאזורו. בחירה זו תחול על שירותי בריאות הניתנים במרפאות, כמכונים, במעבדות ובשירותי רוקחות. דרכי הבחירה וההחלפה ייקבעו בתקנות.

זכותו של מבוטח לקבל שירותי בריאות לפי חוק זה כפופה למילוי חובותיו לפי החוק, אך בכל מקרה שבו הרופא המטפל סבור שיש צורך בטיפול רחוק וכי עיכוב במתן השירות עלול לסכן את חי המבוטח או לגרום נזק לבריאותו, יינתן השירות גם אם המבוטח לא מילא את כל חובותיו. כיוצא בזה, אם חובת תשלום דמי ביטוח הבריאות בעד מבוטח מוטלת על אדם אחר, כגון מעסיק שהחובה לתשלום דמי ביטוח הבריאות בעד עובדו חלה עליו, יהיה אותו מבוטח זכאי לקבל את מלוא שירותי הבריאות, גם אם החייב בתשלום לא מילא את כל חובותיו. בכל מקרה, פיגור בתשלום דמי ביטוח עד שלושה חודשים רצופים לא ייראה לעניין זה כאי-מילוי חובה לפי חוק זה.

פרק ד'

כל מבוטח מגיל 18 שנים ומעלה חייב בתשלום דמי ביטוח בריאות. מבוטח שהוא עובד, כמשמעותו בחוק הביטוח הלאומי, מעסיקו יהיה חייב בתשלום דמי ביטוח בריאות בעדו המעסיק ינכה חלק מדמי הביטוח משכרו של העובד. שיעור דמי הביטוח החלים על כל מבוטח, לרבות אלה החלים על עובד ומעסיק, קבועים בחוק. דמי ביטוח בריאות ייגבו מהכנסה שבהתאם לחוק הביטוח הלאומי מגיעים ממנה דמי ביטוח לאומי.

דמי ביטוח הבריאות ישולמו למוסד לביטוח לאומי. המוסד לביטוח לאומי יעביר את דמי ביטוח הבריאות שגבה, לאחר ניכוי הוצאותיו בשיעור שלא יעלה על 1%, למשרד הבריאות. משרד הבריאות יעמיד לרשותו של הנהלות האזורים והמינהלה הארצית את הכספים בהתאם לתקציב שירותי הבריאות.

על גביית דמי ביטוח בריאות יחולו הוראות חוק הביטוח הלאומי כאילו היו דמי ביטוח לאומי.

שר הבריאות ושר העבודה והרווחה רשאים להורות על ביצוע מחקרים ופעולות מונעות בשטח הבריאות בעבודה. ההוצאה המרבית לכך לא תעלה על 1% מסך התקבולים של

ט. הצעת חוק קלינאי תקשורת, התשנ"א — 1990

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

פרק א' — פרשנות

(1) (2) שר הבריאות ימנה ועדת רשיונות בת

חמישה; הודעה על מינוי הוועדה ומענה
יפורסמו ברשומות.

1. הגדרות

"קלינאי תקשורת" — בעל רשיון על-פי חוק זה, העוסק
באיחור, אבחון, הערכה, שיקום, מניעה, ייעוץ והדרכה
בכל הקשור להתפתחות תקינה ולליקויים בתחום
השמיעה או בתחום השפה והדיבור.

"אודיולוג" — קלינאי תקשורת העוסק בתחום השמיעה.

"מטפל בשפה ובדיבור" — קלינאי תקשורת העוסק
בתחום השפה והדיבור.

"מתמחה" — מועמד להיות קלינאי תקשורת הרשאי
לעבוד במקצוע בפיקוח לפי סעיף 9.

"מועצה" — מועצת קלינאי התקשורת המוקמת לפי
סעיף 21.

(2) חברי הוועדה יהיו —

(א) קלינאי תקשורת שיבחר שר הבריאות
ואשר יהיה יושב-ראש ועדה;

(ב) שלושה קלינאי תקשורת שיבחר שר
הבריאות מתוך רשימה שהגישה לו
המועצה;

(ג) קלינאי תקשורת שיהיה נציג סגל
ההוראה בבית-ספר ללימודי הפרעות
בתקשורת, שהוכר על-ידי המועצה להשכלה
גבוהה כמעניק הסמכה בלימודי הפרעות
בתקשורת.

(ד) חברי הוועדה יתמנו לשלוש שנים ומותר לחזור
ולמנותם.

פרק ב' — העיסוק בקלינאות תקשורת

2. הגדרת תחומי המקצוע

קלינאי תקשורת רשאי לעסוק בתחומים הבאים:

(1) איחור הסובלים מהפרעות בקליטה, בתפיסה,
בעיבוד ובהפקה של תקשורת אנושית ואבחון סוג
ודרגת ההפרעה;

(2) טיפול, הדרכה, ייעוץ וסיוע לסובלים מליקויי
תקשורת, בני משפחותיהם ומטפלים אחרים,
לרבות התאמת מכשירים ואמצעי עזר;

(3) מתן חוות דעת מקצועיות בכתב באשר לתפקודו
של מטופל בכל הנוגע לליקויים בתחום השמיעה
ובתחום השפה והדיבור.

(ה) (1) ועדת הרשיונות תתכנס בהתאם לצורך;

(2) ועדת הרשיונות מוסמכת לפעול ולהחליט
אם נכחו בישיבתה לפחות שלושה מבין
חברי הוועדה.

7. כשירות למקצוע

אדם כשיר להיות קלינאי תקשורת אם נתקיימו בו אלה:

(1) הוא בעל השכלה אקדמית בתחום ההפרעות
בתקשורת;

(2) סיים תקופת התמחות ועמד בדרישות שתקבענה
בתקנות.

8. השכלה

בעל השכלה אקדמית כאמור בסעיף 7(1) ייחשב אחד
מאלה:

(1) בוגר מוסד אקדמי בישראל, שהוכר על-ידי
המועצה להשכלה גבוהה כמעניק הסמכה בלימודי
הפרעות בתקשורת;

(2) בוגר מוסד אקדמי בחוץ-לארץ, אשר מסגרת
הלימודים בו הוכרה על-ידי ועדה מקצועית,
המורכבת משלושה חברים שמונו על-ידי המועצה
מבין חבריה, כמספקת לכשירות בתחום השמיעה
או בתחום השפה והדיבור או בשניהם.

9. התמחות

(א) מתמחה יהיה רשאי לעבוד בקלינאות תקשורת,
ובלבד שיעשה כן בהדרכתו ועל-פי הנחיותיו של
קלינאי תקשורת שהוסמך כמנחה.

(ב) המועצה תסמך קלינאי תקשורת לשמש כמנחים.

(ג) שר הבריאות יקבע בתקנות, בהתייעצות עם
המועצה, את משך ההתמחות ואת אופן ההדרכה
וההנחיה.

פרק ג' — רישוי

6. רשיון עבודה

(א) רשיון לעסוק בקלינאות תקשורת יינתן לאדם
שהתקיימו בו תנאי הכשירות למקצוע, כפי שיוגדר
בחוק זה.

(ב) הרשיון יהיה לעיסוק בתחום השמיעה או בתחום
השפה והדיבור או בשני התחומים גם יחד.

פרק ד' — שפיטה משמעתית

10. תחולה

בפרק זה קלינאי תקשורת — לרבות מתמחה.

11. עבירות משמעת

קלינאי תקשורת אשם בעבירת משמעת כאחת מאלה:

- (1) השיג את רשיונו במצג שווא;
- (2) גילה חוסר אחריות או רשלנות חמורה במילוי תפקידו כקלינאי תקשורת;
- (3) התמיד להפר הוראה של חוק זה או תקנה לפיו;
- (4) הפר איזה מכללי האתיקה שיוחקנו לפי חוק זה.

12. ועדת תלונות וועדת משמעת

(א) שר הבריאות ימנה ועדת תלונות וועדת משמעת, כל אחת של שלושה חברים וממלאי מקומם.

(ב) חברי ועדת התלונות יהיו:

- (1) קלינאי תקשורת נציג המועצה;
- (2) שני עובדי משרד הבריאות שאחד מהם חבר לשכת עורכי הדין, והוא יהיה התובע מטעם הוועדה (להלן — התובע).

(ג) חברי ועדת המשמעת יהיו:

- (1) חבר לשכת עורכי הדין בעל ותק של חמש שנים, שהציע שר המשפטים, והוא יהיה יושב ראש הוועדה;

- (2) שני קלינאי תקשורת בעלי ותק של 10 שנים שמינה שר הבריאות, לפי המלצת ארגון המייצג לדעתו את המספר הגדול ביותר של קלינאי תקשורת.

(ד) המינוי של חברי הוועדות וממלאי מקומם יפורסם ברשומות ויהיה לשלוש שנים, ומותר לחזור ולמנותם פעם אחת נוספת; סיומה של תקופת המינוי אינו פוסל חבר ועדה לסיים עניין שהתחיל לדון בו.

13. אי תלות

אין על חבר ועדת משמעת מרות בעניני שפיטה זולת מרות הדין.

14. חקירה ואישום

- (א) היה לוועדת התלונות חשד סביר שקלינאי תקשורת עבר עבירת משמעת, תטיל על אחד מחבריה לחקור בעניין, ותחליט לפי תוצאות החקירה אם להביא את קלינאי התקשורת לפני ועדת המשמעת.
- (ב) לחוקר לפי סעיף קטן (א) יהיו לצורכי חוק זה הסמכויות של מפקח משטרה לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), וסעיף 3 לאותה פקודה יחול על חקירותיו מכוח סמכויות אלה, בשניונים המחויבים.

(ג) בוטל רשיונו של קלינאי תקשורת לפי בקשתו או מסיבה אחרת, רשאת ועדת התלונות להמשיך

לפעול לפי סעיף קטן (א), או להורות על התליית ההליכים המשמעתיים או על כיטולם.

15. סודיות הדיון

ועדת המשמעת תדון בדלתיים סגורות.

16. נוכחות בדיון ומסירת מסמכים

(א) דיון משמעתי יתנהל בפני התובע והנאשם, אך רשאית הוועדה לנהל דיון שלא בפני הנאשם אם סניגורו מתייצב במקומו או אם נעדר הנאשם משיבה ללא סיבה מספקת, אף שהוזהר שאם ייעדר ללא סיבה מספקת, רשאית הוועדה לדון בעניין שלא בפניו.

(ב) כל מסמך שהובא בפני ועדת המשמעת, יימסר העתק ממנו לנאשם.

17. דיני ראיות

(א) ועדת המשמעת אינה כפופה לדיני הראיות, אלא אם הדבר נקבע בחוק זה או בתקנות שהתקין שר המשפטים לעניין זה.

(ב) החלטות הוועדה תהיינה מנומקות.

18. אמצעי משמעת

(א) מצאה ועדת המשמעת קלינאי תקשורת אשם בעבירת משמעת, תנקוט נגדו אחד או אחדים מאמצעים אלה:

- (1) התראה;
- (2) נזיפה;
- (3) קנס עד — 10,000 ש"ח;
- (4) איסור לעסוק בקלינאות תקשורת לתקופה שלא תעלה על חמש שנים;
- (5) כיטול רשיונו.

(ב) בוטל רשיונו של קלינאי תקשורת לפי סעיף א(5), לא תידון בקשתו לרשיון חדש אלא לאחר תום שבע שנים ממתן ההחלטה על כך, ולאחר שהוכיח קיום נסיבות מיוחדות המצדיקות את חידוש הרשיון; הרשיון החדש טעון אישורה של ועדת המשמעת.

(ג) בוטל רשיונו של קלינאי תקשורת על-פי בקשתו, רשאית ועדת המשמעת לקבוע שיראו את הכיטול כאילו נעשה לפי סעיף זה, ובלבד שתיתן לנוגע בדבר הזדמנות להופיע בפני הוועדה כאילו היה נאשם לכל דבר ועניין.

19. ערעור

התובע והנאשם רשאים, בתוך שלושים יום לאחר המצאת החלטת ועדת המשמעת, לערער עליה לפני בית המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו נמצא מקום העיסוק של קלינאי תקשורת.

20. פרסומים

(א) ועדת המשמעת רשאית, לאחר ששמעה את התובע ואת קלינאי התקשורת, להורות על פרסום

יהיה למנותו שוב לכהן כחבר המועצה, והוא ייחשב כחבר חדש.

(ג) נתפנה מקומו של חבר המועצה, יתמנה כאותה דרך שבה מונה החבר היוצא, חבר אחר במקומו, שיכהן עד תום תקופת כהונתו של קודמו.

24. סדרי עבודה

המועצה רשאית לקבוע במליאתה את סדרי עבודתה.

25. ועדות

המועצה רשאית למנות מבין חבריה ועדות קבועות וועדות לעניינים מסוימים, ולקבוע להן את סמכויותיהן ותפקידיהן.

פרק ו' — עונשין

26. עונשין

העובר על הוראות סעיף 3 או 4, דינו מאסר שנה או קנס 30,000 ש"ח, או שני העונשים גם יחד.

פרק ז' — שונות

27. תחילה והוראות מעבר

(א) תחילתו של חוק זה בתוך תשעים יום מיום פרסומו ברשומות.

(ב) המועצה תקום בתוך שישים יום מיום פרסום החוק; ועדת הרשימות ועדת התלונות וועדת המשמעת תוקמנה עד ליום תחילת החוק.

(ג) מי שערב פרסום חוק זה ברשומות עסק בקלינאות תקשורת באיזה מתחומי המקצוע כמוגדר בסעיף 2, רשאי להגיש לוועדת הרשימות, בתוך תשעים יום מיום הפרסום, בקשה לקבלת רשיון עבודה על-פי חוק זה. לא הוכרע בבקשתו עד יום תחילת החוק, רשאי הוא להמשיך בעיסוקו עד מתן ההחלטה.

(ד) נדחתה בקשה שהוגשה כהתאם לסעיף זה, יהיה המבקש רשאי להגיש בתוך 30 יום ערר, שיידון בפני ועדת המשמעת שתשמש לצורך כך כערכאת ערער, והחלטתה תהיה סופית. על דיוני הוועדה תחולנה הוראות סעיף 16 וסעיף 17.

(ה) העוסק בקלינאות תקשורת לאחר שהודע לו כי בקשתו נדחתה, ולאחר שנדחה ערעורו במידה שבחר לערער, יראו אותו לעניין ענישתו כמי שעסק בקלינאות תקשורת אחר תחילת חוק זה בניגוד להוראות סעיף 3.

28. ביצוע ותקנות

שר הבריאות ממונה על ביצוע חוק זה, ובכפוף לחבות התייעצות כאמור בחוק זה, ובכפוף לאמור בסעיף 22 (4), הוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

דברי הסבר

קלינאי תקשורת מתפקדים באבחון ושיקום הפרעות בתחומי השמיעה, השפה והדיבור בכל מערכות הבריאות, הרווחה והשיקום. כמו כן הם עוסקים במחקר ובהוראה באקדמיה. מקומות העיסוק כוללים בתי-חולים, מרפאות, רשויות מקומיות, מסגרות החינוך הרגיל והמיוחד, מוסדות

החלטתה כולה או מקצתה, עם או בלי שמו של קלינאי התקשורת בצורה ובמקום שתקבע.

(ב) בכל מקרה שהואשם קלינאי תקשורת בעקבות תלונה, תודיע ועדת התלונות למחלונן על החלטת ועדת המשמעת.

פרק ה' — מועצת קלינאי התקשורת

21. המועצה

תקום מועצת קלינאי התקשורת של 15 חברים והם:

(1) שר הבריאות או מי שהשר ימנה לכך, והוא יהיה היושב-ראש;

(2) שישה נציגים שהם קלינאי תקשורת — שניים מהם לכל אחד משני הבריאות, החינוך העבודה והרווחה;

(3) שלושה נציגים שהם קלינאי תקשורת — הנמנים עם סגל ההוראה בבית-ספר ללימודי הפרעות בתקשורת, שהוכר על-ידי המועצה להשכלה גבוהה כמעניק הסמכה בלימוד הפרעות בתקשורת;

(4) חמישה חברים שאינם עובדי המדינה ואינם כשירים למינוי לפי סעיף (3) לעיל, שימנה שר הבריאות לפי המלצת ארגון המייצג לדעתו את המספר הגדול ביותר של קלינאי תקשורת, ובלבד ששלושה מהם יהיו עובדי המגזר הציבורי.

22. תפקיד המועצה

תפקידי המועצה הם:

(1) ייעוץ לשר הבריאות בעניינים שעליהם הוא חייב לפי חוק זה להתייעץ עם המועצה, ובעניינים אחרים הנוגעים לעיסוק בקלינאות תקשורת בישראל;

(2) מינוי ועדה מקצועית לעניין סעיף 2(8);

(3) מינוי נציג המועצה לוועדת הרשימות ולוועדות התלונות;

(4) התקנת כללי אתיקה מקצועית לקלינאי התקשורת ושינויים בהם מעת לעת, ובלבד שכל תקנה וכל שינוי ייכנסו לתוקף לאחר שיאושרו על-ידי שר הבריאות.

23. תקופת הכהונה

(א) חבר המועצה יכהן שלוש שנים, ומותר לחזור ולמנותו.

(ב) לאחר הפסקה בת שלוש שנים ככהונת חבר, ניתן

מקצוע קלינאות התקשורת הוא מקצוע טיפולי שיקומי. כל הנמנים עם שורותיו הם אקדמאים, כמחציתם בעלי תואר שני או שלישי. בישראל פועלים כ-600 קלינאי תקשורת, ומדי שנה מצטרפים לשורות המקצוע כ-40 בוגרי החוג ללימודי הפרעות בתקשורת בבית-הספר למקצועות הבריאות באוניברסיטת תל-אביב, וכן עולים חדשים במספר הולך וגדל.

מטרת החוק המוצע היא להסדיר את רישוי המקצוע וההתמחות בו, וכן הגנה על הציבור מפני אנשים חסרי הכשרה, המתממרים להיות בעלי יכולת בתחומי המקצוע, ומפני סוחרים בציוד רפואי משקם, העלולים לנצל את אידיעת הציבור כדי לקדם מכירת מכשור יקר ובלתי מתאים, עד כדי גרימת נזק בלתי הפיך בשל מניעת או דחיית אבחון וטיפול על-ידי קלינאי תקשורת.

למפגרים, אגף השיקום במשרד הביטחון, האגודה למלחמה בסרטן ועוד.

מטופלים בני כל הגילים הנוקטים לשירותי קלינאי התקשורת הם בין היתר תינוקות וילדים בגיל הרך, תלמידים, פצועי צה"ל, חירשים וכבדי שמיעה, נפגעי תאונות דרכים, נפגעי מחלת הסרטן, אוכלוסייה גריאטרית ואנשים אחרים שנפגעו ביכולת התקשורת.

י. הצעת חוק ביטוח פנסיה, התשנ"ב — 1991

(הצעת חבר הכנסת ח' רמון)

1. הגדרות
 - בחק זה —
 - "עובד", "עובד עצמאי" ו"שכר ממוצע" — כהגדרתם בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח — 1968¹;
 - "הכנסה" — כהגדרתה בסעיף 2 לפקודת מס הכנסה² ועד פעמיים השכר הממוצע;
 - "קופת גמל לקצבה" — כהגדרתה בפקודת מס הכנסה.
2. ביטוח חובה
 - כל עובד או עובד עצמאי יהיה מבוטח בביטוח פנסיה, הכולל ביטוח זיקנה, נכות ושאיירים.
3. הפרשה לקופת גמל
 - מי שמבוטח על פי האמור בסעיף 2 יפריש מדי חודש 18 1/3% מהכנסתו החודשית לקופת גמל לקצבה.
4. שמירת זכויות
 - אין בהוראות חוק זה כדי לפגוע בזכויות עובדים על-פי הסכמים קיבוציים או הסכמים אחרים.
5. אחוזי צבירה בפנסית זיקנה
 - אחוזי צבירת זכויות בפנסית זיקנה לא יפחתו מ-1.3% עבור כל שנת ותק של המבוטח בקופת הגמל לקצבה.
6. גיל פרישה
 - עובד מבוטח לפי חוק זה יפרוש לקצבת זיקנה בהגיעו לגיל 65.
7. הסכם בין מבוטח לקופת גמל
 - יתר פרטי הביטוח הפנסיוני יעובדו בהסכמים שבין קופת הגמל לקצבה למבוטח.

¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 108.
² דיני מדינת ישראל 6, עמ' 120.

דברי הסבר

שההפרשות החודשיות יבטיחו תשלום קצבה מינימלית של 13% עבור כל שנת ותק.
 ההצעה לא באה לפגוע בהסכמי עבודה מכל סוג שהוא, שעל-פיהם מוטלת חובה על המעביד להפריש מדי חודש את החלק העיקרי לקופת גמל לקצבה (כיום — 12%).
 2 אין ספק שההצעה מבטיחה אגירת כספים, שיבטיחו לכל מבוטח קיום בהתאם לרמת החיים שלה הורגל לפני שפרש לגמלאות, וזאת על חשבון הקופה הציבורית.
 כדי לעודד קיום החוק, מן הראוי להכיר בהוצאה לצורכי מס-הכנסה בשיעור מתאים.

הביטחון הסוציאלי מחייב יצירת משאבים שיבטיחו לכל אדם עובד במדינת ישראל קצבה חודשית לעת זיקנה או נכות, וכן קצבה לשאיירים במקרה של מוות.

המציאות מצאה, שאין די בקצבאות הביטוח הלאומי, וכדי להבטיח את העתיד יש לחייב כל אדם עובד לבטח את עצמו בקופת גמל לקצבה. קופה כזו יכול שתהיה אחת מקרנות הפנסיה, אך אין כל מניעה שקופת גמל לקצבה תהיה במסגרת חברת ביטוח.

הרעיון הכלכלי העומד בבסיסה של ההצעה הוא,

יא. הצעת חוק שכר מינימום (תיקון — החמרת עונשים), התשנ"ב — 1991

(הצעת חבר הכנסת ח' מירום)

1. תיקון סעיף 14

בסעיף 14 לחוק שכר מינימום, התשמ"ז — 1987¹, לפני "קנס" יבוא "מאסר שישה חודשים":

¹ ס"ח התשמ"ז, עמ' 68.

דברי הסבר

מעבידים שונים, ובמיוחד לגבי עולים חדשים, מראו כי הקנס הקבוע בחוק אינו מרתיע את המעבידים.

מוצע לכן לקבוע בחוק מאסר של שישה חודשים נוסף על הקנס, מתוך הנחה שעונש זה יביא לחיסול התופעה של זלזול המעבידים בחוק ופגיעה בזכויות העובדים לשכר מינימום הוגן.

סעיף 14 לחוק שכר מינימום קובע: "מעביד שלא שילם לעובדו שכר מינימום לפי חוק זה, דינו — קנס לגבי כל עובד שלגביו נעברה העבירה.

ההפרות הגלויות והבוטות של חוק שכר מינימום על-ידי

יב. הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון — ניהול פנקסים), התשנ"ב — 1991 (הצעת חבר הכנסת ח' אורון)

(2) פסקי-דין, החלטות וצווים שניתנו על-ידי

בית-משפט או על-ידי רשות אחרת המוסמכת לכך על-פי דין, והוגשו למינהל;

(3) כל דבר אחר הטעון רישום, או ניתן לרישום, לפי חיקוק.

4ב. עיון בפנקסים

הפנקסים המתנהלים במינהל יהיו פתוחים לעיון הציבור, וכל אדם רשאי לעיין בהם ולקבל העתקים מן הרשום בהם.

1. הוספת סעיפים 4א ו-4ב

אחרי סעיף 4 לחוק מינהל מקרקעי ישראל, התש"ך — 1960, יבוא:

"4א. הפנקסים

במינהל יתנהלו פנקסים כפי שייקבע בתקנות, ויירשמו בהם, לגבי מקרקעי ישראל —

(1) העסקאות שאושרו על-ידי המינהל;

דברי הסבר

ומסרב ליתן מידע על זהות בעלי זכויות חכירה במקרקעי ישראל וטיב זכויותיהם, וזאת בסתירה לעקרונות המקובלים במדינות מתקנות וכניגוד לעקרון היסוד בדבר זכות הציבור לקבל מידע.

הצעת החוק באה להסדיר קיומו של מרשם לגבי מקרקעי ישראל וזכות העיון בו, בדומה להסדרים הקבועים בחוק המקרקעין, התשכ"ט — 1969.

רובן המכריע של האדמות בישראל (כ-93%) הן קרקעות מדינה, וריק לגבי חלק מהן מתנהל רישום במרשם המקרקעין, הפתוח לעיונו של הציבור.

לגבי חלק גדול מן הזכויות במקרקעין שבידי הציבור מתנהל רישום במינהל מקרקעי ישראל, שאינו פתוח לעיונו של הציבור.

המינהל גורס, שהמידע האצור בספריו הוא מידע חסוי,

יג. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון — מימון תשלומים חריגים), התשנ"ב — 1991 (הצעת קבוצת חברי הכנסת)

מעודכנות הגמלאות, יורד בהשוואה לשכר הממוצע המשמש בסיס העדכון, לא יעודכנו הגמלאות ויישאר ברמתן הקודמת.

(ב) האוצר ישפה את המוסד לביטוח הלאומי על מלוא ההוצאה היתירה שנגרמה לו עקב אי-עדכון הגמלאות כאמור בסעיף (א).

1. הוספת סעיף 1א

בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח — 1968,¹ אחרי סעיף 1 יבוא:

"1א. שמירת ערך הגמלאות

(א) בכל פעם שהשכר הממוצע למשרת שכיר, שלפיו

¹ ס"ח התשנ"א, עמ' 108.

דברי הסבר

על המוסד לביטוח הלאומי להקטין בהתאם את הגמלאות. הצעת החוק לעיל נועדה להבטיח, שגם במקרה של שחיקה בשכר הממוצע, הגמלאות לקשישים, לנכים, למקבלי הבטחת הכנסה וכו', לא יוקטנו.

גמלאות המוסד לביטוח הלאומי מחושבות לפי השכר הממוצע למשרת שכיר, שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. בשנים האחרונות אירע כבר כמה פעמים, שהשכר הממוצע, שהוא בסיס החישוב, ירד, ולפי החוק הקיים,

יד. הצעת חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה), התשנ"ב — 1992

1. הוראת שעה

7. תיקון סעיף 28

בסעיף 28 לחוק הבחירות, במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) לשם הכנת פנקס התשנ"ב תוכן לכל אזור קלפי רשימה, שתכלול כל אדם שיום הולדתו ה-18 חל לא יאוחר מיום הבחירות ושבוים הקובע היה אזרח ישראלי והיה רשום במרשם האוכלוסין כתושב אותו אזור."

8. תיקון סעיף 29

בסעיף 29 לחוק הבחירות, במקום "ביום ה-61 שלפני היום הקובע" יבוא "ביום הקובע".

9. אי-תחולת סעיפים 31 ו-32

סעיפים 31 ו-32 לחוק הבחירות לא יחולו.

10. החלפת סעיפים 33 ו-34

במקום סעיפים 33 ו-34 לחוק הבחירות יבוא:

"33. הצגת הרשימות

מהיום ה-100 שלפני יום הבחירות ועד היום ה-86 שלפני יום הבחירות יציג שר הפנים, בימי העבודה הרגילים, את רשימות הבוחרים לתקופת פנקס התשנ"ב, כמפורט להלן, למען יוכל כל דורש לעיין בהן:

(1) בלשכות מינהל האוכלוסין —

(א) רשימת כל הבוחרים של כל יישוב, לפי סדר האל"ף-בי"ת של שמותיהם או לפי סדר מספר זהותם במרשם האוכלוסין;

(ב) רשימה כללית של כל הבוחרים לפי סדר אל"ף-בי"ת של שמותיהם וכן רשימה כאמור לפי סדר מספר זהותם במרשם האוכלוסין;

הצגה לפי פסקה זו תיעשה באמצעות רשימות מודפסות או תוך שימוש באמצעי תצוגה אחרים, הכול כפי שיוורה שר הפנים;

(2) בכל יישוב, אחת משתי הרשימות שלהלן:

(א) רשימת כל הבוחרים של היישוב לפי סדר האל"ף-בי"ת של שמותיהם;

(ב) רשימת כל הבוחרים של היישוב לפי סדר מספר זהותם במרשם האוכלוסין."

11. תיקון סעיף 35

בסעיף 35 לחוק הבחירות, במקום "לא יאוחר מהיום ה-39 אחרי היום הקובע" יבוא "לא יאוחר מהיום ה-103 שלפני יום הבחירות".

12. אי-תחולת סעיף 38

סעיף 38 לחוק הבחירות לא יחול.

חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט — 1969¹ (להלן — חוק הבחירות), יחול על הבחירות לכנסת השלוש-עשרה, כשינויים האמורים בחוק זה.

2. תיקון סעיף 1

בסעיף 1 לחוק הבחירות —

(1) בהגדרת "היום הקובע", במקום "יום א' בניסן שלפני שנת פנקס פלוגית" יבוא "יום ה' באדר א' התשנ"ב (9 בפברואר 1992)".

(2) במקום הגדרת "שנת פנקס בוחרים" או "שנת פנקס" יבוא:

"תקופת פנקס התשנ"ב" — התקופה המתחילה ביום ה-54 שלפני יום הבחירות והמסתיימת ביום י"ד באב התשנ"ג (1 באוגוסט 1993)".

3. החלפת סעיף 2

במקום סעיף 2 לחוק הבחירות יבוא:

"2. ההצבעה רק לפי הרישום בפנקס

הזכות להצביע בבחירות לכנסת השלוש-עשרה נתונה רק למי שרשום בפנקס הבוחרים של תקופת פנקס התשנ"ב."

4. תיקון סעיף 3

בסעיף 3(א) לחוק הבחירות, במקום "מיום תחילתה של שנת פנקס הבוחרים שבה מתקיימות הבחירות" יבוא "מיום כ"ב בסיוון התשנ"ב (23 ביוני 1992) (להלן — יום הבחירות)".

5. תיקון סעיף 13

בסעיף 13 לחוק הבחירות —

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) לא יאוחר מהיום ה-110 שלפני יום הבחירות חקבע הוועדה המרכזית, על-פי הצעת שר הפנים, שהוגשה לה ביום ה-135 שלפני יום הבחירות, את התחומים של אזורי הקלפי, לרבות אזורי קלפי מיוחדים לפי סעיף 12(ב)."

(2) סעיף קטן (ב) לא יחול.

6. החלפת סעיף 26

במקום סעיף 26 לחוק הבחירות יבוא:

"26. פנקס התשנ"ב

לתקופת פנקס התשנ"ב יוכן פנקס בוחרים, שיכלול כל אדם שביום הקובע היה אזרח ישראלי והיה רשום, הוא ומענו, במרשם האוכלוסין כתושב, ויום הולדתו ה-18 חל לא יאוחר מיום הבחירות (להלן — פנקס התשנ"ב); לעניין פרק זה, "מען" — לרבות ציון במרשם האוכלוסין של יישוב בלבד."

¹ ס"ח התשכ"ט, עמ' 103.

23. החלפת סעיף 55
במקום סעיף 55 לחוק הבחירות יבוא:
"55. מסירת פנקס התשנ"ב
לא יאוחר מהיום ה-44 שלפני יום הבחירות ימסור
שר הפנים לכל אחד מחברי הוועדה המרכזית את
פנקס התשנ"ב, כפי שתוקן והושלם בהתאם
להחלטותיו לפי סעיף 44, ולא יאוחר מהיום ה-14
שלפני יום הבחירות ימסור את רשימת השינויים
בפנקס מכוח פסקי-הדין לפי סעיף 49."
24. תיקון סעיף 55
בסעיף 55 לחוק הבחירות, במקום "לא יאוחר מ-21 ימים"
יבוא "לא יאוחר מ-14 ימים".
25. אי-תחולת סעיף 55
סעיף 55 לחוק הבחירות לא יחול.
26. תיקון סעיף 68
בסעיף 68 לחוק הבחירות, במקום סעיף קטן (ג) יבוא:
"(ג) לא יאוחר מהיום ה-110 שלפני יום הבחירות תקבע
הוועדה המרכזית את מקומות הקלפי לתקופת
הפנקס התשנ"ב, על-פי הצעת שר הפנים שתוגש
לוועדה ביום ה-135 שלפני יום הבחירות."
27. תיקון סעיף 68
בסעיף 68 לחוק הבחירות —
- (1) בסעיף קטן (ה), במקום "עד היום ה-65 שאחרי
היום הקובע" יבוא "עד היום ה-86 שלפני יום
הבחירות";
- (2) בסעיף קטן (ו), במקום "לא יאוחר מהיום ה-89
אחרי היום הקובע" יבוא "לא יאוחר מהיום ה-65
שלפני יום הבחירות".
28. תיקון סעיף 79
במקום סעיף 79 (ה) לחוק הבחירות יבוא:
"(ה) יושב-ראש ועדה אזורית, וכן יושב-ראש ועדת
הבחירות המרכזית, רשאי, לאחר העברת החומר
כאמור בסעיף קטן (ג), לתקן בפרוטוקול ועדת
קלפי:
(1) טעות חשבונית בסיכום מניין הקולות
הכשרים, הקולות הפסולים או מניין
המצביעים.
(2) טעות או השמטה בהעתקת מספר הקולות
הכשרים לרשימת מועמדים מגיליון ספירת
הקולות לפרוטוקול.
(3) רישום קולות כשרים לרשימת מועמדים
שנרשמו בטעות לרשימת מועמדים אחרת,
ומחיקת קולות אלה מרשימת המועמדים
האחרת.
(ו) תיקונים כאמור בסעיף קטן (ה) ייעשו, לפי שיקול
דעתו של יושב-ראש הוועדה, על סמך הרישומים
של ועדת הקלפי או מזכיר ועדת הקלפי בשני
13. תיקון סעיף 39
בסעיף 39 לחוק הבחירות, במקום "לא יאוחר מהיום ה-46
אחרי היום הקובע" יבוא "לא יאוחר מהיום ה-100 שלפני
יום הבחירות".
14. תיקון סעיף 40
בסעיף 40 לחוק הבחירות, כרישא, במקום "עד-היום ה-65
אחרי היום הקובע" יבוא "עד-היום ה-86 שלפני יום
הבחירות".
15. החלפת סעיף 41
במקום סעיף 41 לחוק הבחירות יבוא:
"41. דין הודעה למרשם האוכלוסין
נמסרה לגבי אדם הודעה לפי חוק המרשם,
בתקופה שבין היום הקובע לבין היום ה-100
שלפני יום הבחירות, הנוגעת לפרט מהפרטים
האמורים בסעיף 29, או בדבר מותו של אדם, או
הענקה או אוכדן של האזרחות הישראלית, יראו
את ההודעה כאילו היתה בקשה או ערר שהוגשו
כדין לפי סעיף 40."
16. אי-תחולת סעיף 42
סעיף 42 לחוק הבחירות לא יחול.
17. תיקון סעיף 43
בסעיף 43 לחוק הבחירות, המלים "ובקשות לפי סעיף 42"
— יימחקו.
18. תיקון סעיף 44
בסעיף 44 לחוק הבחירות, במקום "עד היום ה-89 אחרי
היום הקובע" יבוא "עד היום ה-65 שלפני יום הבחירות".
19. תיקון סעיף 46
בסעיף 46 לחוק הבחירות, במקום "עד היום ה-99 אחרי
היום הקובע" יבוא "עד היום ה-62 שלפני יום הבחירות".
20. תיקון סעיף 49
בסעיף 49 לחוק הבחירות, במקום "עד היום ה-113 אחרי
היום הקובע" יבוא "עד היום ה-55 שלפני יום הבחירות".
21. החלפת סעיף 53
במקום סעיף 53 לחוק הבחירות יבוא:
"53. השלמת הרישומים
עד היום ה-54 שלפני יום הבחירות יתקן וישלים
שר הפנים את רשימות הבחורים בהתאם
להחלטותיו לפי סעיף 44, ובהתאם לפסקי-הדין
לפי סעיף 49."
22. החלפת סעיף 54
במקום סעיף 54 לחוק הבחירות יבוא:
"54. ראשית תוקפו של פנקס התשנ"ב
פנקס התשנ"ב, כפי שתוקן והושלם כאמור בסעיף
53, ייכנס לתוקפו ביום ה-54 שלפני יום
הבחירות."

30. אי־תחולת סעיפים בחוק הרשויות המקומיות (בחירות) סעיפים 16 עד 123 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה — 1965², לא יחולו לעניין פנקס התשנ"ב.

31. הוראת מעבר

פנקס התשנ"ב יעמוד בתוקפו עד יום י"ד באב התשנ"ג (1 באוגוסט 1993), והוא יבוא במקומו של פנקס הבוחרים שלפי הוראות חוק הבחירות היה אמור להיכנס לתוקפו ביום ט"ו באב התשנ"ב (14 באוגוסט 1992).

32. תחילה

תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.

עותקי הפרוטוקול, על סמך גיליונות ספירת קולות וגיליונות פסילת קולות, וכן על סמך הערות ועדת הקלפי או מזכיר ועדת הקלפי שיימסרו לו בעל־פה, ובלבד שתיערך רשימה של כל התקונים אשר תימסר לכל אחד מחברי הוועדה האזורית או המרכזית, ותישמר לכל אחד מחברי הוועדה הזכות לתבוע מניין חוזר של הפתקים שהוצאו מהקלפי."

29. תיקון סעיף 95

בסעיף 95 (א) לחוק הבחירות, במקום "לא יאוחר מ־45 יום לפני יום הבחירות" יבוא "לא יאוחר מהיום ה־55 שלפני יום הבחירות".

² ס"ח התשכ"ה, עמ' 248.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

בלבד, אשר לא התמודדה באופן עצמאי בבחירות לכנסת היוצאת, והיא הוקמה עקב פרישה של חבר הכנסת מסיעה אחרת במהלך כהונתה של הכנסת היוצאת.

(ב) לא תשולם מקדמה לפי סעיף 4 (א) לסיעת יחיד חדשה, אלא אם כן המציאה ערכות נקבאית להחזרת סכום המקדמה לקופת המדינה למקרה שלא תזכה אף במנדט אחד בכנסת השלוש־עשרה; סכום המקדמה שתשולם לא יעלה על סכום הערכות הבנקאית שניתנה."

ומספרי הסעיפים 31 ו־32 יתוקנו בהתאם.

אחרי סעיף 30

חבר הכנסת א' פורז מציג:

אחרי סעיף 30 יבוא:

"31. תיקון חוק מימון מפלגות

אחרי סעיף 44 לחוק מימון מפלגות, התשל"ז־1973, יבוא:

"44. סיעת יחיד חדשה

(א) בסעיף זה —

"סיעת יחיד חדשה" — סיעה המיוצגת בכנסת היוצאת על־ידי חבר כנסת אחד

טו. מסקנות ועדת הכלכלה בנושאים: בעיות התחבורה הציבורית בגוש־דן;

מדיניות הממשלה כלפי קואופרטיב "דן"

(סל התשומות"), וכי יש לבנות מנגנון מהיר־תגובה לקבלת החלטות מיידיות במקרים של שינויים מהותיים בתנאי ההפעלה — ירידה דרסטית בביקוש, הרעה בתנאי ההפעלה, הגדלת הצפיפות במרכזים העירוניים וכיוצא ב.

על בסיס המלצות אלה נחתם באוקטובר 1983 הסכם להפעלת התחבורה הציבורית לתקופה של עשר שנים, מתחילת פברואר 1981 ועד סוף מרס 1991. כן נכללו בהסכם התאריכים לעדכון — הראשון במהלך 1984 והשני במהלך 1987. העדכון הראשון, בשנת 1984, לא בוצע, ובמקום לכצע את העדכון השני בשנת 1987, מסרו נציגי הממשלה לקואופרטיב "דן" על כונתם לדון בהסכם חדש.

כלומר, החל מחדש מרס 1991, לפני כ־11 חודשים, פג תוקפו של הסכם ההתקשרות בין הממשלה לקואופרטיב "דן". המסיע כ־700,000 נוסעים, שהיה תקף עשר שנים ואשר היקף פעילותו הינו כ־400 מיליון ש"ח בשנה. המשא־מתן בין הממשלה לבין קואופרטיב "דן" להפעלת שירותי התחבורה הציבורית במטרופולין של תל־אביב לא מגיע לכדי סיום, וזאת למרות הפניות החוזרות והנשנות של ועדת הכלכלה לכל הצדדים.

נציגי קואופרטיב "דן" מסרו, כי החל מאפריל 1991, בהעדר הסדר, משולמות להם מקדמות סובסידיה בסכומים נמוכים מהמתחייב לפי "סל התשומות" ובאחרור רב. לדבריהם

ביום כ"ג כסיוון, התשנ"א — 5 ביוני 1991, החליטה הכנסת להעביר לוועדת הכלכלה את ההצעות לסדר־היום בנושאים: בעיות התחבורה הציבורית בגוש־דן, של חברת הכנסת שושנה ארבל־אלמוזלינו, ומדיניות הממשלה כלפי קואופרטיב "דן", של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

ועדת הכלכלה קיימה בנושא חמישה דיונים — ב־ה' בתמוז התשנ"א — 17 ביוני 1991; ב־י"ט בתמוז התשנ"א — 1 ביולי 1991; ב־ה' באלול התשנ"א — 4 בספטמבר 1991; ב־כ"ט בתשרי התשנ"ב — 7 באוקטובר 1991; וב־כ"ב בשבט התשנ"ב — 27 בינואר 1992. במהלכם שמעה את שר התחבורה, המנכ"ל ונציגי המשרד, ראש אגף התקציבים ונציגי משרד האוצר, נציגי עיריית תל־אביב, יושב־ראש מזכירות "דן" וחברי קואופרטיב, מזכירות והנהלת קואופרטיב "אגד", נציגי ההסתדרות הכללית.

שירותי התחבורה הציבורית הסדירה באוטובוסים מושתתים בעיקר על־ידי שני הקואופרטיבים הגדולים: "אגד" ו־"דן", המהווים יחד כ־96% מהנהג (לפי מספר האוטובוסים); חלקה של התחבורה הציבורית בהסעת הנוסעים הוא כ־45% מכלל הנוסעים.

הפעלת התחבורה הציבורית בישראל בעשרים השנים האחרונות מושתתת על המלצות של ועדות ציבוריות, שקבעו בין היתר, כי הסובסידיה תחושב לפי תקני הוצאות והכנסות

בתום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות הבאות:

1. הועדה בדעה, כי יש הצדקה כלכלית וחברתית להעדיף את התחבורה הציבורית על פני כלי הרכב הפרטיים, ומביעה את התנגדותה לביטול הסובסידיה לתחבורה הציבורית. ביטול הסובסידיה הוא גם בניגוד לשיקולים כלכליים-משקיים, וכין השאר יגרום להעמסת יתר על התשתית התחבורתית, ובעיקר העירונית. ביטולה עלול לפגוע בשכבות החלשות, בבעלי שכר נמוך, במשפחות מרובות-ילדים ובקשישים — אשר הם המשתמשים העיקריים בתחבורה הציבורית.
 2. הוועדה סבורה, כי יש לעודד את השימוש בתחבורה הציבורית לציבור את התנאים שיקלו על האורח ויעודדו אותו להשתמש בתחבורה הציבורית. דבר זה מוזיב את הממשלה להעמיד את הכלים הדרושים לכך.
 3. הוועדה מביעה הערכה לקואופרטיב דן על שהוא משרת את ציבור הנוסעים במשך שנים רבות, ודואג תוך המגבלות הקיימות, לשפר את השירותים לנוחות המשתמשים בתחבורה הציבורית.
 4. הוועדה בדעה, כי הסכם בין הממשלה לקואופרטיב "דן", הכולל את "סל התשומות", הוא תנאי להפעלה סדירה של שירותי התחבורה הציבורית. הוועדה קובעת כמו כן, כי ללא הסדר ארוך-טווח, עלול להיפגע ציבור המשתמשים בתחבורה הציבורית, ויגרמו נזקים כספיים כבדים ביותר לקואופרטיב "דן".
 5. הוועדה רואה בחומרה רבה את העובדה, כי אף שתוקפו של ההסכם בין הממשלה לקואופרטיב "דן" פג במרס 1991, עד כה לא נחתם הסכם חדש. גם דרישת הוועדה, כי משרד התחבורה יסיים בתוך חודש, מאוקטובר 1991, יולי 1992, ובמהלך תקופה זו יוכן ויחתם ההסכם הסופי — לא מולאה.
 6. הוועדה דורשת ממשרד התחבורה להעביר ל"דן" את כל הסכומים המתחייבים מיישום ההסכם עד ל־31 במרס 1991 (תקופת המעבר).
 7. הוועדה ממליצה לשר האוצר לשקול הארכת תוקפו של הסיכום מיום 30 בספטמבר 1990 לתקופה נוספת, כל עוד לא נחתם הסכם חדש, ועד לגיבוש תוכנית מפורטת, אם תהיה, לשינויים בהפעלת התחבורה הציבורית.
 8. הוועדה מבקשת מקואופרטיב "דן" להעמיד לרשות משרדי התחבורה והאוצר כל חומר רלבנטי שיתבקש.
 9. הוועדה בדעה, כי הפעלתה הסדירה והתקינה של התחבורה הציבורית בעשרות השנים האחרונות התאפשרה על בסיס המלצות של ועדות ציבוריות, שבאו לביטוי בהסכמים שנחתמו עם "דן".
- הוועדה הגיעה למסקנה, כי מאחר שהצדדים אינם יכולים להגיע להסדר, ומאחר שחילוקי הדעות הם מהותיים, דורשת הוועדה למנות ועדה ציבורית, בראשותו של שופט, ושמתפקידה יהיה בין היתר, לבדוק את "סל התשומות", את השתתפות הממשלה והסכסוד ולהביא לחתימת הסכם שיהווה בסיס להמשך הפעלת התחבורה הציבורית בקואופרטיב "דן".
- בתחילת שנות ה-80, כאשר הרכב פרטי הפעלה: הסובסידיות צומצמו באופן דרסטי, וחלה עלייה ריאלית, בשיעור של כ-50%, בתעריפי הנסיעה; מחירי הדלק לרכב פרטי שידר והפחתת המיסוי עודדו רכישת ושימוש בכלי רכב פרטיים, והלחץ על התשתית התחבורתית, בעיקר העירונית, גדל, ובזמן לא הושקעו הסכומים הדרושים בתשתית העירונית לנתיבים בלעדיים לתחבורה הציבורית, דבר המכביד על הסעת הנוסעים בתחבורה הציבורית. כמו-כן גברה חופפת הסעת נוסעים של כדן על-ידי טנדרים ומוניות.
- ההרעה בתנאי ההפעלה והעידוד לשימוש ברכב פרטי הביאו, לדברי נציגי "דן", להפחתת הכנסה, בתקופה שמאפריל 1982 עד דצמבר 1988, של יותר מ־190 מיליון ש"ח במונחים ריאליים. העדר התיאום בין משרדי הממשלה ובתוכם, האריכו את המשא-ומתן לתקופות בלתי סבירות, גררו הוצאות מימון של עשרות מיליוני שקלים, הפרו את האמון בין הקואופרטיב לבנקים, שיבשו את מערכת היחסים עם הספקים, וגרמו לתסיסה עקב אי-תשלום השכר לעובדים במועד, כמו-כן, נגרמים לקואופרטיב נזקים בגין העובדה שהממשלה פורעת את חובותיה בצירוף ריבית החשב הכללי, הנמוכה מהשינויים ברמת המחירים, בעוד הקואופרטיב משלם ריבית ריאלית וריבית חריגה בשיעורים גבוהים.
- שר התחבורה מסר לוועדה, כי היקפי הסובסידיות "לאגד" ו"דן" מגיעים ל־700 מיליון ש"ח בשנה. לדבריו, אין ספק כי יש לצמצם את היקפי הסובסידיה, אך הממשלה מחויבת לסכסד את התחבורה הציבורית. החלטת הממשלה מ־3 בספטמבר 1991, לבטל את הסובסידיה, תגרם נזקים למשק הלאומי, והוא לא יתמוך בשום צעד שיפגע בקואופרטיבים הנותנים שירותים חיוניים.
- לדעת הנהלת "דן", ההחלטה לביטול הסובסידיות נובעת משיקולים תקציביים קצרי טווח, והיא מתעלמת לחלוטין מהיתרונות הכלכליים-משקיים (כלכליים, תחברתיים וחברתיים) שיש לתחבורה הציבורית על פני הרכב הפרטי. לדעתם, יש הצדקה להעדיף את התחבורה הציבורית על-ידי הקצאת נתיבים בלעדיים לאוטובוסים, הגברת הסכסוד וייקור השימוש ברכב הפרטי.
- משרד התחבורה פועל להסדרת מערכת ההתקשרות עם הקואופרטיב על בסיס חוזי קבוע, ועד אז רואה המשרד את ההסכמה שאליה הגיעו הצדדים ב־30 בספטמבר 1990, כבסיס להסדר ביניים. כדי לא להביא לפגיעה בתזרים המזומנים של הקואופרטיב, ממשיכה הממשלה להעביר מקדמות לחברה, בעוד שהנהלת "דן" מסרה לוועדה, כי ההחלטות על המקדמות היו חד צדדיות ושירותיות. בתודעים יוני יולי 1991 הופסקו המקדמות לחלוטין, ורק משהיתה סכנה להפסקה מוחלטת של השירות, בהעדר אמצעים — חודשו התשלומים באורח חלקי.
- הממונה על אגף התקציבים באוצר מסר לוועדה, כי אף שההסכם עם קואופרטיב "דן" פג במרס 1991, האוצר כבר העביר לקואופרטיב, בהתאם להמלצות ועדת הכלכלה, 60 מיליון ש"ח, שהוכרו כחלק מחובות העבר, אך עדיין נשאר מחלוקת לגבי הסכומים הנוספים. לדבריו, למרות דרישות האוצר ומשרד התחבורה, לא העביר קואופרטיב "דן" את הנתונים והדוחות שיאפשרו בדיקת טענותיהם וכן לא את המאזן לשנת 1990. ואילו הנהלת "דן" מסרה, כי משרד רואי-חשבון מטעם משרד התחבורה כחן באורח יסודי ביותר את השנים 1989 ו־1990.

10. הוועדה ממליצה, כי בחינת רפורמות בתחבורה הציבורית תיעשה תוך בדיקה מעמיקה של השלכות הרפורמה על מבנה הענף והמשתמשים בתחבורה הציבורית. התוכנית המפורטת תהיה על דעת משרדי האוצר והתחבורה ובשיתוף מפעילי התחבורה הציבורית כיום.
11. הוועדה דורשת משר התחבורה, בשיתוף עם שר האוצר, למנות בהקדם את הוועדה הציבורית.
12. הוועדה מבקשת לדווח לה בתוך שלושה חודשים על ההתקדמות שחלה ביישום המסקנות.

טז. מסקנות ועדת הכלכלה בנושא: מצוקת הדיור של ישראלים נוכח גל העלייה

מינהל מקרקעי ישראל מסר, כי בעקבות החלטה שקיבלה מועצת מקרקעי ישראל יורדו מחירי הקרקעות, והחיילים המשוחררים ישלמו רק 25% מערך הקרקע. כן מסר, כי המינהל מבצע חילופי קרקע ליצירת שטחי ציבור בכפרים עצמם למבני הציבור. בשלבי תכנון ופיתוח במסגרת התוכנית הרב-שנתית לכל הכפרים הדרוזיים, נמצאות כ-1,200 יחידות דיור שבשנת 1992 יוחל בהפעלתן.

נציג האוצר הודיע, כי התקציבים למגזר הדרוזי היו בשנת 1991 חלק מתקציבי המינהל לבנייה כפרית, ובמסגרת ההחלטות הפנימיות וההקצאות של משרד הבינוי והשיכון. לשנת 1992 הגיש האוצר בהצעת התקציב 10 מיליוני ש"ח, כפי שסוכם עם משרד הבינוי והשיכון.

בתום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות הבאות:

1. הוועדה בדעה, כי על משרדי הממשלה לקיים את ההבטחות שניתנו לנציגי העדה הדרוזית והצ'רקסית ולנבחריהם, המתמודדים עם בעיות קשות.
2. הוועדה דורשת ממשרד הבינוי והשיכון וממינהל מקרקעי ישראל ליישם ולבצע את החלטת הממשלה, כי היישובים הדרוזיים וההתיישבות אליהם תהיה כלערי הפיתוח.
3. הוועדה דורשת, כי מתוספת התקציב שהועברה למע"צ יבוצעו, בין היתר, הכבישים הבאים: כביש גישה מג'ית לתפן, כביש מהמרכז האזורי בכסרא לגוש-תפן, כביש חוצה דלית אל-כרמל, הכביש הראשי מעוספיה, כביש חוצה מע'אר, כביש נבי-שועיב, כניסות ומעברים לשטחים חקלאיים בכביש עכר-כרמיאל, כביש ראמה — בית-ג'ן — פקיעין.
4. הוועדה רשמה לפנייה, כי משרד האוצר ומשרד הבינוי והשיכון יעמדו בהתחייבות שניתנה, והתקציב של 10 מיליון ש"ח, שאושר לשנת 1991, יועבר במלואו (אם חניתן השלמה בתחילת 1992, היא תהיה על חשבון תקציב 1991).
5. הוועדה דורשת לקבוע פרוגרמה לטווח הארוך ליישובים הדרוזים והצ'רקסים, ולהקצות בהתאם את התקציבים הדרושים.
6. הוועדה חוזרת ודורשת לקיים דיון מחודש בנושא הקפאת תקציבי המינהל לבנייה כפרית, ובכלל זה המשך הטיפול ביישובים הדרוזיים במינהל לבנייה כפרית ולא באגף העירוני במרחב חיפה, שכן בעיותיהם שונות מאלה של המגזר העירוני.
7. הוועדה ממליצה למשרד הבינוי והשיכון לסיים את התכנון לשכונות החיילים המשוחררים והזוגות הצעירים, ולוודא את ביצוע התשתית החיונית לשכונות בד בבד עם הקצאת הקרקעות. כן ממליצה הוועדה, כי משרד הבינוי והשיכון, בשיתוף עם הרשויות הדרוזיות, יסדירו את פיתוח התשתיות בשכונות הוותיקות.

הכנסת החליטה, ביום כ"ז בסיוון התש"ן, 21 ביוני 1990, להעביר לוועדת הכלכלה את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת מוחמד נפאע, בנושא "מצוקת הדיור של ישראלים נוכח גל העלייה".

ועדת הכלכלה דנה בנושא ובמצוקת הדיור בקרב העדה הדרוזית והצ'רקסית בארבע ישיבות — 11 בפברואר 1991, כ-13 במאי 1991, כ-27 במאי 1991 וב-11 באוקטובר 1991, שאליהן הוזמנו שר הבינוי והשיכון, סגן השר ואנשי המשרד, נציגי משרד האוצר, הכלכלה והתכנון, מינהל מקרקעי ישראל, התאחדות הקבלנים והבונים, ההסתדרות הכללית, ראשי המועצות המקומיות גוליס, ירכא, אבר-סנאן, כסרא, יאנוח, פקיעין, בית-ג'ן, כפר-כמא, דלית-אל-כרמל, חורפיש.

המחסור בדיורות במשק, ובכלל זה במבני ציבור ובתקציבי פיתוח, גנע גם כעתה הדרוזית והצ'רקסית. במסגרת הקפאת התקציבים השוטפים למשך 3 שנים של האגף לבנייה כפרית, העביר משרד הבינוי והשיכון את הטיפול במגזר הדרוזי מהאגף לבנייה כפרית לאגף לבנייה העירונית במרחב חיפה. נקבע, כי תקציב הפעילות לשנת 1991 יהיה בסך-הכול 10 מיליוני ש"ח, מתוכם לפרוגרמות הבנייה הכפרית לשכונות לחיילים משוחררים 4.5 מיליוני ש"ח ותקציב נוסף, מעבר לפרוגרמה, לפעולות תשתית במגזר הדרוזי — 5.5 מיליוני ש"ח, ובמקביל יעמידו ראשי הרשויות מצדם עוד 5.5 מיליוני ש"ח לביצוע התשתיות.

במחצית אוקטובר 1991 נמסר לוועדה, כי למרות ההבטחות שניתנו לא הועברה ההקצאה של 10 מיליון ש"ח, אף שבחלק מהמועצות בוצעו פרויקטים שאושרו. במכתב שהעביר, ביום 8 בינואר 1992, מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון ליושב-ראש ועדת הכלכלה, נמסר כי עד כה נחתמו והועברו לרשויות כהתאם לרשימת ההזמנות והחוזים כ-3 מיליוני ש"ח, בימים הקרובים יועברו עוד כ-2.5 מיליוני ש"ח, במהלך חודש ינואר יועברו עוד כ-1.5 מיליוני ש"ח, ויתרת העבודות תבוצע על-ידי מחוז חיפה, ועד לגבול של 10 מיליון ש"ח. גם הטיפול בצורכי הדיור של החיילים המשוחררים והזוגות הצעירים — בהשלמת תשתיות בשכונות קיימות, בהקצאת קרקעות ותכנון ופיתוח של אתרים חדשים ביישובים שבהם אין היצע של מגרשים למטרה זו — הוזנה. בשכונות הוותיקות קיימות בעיות קשות של תשתיות הכבישים, המים, החשמל ובעיקר הביוב. בכפר כסרא למשל, יותר מ-70% מבנייני הכפר הם בלי חשמל, וקיים ביישובים מחסור חמור במבני ציבור (לחלק מהמועצות עד היום אין מבנה ראוי) במעורוני נוער ובמוסדות חינוך וספורט. בנושא הזכאות והסיוע במשכנתאות ישנה השוואה מלאה.

סגן שר הבינוי והשיכון ונציגי המשרד מסרו לוועדה, כי משרד הבינוי והשיכון נקלע למצוקות שונות בעקבות הוויכוחים עם משרד האוצר, יחד עם זאת הודיע סגן השר, כי המשרד יממש את ההתחייבות שניתנה ל-10 מיליון ש"ח, לשנת התקציב 1991, וההתחייבות משנת 1992 לא תפתח. נציג

- משרד הבינוי והשיכון, להקצות ב־1992 תקציב זהה לזה שהיה בשנה הקודמת ומעורבן ריאלית. הקצאת 10 מיליון ש"ח בתקציב 1992 משמעו קיצוץ בתקציב.
10. הוועדה דורשת ממשרד הבינוי והשיכון לבדוק את הטענות שנשמעו לאחרונה על־ידי ראשי הרשויות המקומיות שטרם קיבלו את הכספים המגיעים להם עבור ביצוע הפרויקטים המאושרים והמתוקצבים.
11. הוועדה מבקשת לדווח לה בתוך שלושה חודשים על ההתקדמות שחלה ביישום המסקנות.

8. על מנת להתגבר על המצוקה במבני הציבור, הוועדה דורשת, כי כבר מתקציב 1992, ובתוכנית החומש, יוגדלו ההקצאות במשרד השיכון ובמשרדים הייעודיים למבני הציבור ולכיתות לימוד ביישובים הדרוזיים, ויוחל בכנייתם. הוועדה דורשת, כי מינהל מקרקעי ישראל יפעל לאיתור קרקעות לצורכי ציבור ביישובים השונים בשיתוף עם המועצות.
9. על מנת לתקן את הפיגור שהיה במשך שנים בפיתוח הכפרים הדרוזיים, הוועדה פונה אל משרד האוצר ואל

יז. מסקנות ועדת הכלכלה בנושא: פקקי התנועה בצומת כפר־סבא ורעננה

באזור, כגון: הרחבת כביש־גהה בין צומת־מורשה לצומת־רעננה, בנתיב נוסף לכל כיוון — יוחל בימים הקרובים, וביצוע הרחבת דרך 40, מהורד השרון לפתח־תקוה, והוספת מסלול שני, הוספת מסלול שני בדרך 5, מצומת־ירקון לצומת־מורשה והרחבת צומת־רעננה־צפון.

ראש ממשלת התנועה הארצית מסר, כי הבעיה האמיתית והפתרון לה נעוצים בתשתיות ולא במשטרה, שהקימה מערכת ממוחשבת להפעלת הרמזורים בצומת, לשינוי זמזומם בשעות העומס, ותגברה את נוכחותה בשעות הבעייתיות.

מהיחידה האזורית לאיכות הסביבה נמסר על זיהום אוויר ורעש חריגים לכל אורך הצומת, לרבות הצירים הראשיים: רחוב ויצמן, שיכון עליה, רחוב אחוזה, ובתוך הערים עצמן. זיהום שחודר לבתים הצמודים לכביש וגם למי שיושב בתוך המכונית. הדבר מחייב סיום הכנת תסקי השפעה על הסביבה וקביעת מגגנות אקוסטיות ואחזות.

בתום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות הבאות:

1. הוועדה מביעה את עצרה על העובדה, שתושבי אזור כפר־סבא ורעננה סובלים מאוד בגלל העיכובים והפקקים בתחבורה בצומת, ומאבדים זמן רב תוך שיבוש סדרי העבודה והלימודים.
2. הוועדה מזהירה, כי ככל שילך ויגדל צי הרכב בישראל, לא תוכל רשת הכבישים להדביק את הצרכים, וממליצה לממשלה, ובעיקר למשרד התחבורה ומע"צ לתכנן את מערכת הכבישים ולהקצות לה את האמצעים הדרושים כך שתוכל לענות על הדרישות ועל הצרכים הגדלים.
3. הוועדה ממליצה למשרד התחבורה לעודד את הציבור לשימוש בתחבורה ציבורית באוטובוסים וברכבת, בין היתר, על־ידי הקצאת נתיבים מיוחדים לתחבורה ציבורית ותוואי לרכבת, הגברת תדירות האוטובוסים והרכבות, הצטיינות באוטובוסים וקרונות חדשים וממוזגים, זירוז התכנון והביצוע של רכבת הפרברים וכיוצא ב.
4. הוועדה רשמה לפנייה, כי בוועדה המחוזית לתכנון ובנייה הופקד הקטע המרכזי של כביש מס' 531, וכי הממונה על המחוז יוודא את הפרסום הדרוש על־פי חוק וימנה חוקר שיזרז את הליך שמיעת התנגדויות.
5. הוועדה רשמה לפנייה, כי התקציב לביצוע כביש מס' 531 הוכסח, וכי עם אישור התוכנית תחל מע"צ בביצועה.
6. הוועדה ממליצה למשרד לאיכות הסביבה לסיים בהקדם את הכנת תסקי ההשפעה על הסביבה, כדי לא לעכב את התחלת ביצוע הפרויקט, ולקבוע את המגגנות

הכנסת החליטה להעביר ביום י"ט בכסליו, התשנ"ב — 26 בנובמבר 1991 — את ההצעות לסדר־היום בנושא: פקקי התנועה בצומת־כפר־סבא־רעננה של חברי הכנסת שושנה ארבל־אלמולני וגדעון גדות (5981, 6024).

הוועדה קיימה בנושא שני דיונים, בט' בטבת התשנ"ב — 16 בדצמבר 1991, ובח' שבט התשנ"ב — 13 בינואר 1992, בהשתתפות ראש עיריית כפר־סבא וסגנו, ראש המועצה המקומית כוכבי־איר, נציגי משרדי הפנים (לשכת התכנון המחוזית), איכות הסביבה, תחבורה, משטרה, מע"צ.

מצב התחבורה באזור צומת־רעננה־כפר־סבא הפך לבלתי נסבל. משך הזמן הנדרש לחציית הצומת היציאה מכפר־סבא בשעות הבוקר בעיקר הוא בין 45 ל־60 דקות בממוצע, ולעתים עד שעתיים. התוצאה הינה סבל לאוכלוסיית כפר־סבא, לאוכלוסיית היישובים העובדים מדי יום דרך כפר־סבא, וכן לגרים מצפון לה, הנאלצים לחצות את הצומת; בזבוז אנרגיה, פגיעה באיכות החיים ומאות אנשים שאינם מגיעים בזמן ליעדם.

לוועדה נמסר, כי מע"צ הכינה תוכנית להסדרת צומת־רעננה־כפר־סבא, הכוללת מערכת מחלפים בציאה מכפר־סבא, בהתחברות היציאה המזרחית מרעננה לכביש גהה ומביאה הצפונית מהוד־השרון לכיוון צומת־רעננה. תכנון זה ובכללו מערכת המחלפים הינו חלק בלתי נפרד מתוכנית דרך מס' 531, העתידה לשמש עוקף דרומי לרעננה וכפר־סבא.

בוועדה המחוזית כבר הופקד הקטע המרכזי של כביש מס' 531 — העוקף הדרומי והמחלפים בצומת — ולהערכת מנכ"ל מע"צ, לאחר שהתקציב הובטח, בתוך שלוש שנים יבוצע קטע הכביש והמחלפים שישחררו את עומס התנועה בצומת בצורה משמעותית. עם זאת, הדגיש מנכ"ל מע"צ, כי הפתרונות התחבורתיים שביצעו לאחרונה באזור המרכז לא ענו על הצרכים ונסתמו לאחר שנתיים־שלוש שנים.

מנכ"ל משרד התחבורה מסר, כי כבר כיום נעים על הכבישים כ־1,000,000, כל ירכב, ומתוכם כ־800,000 כלי רכב פרטיים, ולדעתו, פתרון התחבורה האמיתי נעוץ בשינוי הרגלי האזרחים למעבר לשימוש בתחבורה הציבורית.

ממשרד הפנים נמסר, כי במקום עיריית הוד־השרון, המתנגדת לקיים את הליך פרסום התוכנית בתחומה — פרסמה מע"צ, כי הממונה על המחוז, במטרה לזרז את הליך שמיעת ההתנגדויות ואת אישור הקטע המרכזי של כביש מס' 531, ימנה חוקר שיבצע את ההליך בתוך חודשיים.

בטוח הקצר ועד למימוש תוכניות המחלפים והכביש העוקף, תבצע מע"צ כמה פרויקטים, שיקלו את קשיי התנועה

השרון לפתח-תקווה והוספת מסלול שני, הוספת מסלול שני בדרך-5 מצומת-ירקון לצומת-מורשה, הרחבת צומת-רעננה-צפון וכיוצ"ב.

8. הוועדה מבקשת לדווח לה בתוך שלושה חודשים על ההתקדמות שחלה ביישום המסקנות.

האקוסטיות והאחרות, בתיאום עם מע"צ, כדי לא להגיע לעלויות שלא ניתן לעמוד בהן.

7. הוועדה ממליצה למע"צ לסיים בהקדם, ועד לביצוע כביש מס' 531, את הפרויקטים האחרים שיקלו את קשיי התנועה באזור, כגון: הרחבת כביש-גדה בין צומת-מורשה לצומת-רעננה, הרחבת דרך 40 מהוד-